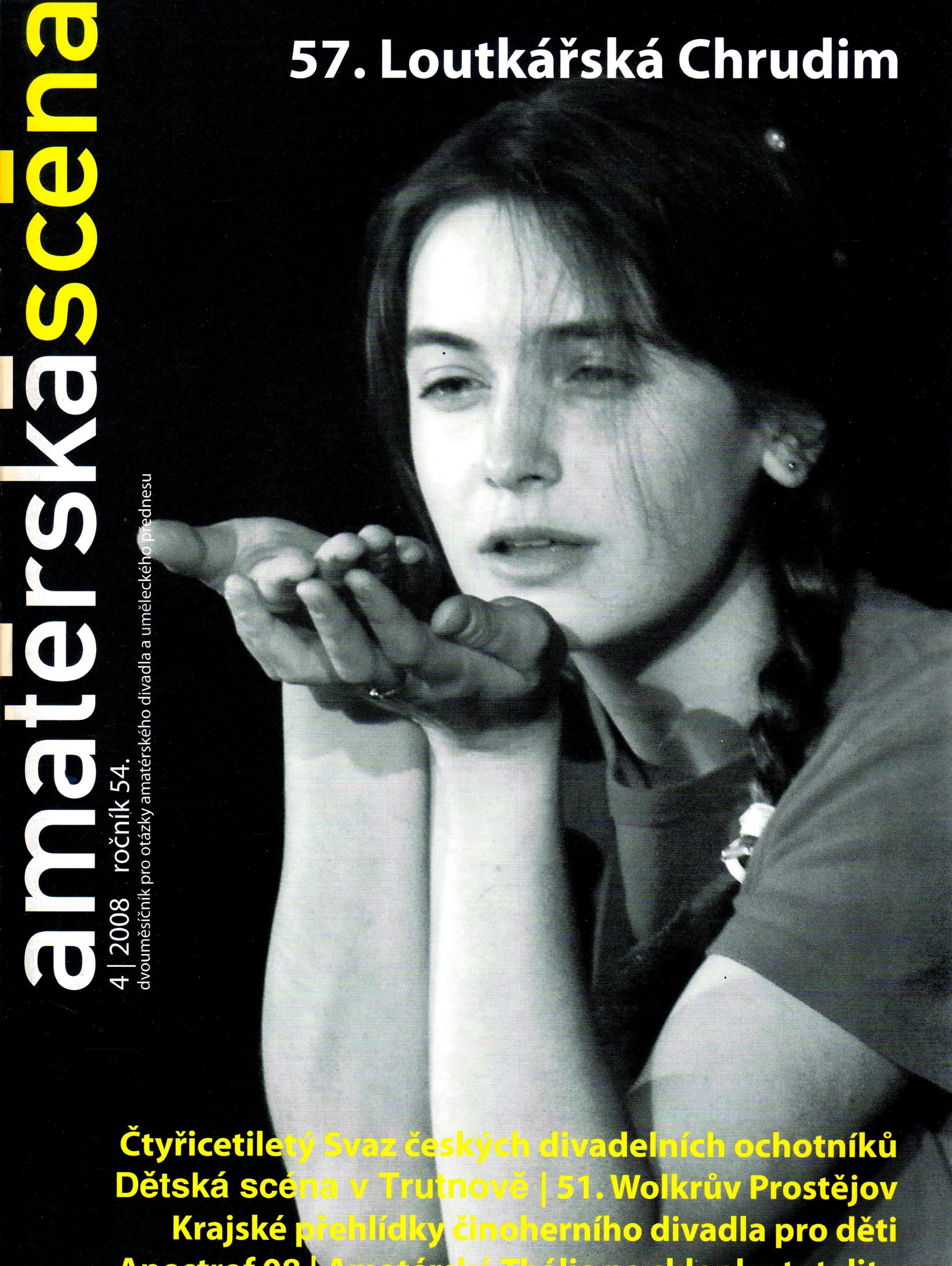
scéna amatérská

4 | 2008 ročník 54.
dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu

57. Loutkářská Chrudim

Čtyřicetiletý Svaz českých divadelních ochotníků
Dětská scéna v Trutnově | 51. Wolkrův Prostějov
Krajské přehlídky činoherního divadla pro děti
Apostrof 08 | Amatérská Thálie na sklonku totality

Cesty amatérského divadla

Fórum

Co to je experimentující divadlo teď a tady?
Petr Michálek 3

Co to je experimentující divadlo teď a tady?
Jan Šotkovský 3

Co to je experimentující divadlo teď a tady?
Josef Tejkl 4

Osobnosti amatérského divadla

Kytička panu profesorovi – příteli ochotníků
Vít Závodský (k jubileu prof. Aloise Hajdy) 4

Prorektor s amatéry spolupracující
Vít Závodský (k jubileu dr. Miroslava Plešáka) 5

Velký muž Ján Zavarský
František Zborník 6

Ivana Veltrubská a divadlo očima dětí
Milan Strotzer 7

Jdi na poradu s Vaňkem!
Kateřina Fixová 8

Dopis pro Pavla Štolla
Daniela Fischerová 8

Dramatik nedopovězeného díla
Vít Závodský (vzpomínka na Fantiška Brüstla) 9

Celý život mi dávaly loutky radost
Nekrolog Zdarka Popa 9

Nositelé zlatého odznaku J.K. Tyla v roce 2008
Dušan Zakopal 10

Z občanských sdružení

Čtyřicetiletý Svaz českých divadelních ochotníků
Jiří Hraše a Vlastimil Ondráček 14

Divadelní přehlídky a dílny

Klíčové celostátní přehlídky

Jaké štěstí býti na Dětské scéně 2008!
Hana Galetková 17

Ruku v ruce do další padesátky
Wolkrův Prostějov – sólisté | Jan Anderle 22

Wolkrův Prostějov – divadla poezie
Alena Zemančíková 24

57. Loutkářská Chrudim – kapitoly z loutkorybaření
Petra Tejnorová 27

Deset dní po zveřejnění bylo „vyprodáno“
aneb Semináře Loutkářské Chrudimi
Rozhovor se Štěpánem Filcíkem
připravila Simona Bezoušková 38

Krajské postupové přehlídky

Krajské přehlídky činoherního divadla pro děti
s postupem na Popelku Rakovník 2008
Z podkladů krajských odborných porot
připravila Simona Bezoušková 42

Žlutice ve znamení líbivosti | Marie Caltová 49

Z širší palety divadelních přehlídek a dílen

Šrámkova Sobotka po dvaapadesáté
Alena Nováková 50

Brnkání na cestách | Petra Rychecká 51

Seznamte se, prosím, toto je Údivadlo Kopřivnice...
Rozhovor s Danem Brchelem
připravila Pavlína Schejbalová 52

Když se hraje Duhové divadlo | Jitka Čápová 53

Kukátko do světa

Zpráva z babylonské věže aneb Apostrof 08
Vladimír Hulec 54

U nás jsme už odvykli...
Jan Hnilička (o festivalu v německém Rudolstadtu) 56

Postgraduální sloupky

Paměť divadla IX | Jan Císař 57

Servis a informace

Dramaturgický pozorník

Rady nerady pro divadelně nezasvěcené (-náctileté)
Arnošt Goldflam: Pohádky pro zlobivé...
Alena Zemančíková 58

Hry významných dramatiků
Friedrich Dürrenmatt: Fyzikové | Pavlína Schejbalová 59

Divadelní literatura

Amatérská Thálie na sklonku totality | Vít Závodský 61

Zprávičky 62

Kalendář 63

Speciální tajné vydání ku příležitosti šedesátin
šéfredaktora Amatérské scény PhDr. Milana Strotzera I-IV

OMLUVA: Redakce Amatérské scény se omlouvá svým čtenářům, především ale panu **ing. Vlastislavu Balcarovi** za chybu, která se stala při zpracování minulého čísla našeho časopisu. U všech fotografií k článku o Náchodské prima sezóně (AS 3/2008, str. 38–42) je chybně uvedeno jméno fotografa. Autorem snímků je **ing. Vlastislav Balcar**. Prosíme, omluvte toto nedopatření. ***(Redakce AS)***

amaterskascena

AMATÉRSKÁ SCÉNA
Dvouměsíčník pro otázky amatérského **divadla** a uměleckého přednesu
Ročník 45. (Ochotnické divadlo 54.) I Číslo **4 / 2008**
Vydává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
Blanická 4, 120 21 Praha 2
Vedoucí redaktor: PhDr. Milan Strotzer
Redakce: Simona Bezoušková, Mgr. Marie Poesová, Mgr. Pavlína Schejbalová
Redakční rada: prof. PhDr. Jan Císař, CSc. (předseda), MgA. Kateřina Baranowska, Mgr. Radmila Hrdinová, Mgr. Milan Schejbal, David Slížek, MgA. Jan Šotkovský, PhDr. Vítězslava Šrámková, Zuzana Vojtíšková a Ing. Jaroslav Vondruška
Grafika časopisu: Luboš Tobola
Grafická úprava čísla: Milan Strotzer I **Sazba:** Simona Bezoušková
Adresa redakce: NIPOS-ARTAMA, P. O. BOX 12 / Blanická 4, 120 21 Praha 2
Tel.: 221 507 956–7, **fax:** 221 507 929, **e-mail:** mistr@nipos-mk.cz
Tiskne: Kulturní agentura IKARUS firmy Josef Havelka JH&C Mělník
Rozšiřuje: A.L.L. Production, s. r. o., P. O. BOX 732, 111 21 Praha 1
e-mail: amaterskascena@predplatne.cz
tel.: Callcentrum 234 092 851 / **fax:** 234 092 813
Objednávky přijímá redakce a distributor (http://www.predplatne.cz)
Cena ročního předplatného 240,- Kč
Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací
Redakční uzávěrka tohoto čísla byla **10. 7. 2008**
Příští číslo vyjde **10. 10. 2008**

© NIPOS PRAHA 2008
ISSN 0002 – 6786 / Registrační číslo: MK CR E 4608

Foto na titulní straně: Divadelní soubor O. S. Thália Vyškov uvedl na 51. Wolkrově Prostějově úspěšně inscenaci Non s müsli čerpající z díla Christiana Morgensterna a Ernsta Jandla. Soubor ji připravil v režii Radima Šípa. Byl s ní doporučen k účasti na Jiráskově Hronově. Foto z inscenace: Bob Pacholík.

Foto na zadní straně obálky: Fenoménem poslední divadelní sezony se stalo Teatro Hugo ze Semil a jeho inscenace Hugo v režii Jana Mocka. Autorská práce J. Mocka a kolektivu souboru byla doporučena na Jiráskův Hronov ze Šrámkova Písku. Její kvality pak potvrdila navíc nominace z Loutkářské Chrudimi. Foto: Milan Strotzer.

Co je to experimentující divadlo teď a tady?

K diskuzi o experimetujícím divadle jsem tentokrát vyzvala tři pány: ***Petra Michálka***, ***Jana Šotkovského*** *a* ***Josefa Tejkla***.
Pro příspěvky do dalších čísel AS jsem, pravda, vyzvala zase pány. Nicméně, nemusíte čekat na výzvu, a to ani vy, dámy. Své příspěvky můžete zasílat sami a samy na e-mail paschej@seznam.cz. Někteří už tak činíte a své texty na stránkách AS skutečně najdete. Děkujeme.

Petr Michálek, dramaturg, ředitel Městského divadla v Děčíně, porotce a lektor přehlídek amatérského divadla

Uvědomuji si tu omezenost subjektivního pocitu danou vlastní hereckou zkušeností s amatérským divadlem Hlína z Ústí nad Labem, ale vždycky jsem amatérské divadlo obecně vnímal především jako divadlo autorské, přinášející vlastní témata a vlastní vyjadřovací prostředky. Experiment mě tedy v tomto smyslu vůbec nezajímal, svým autorským přístupem jsme se už tak cítili, mohu-li mluvit i za ostatní, dostatečně zkoumající, hledající, pokoušející (se), a tedy, protože neznalí kontextu, jakoby v opozici vůči tomu oficiálnímu, ne-autorskému, ne-vlastnímu divadlu. Je to asi nepřesné, ale dodnes to tak uvnitř cítím.

O to zajímavější bylo zajet po patnácti letech na Šrámkův Písek, tentokrát jako jakýsi volný hráč poroty. Ono autorství, hledání vlastního, jsem znovu našel. V podstatě u všech. Jenže! V podstatě u všech se porota ptala: Jak to ti tvůrci vlastně mysleli? Myslí to vážně nebo ne? Jde jen o formální exhibici či osobní výpověď? Abych byl správně pochopen, pomiňme teď prosím rovinu, že „divadlo má vyvolávat otázky". Samozřejmě, jistě. Ale tady jde o víc. Není přece náhodou, že většina představení nebyla čitelných, resp. že ani nebylo jisté, jakým písmem jsou psána. Leckteré „hlášky" z představení (za všechny jmenujme „Toto je Karel!" /Příbor/), nám během představení byly signifikantně bušeny do hlavy, do srdce. Vnímal jsem to jako snahu (leckdy zoufalou) vrátit si (nám) jméno, které jsme ztratili. Jméno lze přitom chápat i jako smysl. Ale jak je to zrádné! Sdělovat prázdnotu prázdnotou, relativitu relativitou, nudu nudou. Někdy jsem měl pocit, že jsme svědky pouze „obštrikovávání prázdnoty", což je termín, který na semináři použila předsedkyně poroty Alena Zemančíková. Nebo jak říkal profesor Císař: „Tak jak je to blbé v životě, tak tak blbě se to předvedlo na jevišti." Stačí to? A pak – je to důsledné? Takže na otázku co je to experimentální divadlo tady a teď na základě své omezené zkušenosti a posledního diváckého zážitku z Písku odpovídám stručně a jasně: Je to divadlo autorské v obecném slova smyslu, hledající smysl sebe sama, ale možná, že jediné, co ví, vystihuje replika v Písku uvedené hry: „Věci nejsou takové, jaké se domníváme, že jsou." (Ivan, Kamil a Dušan). Mnohdy o tom navíc hovoří „jakoby", či spíše „ani tak, ani tak". Je to téma? Určitě. Pracovalo se s ním vždy vědomě? No, nevím.

forum

Mgr. Petr Michálek. Foto: Ivo Mičkal.

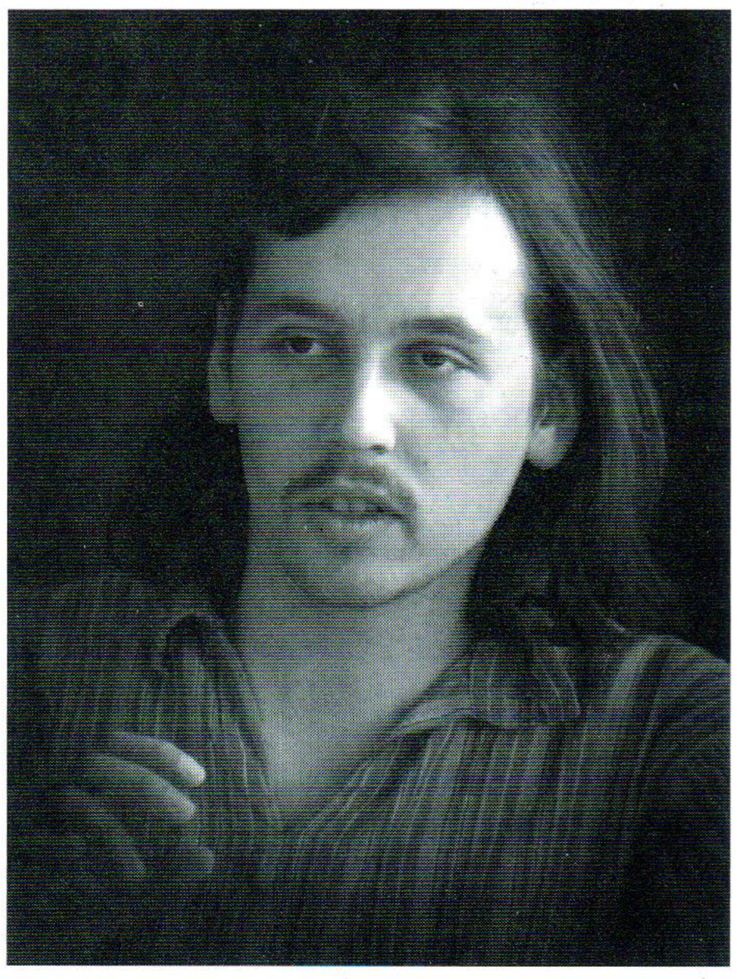
Jan Šotkovský, dramaturg Městského divadla v Brně a zároveň Buranteatru v tomtéž městě, autor, překladatel, porotce a lektor přehlídek amatérského divadla

Nečekejte prosím, že se ode mě dozvíte něco moudrého... Já mám totiž už nějakou dobu pocit, že by se v divadelních kruzích měl ohledně slov jako *experiment*, *výboj*, *alternativa* (nebo naopak na druhé straně *tradiční* či *konvenční*) vyhlásit nějaký desetiletý zákaz používání, abychom zkusili, jestli se bez nich lze domluvit jednodušeji, efektivněji a bez zbytečných předsudků. Ale dobrá, zkusím objasnit dva ze svých názorů na tuto věc. Mám totiž, po vzoru Ludvíka Vaculíka, na tuto věc opravdu několik názorů.

Můj první (stručný a úderný) názor je ten, že každé divadelní představení, které má jakoukoli (byť sebemenší) ambici, je experimentem – je pokusem o něco, co může vyjít a nemusí. Pravda, někdy je riziko menší, jindy větší. Ale je tu vždycky – že v divadle není žádných stoprocentních záruk úspěchu, víme všichni, a kdo ještě ne, nechť laskavě nahlédne do *Jak se dělá divadlo* od Karla Čapka.

Můj druhý (možná radikální, ale delší) názor: tvorba je v zásadě vědomá záležitost. Pravda, existují takové věci, jako je charisma, inspirace, intuice atd., ale těm se může (po mém soudu) dařit pouze na vědomém a důsledně tvarovaném základu. (Já v zásadě nevěřím na ty nevzdělané, nepoučené, ale Bohem políbené. Tvorba je především práce – a tedy i práce na sobě, na svém talentu, na své citlivosti, na své invenci – ano, opravdu si myslím, že tohle všechno se dá vědomě rozvíjet.)

A skutečný TVŮRCE je tedy ten, kdo zná divadelní zákonitosti, pravidla, triky a žánrové konvence. Kdo důsledně přemýšlí, které konvence je třeba se držet, kterou je dobré zachovat, ale jemně „shodit" a které je třeba se vyvarovat a pokoušet se vší silou o svébytné, originální řešení. A tyto „formální otázky" řeší neustále s ohledem na to, aby pomohly jeho „sdělení" (nebo příběhu nebo tématu, jak kdo chce) proniknout v co nejintenzivnější podobě k publiku. A tohle a jenom tohle je skutečný experiment.

MgA. Jan Šotkovský. Foto: Ivo Mičkal.

„...divadlo experimentální je vlastně – jak prosté, milý Watsone! – divadlo dobré. (Takže nazvat nějakou přehlídku přehlídkou experimentálního či experimentujícího divadla je podobný nonsens nebo samozřejmost, jako nazvat ji přehlídkou divadla dobrého.“

Ale pozor – vůbec nemusí jít o objevný text a výrazně neobvyklou jevištní formu! Jenom všechno, co na jevišti je, tam musí být proto, že to tak tvůrci chtěli – ne proto, že „se to tak dělá“. A když je tam něco jenom proto, že „se to tak dělá“, pak je úplně jedno, zda jde o divadlo interpretační („aby to bylo jako ta komedie, s kterou tu posledně byli z Prahy“) nebo autorské („klucíí, pojďme udělat nějakej kabaret jako ti Sklepáci“).

Čili divadlo experimentální je vlastně – jak prosté, milý Watsone! – divadlo dobré. (Takže nazvat nějakou přehlídku přehlídkou experimentálního či experimentujícího divadla je podobný nonsens nebo samozřejmost, jako nazvat ji přehlídkou divadla dobrého. Ale to by bylo už na jiné zamyšlení...)

***Josef Tejkl**, pedagog dramatické výchovy ZUŠ Na Střezině Hradec Králové, autor, amatérský režisér a herec (Jesličky a Samohana Hradec Králové, Černí šviháci Kostelec nad Orlicí), porotce a lektor přehlídek amatérského divadla*

Po pravdě řečeno, téměř každoročně jsem váhal, zda svou momentální inscenací pokoušet Písek či Třebíč a leckdy váhaly i lektorské sbory (a nejen v mém případě). Čímž se ovšem ještě zdaleka nepokouším vyslovit svou vizi „experimentujícího divadla“, neboť vymezení Šrámkova Písku se v posledních letech měnilo a ohledávalo téměř rok co rok.

Ostatně ještě roku 2003 se moji Amatéři v podání Černých šviháků dostali na Jiráskův Hronov z obou těchto národních přehlídek (Třebíče i Písku), než podobné možnosti duplicity byla učiněna administrativní přítrž.

Osobně si, přítrž nepřítrž, nadále myslím, že experimentovat by měli amatérští tvůrci vždy, ať již jejich loď vypluje toho roku po Otavě, Jihlavě či Labi. Jedině tehdy by měly jejich flotily právo veplout po Metuji do Hronova.

Prostoru pro ono experimentování poskytuje divadlo jako umělecká disciplína dostatek, nikoli však přemíru. Jde v podstatě o to, chceme-li experimentovat ještě v jeho

Josef Tejkl. Foto: Ivo Mičkal.

„...experimentující divadelník by neměl úplně vypadnout z kruhu, opustit zcela hranice divadla. Při zacílení své výpovědi by měl udržet výseč srozumitelnosti, aby jeho pokus byl platný, ale zároveň by neměl ohrozit diváka na zdraví fyzickém ani psychickém.“

hranicích, či již zcela mimo tyto hranice. Abych byl téměř polopatý, dovolím si malou paralelu z dob, kdy jsem ještě sportoval:

Můj přítel Tuček, tvor přibližně tak antiatletický jako já, v desetiboji nejhůře snášel disk. Většinou vypadl již z kruhu, na šestý pokus se v něm obvykle udržel, spáchal jakousi otočku… avšak běda! Poté se z hrdla pořadatelova vydralo potupné: „Všichni do výseče!“ A skutečně, ve výseči bylo nejbezpečněji, neboť do ní Tučkův disk nikdy nedopadl. Všude kolem hrozilo vždy smrtelné nebezpečí.

Přeloženo do češtiny, experimentující divadelník by neměl úplně vypadnout z kruhu, opustit zcela hranice divadla. Při zacílení své výpovědi by měl udržet výseč srozumitelnosti, aby jeho pokus byl platný, ale zároveň by neměl ohrozit diváka na zdraví fyzickém ani psychickém.

Nemusím snad ani dodávat, že lze experimentovat z pohnutek různých. Nejčistší je poctivé hledání neotřelého a riziko pádu na ústa, zákonitě s tím spojené. Za méně čisté považuji provokaci za každou cenu, jež není osazena do gruntů. Za vůbec nejhorší považuji neexperimentovat vůbec, prohánět se tříproudovou dálnicí.

Kytička panu profesorovi – příteli ochotníků

Vít Závodský

O letošních letních prázdninách, kdy většina našich jevišť nakrátko osiřela, počkala si osmdesátka na předního českého režiséra **Aloise Hajdu**, dlouholetého člena Národního divadla v Brně i zlínského Městského divadla, přednedávnem dvojnásobného prorektora a poté rektora brněnské JAMU a v současnosti oblíbeného profesora její divadelní fakulty – osobnosti, která vedle jiných uměleckých a pedagogických oblastí rovněž výrazně zasáhla do vývoje moderní české (přesněji řečeno moravské) Thálie.

Naturel A. Hajdy s příznačným rysem houževnatého přemýšlivého venkovanství utvářel již jeho hanácký původ. Jakožto absolvent JAMU prošel postupně několika angažmá u regionálních, tehdy zájezdových scén – ve dvou obdobích v Uherském Hradišti a také v Českých Budějovicích a na Kladně. Jubilantův tvůrčí rozkvět a dramaturgicko-režijní vyhraňování jsou však spjaty v šedesátých letech s činohrou Státního divadla Brno. V období posrpnové „konsolidace“ ji musel na deset sezon opustit, aby pak naplnil další úspěšnou etapu v tehdejším Gottwaldově. Odsud se na stejnou dobu vrátil do činohry SD Brno, podílel se na několika inscenacích pražských divadel a zároveň se s vervou pustil do vytváření nové výukové koncepce DIFA JAMU, zejména coby vedoucí ateliéru činoherní režie.

Od počátku prvního brněnského působení, kdy zde pod vedením dramaturga B. Srby a režisérů M. Hynšta a E. Sokolovského vykrystalizoval vyhraněný program apelativního politického divadla brechtovsko-piscatorovské orientace, vybíral si A. Hajda obtížné klasické texty

(Büchnerův Vojcek, Ibsenův Nepřítel lidu, Sofoklovy tragédie Oidipus a Antigona, Maryša bratří Mrštíků aj.) i dramatické novinky (čs. premiéry Figueiredova podobenství Liška a hrozny i Sartrovy hry Ďábel a Pánbůh, Gardavského aktualizace starozákonní látky Já, Jákob, Hrubínova historická alegorie Oldřich a Božena, Beckettovo Čekání na Godota, Dürrenmattova jízlivá Návštěva staré dámy a apokryf Romulus Veliký). Ty mu umožňovaly ukázat z jeviště složité vztahy lidské osobnosti a pohybu dějin, demonstrovat zápasícího jedince uprostřed společenského vývoje. V jeho režisérské dráze utvořilo se průběhem let několik tvůrčích okruhů. Zatímco se mu dařilo v poeticky hravém duchu meziválečné avantgardy úsměvně rozehrávat předlohy komediální (adaptace Klicperova Zlého jelena a Ženského boje, Čapkova Loupežníka či Vančurovy Josefiny, Kainarův Nebožtík Nasredin, Connellyho Černošský pánbůh a proroci, úspěch čs. premiéry finské lidové hry A. Kiviho Ševci z Nummi přímo v autorově vlasti), prohlubovalo se režisérovo filozofické nazírání hlavně na dramatech W. Shakespeara, z nichž postupně uvedl více nežli desítku. Inspirovány pronikavostí brechtovsko-dürrenmattovské analýzy politického mechanismu moderní society, nabízely mimořádný divácký zážitek např. kritikou oceňované inscenace obou dílů Jindřicha IV., Krále Leara, Antonia a Kleopatry, Hamleta nebo Othella. Vedle poučeného zaměření na ruský odkaz (A.V. Suchovo-Kobylin, A. P. Čechov, L. N. Andrejev, A. Lunačarskij) stalo se ústrojným vyústěním Hajdových snah studium díla a jevištní poetiky B. Brechta, a to obvykle v důvěrné dramaturgické součinnosti s jeho překladatelem L. Kunderou: antimilitaristická groteska Muž jako muž s dosud nikde nerealizovanou foyerovou mezihrou Slůně (Zlínští s ní hostovali dokonce přímo v Berliner Ensemble), proslulý Kavkazský křídový kruh, Pan Puntila a jeho služebník Matti, Dobrý člověk ze Sečuanu, Galileo Galilei, Třígrošová opera aj. Hajda v nich dokázal nedogmaticky a originálně vyvážit očekávané racionální prvky s inspirací commedií dell´arte nebo švejkovskou až chaplinovskou groteskou. Na většině těchto nastudování bylo možno názorně sledovat, jak se režisérovo ústřední téma „člověk proti světu a svět proti člověku" myšlenkově zpřesňovalo, a přitom scénicky metaforizovalo.

Širší veřejnosti snad méně zjevná, ale mezi čtenáři AS jistě dostatečně známá je ovšem Hajdova záslužná spolupráce s moravskými amatérskými soubory – Dělnickým divadlem v královopolském Semilasse počínaje a Divadlem Jana Honsy ve valašské Karolince (nedávno se stal jedním ze dvou „kmotrů" jeho renovaného sídla) konče. Nejvíce se tato aktivita již od r. 1955 soustředila do tehdy odborářského souboru ZK PAL-Magneton v Kroměříži. V přátelském ovzduší vzájemného respektu a souznění s kamarády a spolužáky z dětství, kteří se za jeho citlivého vedení vypracovali ve výrazné herecké či recitátorské individuality (L. Tvarůžek, G. Hrabal, L. Cápková aj. – nemáme-li už jmenovat ty, kteří si poté herectví opravdu

„...dostatečně známá je Hajdova záslužná spolupráce s moravskými amatérskými soubory... /.../ Nejvíce se tato aktivita již od r. 1955 soustředila do tehdy odborářského souboru ZK PAL-Magneton v Kroměříži."

Profesor Alois Hajda. Foto: JAMU Brno.

zvolili za své povolání). Zejména v sedmdesátých letech zde téměř každoročně připravoval dramaturgicky náročný titul, jenž pak sklízel vavříny na rozličných renomovaných festivalech a přehlídkách. Obecenstvo Jiráskových Hronovů tak postupně aplaudovalo např. jeho nastudování Čapkovy Matky (1971), Hrubínovy Křišťálové noci (1973), Örkényho Kočičí hry (1974), Brechtových protifašistických Pušek paní Carrarové (1975) i Matky Kuráže a jejích dětí (1978) nebo Mahenova Nasrredina (1976). Tvárnou protagonistkou tu zpravidla bývala právě L. Cápková.

Alois Hajda, nedávný nositel Ceny města Brna, nezanedbává širokou oblast Thálie ani dnes. Vedle aktivní spolupráce na rozličných projektech JAMU nechybí jeho usměvavá tvář na většině divadelních premiér moravské metropole.

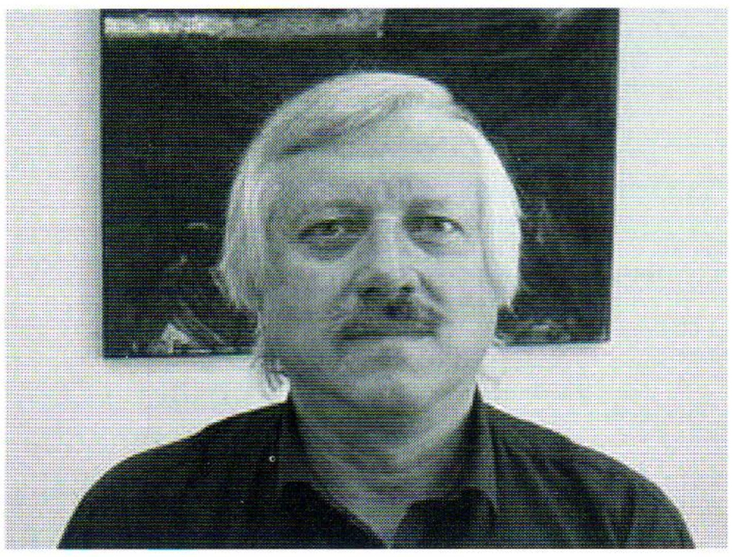
Prorektor s amatéry spolupracující

Vít Závodský

Vedle osmdesátin režiséra Aloise Hajdy připomínáme si počátkem nové divadelní sezony jubileum dalšího brněnského akademika, který kromě dřívější bohaté umělecké činnosti a souběžné vysokoškolské pedagogické dráhy obětavě spolupracoval s moravskou amatérskou Thálií. Je jím nynější pětašedesátník, vícenásobný prorektor JAMU a profesor její divadelní fakulty **PhDr. Miroslav Plešák**.

Bzenecký rodák se po maturitě na pedagogické škole v Kroměříži (mimochodem právě dějišti nejúspěšnějších „hronovských" režií Hajdových) a po absolvování divadelní vědy na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity věnoval převážně kulturní žurnalistice a redaktorské práci (brněnské časopisy Host do domu, Index, Věda a život, Moravské noviny). Na celých osmnáct roků spojil M. Plešák své inspirativní působení s někdejším Divadlem pracujících (dnešním Městským divadlem) ve Zlíně. I v dusné husákovské době dařilo se zde slovy teatrologa Milana Lukeše vytvářet „ostrůvek normálnosti v moři normalizace". Divákům se nabízely mnohé vynikající inscenace shakespearovské

„Na /.../ dotaz, co mu jako profesionálovi spolupráce s amatéry přináší, M. Plešák odpověděl: „Radost, víru v budoucnost divadla, ve zdravý rozum a talent obyčejných lidí, kteří nepotřebují promrhávat své životy sledováním falešných příběhů jiných v televizi."

Profesor PhDr. Miroslav Plešák. Foto: JAMU Brno.

nebo brechtovské, rozvíjel se tvůrčí potenciál předních režisérů, jako byli Miloš Hynšt, Alois Hajda, Svatopluk Skopal, Miloš Slavík nebo Zdeněk Kaloč. Soubor zval na zapřenou ke spolupráci další režimu nepohodlné tvůrce (Ludvík Kundera, Evald Schorm, Ivan Balaďa aj.), pronikal na významné zahraniční festivaly (Berlín, slovinský Maribor), a také otevřel dodnes prosperující klubovou scénu. Svou aktivitu Plešák postupně rozšířil o práci adaptátora, překladatele, autora písňových textů a nakonec i příležitostného režiséra (M. Kundera, S. Mrožek aj.). Do MD Zlín se nakrátko vrátil ještě počátkem nového tisíciletí, a to jako jeho umělecký šéf.

V těsně předlistopadovém období přešel M. Plešák do Brna – nejprve na vedoucí post Divadla bratří Mrštíků, odkud r. 1991 nastoupil dramaturgické angažmá v Mahenově divadle a zhruba souběžně i jako pedagog na JAMU. Výrazně přispěl k tomu, že se tato brněnská činohra, vedená tehdy současným protagonistou Divadla U stolu Františkem Derflerem a poté režisérem Zbyňkem Srbou, programově orientovala na nekomerční, duchovně laděné básnivé tituly (Calderonův Život je sen, Shakespearův Timon Athénský, Král Lear a Bouře, O' Neillova Cesta dlouhého dne do noci, Słowackého romantická Balladyna, Kunderův Jakub a jeho pán atd.). Plešákovo jméno a významný tvůrčí spolupodíl nesly mj. Kaločovy poučené sondy do ruské klasiky, zejména do tvorby F.M. Dostojevského (Běsi, Bratři Karamazovovi, Zločin a trest, Hráč) a A.P. Čechova (Strýček Váňa), podobně jako návštěvnicky vyhledávané, zhusta též výroční Cenou diváka odměněné režie Z. Srby. Na DIFA JAMU přednáší jubilant zejména dramaturgii a opakovaně vede rovněž ateliéry činoherního herectví a režie. Také zásluhou jeho velkorysého, lidsky taktního, avšak náročného přístupu osvojují si zdejší absolventi, kolektivně úspěšní na domácích i mezinárodních přehlídkách a poté individuálně v praxi, systematičnost všestranné průpravy a vůli trvale pečovat o zdokonalování vlastního talentu.

Především kruh zasvěcených včetně čtenářů AS, umí docenit Plešákův dlouholetý upřímný zájem o amatérskou Thálii. Jeho kořeny sahají až k příkladu otce, horlivého ochotnického herce a režiséra; rozvinuly se obdobnými aktivitami při Plešákových kroměřížských středoškolských studiích. Během zlínského působení v sedmdesátých a osmdesátých letech šlo hlavně o publicistickou popularizaci, metodickou pomoc nebo účast v rozličných porotách (především na festivalu v nedalekých Napajedlích), poradních sborech a odborných hodnoceních. Prozatím ve dvou časových etapách uskutečnily se Plešákovy režijní pokusy, a to zejména v renomovaném Divadle Jana Honsy (nazvaném na počest tragicky zahynuvšího zlínského herce) z valašské Karolinky, kde svého času dokonce pořádali významnou nadregionální česko-slovenskou přehlídku a odkud v nedávné době nastoupilo svou úspěšnou cestu do pražského ND Františákovo drama Doma. Jakožto „spolukmotr" jeho pečlivě zrenovovaného působiště sem pan profesor dodnes občas zajíždí. Sám tu nejprve nastudoval např. Těžkou Barboru J. Voskovce a J. Wericha nebo folklorní báchorku Jak se chodí do světa za štěstím; od poloviny 90. let pak došlo na Kunderovu náročnou, již ve Zlíně režijně osondovanou diderotovskou adaptaci Jakub a jeho pán i na Jiráskovu populární Lucernu. Na internetový dotaz, co mu jako profesionálovi spolupráce s amatéry přináší, M. Plešák odpověděl: „Radost, víru v budoucnost divadla, ve zdravý rozum a talent obyčejných lidí, kteří nepotřebují promrhávat své životy sledováním falešných příběhů jiných v televizi."

Velký muž Ján Zavarský

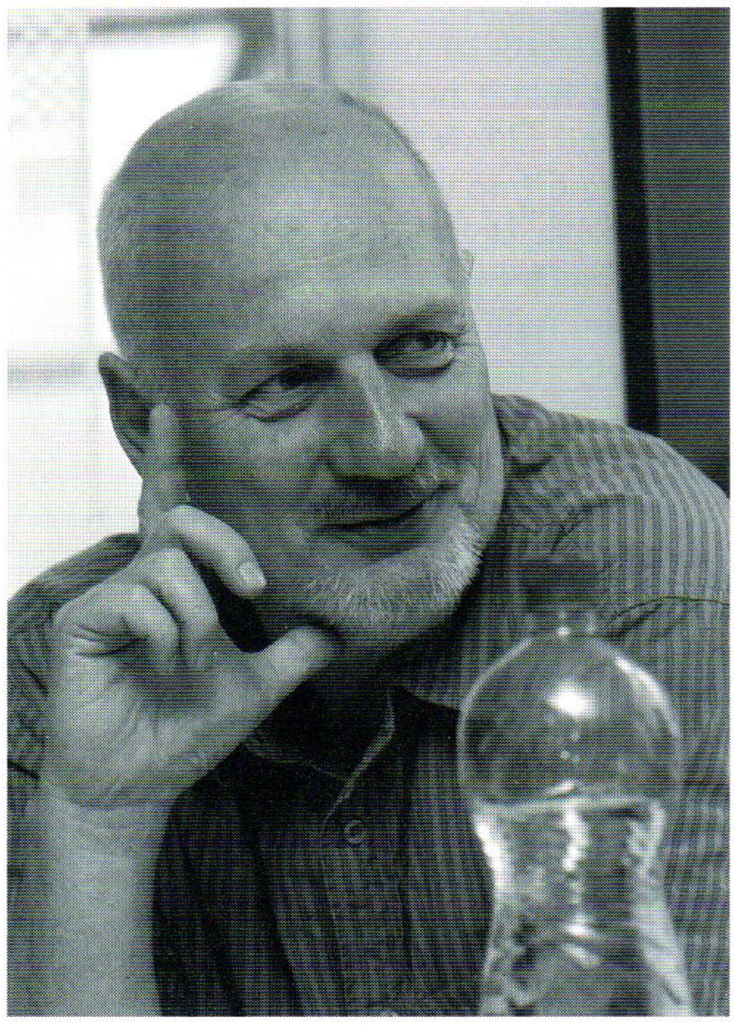
František Zborník

Ján Zavarský je velký muž. Odhaduji 193 centimetrů. Nepřekvapí proto, že se rád pohybuje ve společnosti jiných vysokých, aby se nemusel příliš sklánět. Zažíval jsem jej častokrát na interním zasedání hronovského lektorského sboru či na veřejné besedě PC klubu tamtéž, přestože se netyčil, svými neuvěřitelně bohatými a úplnými encyklopedickými znalostmi z dějin výtvarného a divadelního umění i tak jaksi vyčníval. Jde zřejmě o metrický úděl. Jeho angažmá v trnavském divadle nelze chápat jinak než jako řízenou kompenzaci fyzických i metafyzických centimetrů. Jano se snižuje pouze při opravdu veliké únavě, to pak, zdá se mi, zapadá jaksi do sebe po způsobu turistických teleskopických kelímků. V takovém případě se z něho nelze napít, totiž nadít moudra, leč lze se nadít písně. Jakmile se však rozední, protáhne se, a už mu to na zbytek dne zůstane…

Abyste rozuměli, vážení čtenáři, abys mi rozuměl, Janko, nepíšu tyto řádky ani z povinnosti, ani se snahou vyčíst všechny přednosti a umělecké charakteristiky pána Zavarského, už vůbec mi nejde o výčet jeho opusů, ne, pokouším se jen, byv osloven redaktorkou AS, zaznamenat stopu, dojem, který mi první „přišel na um", když jsem si vyslovil to jméno. Sám pro sebe věřím, že to nebývá bez významu.

Druhým dojmem v pořadí, milý příteli, pak je radostná povinnost Ti k Tvému životnímu výročí za sebe i za lidi, kteří Tě zažili podobně jako já, upřímně poblahopřát.

Profesor Mgr. Ján Zavarský (*31. 7. 1948) absolvoval Střední školu uměleckého průmyslu v Bratislavě, kde poté studoval nejprve architekturu, potom scénografii u prof. Ladislava Vychodila na Vysoké škole múzických umění (absolvoval v roce 1974). Ještě v době studií působil jako scénograf v Divadle Andreje Bagára v Nitře (1972/73). V letech 1975–79 byl scénografem Státního loutkového divadla v Bratislavě a poté nastoupil do téže funkce v Trnavském divadle, kde působí dodnes, v současné době jako umělecký šéf. Od roku 1981 pravidelně spolupracuje také s Divadlem Husa na provázku v Brně. V letech 1978–1990 vyučoval scénografii na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě, od roku 1994 vyučuje na Janáčkově akademii múzických umění v Brně, kde je v současné době vedoucí Ateliéru scénografie. V letech 1992 a 1993 absolvoval jako hostující scénograf a pedagog studijní pobyt na Miami University, stát Ohio. Od roku 1996 je předsedou Slovenského národního centra OISTAT (Mezinárodní organizace scénografů a divadelních techniků). Na svém uměleckém kontě má dnes velkou řadu scénografií pro činoherní, loutkové i operní inscenace nejen na Slovensku a v Čechách, ale též v Maďarsku,

Profesor Mgr. Ján Zavarský. Foto z JH 2006: Ivo Mičkal.

Jugoslávii, Polsku, Německu, Švýcarsku a USA. Věnuje se rovněž grafickému designu, volné tvorbě a architektuře. Jeho díla byla soustředěna na více než 30 výstavách a získala řadu významných ocenění. Ján Zavarský dosud vytvořil na 300 výprav k nejrůznějším jevištním žánrům, v mnoha případech včetně návrhů kostýmů. ***(Zdroj: www Státní opera Praha)***

Amatérští divadelníci v Čechách znají Jána Zavarského z jeho působení zejména na Jiráskově Hronově, kde byl od poloviny osmdesátých let s vynechávkou některých ročníků festivalu členem odborných porot či lektorem seminářů a diskuzních klubů. V posledních letech se s ním téměř každoročně setkáváme na půdě hronovského Problémového clubu. V roce 2006 byl předsedou odborné poroty Loutkářské Chrudimi. AS chystá první české vydání jeho publikace Kapitolky ze scénografie, která je skvělou pomůckou nejen pro scénografy a režiséry. Čtenáři ji budou objevovat postupně ve formě odborné přílohy časopisu počínaje č. 1/2009.

(MS)

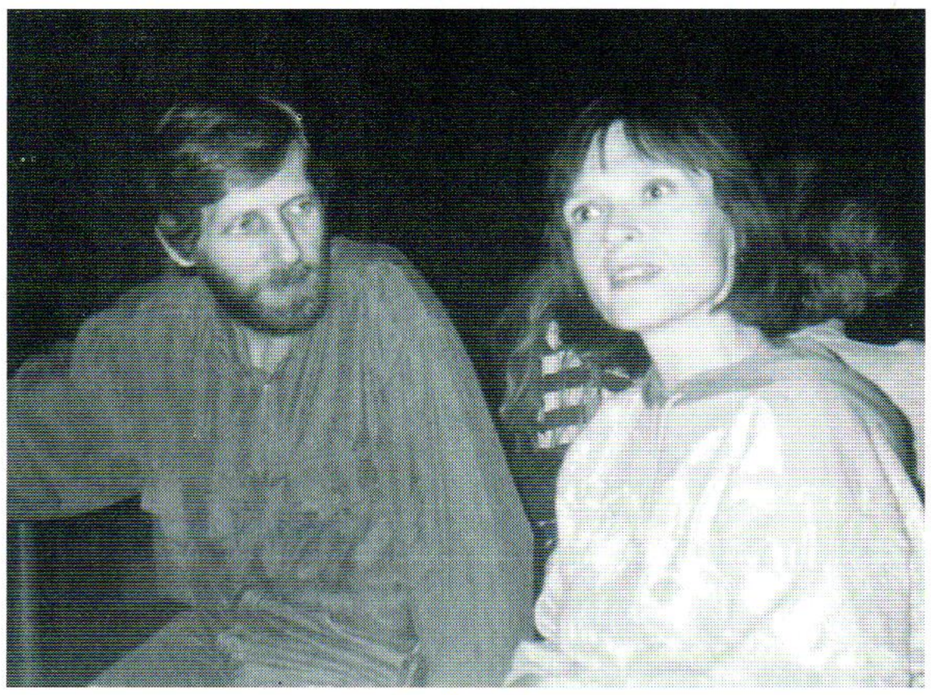
Ivana Veltrubská a divadlo očima dětí

Milan Strotzer

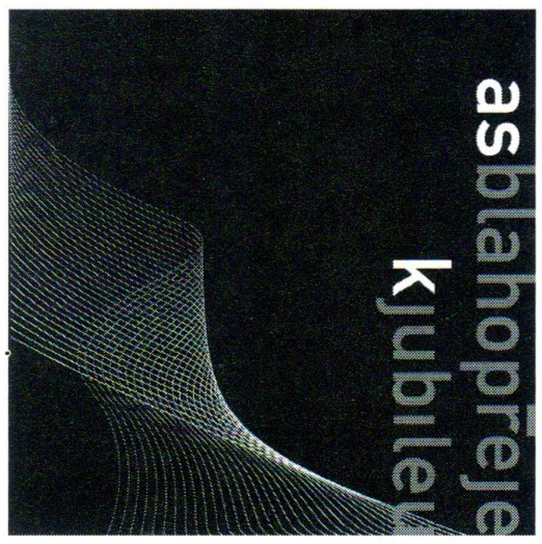
Na národní přehlídce amatérského divadla pro děti Popelka v Rakovníku jsou běžnou součástí rozborových seminářů reflexe dětí, zprostředkovávané lektory, kteří jsou k práci s dětskými skupinami organizátory speciálně vyhledáváni a přizváni. Nejde o práci jednoduchou, neboť k ní musí mít dispozice vyžadující erudici hned několika profesí, nejlépe pedagoga, psychologa a divadelníka zároveň. Nejde totiž o pouhé zachycení verbálních sdělení dětí k té které inscenaci ve formě líbilo nelíbilo, ale o dobírání se vnímání artefaktu divadelního představení dětmi nepřímými metodami tak, aby výstupy byly co možná nejobjektivnější a měly kýženou vypovídací hodnotu.

S touto, dnes samozřejmostí, začal při prvních ročnících národní přehlídky v Ostravě tamní psycholog PhDr. Jan Rychnovský. (Přehlídka měla svůj první ročník v Kralupech nad Vltavou a pak putovala přes Ostravu, Stráž pod Ralskem do Rakovníka.) Podstatnou roli však v tomto snažení o fundované získávání poznatků o vnímání divadla dětským publikem a působení divadelního představení sehrála psycholožka a divadelnice PhDr. Ivana Veltrubská z České Lípy. Událo se to především na půdě Femadu v Libici nad Cidlinou v letech, kdy byl vymezen jako festival a dílna divadla pro děti (1990–2000). PhDr. Ivana Veltrubská vystřídala svého předchůdce již na přehlídkách konaných ve Stráži pod Ralskem a stala se na dlouhá léta nejmenovaným leaderem odborníků, kteří na divadelních přehlídkách pracovali se skupinami dětí. V této roli absolvovala i několik ročníků rakovnické Popelky až do chvíle, kdy ji soukromá praxe psycholožky nedovolovala nadále se věnovat této bohulibé činnosti. Dříve, než opustila práci s dětmi na divadelních přehlídkách, která poskytla množství zajímavého materiálu a poznatků, byl pojat záměr zachytit je písemně a vydat je jako publikaci pro potřeby tvůrců divadla pro děti. Ostatně již v době konání posledních ostravských přehlídek se uvažovalo stejně, leč zůstalo u pouhého záměru.

Pro Ivanu Veltrubskou nastala chvíle váhání nad oprávněností takového kroku a poté i nad formou, jakou jej učinit. Posléze toto váhání překonala potenciální autorka výrokem: „Ptejte se, položte mi otázky a já se na ně pokusím odpovědět." Požádal jsem tehdy některé své spolupracovníky, odborníky na divadlo pro děti, aby formulovali své otázky či teze. Vyhlásil jsem anketu v deníku Loutkářské Chrudimi. Otázek ani tezí jsem však nedošel. Nakonec mi nezbylo, než abych je nakladl sám. Nebyl jsem přitom však tak docela osamocený. Pomohli mi přitom nepřímo všichni, kdo se zúčastňovali diskuzí na Femadu či rozborových seminářů na Popelce. Evokoval jsem ve své mysli vše, čeho jsme se snažili dobrat, co jsme chtěli utřídit, pojmenovat, vzpomněl na výjimečné a překvapivé dětské reflexe. Otázky jsem předal autorce, ona odpověděla. Tak vznikla knížka otázek a odpovědí, uvozená teoretickými východisky a vývody a popisem metod, jichž bylo užito při práci dětmi. Vyšla pod názvem Divadlo očima dětí v IPOS-ARTAMA v roce 1995 jako výsledek zhruba osmiletého bádání.

PhDr. Milan Strotzer a PhDr. Ivana Veltrubská na Popelce v Rakovníku v roce 1992. Soukromé foto.

Ačkoliv Ivana Veltrubská v současnosti sféru divadla pro děti neobhospodařuje, mělo by zůstat v paměti, jak se přičinila o to, že se divadelníkům dostalo do rukou odborně podložené, praxí ověřené sumy poznatků, která je nedocenitelnou pomůckou pro jejich práci směřovanou k dětskému publiku, tedy pokud se jí chtějí věnovat s plnou vážností. Nejsem si jist, zda ji využívají. Z výsledků, a to i na celostátní úrovni, se zdá, že ne. Možná o ní nevědí. A tak ji znovu připomínám u příležitosti životního jubilea Ivany Veltrubské. Stále je k dostání v NIPOS-ARTAMA viz bulletin d´ARTAMAn v tomto čísle AS.

„Ačkoliv Ivana Veltrubská v současnosti sféru divadla pro děti neobhospodařuje, mělo by zůstat v paměti, že se přičinila o to, že se divadelníkům dostalo do rukou odborně podložené, praxí ověřené sumy poznatků, která je nedocenitelnou pomůckou pro jejich práci směřovanou k dětskému publiku, tedy pokud se jí chtějí věnovat s plnou vážností."

Ivana Veltrubská navíc, ať vědomě či bezděčně, předala svou zkušenost a metody práce těm, kteří s ní tehdy spolupracovali na libických Femadech. Ti jsou po léta oporou v práci s dětmi na Popelce. Bylo by dozajista zajímavé, kdyby si Ivana našla čas a s odstupem let se znovu v Rakovníku chopila díla. Ne, že by něco z toho bádání zachyceného v publikaci Divadlo očima dětí přestalo platit. Svého času jsem si dokonce kladl otázku, zda je ještě vůbec efektivní organizovat dětské skupiny a práci s nimi, že se v reflexích, kterých se nám dostává, nedozvídáme nic, co už bychom nevěděli, že vše podstatné bylo objeveno a popsáno. V posledních dvou třech ročnících přehlídky se však ukázalo, že tu jsou zcela nové atributy ve vnímání dětí, jež přivodily společenská proměna, převratné informační technologie a další okolnosti současného bytí. Myslím, že by zasvěcená komparace s patnáctiletým odstupem byla velice přínosná.

Ivanko, to je výzva. Za sebe i za všechny, s nimiž jsi spolupracovala ve víře, že napomůžeme kultivaci divadla pro děti, ti přeji především dobré zdraví u příležitosti tvého hezky kulatého životního jubilea.

Jdi na poradu s Vaňkem!

U nás doma se říkalo mnoho nejrůznějších pořekadel. A v nejrůznějších souvislostech. Kromě mnoha jiných se také často pronášelo „jít na poradu s Vaňkem". Kde se to vzalo, nevím. Naše rodina tuhle větu, pravda, používala spíše v negativním slova smyslu – jako že ta porada nebude k ničemu, nebo jako pokyn k odstranění zvídavého jedince do patřičných míst – aby se jako šel „radit" někam daleko a na hodně dlouho. Ale jak to mám chápat jednoznačně, jsem vlastně nevěděla. Až do doby, kdy jsem potkala JEHO. Při všech našich příležitostných setkáních totiž došlo k „poradám" – spousta jich ve výsledku byla k ničemu, často jsme se vzájemně odkazovali do patřičných míst a každé jednání bylo bez výjimky dlouhé... (on nemá s vyjadřováním problémy a já ve skutečnosti taky nejdu pro slovo daleko) – ale vždycky to byly porady příjemné, ať už byly o čemkoli.

Takže, milý **Vaňku Petře** z Polné, já doufám, že jak léta letí, budeme mít dál příležitosti k vzájemnému „radění", a že postupující stařecká senilita (u nás obou, pochopitelně) poznamená naše tlachání jen maloučko. Na nejbližší poradu s Vaňkem se těší ***Kateřina Fixová***.

P. S. Všechno nejlepší k zářijovým šedesátinám...!!!

Petr Vaněk – herec, režisér, dramaturg, autor – prostě divadelník se vším všudy. Řekne-li se Divadelní soubor DUHA Polná, říká se zároveň Petr Vaněk. Svébytný v názorech na divadlo, přístupný ke kritickým názorům na své inscenace, lačný po vzdělání (absolvent posledního běhu Kurzu praktické režie), prostě vůdčí osobnost svého divadla. Každá jeho inscenace nese punc originality, vzpomeňme jen namátkou: Poprask na laguně, Naši furianti, Kdo je tady slepice?, O pejskovi a kočičce, Modré lázně... a určitě nejnověji Ostře sledované vlaky. ***(PS)***

Dopis pro Pavla Štolla

Milý Pavle, vážený šedesátníku a životem kypící Lve!

To se tak jednou potkaly dvě velké personifikace. Měly dlouhá řasnatá roucha jako ve snu nebo na obrozenecké scéně. Z rozpuštěných vlasů jim čouhaly vavřínové snítky, aby byla větší paráda.

„Jsem zosobněné Divadlo!" pravila jedna zvučným hlasem, který se nesl až na třetí balkon. „Jsem zosobněná Fotografie!" řekla ta druhá o něco nezvučněji, protože fotografie většinou nemluví. A pak se začaly zdvořile přít.

„Mne má raději!" tvrdila první z dam přesvědčivě. „Dal mi skoro celý svůj život! Těch večerů, co se mnou strávil! Těch cest do mých vzdálených sídlišť! Té lásky a toho nadšení!"

„Ale jeho noci patřily mně," trumfovala ta druhá. „Tebe opouštěl a se mnou trávil dlouhé hodiny noční v temné komoře. Pravda, i tam jsi byla s námi, protože zachycoval nejdramatičtější chvíle tvého jepičího života."

„Já mizím každou vteřinou a ty jsi málem věčná. Ale pohlédnou na tebe a stejně budou myslet na mě! Na ty letmé, dávno neexistující chvilky, které on vysvobodil z pomíjivosti."

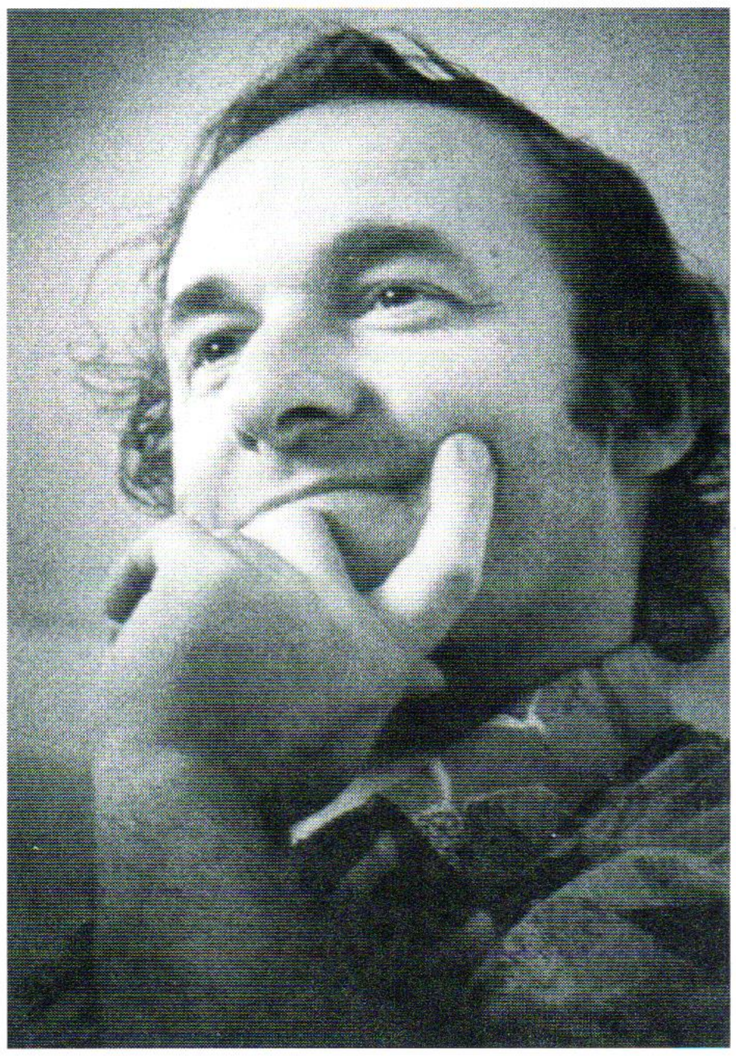
A vedly vášnivý hovor o Tobě, náš milý Pavle, o Tvém údělu divadelního fotografa, o tom velkém díle, které už jsi pro divadlo i pro fotografii samu udělal. A čím víc vzpomínaly, tím si byly bližší. Až konečně si padly do náruče a obě byly rády, že se s Tebou mohly potkat. Protože málokdo jim oběma dal tolik jako Ty.

Tak i já se přidávám k těm dvěma a přeju Ti nic menšího než pokračování v životní práci. A ovšem radost z ní!

Daniela Fischerová

Petr Vaněk v roli Emila, vévody de Cadignan, v absolventském představení Kurzu praktické režie NIPOS-ARTAMA 2003–2007 (Arthur Schnitzler: U zeleného papouška) na rakovnické Popelce 10. listopadu 2007. Foto: Milan Strotzer.

Pavel Štoll. Foto: Archiv AS.

Pavel Štoll – legenda mezi divadelními fotografy, legenda, kterých není mnoho. Profesionál v tom nejlepším slova smyslu, spolupracoval a spolupracuje s řadou divadel, mj. vynikající portrétista. Očarovalo ho divadlo jako takové, amatérské nevyjímaje. S časopisem Amatérská scéna byl spjat především v letech 1972–1994, ale Štollovy snímky se objevují na stránkách časopisu, byť ojediněle, dodnes. Jeho výraznou tvář, s vousem či bez, můžete znát z mnoha divadelních festivalů, Jiráskův Hronov nevyjímaje. Jako profesionální fotograf se pochopitelně projevuje i v jiných oblastech, než je divadlo. S jeho divadelními fotografiemi se můžete v současnosti seznámit například v databázi českého amatérského divadla (www.amaterskedivadlo.cz). ***(PS)***

Dramatik nedopovězeného díla

Vít Závodský

Teprve sedmdesáti roků (škodolibou náhodou zemřel právě v den svých abrahámovin) byl by se letos dožil středoškolský profesor **František Brüstl**. Brněnská i celá česká kultura v něm ztratila výrazného publicistu, rozhlasového, televizního a dramatického autora. Brüstl spolupracoval s řadou novin a časopisů, a to zejména v oblasti uměnovědné. Počet jeho poučených výtvarných recenzí, článků do výstavních katalogů, reportáží z ateliérů, interview, fejetonů a kurziv šel jistě do stovek, doplňován cyklickými rozhlasovými pořady nebo projevy na vernisážích. Nejcennějším výsledkem jeho dlouholeté průběžné spolupráce s Divadlem Husa na provázku byl – vedle překladu filmového scénáře Alexandra Volodina Blondýnka pro velkoryse koncipovaný projekt „Scénické čtení ze současné literatury národů Sovětského svazu" (1985) – především úspěšný, hojně reprízovaný studentský muzikál s písňovými texty Mileny Trnkové Bramborový den aneb Objevení Ameriky. Vytvořil jej v roce 1979 pro zdejší amatérské Dětské studio a využil v něm svých bohatých kantorských zkušeností. Režisér Zdeněk Pospíšil pak metaforicky rozvinul jak rozverný příběh školní brigády s karikovaným pedagogem a jeho podařenými žáky, tak do něho vložené fantazijní výjevy o Kolumbově setkání s exotickou indiánskou civilizací. V této československé premiéře na sebe upozornila řada mladých interpretů, kteří se posléze dobře uplatnili také v profesionálních souborech (J.A. Pitínský, M. Havelka aj.), nejprve právě na Provázku nebo v HaDivadle. F. Brüstl se věnoval rovněž rozvoji dalších amatérských divadelních aktivit a zájmové umělecké činnosti vůbec, hlavně v okruhu působnosti bývalého brněnského Vysokoškolského klubu a v odborných porotách renomovaných národních přehlídek osmdesátých let Akademické Brno.

Celý život mi dávaly loutky radost

Tak znělo motto rozhovoru kulturního měsíčníku KDY–KDE–CO v Olomouci v listopadu 2007 s Miluší Boháčkovou a principálem Kašpárkovy říše Zdarkem Popem. Totiž citace není přesná, tehdy tam stálo dávají. Nyní musíme užít minulého času, protože jsme se se Zdarem Popem 15. května 2008 rozloučili v obřadní síni olomouckého krematoria. Skládací smrtka ze znovu nastudovaného Čechova Draka přestřihla nitě na jeho životním vahadle jen pár měsíců před jeho osmdesátými narozeninami.

Od mládí nadšený amatérský loutkář, odchovanec přerovského sokolského loutkového divadla a pak 45 let vedoucí Kašpárkovy říše, má na svém kontě nepřeberné množství režií, scénografií, výtvarných počinů a realizací výprav. Jím vyrobené loutky se prezentovaly na několika výstavách. Jmenujme například „Lidé a loutky" v olomouckém muzeu k 50. výročí Kašpárkovy říše, „Čas pro pohádku" tamtéž o 20 let později, „Ohlédnutí Zdarma Pop" v roce 1998 v Muzeu loutkářských kultur v Chrudimi nebo poslední bilancování v roce 2005 s názvem „Žil jsem v pohádce", opět v sále Vlastivědného muzea Olomouc.

Měl ke kumštu blízko už svým původním povoláním uměleckého knihaře. Jako student grafické průmyslovky

Zdarek Pop. Soukromé foto.

v Praze působil v legendární Umělecké výchově. Později absolvoval školu scénografie organizovanou SČDO v Praze. Jeho učiteli i osobními přáteli byly takové loutkářské osobnosti jako Vojtěch Cinybulk, Vladimír Leština, Erik Kolár či Richard Lander. Za svoji činnost byl odměněn postupně Zlatým odznakem Josefa Skupy, J.K. Tyla a Cenou města Olomouce. Stál u zrodu festivalu Čechova Olomouc a pak u všech dosavadních 19 ročníků.

Z jeho režií a navržených i realizovaných výprav včetně loutek (převážně marionet) vzpomeňme např. Kainarovu Zlatovlásku, Pavlíčkova Bajaju, Erbenova Ptáka Ohniváka a Tři zlaté vlasy děda Vševěda, Karafiátovy Broučky (v roce 1971 na LCH) či Kiplingova Mauglího nebo Malou čarodějnici O. Preusslera. Jeho věrnou spolupracovnicí byla manželka Zdeňka, do Kašpárkovy říše přivedl i dceru Helenu a syna Aleše i vnuky Tomáše a Matěje.

„Pan Pop je silná osobnost. A to je dobře. On dovede přesvědčit lidi, nadchnout je," říkala pracovnice Slovanského domu v Olomouci Miluše Boháčková. A z jiného pramene cituji myšlenku: „Princip amatérské práce lze definovat jako DAR. A Zdarek Pop uměl dávat."

Za to mu patří vděčná vzpomínka všech, kdož jsme ho znali.

-jn-

Převzato z občasníku pro přátele loutkového divadla Rolnička č. 3 z června 2008.

Nositelé zlatého odznaku J.K. Tyla v roce 2008

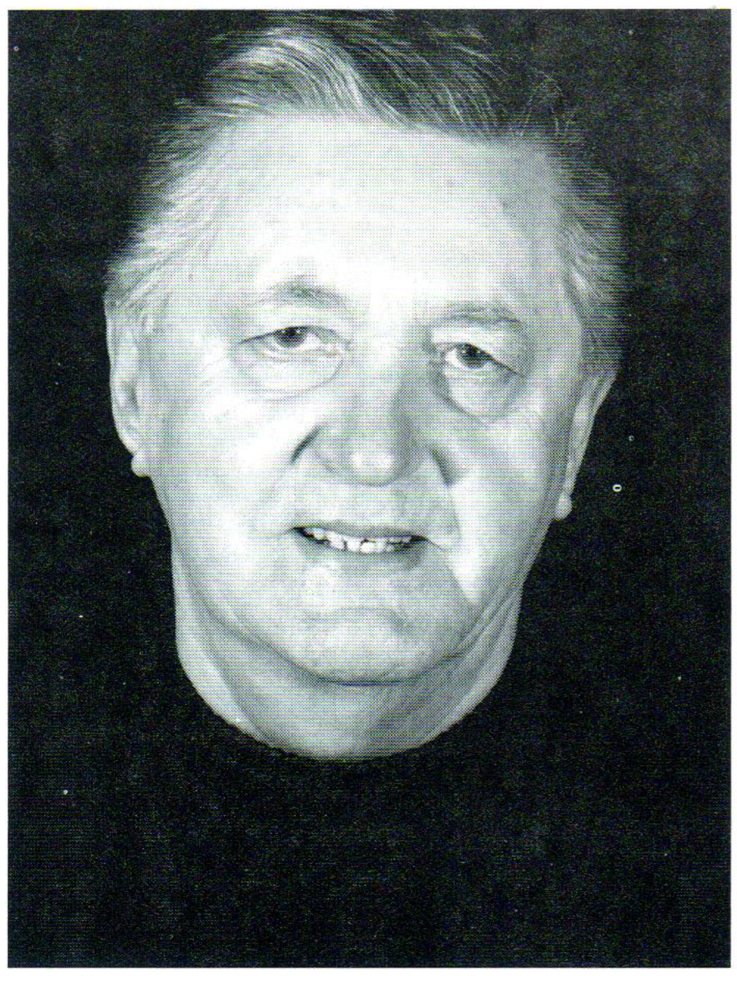
Dušan Zakopal

Dne 18. 4. 2008 zasedala komise pro udělování Zlatého odznaku J.K. Tyla, která schválila dvanáct návrhů předložených signatáři Statutu ZO JKT. Seznam nositelů ZO JKT s uvedením charakteristiky osobnosti, navrhující organizace, příslušnost k souboru a formulace ocenění následuje:

Miroslav Čermák (*1932)
Volné sdružení východočeských divadelníků
DS Červený Kostelec
Za dlouholetou obětavou činnost v ochotnickém divadle

Pan Miroslav Čermák v souboru začal pracovat jako pomocný maskér v roce 1955 a od roku 1959 je jediným maskérem a vlásenkářem červenokosteleckého souboru. Kromě práce v domovském souboru vypomáhá a předává svoje zkušenosti v souborech v Hronově a Náchodě. Jeho maskérského a vlásenkářského umění využívají kromě ochotnických souborů také policejní a hasičské složky při výchovných akcích. Za dobu své samostatné maskérské činnosti pracoval na 83 inscenacích, což dohromady obnáší úctyhodných 617 představení. Do těchto čísel nejsou započítány inscenace a představení dětského souboru a ty, kdy spolupracoval s okolními soubory na jejich inscenacích.

Je dlouholetým členem divadelního výboru a i přes zdravotní potíže stále velice aktivně pracuje v souboru a když je potřeba, i jako herec. Jeho práce na údržbě a vytváření nových paruk je opravdu nevšední a mnohdy do ní dává i své vlastní úspory. Práce maskéra a vlásenkáře je v současné době téměř vymírající amatérskou divadelní profesí a právě jeho úsilí na zaučení dalších maskérů a vlásenkářů v domovském souboru a okolních souborech a jeho snaha o nevymření této profese je oceněníhodná.

Miroslav Čermák, Červený Kostelec

Marta Demelová (*1943)
Občanské sdružení divadelních ochotníků
DS HÝBL Česká Třebová
Za dlouholetou úspěšnou scénografickou činnost v oblasti amatérského divadla

Paní Marta Demelová okusila divadelní prkna poprvé během studií. Později jako učitelka českého jazyka a výtvarné výchovy měla blízko nejen ke scénáři, ale i k scénografii, takže postupně přešla od hereckých rolí k ztvárňování kostýmů a jevištní výpravy. Dosud je to kolem třiceti návrhů a realizací scén, nějaké ty desítky kostýmů, mnoho pomalovaných hlav jejích divadelních kolegů, nezvyklé výpravy pro kabarety folkové skupiny Medvědi atd.

Díky tříletému studiu amatérské scénografie ve třídě MgA. Jaromíra Voseckého získala patřičné poučení a aplikovala ho v řadě netradičních scénických návrhů. K nejzajímavějším patřil strohý stylizovaný interiér k Brdečkově hře Limonádový Joe, houpačková scéna pro Shakespearovo Jak se vám líbí, hluboký jevištní prostor prodloužený o zákulisí v muzikálu Tři mušketýři i víceúrovňové jeviště Boučkovy Noci pastýřů.

Marta Demelová, Česká Třebová

Během svého učitelování na gymnáziu v České Třebové vypravila i režírovala pět studentských představení. Velký ohlas měla scénografie Jiráskovy Lucerny, kde se jí podařilo zrušit hranici mezi hercem a divákem, mezi jevištěm a hledištěm. Někteří z jejích studentů se po školních úspěších stali aktivními herci, kulisáky i maskérkami souboru, jeden se dal na profesionální režisérskou dráhu.

Marta Demelová spolu se svými jevištními pomocníky vytváří pro své kolegy-herce na jevišti prostředí, ve kterém se dobře hraje, a jak sami říkají, které je příjemně zabydlené. Svými výtvarnými návrhy přispívá k dobrým oceněním souboru na různých přehlídkách a především k stoupajícímu ohlasu DS Hýbl u českotřebovské veřejnosti.

Svatava Hejralová (*1957)
Svaz českých divadelních ochotníků
DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou
Za dlouholetou práci v divadelním spolku Krakonoš a za organizaci Národní přehlídky venkovských divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou

Paní Svatava Hejralová je členkou Divadelního spolku Krakonoš ve Vysokém nad Jizerou od roku 1972. Ihned se zapojila do práce spolku. Začínala jako hosteska při národní přehlídce venkovského divadla, nastudovala tři desítky rolí. Je členkou výboru DS Krakonoš ve Vysokém nad Jizerou, členkou předsednictva a sekretariátu SČDO. Několik let pracovala v kulturním středisku MNV ve Vysokém nad Jizerou a absolvovala odbornou přípravu pro kulturní pracovníky.

Svatava Hejralová, Vysoké nad Jizerou

Vychovala čtyři děti, všechny se věnují ochotnickému divadlu. S ing. Josefem Hejralem vede seriál „Hledá se nová Katka Neumannová", zároveň je rozhodčí ve Ski klubu ve Vysokém nad Jizerou.

Několikrát získala ocenění za herecký výkon (Strakonický dudák, Zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo, Republiku za koně a fotbal). Získala Čestné uznání Městského národního výboru ve Vysokém nad Jizerou (1986) za svou činnost v kultuře. Od roku 1990 je předsedkyní Přípravného výboru Národní přehlídky venkovských divadelních souborů – Krakonošův divadelní podzim ve Vysokém nad Jizerou. Její obětavost a vynikající organizační schopnosti se odrážejí v přípravě a řízení celé přehlídky, jíž se stala od roku 2006 ředitelkou. V roce 2007 získala, u příležitosti svého životního jubilea, Zlatý odznak SČDO.

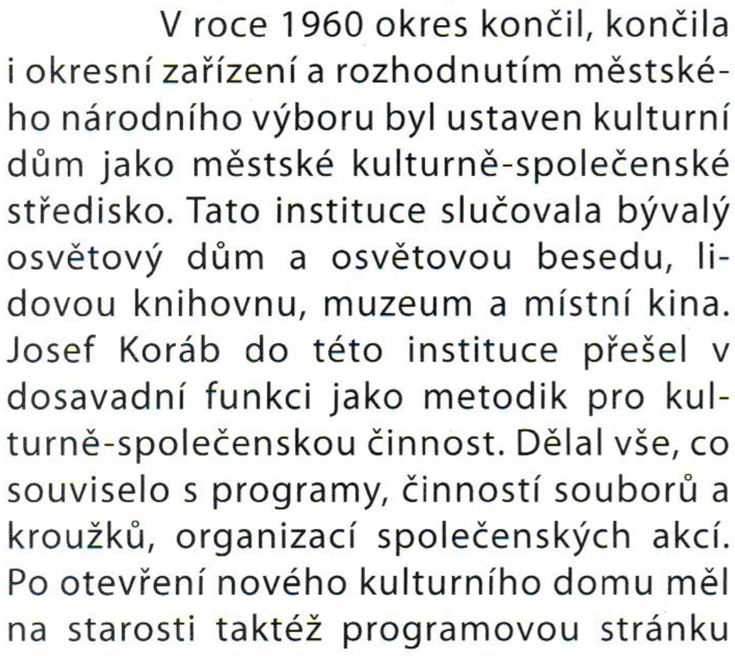
Josef Koráb (*1929)
Volné sdružení východočeských divadelníků
DS KD Holice
Za celoživotní hereckou i režisérskou činnost a organizační práci pro amatérské divadlo

Pan Josef Koráb v roce 1956 nastoupil jako metodik lidové umělecké tvořivosti do okresního osvětového domu. Podílel se na existenci mnoha souborů, na vzniku estrádního uměleckého souboru, na oživování činnosti již tehdy tu a tam skomírajících skupin. Osvědčil se a stal se nedílnou součástí tehdejšího kulturně-organizačního týmu regionu.

V roce 1960 okres končil, končila i okresní zařízení a rozhodnutím městského národního výboru byl ustaven kulturní dům jako městské kulturně-společenské středisko. Tato instituce slučovala bývalý osvětový dům a osvětovou besedu, lidovou knihovnu, muzeum a místní kina. Josef Koráb do této instituce přešel v dosavadní funkci jako metodik pro kulturně-společenskou činnost. Dělal vše, co souviselo s programy, činností souborů a kroužků, organizací společenských akcí. Po otevření nového kulturního domu měl na starosti taktéž programovou stránku jeho činnosti. Jako vedoucí programového oddělení zde působil až do důchodu v roce 1989. Poté se v téže instituci stal vedoucím půjčovny divadelních kostýmů, které se věnoval a kterou budoval od jejího zřízení v roce 1976. Pracovní činnost ukončil koncem roku 1995. Za svou dlouholetou práci byl vyznamenán titulem Zasloužilý pracovník v kultuře.

Ochotnickému divadlu se začal věnovat od dětských let v rodných Velinách. Později působil v holických souborech a v roce 1956 byl spoluzakladatelem Estrádního uměleckého souboru (řada cen na krajských a celostátních přehlídkách). Od roku 1962 (spojení holických divadelních souborů) se stal hlavním tahounem Divadelního souboru KD Holice, a to nejen jako herec a režisér, ale i kostymér, maskér atd. Činný je dodnes (zatím poslední role v Zkrocení zlé ženy – prosinec 2007). Má za sebou nepočítaně rolí i režií, podílel se na organizaci řady okresních a krajských přehlídek v Holicích.

Stručná charakteristika Josefa Korába – velmi nadšený a zapálený laik, který se v průběhu let vyučil kulturnímu řemeslu a stal se z něho ve svém oboru dokonalý, navíc známý a oblíbený profesionál.

Josef Koráb, Holice

Růžena Köttnerová (*1931)
Svaz českých divadelních ochotníků Brno
Za dlouholetou úspěšnou výchovu divadelní mládeže

Paní Růžena Köttnerová se jako učitelka (později ředitelka) LŠU v oboru dramatická a literární výchova (a klavír) zabývala vzděláváním mladých lidí. S divadlem seznámila několik žáků, z nichž se později stali profesionální umělci (mj. herečka Zdena Helfortová nebo Jan Apolenář). Jako ochotnická herečka byla členkou brněnského Dělnického divadla, v Městském kulturním středisku SKN předsedala literárně-dramatickému oboru. Po několik období stála, a opět znovu stojí, v čele Oblastního předsednictva Svazu českých divadelních ochotníků – Jižní Morava.

Má velkou zásluhu na úspěšně se rozvíjející soutěži Brněnský divadelní kandrdásek, na vzdělávací akci SČDO (ve spolupráci s TJ Orel – Dílna pro mladé orelské divadelníky). Deset let je členkou odborné poroty regionální přehlídky souborů hrajících pro děti Pohádkový mlejnek ve Žďáru nad Sázavou. Je pravidelnou návštěvnicí literární celostátní přehlídky Šrámkova Sobotka. Jejím speciálním zájmem je péče o jevištní řeč. Navštěvuje regionální přehlídky a dříve i Divadelní Třebíč. Přes seniorský věk patří svojí iniciativou mezi „tahouny" práce Oblastního předsednictva SČDO na jižní Moravě.

Růžena Köttnerová, Brno

Bohumír Koubek (*1931)
Skupina amatérských loutkářů SČDO
Umělecká scéna Říše loutek Praha
Za významný přínos českému loutkářství

Akademický sochař Bohumír Koubek nepochybně patří mezi významné osobnosti loutkového divadla a amatérského zvláště. Na svou profesní činnost se připravoval v letech 1946–1949 na Státní škole bytového průmyslu v řezbářské speciálce a pak v letech 1949–1954 na Vysoké škole umělecko-průmyslové.

Od dětství jej přitahovaly loutky a jejich svět. Napřed jeho cesta vedla k lidovým loutkářům, do jejich stanových bud, aby posléze zakotvil v souboru pražské Říše loutek, kde v té době byl principálem vynikající sochař Vojta Sucharda. V roce 1957 se Bohumír Koubek po mistrovi stal vedoucím souboru. Jeho vedení Říše loutek přineslo novou, modernější tvář, která se projevila v tvorbě loutek a dekorací a rovněž i v režijní a dramaturgické práci, na kterou velmi dbal. Navíc byl vedoucím chápavým, klidným, se smyslem pro problémy všech členů souboru. Lze proto právě toto období v činnosti souboru hodnotit jako patrně nejlepší. Ve vedení Říše loutek skončil v roce 1971. Za dobu svého šéfování v divadle vytvořil 34 výprav. V dalším období pak Bohumír Koubek pracoval i pro další soubory, jako je Zvoneček a kobyliská Jiskra, v níž je vzájemná spolupráce soustavná. V Jiskře vytvořil pět výprav. Výtvarná i režijní činnost Bohumíra Koubka byla mnohokrát na festivalech oceněna. Svědčí to o tom, že patří k předním osobnostem amatérského loutkového divadla, na kterém má osobně mimořádné zásluhy.

Bohumír Koubek, Praha

Hana Kratochvílová (*1939)
Skupina amatérských loutkářů SČDO
Divadelní a loutkářský soubor
Blučina u Brna
Za dlouholetou práci s dětskými, převážně loutkářskými soubory

Paní Hana Kratochvílová se vyučila fotografkou, proto má vztah k výtvarnému umění. V letech 1956–62 účinkovala v divadelních souborech v Brně a Blučině. S dětskými soubory začala intenzivně pracovat v roce 1963. Od roku 1969 se stala vedoucí, dramaturgyní, režisérkou, herečkou i scénografkou Blučínského dětského loutkářského souboru. Její zájem o vzdělávání v tomto divadelním oboru řešila dvouletým dálkovým školením při brněnském profesionálním LS RADOST, pětitýdenním soustředěním loutkářů ve Strání a v Boskovicích.

Od roku 1985 se účastnila seminářů na Kaplickém divadelním létě a na Loutkařské Chrudimi. V letech 1985–90 navštěvovala výtvarnou třídu při ZUŠ Jaroslava Kvapila v Brně.

Své znalosti uplatňovala prakticky v práci se svým souborem v Blučině, se kterým se vítězstvími na různých přehlídkách dostala osmkrát na Loutkařskou Chrudim. Tím se zařadila mezi významné české amatérské loutkáře. Od roku 2002 má její soubor právní subjektivitu s názvem: Divadelní a loutkářský soubor Blučina. Za 43 let svého trvání uvedli blučínští loutkáři pod vedením Hany Kratochvílové 80 premiér.

Členkou Skupiny amatérských loutkářů při SČDO je paní Kratochvílová od roku 1969. Byla po několik období členkou Krajského (Oblastního) výboru SČDO Jihomoravského kraje.

Hana Kratochvílová, Blučina u Brna

Miroslav Kužel (*1929)
Volné sdružení východočeských divadelníků
LD HAD Hradec Králové
Za celoživotní věrnost loutkovému divadlu

Pan Mirek Kužel je po celý svůj život oddán loutkovému divadlu. I ve svých 79 letech je stále aktivním loutkářem a členem loutkového divadla Had v Hradci Králové, které v roce 1976 založil se svou ženou Jiřinou a byl dlouhá léta jeho vedoucím. Štafetu předal mladšímu nástupci v roce 1990, ale stále je činným a platným členem souboru v roli všestranného inscenátora. Spojuje totiž funkci dramaturga, scénografa, výtvarníka i technologa loutek, včetně režie a přípravy inscenace. Navrhne text, zpracuje jej, nechá jej podrobit kritice souboru a pak už dál pracuje na inscenaci sám, aby ji přinesl hotovou na stůl a spolu se souborem i divákovi. Je to specifikum jeho práce, jeho všestrannosti, tvořivosti i jeho vztahu k divadlu. Takový způsob realizace inscenace ho baví a pozitivně jím ovlivňuje i své spolupracovníky. Vlastně tak pracuje od samého počátku existence Hadu. Je podepsán pod 18 inscenacemi, z celkového počtu 27, které byly souborem Had za dobu jeho činnosti realizovány. Charakterizuje ho neustálá touha po hledání. Neopakuje se a vždy přináší do každé hry nové podněty. V dramaturgii, scénografii, v typech loutek. Dramatizuje hodnotné literární texty.

Zálibu o divadlo v něm zřejmě probudilo už rodinné loutkové divadlo, které se doma hrálo. V divadle hraném pro veřejnost, v sokolském loutkovém divadle pod hlavičkou Osvětové besedy v Kostelci, začal hrát v roce 1942 jako třináctiletý. Když po válce divadlo svoji činnost ukončilo, věnoval se v Kostelci intenzivně činohernímu divadlu, v souboru Kolár, pak Klicpera, až do roku 1957, kdy soubor pro neúnosný politický tlak na jeho dramaturgii činnost ukončil. Mirek Kužel se vrací opět k loutkovému divadlu. Tentokrát definitivně. V ZK Orlice vytváří osobité inscenace marionetami i javajkami, zúčastňuje se krajských přehlídek a seminářů. Dává o sobě v loutkářských kruzích vědět. A přitom ještě denně dojíždí do Hradce Králové do zaměstnání

Miroslav Kužel, Hradec Králové

do Stavoprojektu. Je stavař–projektant. Když si v Hradci zajistil bydlení pro svou rodinu, stěhuje se v roce 1962 do Hradce. Poté co postavil řadový domek, získá pro svoji myšlenku založit loutkářský soubor řadu spolupracovníků ze Stavoprojektu. V roce 1976 začíná s novým souborem Had hrát loutkové divadlo v Hradci, pod Osvětovou besedou v Malšovicích. Brzy nato přechází do Adalbertina, do hradecké kulturní a vzdělávací společnosti, do lepších podmínek, kde hraje se souborem dodnes.

Pan Mirek Kužel je člověk skromný a cele oddaný svému pohledu na loutkové divadlo. Je houževnatý natolik, aby ještě dnes dokázal realizovat své sny. A to jej, přes všechny osobní a zdravotní problémy, které měl a má, činí mladým a úspěšným. Had několikrát se svými inscenacemi vystupoval i na Loutkářské Chrudimi. Svůj způsob tvorby vtiskl Mirek Kužel i svému souboru. To stálé hledání nové cesty, nových způsobů realizace in-

scenací, využívání literárních textů autorskou dramaturgií, tvořivou scénografií, využívání různých typů loutek, nových pro každou novou inscenaci, teď už dokonce řezbovaných, i vynalézavá a stálá touha jít s duchem doby a s vývojem loutkového divadla dopředu. A přitom respektovat dětského diváka, kterému pravidelně se svým souborem již řadu let hraje.

Život Mirka Kužela představuje neuvěřitelné množství práce věnované loutkovému divadlu i divadlu vůbec.

Marie Lesáková (*1939)
Občanské sdružení divadelních ochotníků DS DIVIŠ Žamberk
Za celoživotní přínos ochotnickému divadlu a rozvoji kultury v Žamberku a regionu východních Čech

Paní Marie Lesáková je výraznou postavou žamberecké divadelní scény již mnoho desítek let. Stála téměř u každého z představení divadelního spolku v Žamberku a výčet divadelních rolí je velmi široký a rozmanitý. Dokáže vytvořit jak charakterní role v dramatech, tak i diváka pobavit v lehčím žánru. Na divadelním životě se podílela v mnoha jeho podobách a i v současnosti se podílela aktivně na vzniku nového uspořádání spolku, občanského sdružení, a vytváří současně i dramaturgii divadelního spolku Diviš. Nelze opomenout ani její další dvě umělecké lásky, úzce spojené s ochotnickým divadlem, a tou jsou tanec a zpěv.

Roku 1980 stála u zrodu České besedy, tanečního kroužku v Lukavici, čítajícího 48 lidí. Zde se svým manželem nacvičili tance, s kterými vystupovali po celé republice a reprezentovali nás i v rakouském partnerském městečku.

Marie Lesáková, Žamberk

Dlouhá léta zpívala se Smíšeným sborem ZK dnes Ženským pěveckým sborem, se kterým pravidelně vystupuje při různých příležitostech, např. vánoční zpívání v kostele.

Ludmila Liberdová (*1959)
Občanské sdružení divadelních ochotníků Česká Ves
Za dlouholetou všestrannou práci pro amatérské divadlo

Paní Ludmila Liberdová pro ochotnické divadlo nejen píše hry (celkem 14 scénářů), ale i hraje (např. nezapomenutelný herecký výkon v roli Isabel v dramatu Stromy umírají vstoje A. Casony

Ludmila Liberdová, Česká Ves

a dalších 12 rolí i ve svých hrách), režíruje (17 inscenací), ale také vzdělává nejen druhé, ale i sebe.

Její významná role je při zařazení divadla a divadelní komunikace do terapeutické práce s mládeží a posttraumatických jevů u dospělých. Odkrývá tak další možnosti divadelní práce. V létech 1996–2006 pracovala jako protidrogový koordinátor a psychoterapeut na Okresním úřadě v Jeseníku, pak na Městském úřadu Jeseník. V současné době je ředitelkou i terapeutkou Centra sebepoznání a tvořivosti v Jeseníku. Při tom všem velkém vytížení je skromná, milá a obětavá.

Vychovala dvě vlastní děti a čtyři v pěstounské péči.

Je iniciátorkou a obětavou organizátorkou divadelní přehlídky Jesenická divadelní žatva a připravuje nové generace amatérských divadelníků. V roce 1996 byla autorkou myšlenky vedoucí k uspořádání prvních vzdělávacích seminářů pod názvem Jesenická Thálie pro začínající i pokročilé amatérské divadelníky.

Mgr. Petra Šikýřová, Praha

Mgr. Petra Šikýřová (*1966)
Česká obec sokolská
Divadélko Frydolín TJ Sokol Praha-Hostivař
Za zásluhu o sokolské loutkové divadlo

Mgr. Petra Šikýřová, rozená Bartáková, se narodila v Praze. Po ukončení ZŠ Omská s rozšířenou výukou cizích jazyků studovala na Gymnáziu Jana Kepplera, kde působila v kroužku poezie se zaměřením na tvorbu gymnazistů. Spolupořádala Recitaci na schodech, v níž účinkovala, a byla šéfredaktorkou časopisu gymnázia Listy pohořelecké. V letech 1982–1985 navštěvovala dramatický obor Lidové školy umění na Žižkově a současně byla od roku 1982 členkou divadla poezie Věšák, s nímž se třikrát účastnila přehlídky Wolkrův Prostějov. Spolupodílela se na interpretaci Knihy zlých snů od Galway Kinella, odměněnou zvláštní cenou poroty.

Od roku 1986 studovala na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kde v roce 1990 získala titul magistry práv. Po narození synů v roce 1993 se soustředila na práci s dětmi. V rámci TJ Sokol Hostivař se stala roku 1995 cvičitelkou pro rodiče a děti a připravovala řadu kulturních akcí, pro které obnovila před Vánocemi 1996 loutkové divadlo v Sokole Hostivař po téměř 50 letech. Od února 1997 zde vede pravidelná nedělní loutková představení Maňáskového divadla, později Divadélka Frydolín, a je jednatelkou tělocvičné jednoty.

Na základě přání amatérských loutkářských souborů z celé republiky, z iniciativy NIPOS–ARTAMA a za podpory České obce sokolské uspořádala v Divadélku Frydolín v roce 2003 první Loutkářskou školičku v podobě středně dlouhých kurzů

(jeden víkend, tři měsíce po sobě), zaměřených na základní obory loutkářských divadelních dovedností a technických potřeb. Plodná spolupráce s ČOS ji přivedla k členství v kulturní komisi Vzdělavatelského sboru ČOS, kde převzala zastoupení sokolských loutkových divadel.

Od roku 2005 organizuje spolu s kolegy z Divadélka Frydolín úspěšnou výběrovou přehlídku amatérských loutkových divadel pro Prahu a Středočeský kraj pod názvem Pražský Tajtrlík. IV. ročník této přehlídky v roce 2008 přilákal 11 souborů a divadel, včetně tří sokolských.

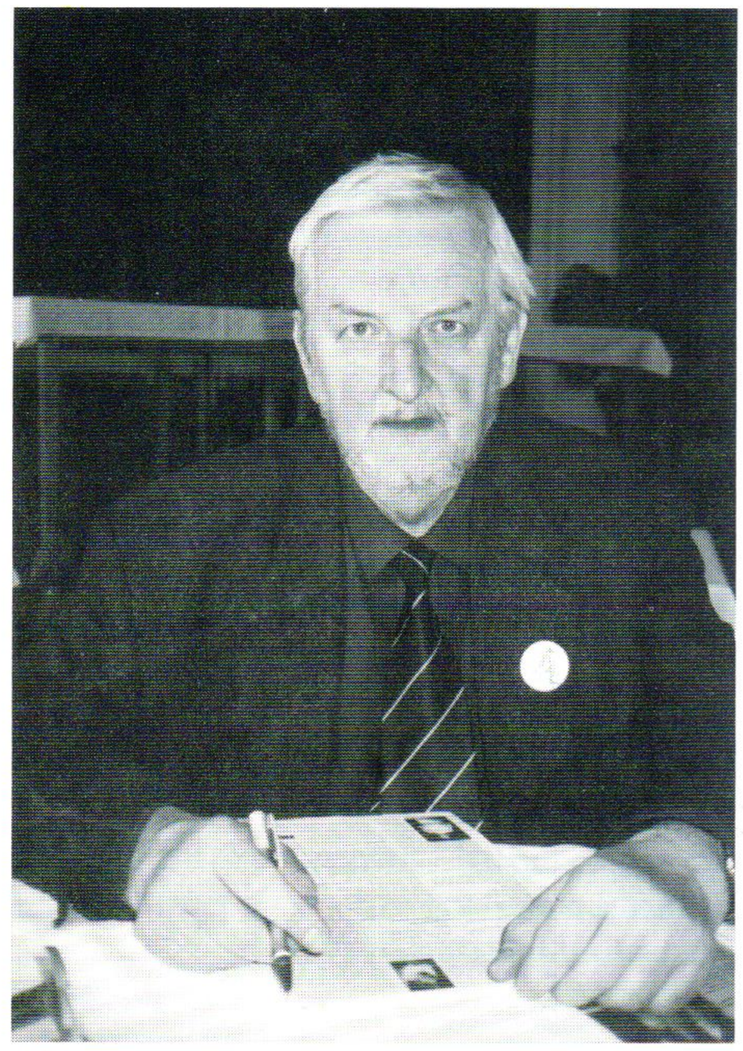
PhDr. Vít Závodský (*1943)
Svaz českých divadelních ochotníků Brno
Za dlouholetou hodnotitelskou, metodickou a publikační činnost pro amatérské divadlo

Pedagog, divadelní a literární vědec a kritik PhDr. Vít Závodský již od svých studií na FF Masarykovy univerzity v Brně (obory: čeština, němčina, ruština, divadelní věda) jde ve stopách svého otce, teatrologa a literárního vědce, profesora na FF MU Artura Závodského, při sledování a hodnocení divadelní činnosti nejen profesionálních divadel, ale i amatérských souborů.

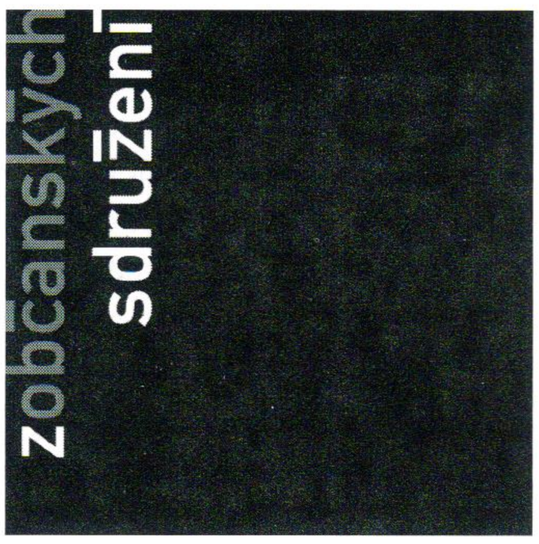
Přes 40 roků je členem různých porot v soutěžích amatérského divadla a divadel poezie (mj. Wolkrův Prostějov, Pohárek SČDO, Divadelní Hobblík, Divadelní Kojetín aj.). Přednáší na různých seminářích, školeních, jeho metodická a kritická pomoc řadě amatérských divadelních souborů, zvláště na Jižní Moravě, je ochotníky velmi ceněna.

O inscenacích publikuje v řadě divadelně a kulturně zaměřených tiskovinách (Divadlo, Amatérská scéna, Divadelní noviny, Scéna, Javisko aj.). Touto svojí činností pozitivně ovlivňuje vývoj amatérského divadelnictví. Řadu let spolupracuje s Oblastním předsednictvem SČDO na jižní Moravě, které využívá šíři jeho encyklopedických znalostí divadelní literatury, divadelních tvůrců i inscenací. Lektorsky spolupracuje s NIPOS-ARTAMA při mapování historie amatérského divadla.

***FOTOGRAFIE** k tomuto článku jsou ze soukromých zdrojů s výjimkou snímku Svatavy Hejralové, jehož autorem je Ivo Mičkal.*

PhDr. Vít Závodský, Brno

Čtyřicetiletý Svaz českých divadelních ochotníků

Spolkové hnutí divadelních ochotníků má své počátky ve druhé polovině devatenáctého století. První vlaštovkou byla *Ústřední matice divadelního ochotnictva československého* (ÚMDOČ), začínala sdružením jednoho sta souborů (z asi pěti set hrajících) již v roce 1886. V první republice organizovala průběžně kolem 1400 divadelních spolků ve 44 okrscích. Od roku 1911 působil vedle ní *Svaz dělnického divadelního ochotnictva československého* (DDOČ). Obě organizace vyvíjely činnost inspirativní vzorovými představeními, tiskem a vlivem okrskových rad, činnost vzdělávací v kurzech a diskuzích, organizační v budování vzájemných kontaktů, přípravě soutěží a přehlídek, ve společenských akcích. Činnost obou organizací byla umrtvena Soběslavským plánem ministra kultury a osvěty v roce 1950.

V polovině šedesátých let se začaly uvolňovat poměry natolik, že sílící zájem o vytvoření dobrovolné zájmové organizace divadelních ochotníků dosáhl v roce 1968 úspěchu a na 38. Jiráskově Hronově byl položen její základ. Tím vyvrcholilo dlouhodobé volání po organizaci, která by nahradila UMDOČ a DDOČ. Sedmdesát tři volených delegátů z českých a moravských okresů a dalších dvě stě divadelníků rozhodlo založit Svaz českých divadelních ochotníků a zvolilo přípravný výbor v čele s JUDr. Milanem Kyškou, s úkolem připravit a projednat stanovy a svolat ustavující konferenci na Jiráskův Hronov v roce 1969. Když ale 21. srpna 1968 došlo k okupaci vojsky Varšavské smlouvy, situace se podstatně změnila. Přípravnému výboru se přesto povedlo novou organizaci zaregistrovat u ministerstva vnitra a řádnou ustavující konferenci se podařilo svolat na 10. srpen 1969. Přes normalizační proces, který zejména v sedmdesátých letech citelně zasahoval do způsobu činnosti všech divadelních souborů, svaz existoval a žil. Hned je však třeba uvést, že až do listopadu 1989 tu šlo o stálý kompromis mezi chtěným a možným. Podařilo se však uskutečnit některé významné záměry, které by se bez existence svazu, jenž vyjadřoval přání a iniciativu široké ochotnické obce, nerealizovaly vůbec nebo ve velmi omezeném rozsahu.

Přes veškerou snahu českých amatérských loutkářů se nepodařilo zaregistrovat Svaz amatérských loutkářů jako samostatnou organizaci. Tak došlo 2. prosince 1972 ke včlenění loutkářů do existujícího Svazu českých divadelních ochotníků. Vznikla Skupina amatérských loutkářů (SAL), autonomní složka SČDO. Tím byla posílena obě zájmová hnutí. Od toho dne obě složky amatérského divadla velmi úzce spolupracují a usilují o rozvoj hnutí. Hledají takové cesty, které by dávaly co největší možnosti souborům i jednotlivcům.

Na území České republiky pracují v současné době oblastní organizace, západočeská pro kraj Plzeňský a Karlovarský, severočeská pod názvem České středohoří, Jizerská pro Liberecký kraj a část východních Čech, Jižní Morava a střední Morava. Jižní Čechy se snaží obnovit svoji činnost po přerušení způsobeném úmrtím hlavních představitelů svazu v této oblasti. Severní Moravu pokrývá kolektivní člen svazu Divadelní centrum Podbeskydí. Východní Čechy jsou doménou samostatného Volného sdružení východočeských divadelníků, s nímž svaz spolupracuje na divadelních aktivitách. Kolektivními členy jsou také ochotníci a loutkáři tělovýchovných organizací Sokol a Orel.

Svaz je iniciátorem a vyhlašovatelem soutěží a přehlídek i organizátorem odborných seminářů a škol. Podílí se intenzivně na mnoha dalších divadelních akcích, jako jsou Jiráskův Hronov, Loutkářská Chrudim, Divadelní Třebíč a Divadelní Děčín aj., seniorské divadlo ve Znojmě a pracuje v orgánech mezinárodních organizací AITA/IATA a UNIMA. Své zastoupení má i v grantové

komisi Ministerstva kultury ČR a veliký, vlastně zakládající podíl má v komisi pro udělování Zlatého odznaku Josefa Kajetána Tyla, který společně udělují amatérské divadelní organizace.

Velikou propagací svazu bylo osmnáct společenských plesů ochotníků na Žofíně v Praze od roku 1973. Veliký podíl nesl svaz a jeho členové na brigádnické činnosti při rekonstrukci Národního divadla v Praze v akci *Ochotníci Národnímu divadlu* k Roku českého divadla 1983. Odpracováno bylo zdarma dvacet tisíc hodin.

V oblasti soutěže a divadelních přehlídek nutno připomenout velmi úspěšné tematické přehlídky ve Štramberku v letech 1987 – autorské divadlo, 1988 – divadlo hudební a 1989 díla bratří Čapků.

Soutěž venkovských divadelních souborů bude mít v roce 2009 již svůj 40. ročník národní přehlídky Krakonošův divadelní podzim. Svaz byl jedním z iniciátorů v té době „přehlídky vesnických a zemědělských souborů". Za těch čtyřicet let se vysocká přehlídka stala pojmem v povědomí ochotníků. Po prvním ročníku, který se uskutečnil ve středočeském Žebráku, se natrvalo přestěhovala do malého podkrkonošského městečka Vysoké nad Jizerou. Nebýt soustředěného úsilí ochotníků z Vysokého nad Jizerou a vedení svazu, už v roce 2006 by se venkovské soubory hodně divily, jak se naše národní přehlídka Krakonošův divadelní podzim proměnila. Jeho podoba ale nakonec zůstala zachována a nebyla okleštěna jako některé jiné národní přehlídky. SČDO zůstal nejen vyhlašovatelem, ale stal se i odborným garantem národní přehlídky. Po ročníku 2007 jsme si mohli říct, že jsme to dokázali. V tom je ta síla kolektivu spřaženého v zájmové organizaci. Jednalo se zkrátka o střet dvou koncepcí. Na řadě jiných však s Artamou dokážeme velmi dobře spolupracovat.

Soutěž monologů a dialogů a zprvu i individuálních výstupů s loutkou POHÁREK SČDO, memoriál Zdeňka Kokty, v letech 1973–1978 jako krajská akce, od roku 1979 celostátní akce, se konal v různých místech: Pardubice, Hlinsko, Přerov, Olomouc a v současné době Velká Bystřice u Olomouce. Ročník 2008 byl již XXXVI. Je potěšitelné, že tato soutěž zapustila své kořeny a dala možnost uplatnění v této aktivitě. Ani jednou neklesl počet soutěžících pod sto a často se blížil i dvěma stům. Národnímu kolu vždy předcházejí výběrové přehlídky ve všech oblastech republiky i za spolupráce VSVD ve východních Čechách. Vítězové národního kola se stávají i hosty Jiráskových Hronovů a Krakonošových divadelních podzimů.

Již 18 ročníků soutěže monologů a dialogů pro děti a mládež ve věku od osmi do osmnácti let Kandrdásek SČDO, jako memoriál Bedřicha Čapka, se konal dříve v Čelákovicích a nyní v Brandýse nad Labem. Zájem projevují nejen dětské soubory, ale i ZUŠ z celé republiky. Vítězové starší šestnáci let jsou zařazováni do soutěže Pohárek SČDO a zváni na národní přehlídku do Velké Bystřice.

Soutěž jednoaktových her SČDO zprvu ve tříletém, v posledních letech dvouletém cyklu připomíná nezapomenutel-

Společná fotografie účastníků slavnostního pléna SČDO v Praze 15. 4. 1989. Stojící zleva: (?), Josef Houba, Bedřich Čapek, Vlastimil Ondráček (4), Karel Polák, Josef Doležal (3), ?, Magda Mikešová, Hana Kalašová, Mgr. Jiří Hraše, Dušan Chren (taj. ZDOS), Jaroslava Mikešová, Mgr. Lenka Lázňovská, PhDr. Stanislava Weigová (2), (?), PhDr. Zuzana Malcová, doc. PhDr. Marián Mikola, CSc. (předseda ZDOS), Tomáš Cach, Růžena Kettnerová, Bohuslav Matula, (?), JUDR. Petr Slunečko, Josef Svoboda, Andělín Vylíčil, Jaroslav Šindelář, Josef Hejtmánek a Miroslav Ryšavý. V podřepu zleva: Antonín Adámek, JUDr. Jaromír Kejzlar, Petr Weig, Václav Kalaš a JUDr. Milan Kyška (1). Čísla u jmen označují pořadí prvních předsedů SČDO. Foto: soukromý archiv dr. Kyšky.

ného divadelníka jako memoriál Ládi Lhoty. Národní přehlídka se od roku 1983 konala v malé jihočeské obci Želeč u Tábora a od roku 1998 se přestěhovala do rodiště cestovatele Emila Holuba, do města Holice ve východních Čechách jako 12. ročník svazu. Soutěž je od roku 2005 konána ve spolupráci s Amatérskou divadelní asociací. Vyhlašována v Holicích je svazem vždy v letech se sudým letopočtem, v lichém roce Amatérskou divadelní asociací jako Kaškova Zbraslav.

Velmi náročná **soutěž divadla jednoho herce SČDO**, memoriál Slávky Trčkové, jejíž první tři ročníky se uskutečnily v Čelákovicích, se krátce přestěhovala do Plzně a nyní zakotvila v západočeském městečku s čilým ochotnickým hnutím, v Kaznějově. Vyhlašována je vždy každý druhý rok – v lichém roce. Vítěz národního kola je pravidelně zván na profesionální přehlídku divadla jednoho herce v Chebu. Pravidelně je nabízena také přehlídka vítězů na Jiráskův Hronov.

Mezi nejvýznamnější svazové aktivity v oblasti vzdělávání se za těch čtyřicet let života svazu zařadila v letech 1976–1979 scénografická škola SČDO, kterou prošlo čtyřicet absolventů: úroveň byla tak vysoká, že bylo možno práce vystavit na samostatné expozici Pražského Quadrinale v roce 1979 a poté v roce 1983.

Režisérská škola SČDO uskutečnila čtyři běhy, absolvovalo ji několik desítek amatérských režisérů. Seminář jevištního svícení SČDO se zaměřením na praxi amatérských souborů se uskutečnil třikrát.

Významný podíl na vzdělávání má již několikaletý hodnotící seminář vybraných inscenací v průběhu Jiráskova Hronova, v roce 2008 již podvacáté, a tematický seminář-dílna organizovaný v průběhu Krakonošova divadelního podzimu ve Vysokém nad Jizerou (v roce 2008 již posedmnácté).

Klub divadelních režisérů je zájmovým klubem členů svazu, kteří se programově věnují režii nebo se zajímají o vzdělávání v této i jiných disciplinách ochotnické činnosti. Je garantem výchovně-vzdělávací činnosti.

Ani ediční činnost nezůstala stranou. Byly vydány dva sborníky činoherních souborů s více jak stoletou činností, sborník souborů loutkářských s padesátiletou tradicí, skripta pro svazové školy o scénickém svícení a sborník *Mně sluchu dopřejte* k probíhající soutěži Pohárku SČDO (ve spolupráci s IPOS-ARTAMA, pozn. red.). Pro orientaci souborů vyšly dvě části nabídkového soupisu her pro nejmladší diváky a rovněž nabídka repertoáru pro divadlo jednoho herce. Rada SAL vydává občas vlastní informační leták Rolnička. Příležitostně také vycházejí tzv. metodické lístečky k různým tématům, např. inscenování her pro děti, repertoáru monologů a dialogů z díla bratří Čapků.

Předsednictvo svazu vydává informační leták poskytující členům důležité informace pro jejich činnost.

Skupina amatérských loutkářů (SAL SČDO) je řízena vlastním vedoucím orgánem – Radou SAL. Ta rozhoduje o všech interních otázkách, reprezentuje loutkáře navenek, vyhlašuje a připravuje vlastní loutkářské akce a spolupracuje při výběru souborů pro národní přehlídku Loutkářská Chrudim.

Vlastní, řadu let existující přehlídkové akce jsou: **Čechova Olomouc**, přehlídka tradičního loutkového divadla z celé České republiky, **Raškovy Louny**, dostaveníčko loutkářů, kterého se zúčastní zpravidla osm souborů, jež prošly výběrovým řízením. **Loutkářské letnice,** akce, která se konala v Praze již před více než půl stoletím a SAL se ji podařilo znovu uvést v život.

Ve spolupráci s občanskými sdruženími divadelních amatérů s celostátní působností (Svaz českých divadelních ochotníků, Skupina amatérských loutkářů SČDO, Volné sdružení východočeských divadelníků, Občanské sdružení divadelních ochotníků v Ústí nad Orlicí, Česká obec sokolská – vzdělavatelský odbor, organizace Orel, Divadelní centrum Podbeskydí) jsme přistoupili k oceňování mimořádných zásluh jednotlivců o amatérské divadlo, a to nezávisle na Ceně Ministerstva kultury ČR. Morální ocenění **Zlatý odznak J.K. Tyla** je udělováno jednou ročně vždy k 1. květnu a předáváno po dohodě s pořadateli např. na Jiráskově Hronově, Loutkářské Chrudimi, Krakonošově divadelním podzimu nebo v rámci jiné významné akce příslušného oboru. Morální ocenění se uděluje od roku 2002 a bylo oceněno již osmdesát sedm divadelních osobností ze všech oborů amatérského divadla.

A tak náš svaz, dítě roku 1968, které přežilo do svobodných dnů, stále pracuje a je jako jediná organizace amatérského divadla dokonce vyhlašovatelem, organizátorem a realizátorem pěti národních soutěžních přehlídek divadelní tvorby. Nutno konstatovat, že po roce 1990 se celkově zvedla aktivita amatérského divadla, roste počet souborů, které však povětšině necítí potřebu spolkového sdružování, tj. „někam patřit". Přitom potřeby vzdělávání a výchovy ke kvalitní amatérské činnosti narůstají. Jejich uspokojení však mimo amatérskou organizaci je prakticky nemožné. Nutno přiznat, že zajištění potřebného vzdělávání bez finančních grantů ale není možné. Prostředky svazu nestačí a nabízí se perspektivní koordinace s ostatními amatérskými organizacemi. Kvůli tomu mimo jiné vznikla Matice českých divadelníků v roce 2006, jíž je SČDO zakládajícím členem vedle Volného sdružení východočeských divadelníků v Hradci Králové a Občanským sdružením divadelních ochotníků v Ústí nad Orlicí.

Člověk si někdy říká: „Mám já to zapotřebí? Tolik času, dřiny a někdy tak málo uznání." Tato otázka padá zjištěním, co všechno přineslo oněch čtyřicet let, odpověď pak je jednoznačná: „Stojí to za to a má cenu vytrvat!" Vytrvejme!

Na vzniku dokumentu o čtyřicetileté činnosti SČDO se podíleli ***Vlastimil Ondráček*** a ***Mgr. Jiří Hraše***.

Snímek z konference SČDO. V popředí Marie Hejralová, Karel Polák, Ladislav Lhota a JUDr. Milan Kyška. Foto: František Rous.

Jaké štěstí býti na Dětské scéně 2008!

Hana Galetková

Do lektorského sboru na národní přehlídku Dětská scéna 2008 v Trutnově jsem byla přizvána poprvé. Jaké štěstí! Mám mnoho důvodů radovat se z účasti na přehlídce. Měla jsem jedinečnou možnost zhlédnout řadu velmi kvalitních dětských představení a v jednom týdnu získat alespoň základní přehled, co zajímavého se v dětském divadle v České republice letos vytvořilo. Mohla jsem nahlédnout, jakými tématy se dnes děti společně se svými vedoucími zabývají; jaké texty si děti a jejich vedoucí vybírají k jevištnímu ztvárnění; jak se potýkají s převedením zvolené předlohy do jevištní podoby a jakých prostředků k tomu užívají. Zkrátka, jaká je úroveň dětského divadla na celostátní přehlídce.

Z pohledu výběru předlohy a následného divadelního uchopení by bylo možné vysledovat tři základní momenty, či linie, nebo chcete-li tendence.

Za prvé snaha dramatizovat a následně převést na jevištně rozsáhlou knižní předlohu či dětský román a vytvářet větší a odvážnější dětské inscenace.

Tímto snažením na přehlídce nemálo zaujalo představení **Aha!** souboru **Charmsovy bublinky ze ZUŠ Žerotín Olomouc**.

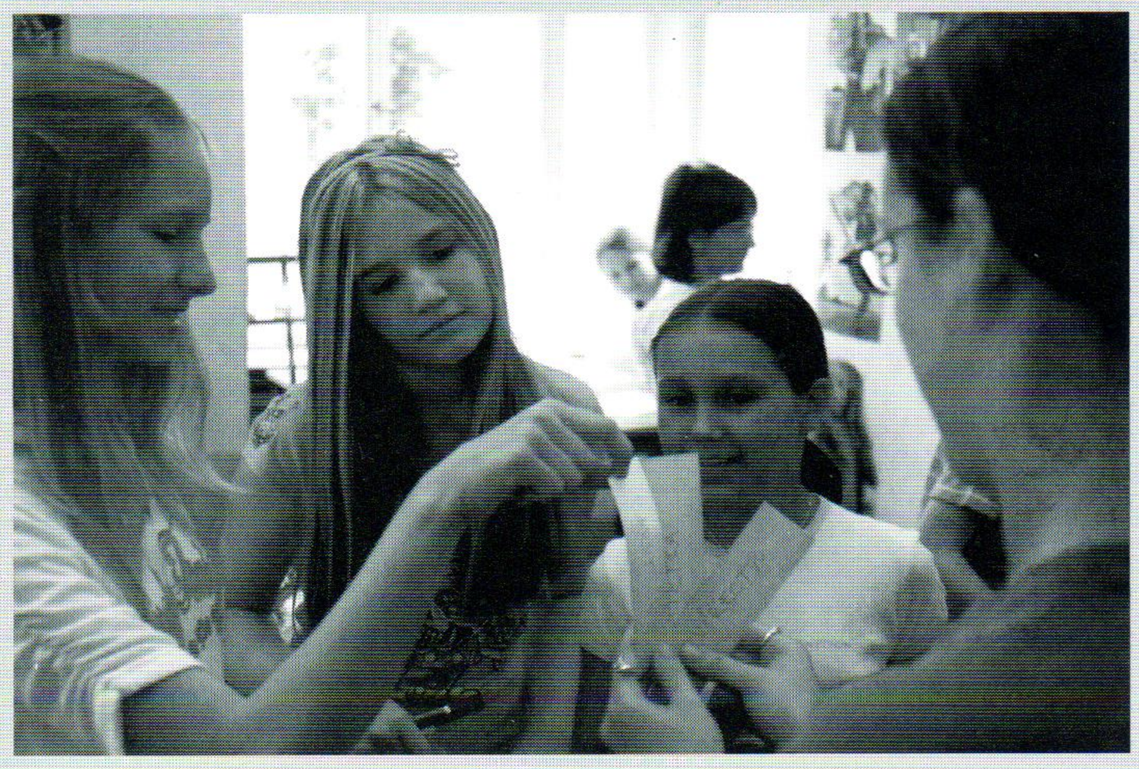

Charmsovy bublinky, ZUŠ Žerotín Olomouc / Daniela Fischerová, Alena Palarčíková: Aha! Foto: Michal Drtina.

„... Alena Palarčíková /.../ dramatizovala dějově bohatou a obsáhlou knihu Daniely Fischerové Lenka a Nelka, neboli Aha! Vznikl kvalitní dramatický text, který může být základním stavebním kamenem ke vzniku kvalitní inscenace nejen v dětských divadelních kolektivech.“

Vedoucí souboru Alena Palarčíková velmi kvalitně dramatizovala dějově bohatou a obsáhlou knihu ***Daniely Fischerové*** Lenka a Nelka, neboli Aha! Vznikl kvalitní dramatický text, který může být základním stavebním kamenem ke vzniku kvalitní inscenace nejen v dětských divadelních kolektivech. Soubor Charmsovy bublinky vytvořil, jako jediný na přehlídce, více jak hodinovou inscenaci s výraznou výpravou. Na scéně herci manipulovali s důmyslnými, významově pojednanými paravány do tvaru L a vytvářeli jimi různá prostředí. Bohužel paravány nebyly dostatečně technicky dořešené, aby umožňovaly snadnou manipulaci a rychlou změnu prostředí, což zpomalovalo temporytmus inscenace a dlouhé přesuny přerušovaly plynulý tok děje. Úsilí a upřímná snaha o vyváženou, syntetickou a plnohodnotnou inscenaci se setkala se schopnostmi mladých herců v konkrétním věku a čase.

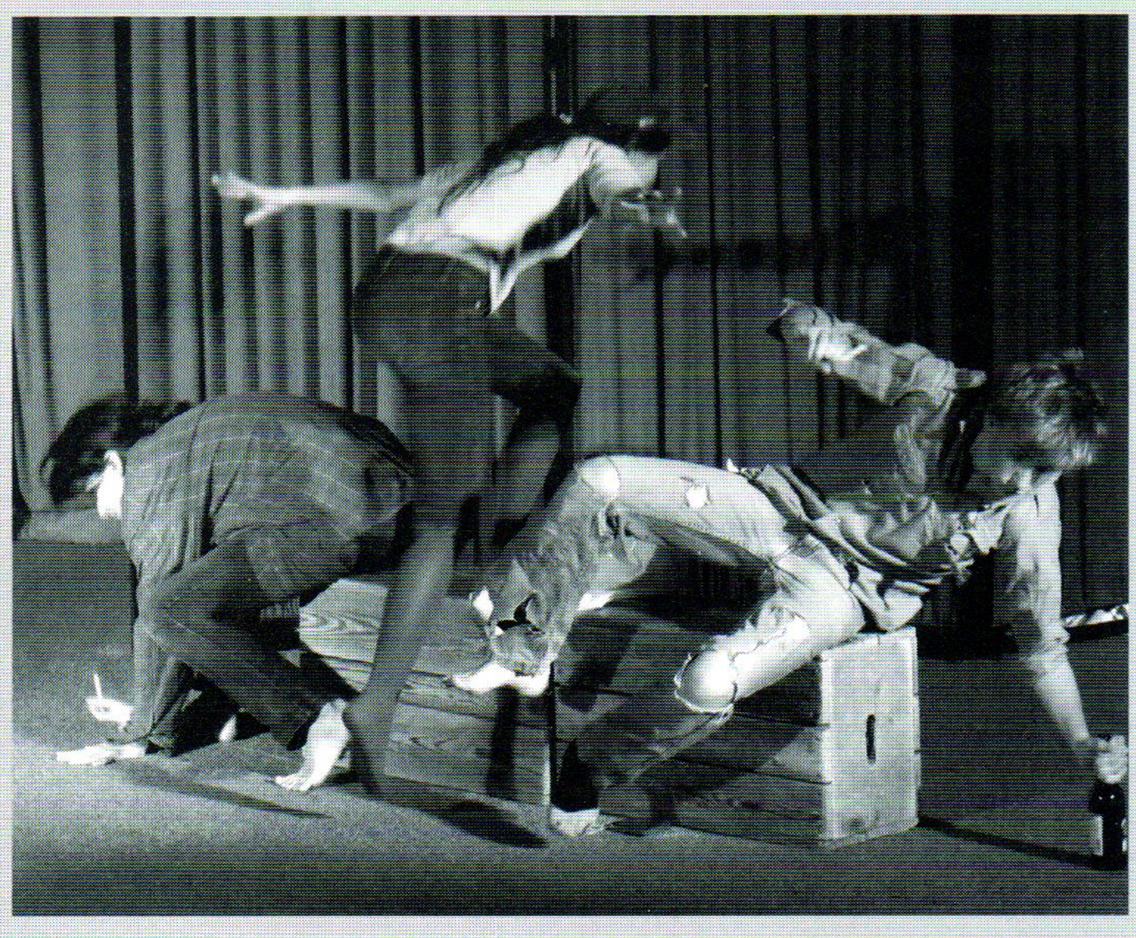
„Soubor Charmsovy bublinky vytvořil, jako jediný na přehlídce, více jak hodinovou inscenaci s výraznou výpravou.“

Jednou z podstatných součástí Dětské scény v Trutnově je přehlídka a dílna dětských sólových recitátorů. Snímek Michala Drtiny zachycuje losování pořadí recitátorů 2. kategorie.

Jejich problémový věk, a také rozsah díla, délka inscenace, náročnost psychologického herectví, manipulace se scénou nedovolovaly zcela naplnit nastolený úkol. Divák musel být velmi pozorný a trpělivý, aby dokázal vysledovat motivace jednotlivých postav, které byly ukryty pouze ve slovech, ne ve způsobu sdělení a v jednání. Záměrem, snahou a šíří uchopení však šlo o jedinečné představení.

Dalším souborem, který sáhl po románové knižní předloze a velikost jeho „divadelního sousta“, byla srovnatelná se

CETKA a spol., ZUŠ Brandýs nad Labem / C.D. Payne, Irina Ulrychová: Holubi s. r. o. Foto: Michal Drtina.

DDS Lannovka II., DDM České Budějovice / Kolektiv souboru: Žít, nebo žít...? Foto: Michal Drtina.

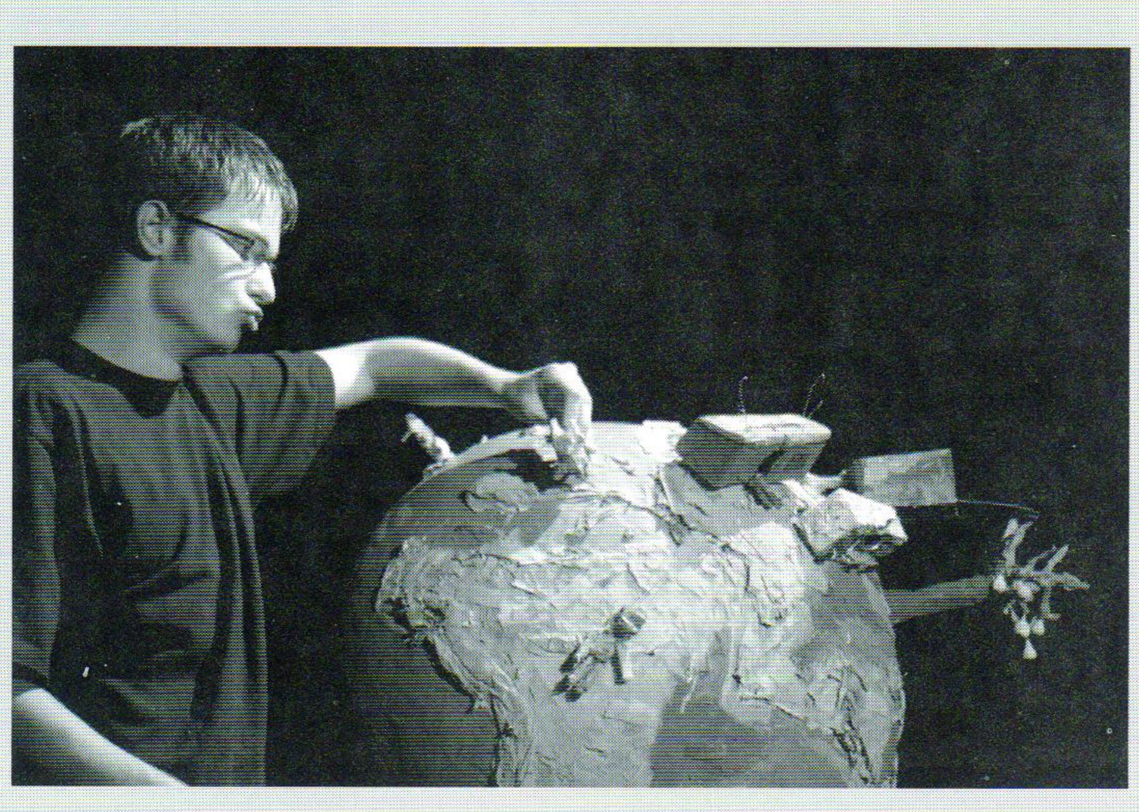
ZUŠ V. Petrželky Ostrava / Irena Schubertová: Věrka. Foto: Michal Drtina.

„soustem" Olomouckých, byl soubor **CETKA a spol. ZUŠ Brandýs nad Labem**. Vedoucí Irina Ulrychová zdramatizovala knihu ***C.D. Payna* Holubi s. r. o.** a rozhodla se společně se souborem přenést ji na jeviště. Představení začalo velmi slibně. Postavy holubů byly hrány zcela civilně, bez výrazné pohybové stylizace. Odlišovaly se pouze červenými ponožkami. Jejich pochybovačné výroky, zda jsou lidé či holubi, a způsob herectví v civilních kostýmech, tedy rozpor mezi slovem a vizuální podobou holubů a jejich jevištním jednáním, se stal přirozeným zdrojem napětí. Velmi zdařilé byly groteskně laděné obrazy honění „zákeřných" holubů policisty, obraz holubů na parapetu okna a řada dalších. Chvályhodné byly výkony herců v postavách holubů. Bohužel se v představení nedůsledně pracovalo s jevištními znaky a někteří nepřesně odehrávali podstatné situace. Podobně nedůsledně se pracovalo s jevištní optikou. V tomto případě platí, že je samozřejmě možné nepsaná inscenační pravidla porušovat, nikoli však bez jejich respektování a s přesným vědomím, čeho tím chci dosáhnout. Schopnosti souboru a kultivovaný projev herců ještě ne zcela dostačoval k naplnění všech složek divadelního díla.

Druhou výraznou linií na přehlídce byla snaha o reflexi reality dnešního světa (především problémů mládeže souvisejících s konkrétním věkem) na jevišti. Šlo o autorské texty a inscenace.

Původní text vznikl v **DS Lannovka II. DDM z Českých Budějovic**. Pod námět a scénář k inscenaci **Žít, nebo žít...?** se podepsali všichni členové souboru. Mladí tvůrci očividně cítili silnou potřebu sdělit divákovi svá témata. Téma odcizení, sterility, pohodlnosti, bezpečí, virtuální reality proti živé přírodě, opravdovosti, lidského spolubytí, kolektivního prožívání, svobody. Jejich výpověď o realitě skrze divadlo byla velmi sympatická. Zajímavá byla expozice. Na praktikáblech seděla vždy jedna postava a chatovala s jinou. Také první obraz „venku", kdy se chatující přátelé poprvé setkají v přírodě a chtějí se reálně dotknout jeden druhého, byla emotivní. Mrzí jen, že soubor pod vedením Venduly Kecové nedokázal vystavět na jevišti vícevrstevnaté a dějově bohatší situace. Příběh byl bohužel v textové rovině řídký a neposkytoval dostatečné množství podnětů ke hraní. Zůstávalo často pouze u deklamace tezovitých replik. Obrazy ve sterilním, odcizeném prostředí byly strohé a statické, což by mohlo být dobrým východiskem ke stavbě kontrastních, dynamických obrazů v přírodě. Nedělo se tak. Obrazy v přírodě byly stejně statické jako ty u počítačů. Vytvořený kontrast mezi těmito prostředími nebyl dostatečně výrazný, ačkoli je jisté, že právě to je klíč k vyznění celé inscenace.

Dalším souborem, který se potýkal víceméně s podobnými problémy jako Lannovka II., byla **ZUŠ V. Petrželky z Ostravy**. V autorské inscenaci **Věrka** čtyři děvčata rozehrávala víceméně jednu až primitivní dramatickou situaci: hlavní postava Věrka se musí rozhodnout, na kterou střední školu podá přihlášku, zda na pedagogickou či zemědělskou školu. Tato situace může být prvotním východiskem pro vznik divadelního tvaru. Ovšem není snadné ji rozpracovat tak, aby se z ní vyloupla inscenace vrstevnatá a dějově bohatá. A je také zapotřebí správný odhad, zda příběh, povídka, vtip či jiný útvar je dostatečně nosný pro vznik

DDS Někdo ZUŠ F.A. Šporka Jaroměř / Jakub Maksymov, Jarka Holasová: Ve dvě na hruškách. Foto: Michal Drtina.

DDS Kuk! ZUŠ Biskupská Praha / Kolektiv souboru: Noční můry. Foto: Michal Drtina.

většího divadelního útvaru. Snadno se pak může stát, že upřímné předsevzetí a snaha oslovit diváka a emocionálně jím pohnout, vyzní jako klišé. Řídká textová předloha nenabízela bohužel dostatek prostoru pro herecké jednání a uvěřitelné motivace Věrky. Nebyl dostatečně rozvinut motiv vztahu Věrky a otce a některé použité jevištní prostředky působily místy až samoúčelně (igelit

„...výraznou linií na přehlídce byla snaha o reflexi reality dnešního světa (především problémů mládeže souvisejících s konkrétním věkem) na jevišti. Šlo o autorské texty a inscenace."

DDS Coolparta Soukromé ZŠ a MŠ Rozmarýnová Brno / Jiří Hájek, Ilona Šumná a kolektiv souboru: Coolparta. Foto: Michal Drtina.

DDS ZŠ Děčín VI / Jiří Žáček: Pět minut v Africe. Foto: Michal Drtina.

vující divadelní dílo. Mladý loutkář dobře zvládal animaci velmi malých loutek na drátě a věrohodně dokázal traktovat příběh a přesně dělit repliky mezi jednotlivé postavy. Divák, kterého oslovuje jevištní metafora, divadelní zkratka a loutkové divadlo, si jistě přišel na své. Přece jen se ale po zhlédnutí některým z nás vkrádaly na mysl otázky: V čem je tedy ohrožení lidstva a naší vytvářející snové prostředí). Dívky mají velmi kultivovaný projev a určitou divadelní zkušenost, proto by soubor mohl sáhnout po náročnější dramatické látce.

Do třetice souborů, které inscenovaly vlastní text, dokonce z valné části osobní příběh některých členů, patří soubor **Coolparta ze Soukromé ZŠ a MŠ Rozmarýnová Brno**. Představení **Coolparta** začalo divadelně zajímavým obrazem žáků píšících diktát, kdy divák slyšel pouze hlas diktujícího učitele a na jevišti sledoval dění ve třídě. Další scény však s sebou přinášely řadu problémů a otázek. Např.: Proč první odstrčená dívka náhle vyhrává konkurz na člena party a není v partě již dříve, když splňuje všechna její kritéria? Parta má ustálený počet členů? Proč? Proč dříve členové party ovládaní bossem jsou náhle po vyslechnutí hovoru za dveřmi tak sebejistí, odhodlaní a charakterní? A řada dalších. V představení s názvem Coolparta se objevily kromě nevěrohodných motivací k jednání postav i neupřesněné vztahy mezi postavami a nedůslednosti v užití jevištního znaku. Divák se často neorientoval, která postava je která. Jevištní znak byl užíván ledabyle a rekvizity byly někdy reálné, jindy imaginární. Samotný příběh byl plytký a neskýtal mnoho možností pro opodstatněné jevištní jednání. Po zhlédnutí představení visela ve vzduchu otázka: O čem to vlastně bylo? O šikaně? O pokřivených hodnotách mladých lidí? O problémech v partě? O touze někam za každou cenu patřit? O pokrytectví? Tyto otazníky bohužel poukazují k nedůsledně vystavěnému divadelnímu tvaru.

Výčet autorských inscenací na Dětské scéně nekončí. Dalším autorským dílem byla loutková inscenace ***Jakuba Maksymova* Ve dvě na hruškách**. Ačkoli v tomto případě byla na počátku přemýšlení o zrodu inscenace povídka Paní Bída, záhy se od ní patnáctiletý autor a herec v jedné osobě Jakub Maksymov ve spolupráci s vedoucí Jarkou Holasovou odklonil a vzniklo autorské, výrazně výtvarné, obdivuhodně nápadité a oslo-

„Třetí skupinu tvořila herecky výrazná a prostorově zvládnutá emotivní vystoupení s využitím nejjednodušších jevištních prostředků: hercovo tělo, řeč a energie. Velmi výrazně se na nich podepsalo úžasné, pokorné a zkušené pedagogické vedení."

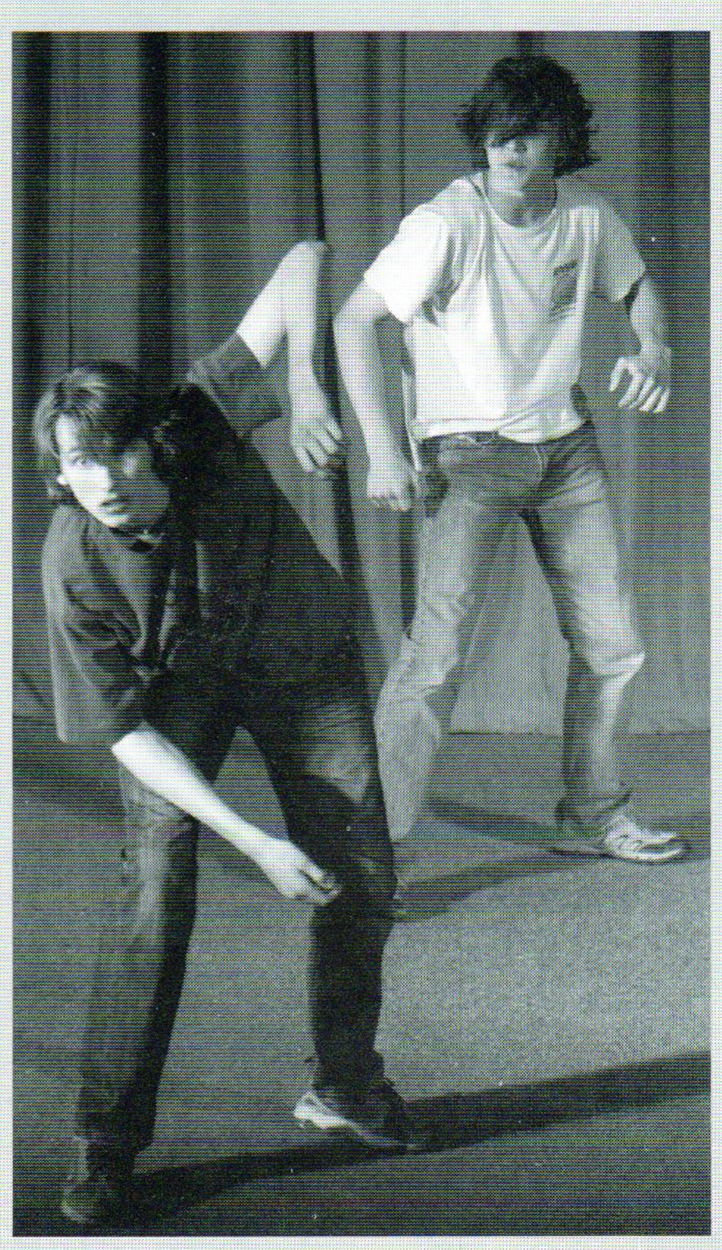

Nahoře: DDS Veselé zrcadlo Gymnázia Ústí nad Orlicí / Miroslav Slavík: Brémští muzikanti. Vpravo: Soukromá LDO ZUŠ Harmonie Praha / Jan Werich: O rybáři a jeho ženě. Foto: Michal Drtina.

planety? V čárech jedné ježibaby? Kde se vůbec vzala v realisticky nastoleném příběhu o naší Zemi pohádková bytost? Kam v závěru hry odchází cyklista, který celou dobu přes důmyslný mechanismus otáčel zeměkoulí? Proč přežil právě Gigarin? Co nám chtěl Jakub Maskymov svou inscenací vlastně sdělit?

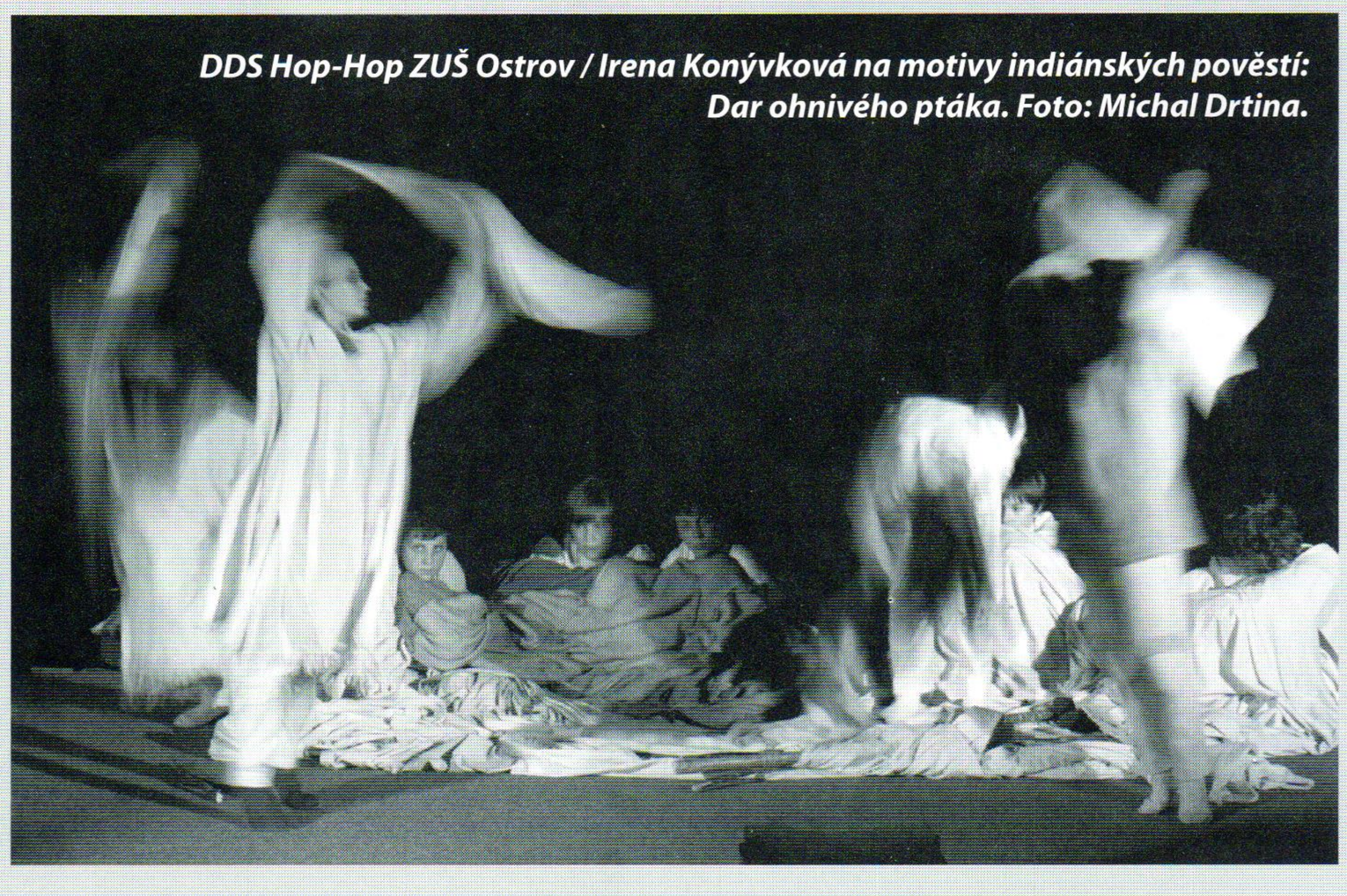
Soubor **Kuk!** z **Prahy** s vedoucí Ivanou Sobkovou přijel na přehlídku s autorskou inscenací nazvanou **Noční můry**. Účinkující děti ve věku 6 až 14 let ve svém vystoupení zpracovávaly téma aktuální (nejen) v jejich věku, a to noční můry, které se dětem zdají v reakci na neblahé denní zážitky. Děti hrály s imaginárními rekvizitami, jedinou reálnou rekvizitou na jevišti byla dřevěná židle, která ale neměla zvláštní opodstatnění. Výrazný byl živý hudební podkres, který divákovi odděloval svět reálný a svět snů. Někteří členové souboru zatím nemají velké divadelní zkušenosti, ale z představení bylo cítit jejich zkušené vedení. Herci byli na jevišti uvolnění, spontánní a věděli, o čem hrají a co sdělují. Drobné nedostatky vznikly pravděpodobně měnícím se počtem účinkujících. Celý snový výjev byl příliš dlouhý a mnohdy divák nedokázal zcela přesně přiřadit ke snu odpovídající reálnou denní zkušenost snícího, která mu způsobila noční můru.

Ke konci to dojemné a nejvíce působivé. Třetí skupinu tvořila herecky výrazná a prostorově zvládnutá emotivní vystoupení s využitím nejjednodušších jevištních prostředků: hercovo tělo, řeč a energie. Velmi výrazně se na nich podepsalo úžasné, pokorné a zkušené pedagogické vedení. Do této kategorie patřilo představení **Soukromé ZUŠ z Prahy: O rybáři a jeho ženě**, které okouzlilo diváky všech věkových kategorií. A vystoupení třiceti sedmi druháčků s paní učitelkou Janou Štrbovou, které všem doslova vyrazilo dech. Obě představení měla dosti společného. Jediným prostředkem ke sdělování, v prvním případě pohádky ***Jana Wericha*** a v druhém básní ***Jiřího Žáčka,*** bylo pouze tělo mladých herců a malých účinkujících. Toto sdělování bylo přesně motivováno, účinkující věděli, co říkají a proč to říkají. Vědomě se pracovalo s temporytmem (ve druhém případě určovala temporytmus vedoucí svou hrou na akordeon), účinkující se na jevišti absolutně vnímali, vnímali jevištní prostor, který utvářeli pouze svým jevištním jednáním, byli soustředění, přenášeli sdělení tzv. přes rampu. Vystoupení malých dětí pod vedením Jany Štrbové bylo doslova geniální. Lze jej přirovnat k hudební skladbě, střídal se rytmus, rychlost, zpěv s mluveným slovem, hlasitost... Děti se zcela přirozeně pohybovaly po jevišti a vytvářely ke každému zvířátku jiný jevištní obraz. Jana Štrbová odhalila tímto vystoupením svůj obrovský pedagogický i umělecký talent. Toto jevištní dílko by mohlo být skvělým studijním materiálem pro mnoho budoucích pedagogů na prvním stupni základních škol. Inscenace O rybáři a jeho ženě byla doporučena na Jiráskův Hronov.

Dalšími výraznými inscenacemi, u kterých byla cítit zkušenost herců s divadlem a zkušenost pedagoga, byly: **Brémští muzikanti z Ústí nad Orlicí** a **Dar ohnivého ptáka z Ostrova**. Výrazným počinem se stalo i představení **Omyl** začínajícího souboru z **Plzně**, jehož mnozí členové divadelní zkušenosti teprve získávají.

A na závěr ne nepodstatným důvodem k pocitu vnitřního štěstí bylo lidské setkání s ostatními členy poroty. Měla jsem možnost blíže se seznámit a dokonce spřátelit s odborníky na slovo vzatými, lidmi milými a vstřícnými, plnými snahy předávat, směrovat a probouzet v ostatních nadšení pro divadlo, dětské divadlo zvláště. Členy lektorského sboru letos byli tito nadšenci: Marie Poesová, Eva Polzerová, Ema Zámečníková, Jaroslav Provazník, Tomáš Volkmer a lektorka dětského diskuzního klubu Eva Brhelová. Jaké štěstí!

DDS Hop-Hop ZUŠ Ostrov / Irena Konývková na motivy indiánských pověstí: Dar ohnivého ptáka. Foto: Michal Drtina.

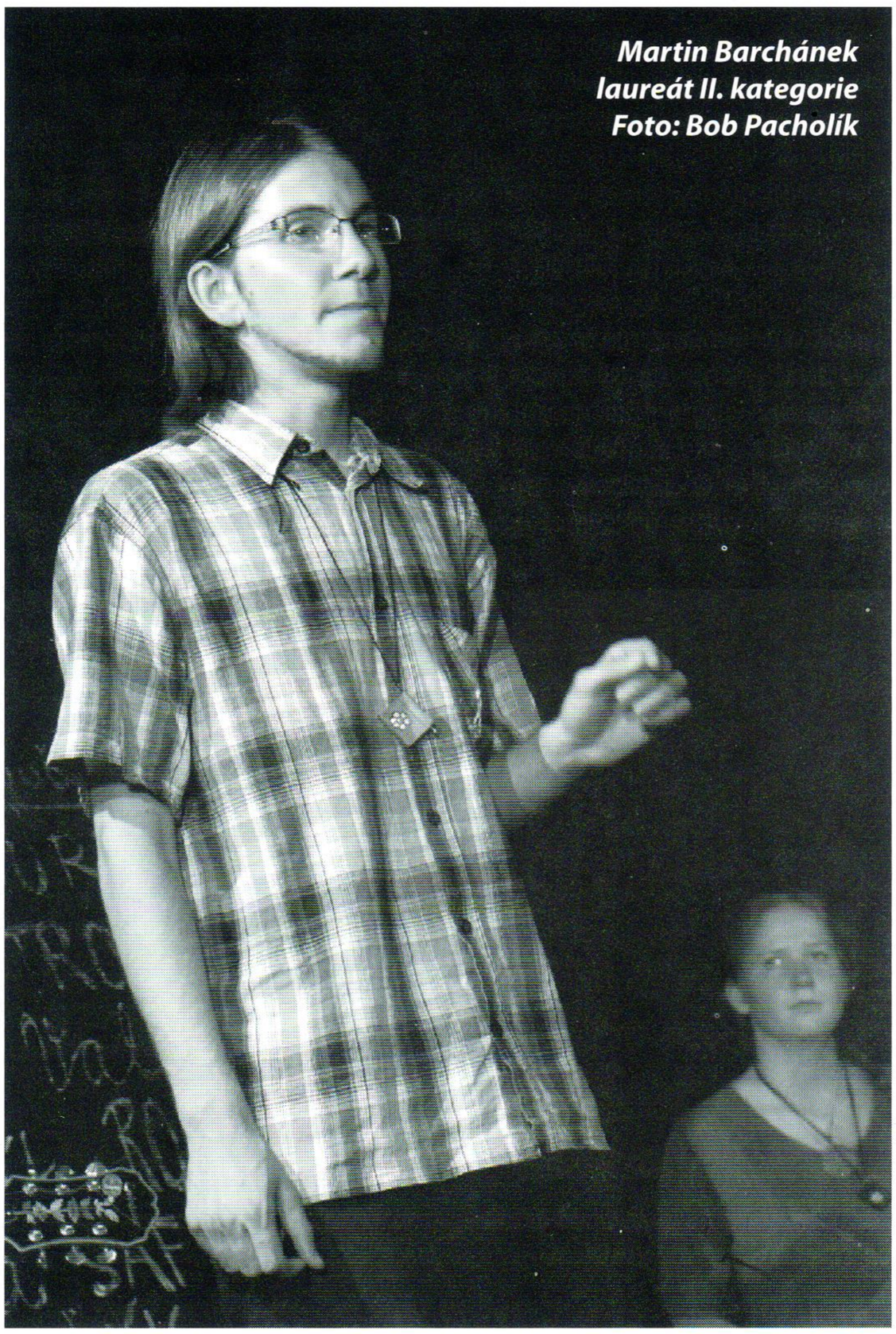

Dětská scéna měla ve svém programu i semináře pro děti, diskuze dětí o představeních a mj. i večer pro děti, z něhož je i tento snímek Michala Drtiny.

Pohled do třech ze čtyř tematických seminářů Dětské scény 2008 – nahoře do semináře Hany Frankové, věnovanému herecké práci s přesahem do dramaturgie a režie, uprostřed do semináře Josefa Brůčka, zaměřenénu na možnosti práce s materiálem, barvou, předmětem a loutkou, a dole do semináře Irky Joanny Parkesové pro pedagogy zabývající se dramatickou výchovou ve školních vzdělávacích programech. Foto: Michal Drtina.

Ruku v ruce do další padesátky Wolkrův Prostějov - sólisté

Jan Anderle

Martin Barchánek laureát II. kategorie Foto: Bob Pacholík

Výkony všech recitátorů-sólistů na 51. Wolkrově Prostějově viděla a slyšela kromě moderátora Dušana Utinka jen čtveřice „poetických otrlců" (titul se začal opět udělovat, odměnou byla tentokrát společná fotografie s předsedy všech tří porot a přítomnými diváky). Mně se nepodařilo stihnout téměř nic z výkonů v 1. kategorii, takže se budu muset spolehnout na hodnocení Davida Kroči, předsedy poroty, ale je to myslím zdroj velmi kvalitní.

Jak David píše ve zpravodaji (jmenoval se tentokrát poněkud morbidně „T.B.C." a nejen jeho název byl terčem kritiky mnoha účastníků), většina z dvacítky nejmladších recitátorů volila pro svou interpretaci prozaické předlohy, mezi nimi pak převládaly humoristické texty. Mezi básníky dominoval Jiří Suchý, jehož převážně písňové texty se objevovaly i ve druhé kategorii.

Titul laureáta získali dva recitátoři. **Josef Kačmarčík** si získal sympatie citem pro jazykovou komiku při interpretaci prózy *Petera Bischela* v překladu Emanuela Frynty Jodok nechává pozdravovat a ironickým podáním Posměšků a jízlivostí (*Marcus Valerius Martialis* v překladu Radovana Krátkého). **Vít Roleček** dokázal vytvořit neobvykle autentickou tísnivou atmosféru v úryvku z knihy *Ladislava Fukse* Pan Theodor Mundstock a zaujal také promyšlenou výstavbou známé prózy *Emanuela Frynty* Trýzeň poddajného srdce. Tři čestná uznání byla udělena vždy jen za přednes jednoho soutěžního textu. **Anna Strnadová** upozornila na paradoxy vztahu mezi mužem a ženou na *Pourratově* dialogickém textu O tom milém namlouvání (překlad Jiří Reynek), **Vendula Strašáková** podala s vypravěčskou virtuozitou prózu *Miloše Macourka* Hypnotizér a **Olga Tomanová** získala uznání za poučné vyprávění Potrestaný trapič (*Eberhardt Hauptbahnhof*), v němž zábavně vykreslila figuru krutého chlapečka Vilibalda.

Dramaturgie textů ve druhé věkové kategorii byla o poznání pestřejší, jenže kvalita výkonů nebyla právě vysoká, což ve zpravodaji zklamaně konstatoval Aleš Vrzák. Až na výjimky se nekonaly žádné provokace, experimenty, neriskovalo se. Sympatickým vytržením ze šedi byl třeba výkon, který předvedla laureátka **Vendula Valentová**. Na violu doprovázela vlastní montáž z veršů *Jaroslava Seiferta* (Píseň o Viktorce), hudební nástroj se proměňoval ve Viktorku či její dítě, ovšem velmi vynalézavě. V Baladě Hageny Wakerové (*Patti Smith*) vyprávěla o ženě, která touží po vztahu, ale nedokáže se kvůli němu vzdát své slávy. Laureát **Martin Barchánek** našel svůj text v Grandhotelu *Jaroslava Rudiše*. Výborně vedl závěrečný dialog, téma šikany působivě kontrastovalo s poetickými pasážemi. Ve druhém z textů si dokázal elegantně udělat pořádek jak ve svém bytě, tak ve své duši (*Gregory Corso*, Všechno harampádí... skoro). Ke svému naturelu zvolil velmi dobře text **František Bořík**, reak-

Lucie Páchová, laureátka III. kategorie a Šimon Stiburek, čestné uznání ve II. kategorii. Foto: Bob Pacholík.

Ludmila Müllerová, laureátka III. kategorie. Foto: Bob Pacholík.

Josef Kačmarčík, laureát I. kategorie. Foto: Bob Pacholík.

ce publika na výňatek z *Learyho* knihy *Rakovinu nevyléčíš* byly bouřlivé. Čestné uznání získal ještě Šimon Stiburek za vynalézavou koláž textů ze Slabikáře.

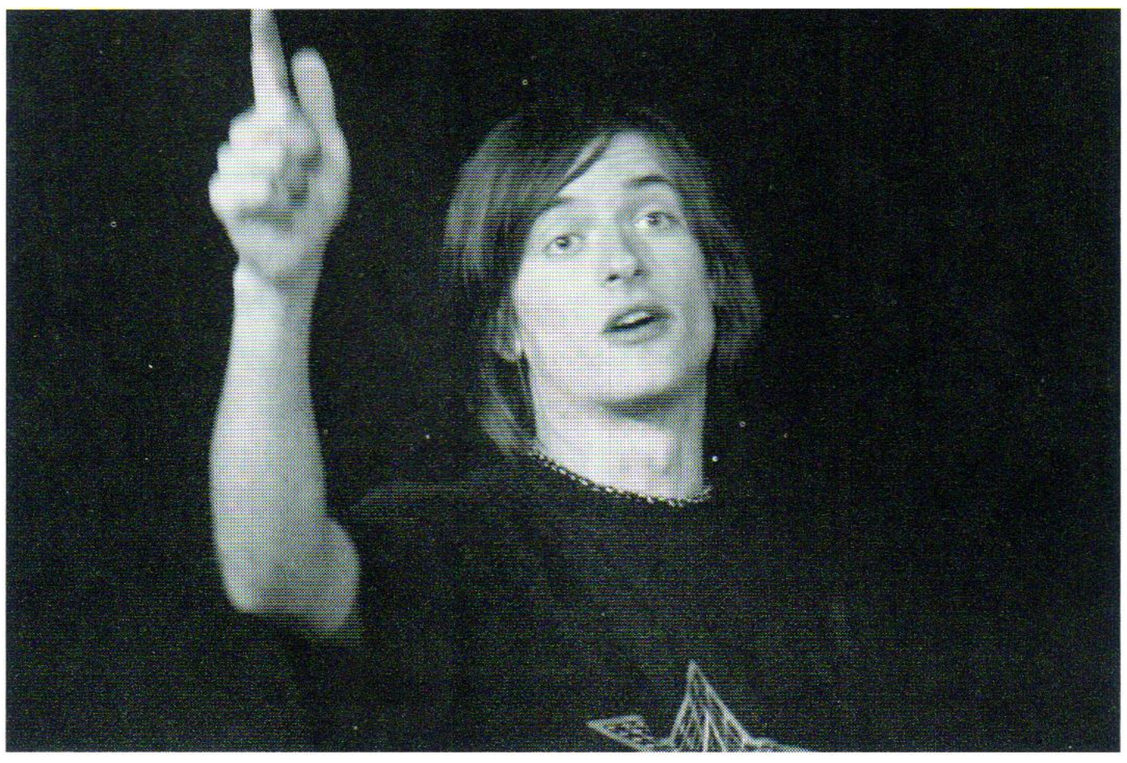
Tím samým Slabikářem (*J. Hřebejková, I. Fabiánová, A. Šimanová, K.F. Sedláček*) byla inspirována také **Lucie Páchová**, která už patřila do třetí kategorie. V ní byly letos opět nejsilnější výkony a ten Luciin byl jedním z nich. Podle mě si nejlépe vedla v montáži z textů *J. Zábrany, B. Pojara, P. Kohouta a S. Stanislava*, kterou nazvala Kazajky, kazajky. Ve svém pozoruhodném vystoupení se dokázala s humorem, nadhledem i velice mrazivě ohlédnout za naší komunistickou minulostí (a přítomností?). Dalšími laureátkami se staly **Ludmila Müllerová** (poeticky hravý text *Přemysla Ruta* a poutavé vyprávění *Zdeňka Šmída*) a **Anna Šafránková**. Ta vystoupila před diváky hned třikrát. Kromě soutěžních textů (mrazivá Lady Lazarus *Sylvie Plathové* a moudrý Pan Cogito *Zbigniewa Herberta*) ještě nabídla koláž z článků, které ve zpravodaji hodnotily výkony recitátorů. Některé věty se interpretce zdály být natolik pitomé, že k tomu prostě nedokázala mlčet. Konstatuji to s obavou, že se příště stanu terčem její kritiky i já sám. A vlastně by mi to ani tolik nevadilo – přednes Anny Šafránkové je totiž opravdu výjimečný.

Čestná uznání byla ve třetí kategorii udělena zejména za vyrovnané výkony v obou soutěžních kolech. **Tereza Lexová** nabídla koláž z básní *Denise Levertovové* a Případ mrtvé tváře (*Jasunari Kawabata*), **Martin Režný** recitoval slavnou *Ortenovu* Sedmou elegii a montáž textů Miroslava Holuba (Zvěstování a My, co jsme se smáli), **Jana Trojanová** interpretovala Šalamounovu Píseň písní (ekumenický překlad), ale více zaujala Změněná situace (*Fráňa Šrámek*), čtveřici čestných uznání uzavírá **Barbora Chybová** (*Jakub Deml* – Moji přátelé a *Marina Cvětajevová* – Já pro šest prostřel stůl).

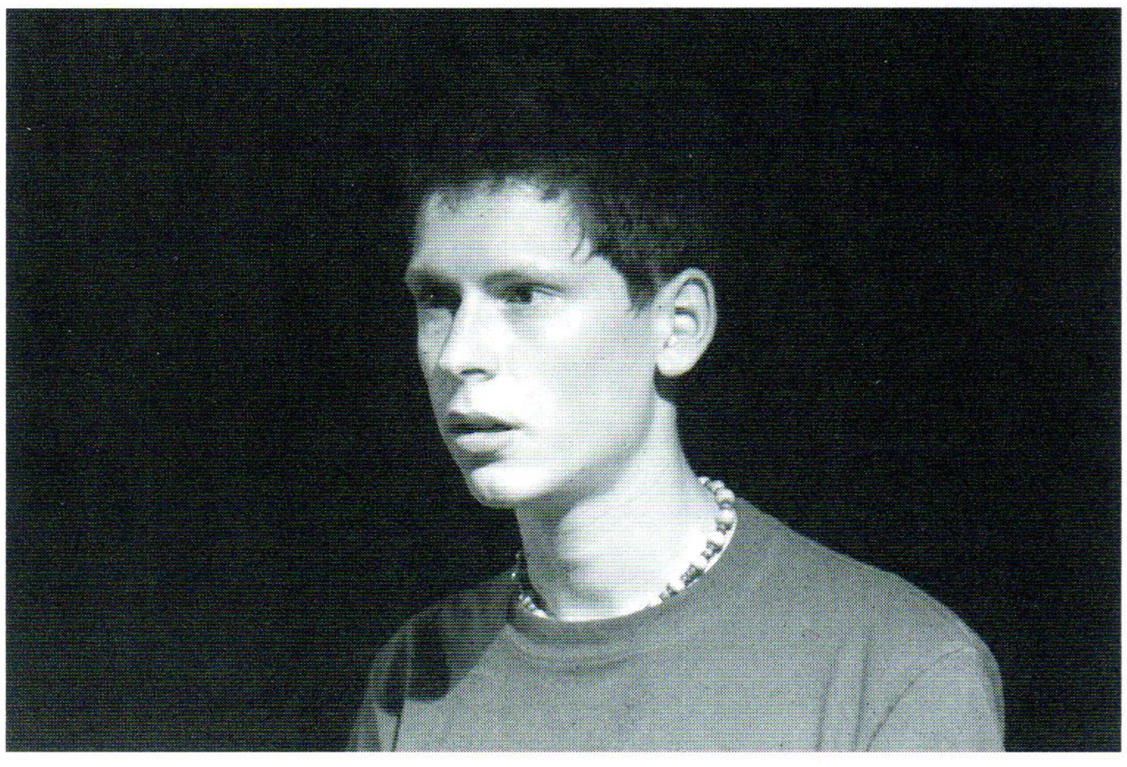
Většina z uvedených textů zazněla na závěrečném večírku, kde paní učitelka Müllerová nezabránila šikanování žáka Barchánka, kde se krom abecedy probíral třeba Ladislav Fuks a kde se žáci učili užitečné zkratky (namátkou TBC a NIPOS). Žák Bořík přišel jako obvykle pozdě a vyrušoval, žákyně Šafránková byla velice brutální a Páchová se Stiburkem (ne nepodobni Machovi a Šebestové) se roztomile drželi za ruce. Tak se všichni držme – ať se za rok zase sejdeme v Prostějově!

Vendula Valentová laureátka II. kategorie Foto: Bob Pacholík

František Bořík, čestné uznání ve II. kategorii. Foto: Bob Pacholík.

Vít Roleček, laureát I. kategorie. Foto: Bob Pacholík.

Wolkrův Prostějov – divadla poezie

Alena Zemančíková

Zatímco nezávislí diváci sólové recitace na Wolkrově Prostějově reklamovali ve zpravodaji více veršovaných textů, divadla poezie si na nedostatek veršů v roce 2008 rozhodně stěžovat nemohla.

Dům jako svět

Hned první den zaujal soubor **Triarius** z **České Třebové**, který je na první pohled sdružením inklinujícím spíše k alternativě či k undergroundu. Vybrali si k inscenování poetickou sbírku **Bláznův dům** současného básníka střední generace ***Lubora Kasala.*** Dům je v inscenaci (ve shodě s autorskou předlohou) prostorem existenciální úzkosti, obrazem světa – vězení, které pod lstivou nálepkou domova poskytuje jen úzkost a sirobu. Divák měl silný zážitek z energie představení, z osobního nasazení, z vůle po výpovědi, z jevištního aranžmá zacíleného do protestu proti tuposti, malosti, hrubosti. Tvůrci šli často stejnou zbraní proti témuž, tedy agresí proti agresi, řevem proti ohlušení, ale to je možno přijmout i jako zrcadlo: tak se chováme, jako blázni v domě zvaném Svět, v němž co živi klid a pořádek nenajdeme, zejména proto, že ho sami neustále porušujeme. Inscenace trpěla nevyrovnanými hereckými výkony, prospěla by jí pevnější režie a promyšlenější práce se všemi – jinak ambiciózně nastolenými – prostředky.

Dva vítězní

Soubor **Na poslední chvíli** z **Ostrova** přistoupil k inscenaci poezie ze zcela opačného konce, za předlohu si vzal mimovolně nosensové texty z učebnice angličtiny a scénickým jednáním je na poezii povýšil. **Lesson Three – My day** vypráví řadu událostí ze života učebnicového pana Millera, od banalit, jako je vstávání, po drastické zážitky jako roztrhání kočky psy (převeďte do minulého času), kteří jsou vzápětí venčeni podle velikosti, čímž se procvičí stupňování přídavných jmen. Jsme svědky oběda v kolektivní stravovně i fungování automatu na kávu. Inscenace má vytříbenou estetiku – jednotliví herci jsou přistrojeni podle postav z učebnicových ilustrací, jednoduše, barevně, výmluvně. Soubor Na poslední chvíli v režii a jemné dramaturgii Lucie Veličkové se chopil svého anglického dne opravdu „na poslední chvíli" – ještě jsou v inscenaci zbytky dramatické hry, a už přesahuje do výpovědi mnohem vážnější a závaznější. Přesné uchopení stylové a dramaturgické i jevištní suverenita všech aktérů zapůsobily tak, že soubor získal Cenu diváka i

klíčové celostátní přehlídky

„Johanka 008 /.../ otevřela téma životní odvahy, jíž je zapotřebí nejen k překonání objektivního protivenství, ale i vlastního zoufalství a neschopnosti jednat."

Evrybáby Plzeň / Kolektiv souboru podle S. Kane a J. Anouilha: Johanka 008. Foto: Bob Pacholík.

Náměstí Osvoboditelů č. p. 14 Opava
L. Soldán, T. Lexová, B. Kroulíková: Pečeně z jednorožce
Foto: Bob Pacholík

Cenu poroty s nominací na Jiráskův Hronov.

Divadelní soubor O.S.Thalia z **Vyškova** s inscenací hádankovitého názvu **Non s müsli** (***Morgenstern, Jandl***) začal představení s úmyslem uspořádat básnický souboj mezi dvěma autory z německo-jazyčného prostředí, které od sebe dělí celé století a přesto působí na české literární scéně jako rovnocenní inovátoři. Inscenace je řadou čísel oddělených jednou písničkou, jindy drobnou jevištní akcí, přechodem. Po nějakém čase princip publiku dojde, tím spíš, že reakce publika si herci narežírují pomocí cedulek „smích", „údiv" a „potlesk", které

„Při představení /.../ došlo v publiku dokonce k nepochopitelné davové hysterii, kdy se diváci při Jandlově básni o zoufalé situaci bezmocného stáří smáli."

– zcela v duchu rozehrávané poezie – nosí před i za sebou. Herci jsou dobří, interpretace přesná, zhudebnění je originální. Inscenace má energii společného vědomí o smyslu celého díla, sebevědomí, vtip. Co jí trochu chybí, je režie celku i základní dramaturgická úvaha nad motivem zápasu obou autorů, kteří ve skutečnosti v žádném rozporu ani soutěži nejsou. Při představení tohoto souboru došlo

O.S. Thalia Vyškov / Kolektiv souboru podle E. Jandla a Ch. Morgensterna: Non s müsli. Foto: Bob Pacholík.

Triarius Česká Třebová / Lubor Kasal, Josef Jan Kopecký: Bláznův dům. Foto: Bob Pacholík.

v publiku dokonce k nepochopitelné davové hysterii, kdy se diváci při Jandlově básni o zoufalé situaci bezmocného stáří smáli. Nechce se věřit, že impulzem k smíchu bylo opakující se slovo „připosrat se". Ke cti souboru patří, že nepřiměřenou reakci nezpůsobil a zvládl. Inscenace získala Čestné uznání s doporučením na Jiráskův Hronov.

Těžko uchopitelné světy

Inscenace z poezie brněnského básníka ***Milana Ohniska*** načně uhájit ani kamkoli povýšit, navzdory zapojení Anděla s Ďáblem.

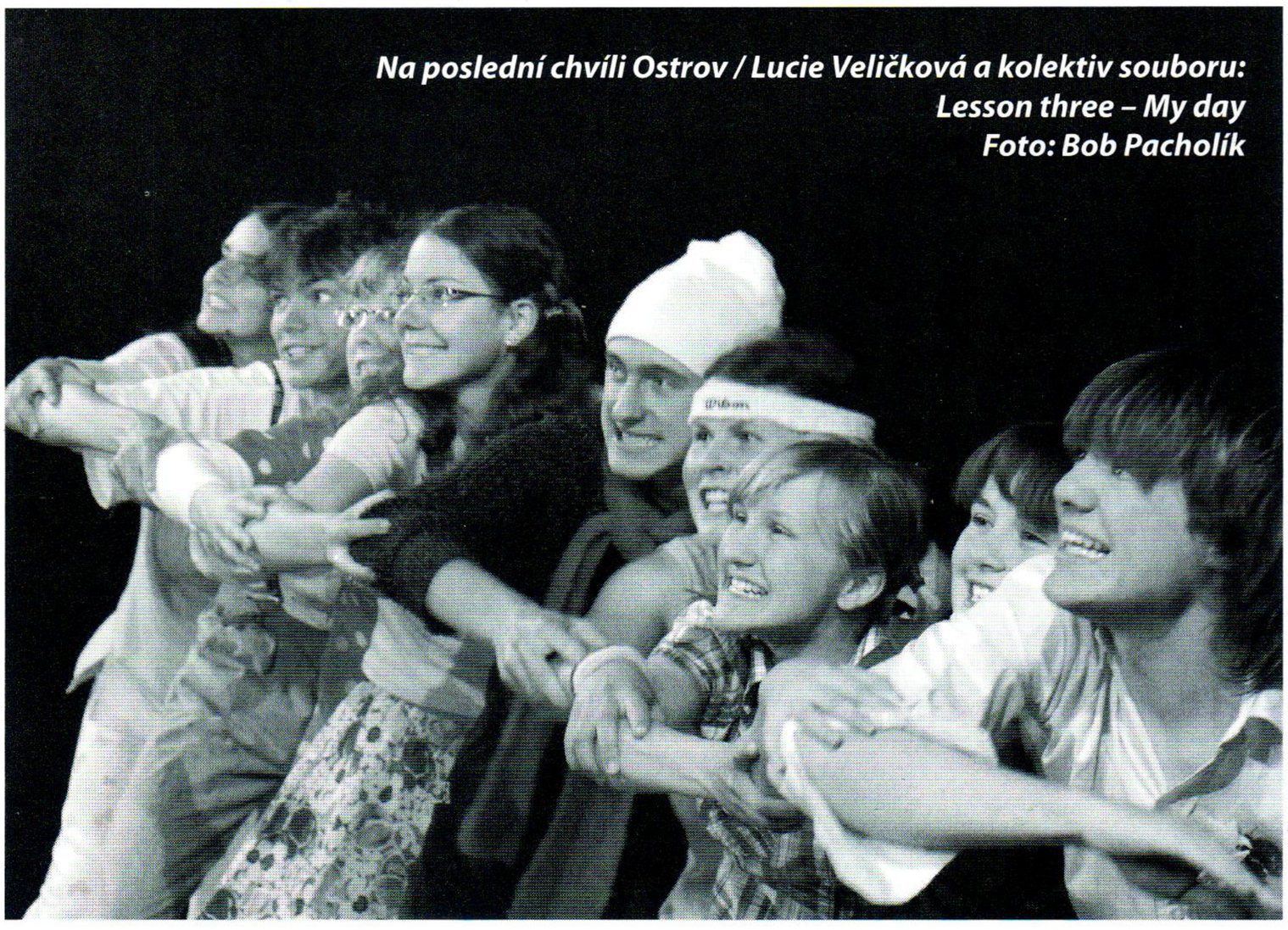
Podobně se vedlo zkušenému souboru **Evrybáby** z **Plzně**, který

„Tvůrci šli často stejnou zbraní proti témuž, tedy agresí proti agresi, řevem proti ohlušení..."

Obejmi démona! Divadla Krátký rozum z **Brna** byla sympatická úsilím inscenačně uchopit komplikovaný básnický svět současného autora, téma i výraz však byly trochu nad síly středoškolského souboru.

Soubor s názvem **Náměstí Osvoboditelů** z **Opavy** zase vsadil na slabý text ***L. Soldána*** **Pečeně z jednorožce**, který nedokázal insce-

„Soubor Na poslední chvíli v režii a jemné dramaturgii Lucie Veličkové se chopil svého anglického dne opravdu „na poslední chvíli" – ještě jsou v inscenaci zbytky dramatické hry, a už přesahuje do výpovědi mnohem vážnější a závaznější."

Na poslední chvíli Ostrov / Lucie Veličková a kolektiv souboru: Lesson three – My day Foto: Bob Pacholík

Divadlo Na cucky Olomouc Kolektiv souboru podle M. Cvetajevové a S. Kane: Poiésis. Foto: Bob Pacholík.

zapisovatele – inicátora všech těch cvičení stylu – nešikovně upozadit už v jevištním aranžmá a tím inscenaci odsoudit k těžkopádnosti doslova předváděných variací. Inscenace však je otevřená dramaturgicko-režijnímu dotažení a patřila k těm, které dokázaly evokovat poetický svět jediného autora.

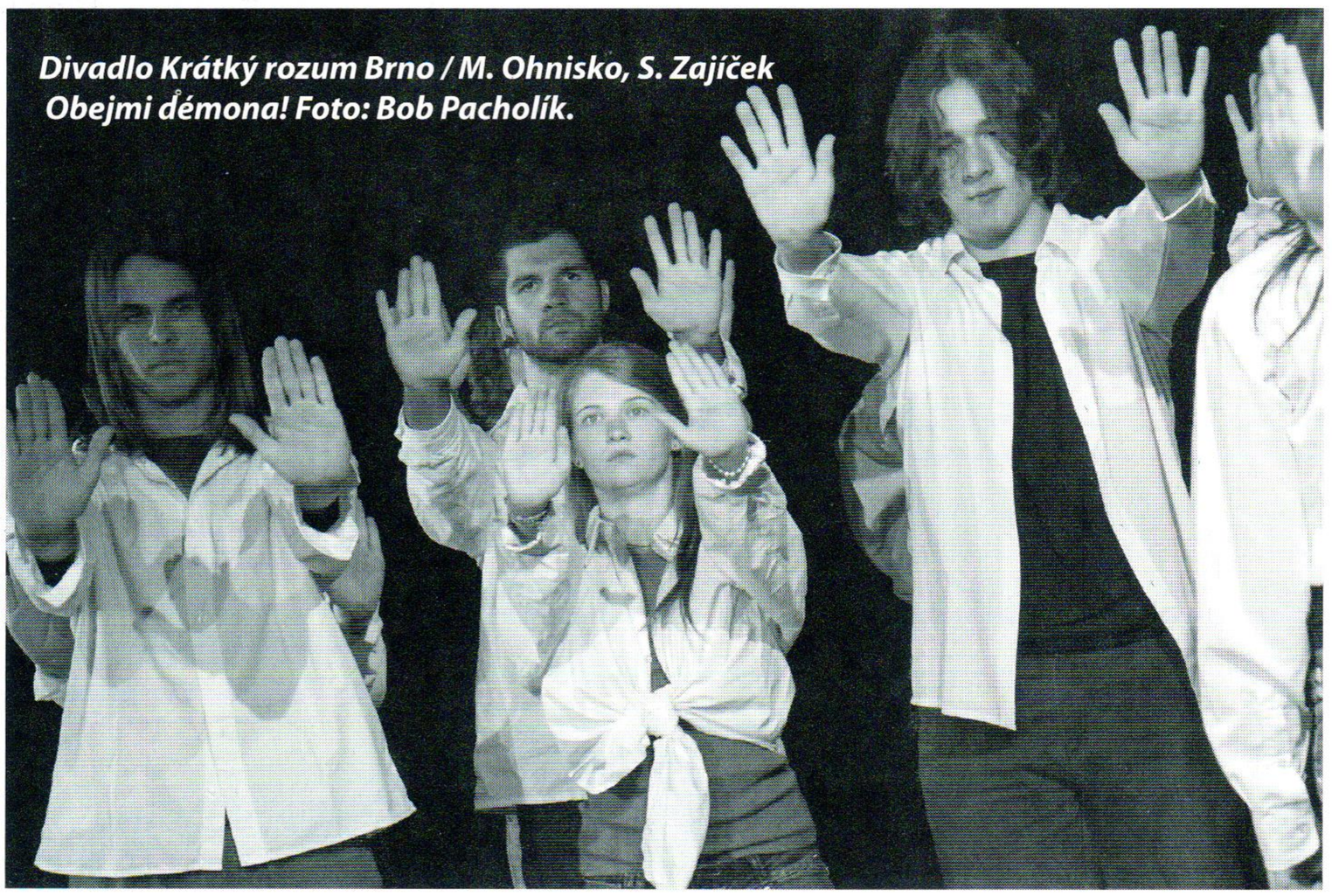
Divadlo Na cucky z **Olomouce** se pod názvem **Poiésis** pokusilo vystavit verše několika autorů všednodennímu provozu v městském parku. Nápadně kostýmovaní herci s výraznými rekvizitami (celý koš jablek) rozhodně vzbudili pozornost a přitáhli ji i k tomu, co se říká, ale verbální sdělení mělo pramalou šanci nejen vlivem okolního ruchu, ale i neurčitostí interpretů, kteří působili

se v inscenaci **Johanka 008** pokusil jevištně prozkoumat otázku hrdinství. Postavili však příklady drobných banálních statečností jednotlivých hereček proti příběhu Jany z Arcu a Sarah Kane (i ty stojí proti sobě dost problematicky), takže na otázky, které samy herečky nastolily, inscenace odpověděla neuspokojivě. Přesto otevřela téma životní odvahy, jíž je zapotřebí nejen k překonání objektivního protivenství, ale i vlastního zoufalství a neschopnosti jednat.

Regina Břeclav představila **Cvičení stylu *Raymonda Queneaua*** zarámovaná do jednoho dne soudního zapisovatele. Zatímco však My Day pana Millera z Ostrova ožil množstvím jednajících postav, Břeclavským se podařilo postavu

Regina Břeclav / M. Janků, Z. Miklín podle R. Queneaua: RéBus. Foto: Bob Pacholík.

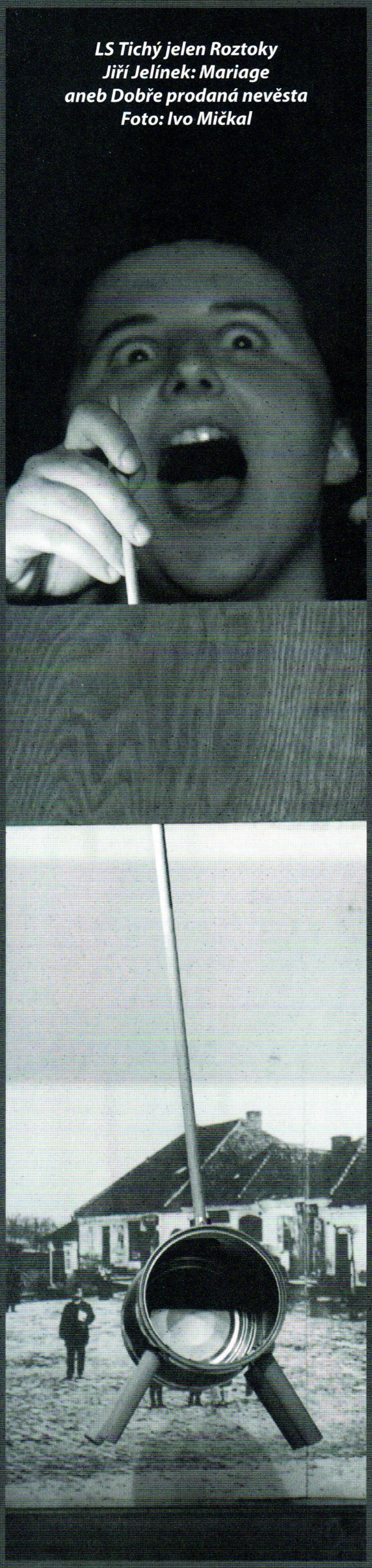

Divadlo Krátký rozum Brno / M. Ohnisko, S. Zajíček Obejmi démona! Foto: Bob Pacholík.

více jako výtvarné objekty než jako herci pracující slovem.

Cesty inspirace

51. ročník Wolkrova Prostějova v divadlech poezie přinesl několik divadelně ambiciózních výpovědí, které byly také výborným podkladem pro večerní debaty poroty s publikem a tvůrci, například o úloze a potřebnosti dějových rámců v inscenacích a k otázkám volnosti interpreta vůči autorovi. Debaty, které se podařilo udržet v obecně zajímavé rovině, byly inspirativní, podobně jako nesoutěžní inspirativní představení, také proto, že účastníci Wolkrova Prostějova jsou valnou většinou sečtělí a bystře uvažující lidé, jimž tvar a běh světa, v němž je nám dáno žít, není lhostejný.

LS Tichý jelen Roztoky
Jiří Jelínek: Mariage
aneb Dobře prodaná nevěsta
Foto: Ivo Mičkal

57. Loutkářská Chrudim – kapitoly z loutkorybaření

Petra Tejnorová

Myšlenky jsou jako ryby. Pokud chcete chytat ty malé, můžete zůstat na mělčině. Pokud ale půjdete po těch velkých, musíte za nimi na hloubku. Hluboko pod hladinou jsou ryby silnější a čistší zároveň. Jsou obrovské a abstraktní a jsou nádherné…

„Miniaturizace – loutek, ale i celé scény – další trend chrudimského začátku léta.“

I. kapitola – Dorota je dealerkou smíchu aneb Cesta tam a zase zpět

Celostátní přehlídka amatérského loutkářství – 57. Loutkářská Chrudim – se nesla v duchu tradičním, ale i inspirativním. Sluncem zalitá zem. Několik známých chrudimských divadelních scén, například MED v Muzeu, Divadlo Karla Pippicha a jeho malá a velká scéna. Kapičky potu na mém čele. Redakce festivalového zpravodaje (Valderon) se nám představuje: Petra Kunová, Petra Kosová, Ondřej Müller, František Kaska a Michal Drtina. Taktéž porota : lehce za horizontem jsou vidět obrysy jednotlivých členů – prof. Jan Císař, za ním Irena Marečková, někde mezi Jakubem Hulákem a Vratislavem Šrámkem jsem i já. Letošní loutkářské menu je pěkně našlapané: LS Radost Strakonice, LS Tichý jelen Roztoky, LS Hlína Plzeň, Spolek loutkářů Louny, LD Spojáček Liberec, Teatro Hugo Semily, Kdo-si Jaroměř, LS Frydolín Praha, LS Bubeníček Praha, Soubor K Jaroměř, LS Pampalin Praha, DLS Blechy Jaroměř, LS Vyrob si své letadýlko Praha, LS Mráz po zádech Praha, VOŠ herecká Praha, LS Na holou Hořovice, LS Krab Praha, LS Moje pětka Jaroměř, LS Uzel Chlumec nad Cidlinou, Divadýlko Kuba Plzeň, Závěsné divadlo Jičín, K. Trmačová Hradec Králové, LS Vlastislav Hradec Králové, LS Střípek Plzeň, LS Opal Opava, LS Spolu, ale každý sám Jaroměř, LS Topirambury Praha… A tak jdu k divadlu, směrem do sálu, narazím na Kašpara. To mi úplně nesedí. *„Poněvač jsem ho už několik roků neviděla. Kašpar má voči vypoulený vod peří, lesklý jako úchyty vod skříně“*… Chrudim se nesla v duchu svižných textů Doroty Maslowské. Alespoň tak na mě první dny „pobytu“ v loutkové roklince zapůsobily.

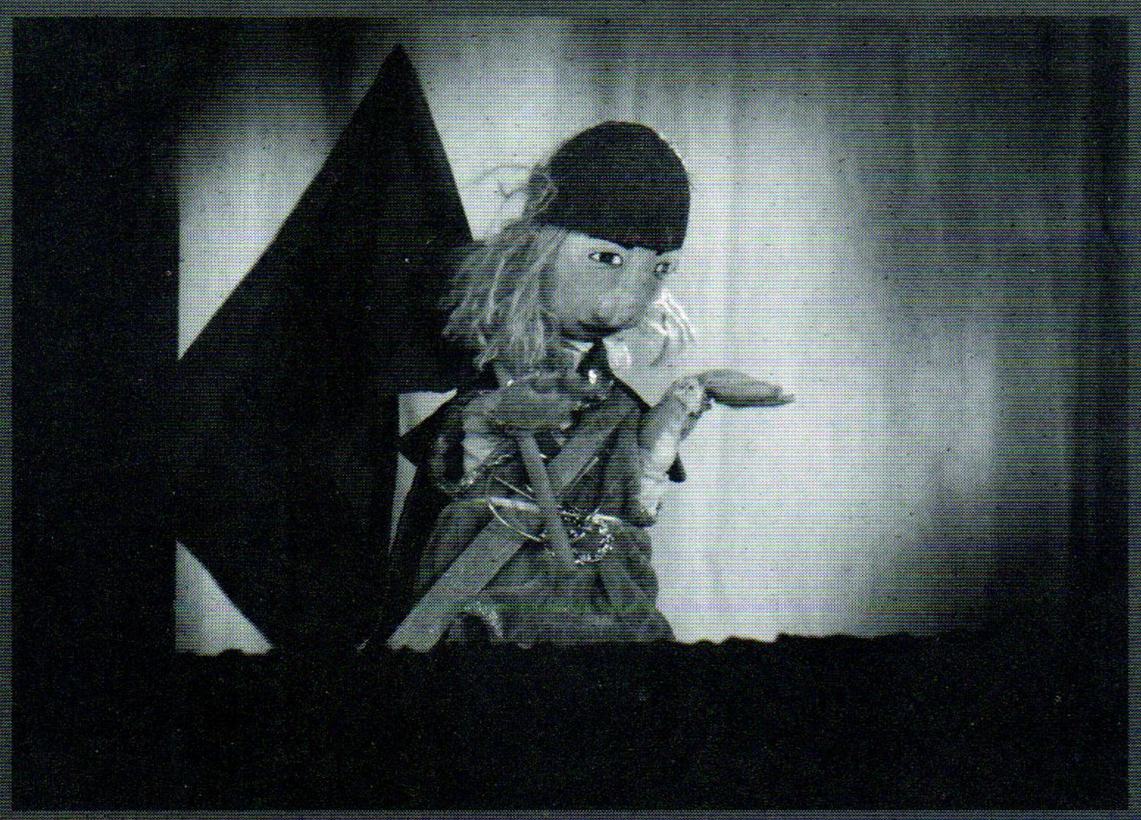
„Touha po komiksu – jeden z „vyhřezlých fenoménů“ této loutkářské Chrudimi. Ukázalo se ovšem, že cesta doslovného převedení komiksu na jeviště (ve smyslu výtvarného média) nevede moc k divadelnímu tvaru.“

LS Tichý jelen Roztoky
Jiří Jelínek: Mariage
aneb Dobře prodaná nevěsta
Foto: Ivo Mičkal

LS Hlína Plzeň / František Skála: Velké putování Vlase a Brady. Foto: Ivo Mičkal.

LS Frydolín Praha / Kolektiv souboru: Frydolín aneb Podvodu strašlivá odplata. Foto: Ivo Mičkal.

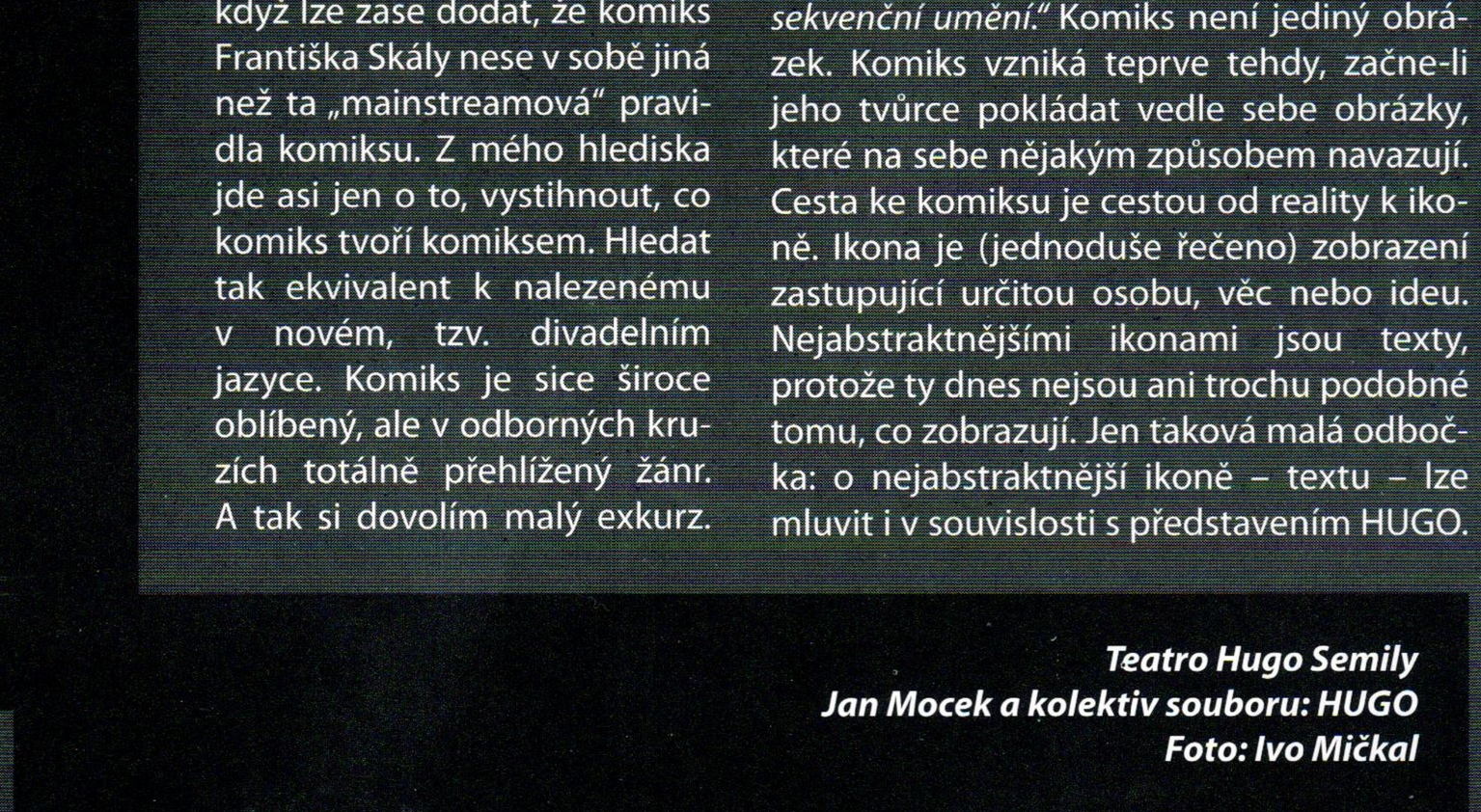
LS Radost Strakonice / Josef Křešnička: Třetí sudička. Foto: Ivo Mičkal.

II. kapitola – Trendy tohoto léta se zdají být poněkud…

Touha po komiksu – jeden z „vyhřezlých fenoménů" této loutkářské Chrudimi. Ukázalo se ovšem, že cesta doslovného převedení komiksu na jeviště (ve smyslu výtvarného média) nevede moc k divadelnímu tvaru. To byl možná případ souboru Hlína, i když lze zase dodat, že komiks Františka Skály nese v sobě jiná než ta „mainstreamová" pravidla komiksu. Z mého hlediska jde asi jen o to, vystihnout, co komiks tvoří komiksem. Hledat tak ekvivalent k nalezenému v novém, tzv. divadelním jazyce. Komiks je sice široce oblíbený, ale v odborných kruzích totálně přehlížený žánr. A tak si dovolím malý exkurz.

Výmluvné je, že teprve v 90. letech 20. století začaly vycházet první knihy o teorii komiksu. A co komiks vlastně je? Definice komiksu dle McClouda zní: *„Juxtapoziční kresby a jiná zobrazení v cílených sekvencích."* Nic moc, že ano? Na vysvětlenou: juxtapozice znamená *„položeno vedle sebe"*. Kdyby místo *„kresby a jiná zobrazení"* bylo napsáno „znaky", zahrnovala by definice i veškeré psané texty. Pro většinu praktického uvažování o komiksu však vystačí: *„Komiks je sekvenční umění."* Komiks není jediný obrázek. Komiks vzniká teprve tehdy, začne-li jeho tvůrce pokládat vedle sebe obrázky, které na sebe nějakým způsobem navazují. Cesta ke komiksu je cestou od reality k ikoně. Ikona je (jednoduše řečeno) zobrazení zastupující určitou osobu, věc nebo ideu. Nejabstraktnějšími ikonami jsou texty, protože ty dnes nejsou ani trochu podobné tomu, co zobrazují. Jen taková malá odbočka: o nejabstraktnější ikoně – textu – lze mluvit i v souvislosti s představením HUGO.

Teatro Hugo Semily
Jan Mocek a kolektiv souboru: HUGO
Foto: Ivo Mičkal

klíčové celostátní přehlídky

Ale zpět ke komiksu a výtvarnému umění vůbec. Skládá se tedy z obrazových ikon, které zastupují „realitu". Komiks má ale oproti fotografii nebo realistické malbě tu zvláštnost, že zobrazuje postavy mnohem jednodušší, karikované. Jedná se o *„zvýraznění prostřednictvím zjednodušení"*. A také je to umění dotváření. Výtvarník komiksu vám ukáže jednotlivé sekvence, samostatné obrazy. Vidíme dvě scény a dotvoříme si v duchu vše, co se událo mezi nimi, od jedné k druhé. To je „dotváření". Kromě pohybu je ještě zajímavé, jak se v komiksu pracuje s časem. Zdaleka neplatí, že co políčko, to jeden časový výsek. I v rámci jediného políčka čas plyne. Pohyb vzniká principem dotváření a odehrává se vlastně mezi políčky. Některé obrázky jsou výrazně posunuty do abstrakce – čárky kolem hlavy symbolizující údiv. Jsme svědky posunu od neviditelného k viditelnému, což je stejná cesta, kterou se ubíral vývoj písma. Díky jednoduchým symbolům přesně víme, co třeba vybuchlo a tak dále. V souvislosti s tím, co zde uvádím, působila inscenace Osudové kolo (ač neměla jako předlohu komiks) velice komiksově.

Miniaturizace – loutek, ale i celé scény – další trend chrudimského začátku léta. V některých inscenacích se s touto disproporcí – herec a miniloutka – pracovalo i v rámci režijní koncepce. Lze to tedy brát jako velice detailní úhel pohledu na stejnou věc nebo prostě jen jiný pohled na danou situaci. Není to miniaturizace scény a loutek jen tak beze smyslu a logiky. Ona miniaturnost často totiž souvisela i s celkovou metaforou pro tu či onu inscenaci.

Dokonalejší řemeslná práce – vzrůstající řemeslná zručnost některých souborů, která také souvisí s tím, že v rámci inscenace hraje i řada poloprofesionálů. S tím koresponduje i další, tentokráte velice diskutované téma: amatéři versus profesionálové.

Snad neřešitelná „profi-amatérská" otázka – trend diskuzního fóra: těžké je určit, kdo je profesionál, poloprofesionál a amatér. Diskuze na LCH byla následující: dělit se to někdy musí, a to jen třeba kvůli praktickému dopadu. Amatéři mají někdy „trauma", pokud vedle nich hrají už na krajských přehlídkách lidé, kteří mají náskok díky tomu, že jsou ze zázemí odborné školy a vysoko převyšují skutečné amatéry ve formě i řemesle. Dále se diskutovalo o tom, zda je třeba propozicemi dát vědět porotám v nižších kolech, jak s tímto fenoménem pracovat. Naproti tomu: zájem o účast na těchto festivalech mají profesionálové a poloprofesionálové, kteří právě vzešli z amatérů. Jim nejde o soutěž a LCH berou jako báječný prostor pro setkávání se a vzájemné inspirování. Podněty z diskuze se bude zabývat odborná rada NIPOS-ARTAMA. Pokud má někdo další připomínky, může je do září směřovat na Festivalový výbor LCH.

III. kapitola – Vše, co jako tvůrce potřebuji, je touha být slyšen, vůle se učit a schopnost dívat se kolem sebe…
Neděle:

Sabinovo libreto Prodané nevěsty se stalo inspirací pro inscenaci **Mariage aneb Dobře prodaná nevěsta (LS Tichý jelen Roztoky)**. Herci – v tomto případě komedianti – komunikují s diváky před malou

„Pavel Martinec hraje sice jen obličejem a gesty – přesto je jeho projev naprosto přesný, precizní, plný vnitřní herecké energie a napětí."

LS Opal Opava
Iva Peřinová: Bezhlavý rytíř
Foto: Milan Strotzer

Teatro Hugo Semily / Jan Mocek a kolektiv: HUGO
Foto: Milan Strotzer.

LS Opal Opava
Iva Peřinová: Bezhlavý rytíř
Foto: Milan Strotzer

scénou v rámci expozice celého divadelního kusu. Scénu pak tvoří jakási mini-maringotka. Přes výtvarné nápady a fórky přejdou herečky plynule k samotnému hraní. Miniloutkami tak rozehrají hlavní dějovou linii známého příběhu. Ale s použitím slov prof. Císaře by se dalo pochybovat o tom, zda tu hlavní dějová linie vůbec je. Pokud někdo totiž čeká složitější příběh, který by se mohl nad Sabinovou předlohou rozvinout, pak bude zklamán. A bude zklamán i ten, kdo hledá tematické vazby. Nebude zklamán ovšem ten, kdo pohrávání si s Prodanou nevěstou vezme jako východisko celé inscenace. A tak se důležitá stává radost ze hry. Ač to může znít jako fráze, přesto energie a „drive", s jakým se všechny tři herečky zmocňují svých hereckých příležitostí, má svůj šarm. Na diskuzi se hovořilo hlavně o problému s rámcem – hraní komediantů o svatbě na svatbě, kde se svatebčané stávají těmi, o kterých je hráno. Je to jakési divadlo na divadle na druhou. Velký rozruch pak vyvolalo velmi akcentované prase, které se však vymyká výtvarně (oživlá plechovka) a jeho příběh není zcela ukončen.

LS Hlína Plzeň představil svou adaptaci komiksu ***Františka Skály*** **Velké putování Vlase a Brady**. Taktéž představil divadelní formu tzv. bytového divadla. Soubor Hlína je složený z příznivců plzeňské ZUŠ Trnka a původně tento kus hrál pouze pro své děti. Výtvarná složka vycházející z originálu předlohy nakonec z celého divadelního kusu působila jako nejpropracovanější. Pietní přístup k autorovi však nepůsobil tak výhodně z hlediska scénáře – přecenil se dramatický potenciál Skálova textu, jehož dramatičnost je minimální. Na diskuzi se hovořilo ještě o hereckých rezervách a nedokonalém vodění loutek. Ovšem nutno podotknout, že nápad – oživit bytové divadlo – zapůsobil velice aktuálně, taktéž otázka způsobu převádění komiksu na jeviště. Diskutovaným tématem však zůstává, jak je to právě s tímhle typem bytového divadla na jevišti, kde to funguje úplně jinak než v autentickém bytě.

LS Radost Strakonice a jeho **Třetí sudička**. Je to loutkářský soubor tradiční, pravidelně hrající, který sáhl po dvacet let starém textu ***Josefa Křešničky***. Velkým otazníkem pro mě zůstává kvalita tohoto textu, jak ho vůbec zařadit, potažmo o jaký žánr se vlastně jedná a také to, pro jaký věk dětí je pohádka určena. Strakoničtí tíhnou (jak L. Richter ve Valderonu psal) k velkým plátnům – ať už rázu poetického (to hlavně počátkem šedesátých let), melodramatického (třeba v pověstném Slzínkovi), či letos pohádko-kabaretního. Ve všech, v tom posledním zejména, je hlavní otázkou smysl pro míru: nepřešlápnout ve výtvarné, dramaturgické, režijní, a především v herecké nadsázce.

Pondělí:

Inscenace **Frydolín aneb Podvodu strašlivá odplata LS Frydolín Praha** vznikla na motivy starých loutkářských textů. Jarmareční divadlo, zábava pro přátele v hospodě – k tomu všemu směřoval Frydolín. Ale razantní a také lechtivá zábava, taškařice maňásků se nekonala. Zůstalo jen u záměru, alespoň v chrudimském představení. Vše popisné v inscenaci se stalo trapným. Nebylo jasné, k čemu slouží rámec, proč se komedianti hned schovají, včetně muzikantů atd.

Naštěstí, když se Hugo ráno probudil, zjistil, že se proměnil… a máme tu Franka Millera celého komiksového světa, tedy další v pořadí, tentokráte inscenaci

LS Kdo-si ZUŠ Jaroměř / J. Holasová
podle J. Říhy: Osudové kolo
Foto: Milan Strotzer

LD Spojáček Liberec / Kolektiv souboru podle K.J. Erbena: Tři zlaté vlasy děda Vševěda. Foto: Ivo Mičkal.

VOŠ herecká Praha / Věra Provazníková: Aj, já koza. Foto: Ivo Mičkal.

Teatra Hugo Semily s názvem **HUGO** (***Jan Mocek a kol.***) Jsou to čerství absolventi ZUŠ Semily a jejich kamarádi. V inscenaci sledujeme proměny hlavního hrdiny Huga a jeho cestu v našich každodenních životních stereotypech. Hugo pro mě měl jedinečný divadelní styl. Rovněž pro mě bylo radostné, že inscenace začala fundamentálně pracovat s metodou divadelního střihu. Překvapivé bylo nadšení souboru, jeho souhra a herecká energie. V celém souboru se kumuluje opravdu velká divadelní energie udržující napětí, které jde jen směrem vzhůru. Pavel Martinec hraje sice jen obličejem a gesty – přesto je jeho projev naprosto přesný, precizní, plný vnitřní herecké energie a napětí. Samozřejmě mě potěšila i jejich divadelní hravost. Na diskuzi se hovořilo o tom, že inscenace má v podstatě dvě části – nejprve část, ve které jde zejména o vztahy postav a vlastních jmen, a pak druhou část, tzv. symbolicko-imaginativní. Hovořilo se o tom, jak má divák jít s představením dál, když je pro něj v první řadě rozehráno rozplývání se ve světě slov, které ostrým střihem přejde do roviny symbolické imaginace – kterou najednou (zdá se) jakoby nelze plně vnímat, číst ji jako část první. Jde možná jen o to, že jazyk nové formy není nějakým způsobem exponován. Tím pádem by postačilo dát divákovi klíč k tomu, jak číst tento (pro něj) nový jazyk, novou formu, druhou část inscenace. Ale zas na druhé straně mi HUGO přijde právě tímto inspirativní a zajímavý. Připomněl mi tvorbu některých zahraničních choreografů, kteří rádi pracují s protikladnými nápady, ale i s protikladem divadelní formy v rámci jednoho inscenačního celku. Na diskuzi se hovořilo ještě o základním pocitu některých diváků, že ač dění na jevišti bylo někdy ne-

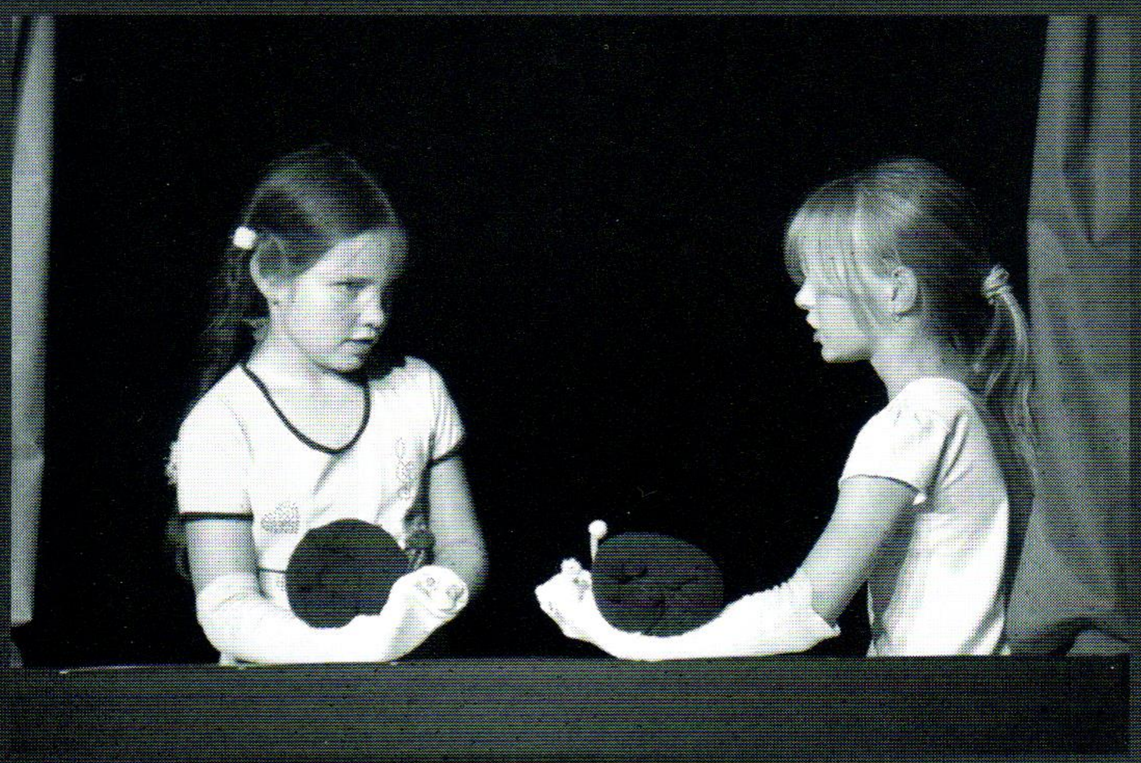
„Snad neřešitelná „profi-amatérská“ otázka – trend diskuzního fóra: těžké je určit, kdo je profesionál, poloprofesionál a amatér.“

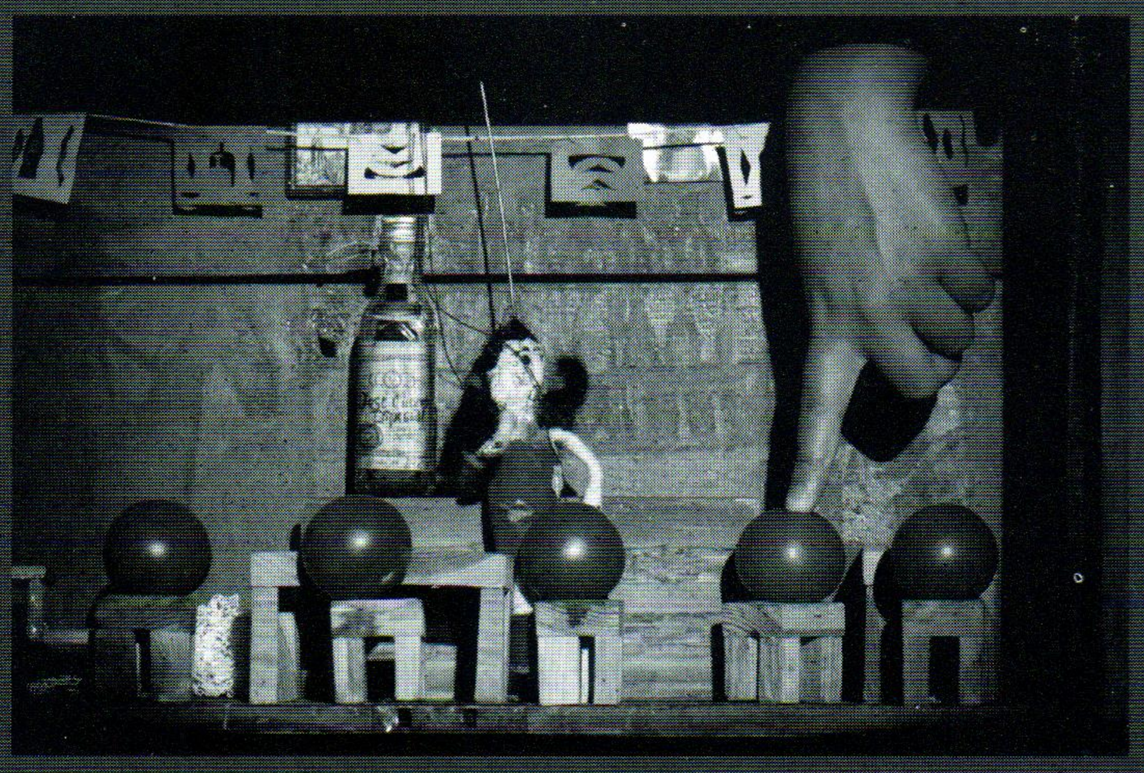
Soubor K Jaroměř / Kolektiv souboru podle P. Šruta: Srdce víc než noha. Foto: Ivo Mičkal.

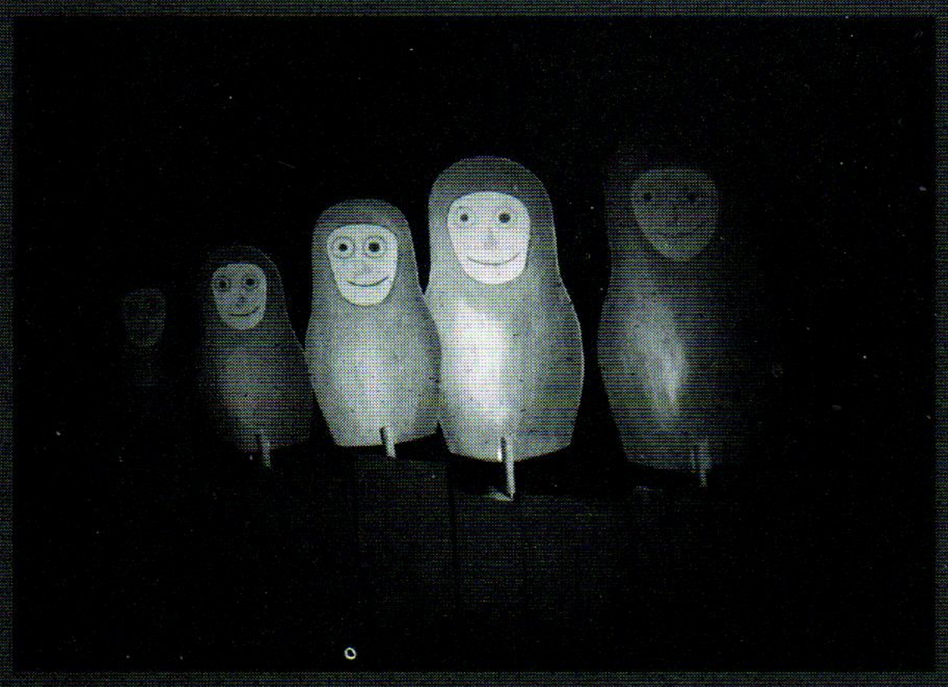
LS Pampalin Praha / Ivona Březinová: Teta to plete. Foto: Ivo Mičkal.

DLS Blechy Jaroměř / Jana Dvořáčková a kolektiv LS: Potkal šnek šneka. Foto: Milan Strotzer.

LS Vyrob si své letadýlko Praha / Anna Duchaňová: La Kantýna. Foto: Ivo Mičkal.

LS Na holou Hořovice / Kolektiv souboru podle Daniila Charmse: Nádherný letní den. Foto: Ivo Mičkal.

přehledné a nepochopené, přesto stále bavilo. Slova nás ničí, pohlcují nás. Každý našel svůj výklad. Herci dobře cítí publikum. Pro některé to byl nejvýraznější zážitek letošní Loutkářské Chrudimi.

Další soubor **Kdo-si (Matěj Kubina) z Jaroměře** přivezl inscenaci **Osudové kolo**, kterou ***J. Holasová*** napsala podle ***J. Říhy***. Matěj Kubina působil herecky velmi pružně – zvládl i drobné technické potíže během hraní. Jisté rezervy měl však v hlasovém projevu a někdy i v práci s temporytmem. Metafora světa jako kola osudu a zároveň jako koláče, který sultán pojímá jako svůj svět, byla trefná pro celou inscenaci. Pokud se mluvilo o jistých rezervách v hlasovém projevu a temporytmu celé inscenace, jsou to přece jen dílčí části celku, které lze do budoucna odstranit.

LD Spojáček Liberec předvedl vlastní úpravu známé pohádky ***K.J. Erbena*** **Tři zlaté vlasy děda Vševěda.** V dramatizaci podtrhl téma osudovosti – tři sudičky hrané herci. Ti přicházejí na scénu a začínají vyprávět příběh. Pro soubor je inscenace velkým krokem dopředu (jak říkali ti, co soubor znají z minulých přehlídek). Tento v podstatě tradiční marionetářský soubor se vydal na (pro něj) neprobádanou půdu tvoření scény z lidských kostýmovaných těl. Jako loutky jsou použiti manekýni. Kostýmovanými těly vytvářejí scény pro loutky. Chybí tomu ovšem svižnost jednotlivého prolínání mezi scénami, přesný a rychlý střih jednotlivých situací. Pečlivá je ovšem práce s loutkou a důsledně působila i tematická práce s hudbou.

Úterý:

VOŠ herecká Praha – *Věra Provazníková:* Aj, já koza – po upřímném vykopnutí prvního účastníka diskuze: *„Líbila se výtvarná čistota pomůcek, a to bylo všechno,"* se diskutování téměř nerozproudilo. Jak se píše ve Valderonu. Soubor na rozpravu nezůstal. V inscenaci VOŠ herecké z Prahy se pracovalo s maskou, která se stala nedílnou součástí hercova projevu. V hraní s maskou a v přístupu k ní (jako takové) vidím velký nedostatek této inscenace. Jistě, chápu, inscenaci nastudovali v druhém semestru prvního roku studia na VOŠ – teď už jsou ab-

LS Moje pětka ZUŠ Jaroměř Jarka Holasová: Chudý a veselý Foto: Ivo Mičkal

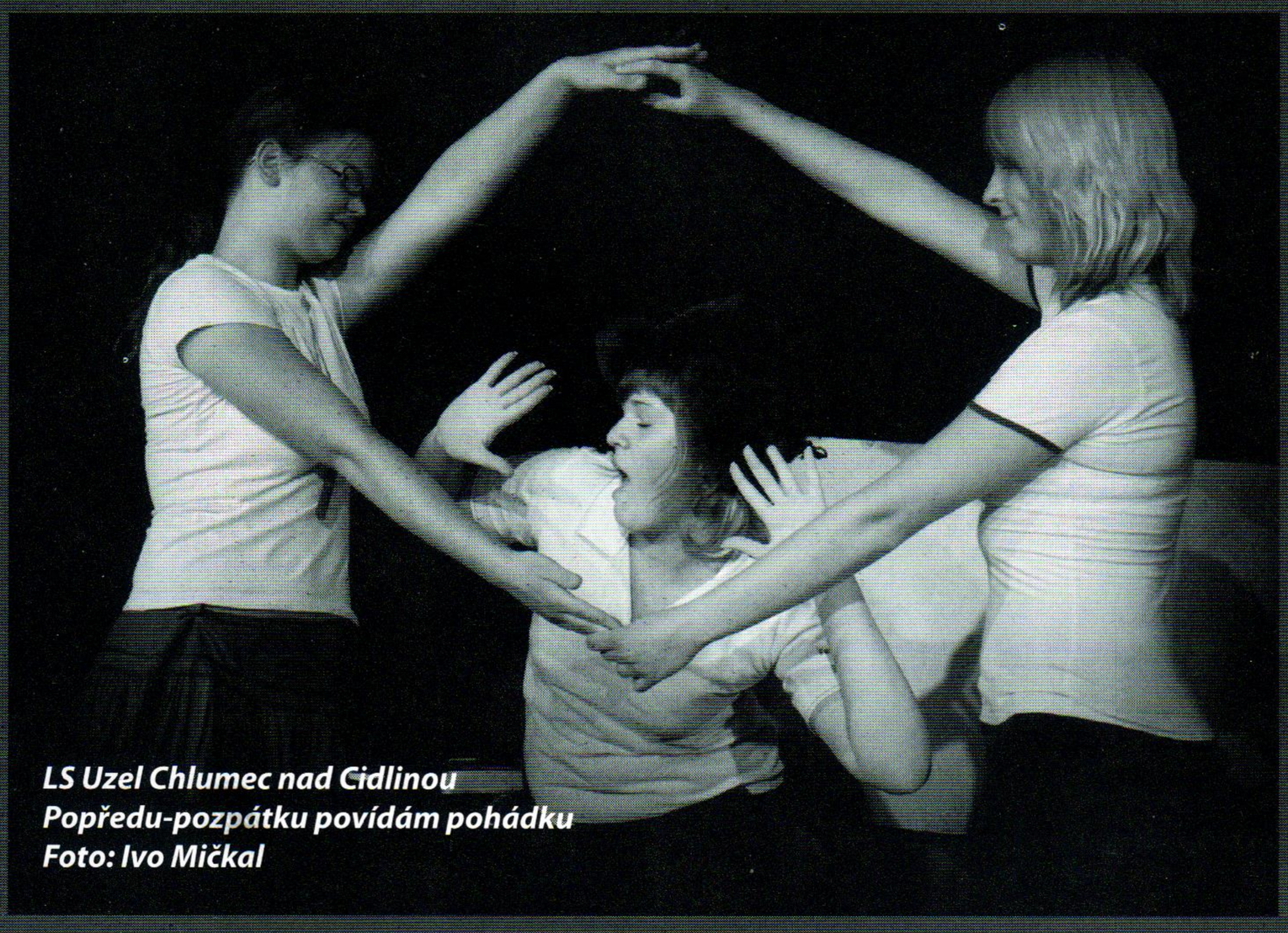
solventy. Aj, já kozu tedy hráli nesčíslněkrát, tak se nelze divit, že přesnost hraní a s tím související i vnitřní zaujetí a další stránky interpretace musely jít svou kvalitou dolů. Přesto mám pocit, že i když tenhle „provoz" semele to podstatné v inscenaci, základ herectví s maskou musí (i po tak dlouhém hracím maratonu) v představení zůstat. Maska přece skrývá, aby jiné odhalovala. Díky masce se hlavním výrazovým prostředkem stává tělo. Mrtvá maska musí ožít. To je základní věc techniky herectví s maskou. *„Maska pomáhá herci pochopit a rozvinout smysl pro objevování, vědomí prostoru, přítomnosti a hluboké uvědomění si sama sebe. Je to výjimečný nástroj ve výuce herectví,"* říká Silvano Panichi. A tak nemusíme projít ani Lecoqovou školou, aby pro nás bylo ledabylé „předupávání si" a poloviční nakročení k hereckému gestu – pro hraní s maskou opravdu málo. A ještě takový malý dodatek: Jacques Lecoq byl pedagog a mistr své vlastní objevené metody. Tělo pro něj bylo středem celého učení, protože právě skrz tělo pro něj divadlo ožívá.

Představení **Srdce víc než noha souboru K Jaroměř** neslo četné znaky toho, že vzniklo jako úkol, lekce, cvičení loutkářského školení. Název souboru K – jako konzervatoř to jednoznačně potvrzuje. S malým exkurzem tentokrát s podporou slov prof. Císaře. Problematika tohoto vzniku se promítá do řady jen nahozených, nedořešených detailů, které sice nijak vážně samy o sobě nenarušují inscenaci, ale ve svém součtu zabraňují tomu, aby dorostla do sugestivního představení plně přesvědčujícího svou kvalitou. Ale jedna věc je tu důležitá a podstatná – způsob, jak se pracuje s loutkou. Je to loutka, která svou vizuální podobou chce, a také to činí, napodobovat skutečnost – lidi, zvířata. Využívá tedy jistého napodobovacího, mimetického principu, kterého je loutka jako znak schopná. Ale loutka je také věc, která působí svou vlastní prezentační silou a zejména v umělém světě divadla se proto může stát snadno a hned symbolem a činit to, co by loutka napodobující reálný svět nikdy činit nemohla.

Také v dalším představení **LS Pampalin Praha Teta to plete** byly známky kvalitního pedagogického vedení dětí a jejich dlouhodobé divadelní průpravy. Jen místy působil jejich projev zmechanizovaně, což může být i vlivem třetího reprízování v rámci jednoho festivalového dne. Otázkou ovšem zůstává (jak Jakub Hulák konstatoval), zda na tom nemá svůj podíl poněkud komplikované rámování hry. Proč jsou pohádky dvě, proč právě tyhle dvě, jak spolu souvisejí?

DLS Blechy Jaroměř jsou děti a kamarádi dětí mamin z MAMIN v Jaroměři. Představení **Potkal šnek šneka** bylo hravé, krátké a přesné. Příběh i prostředky adekvátní věku a zkušenostem dětí. Pochváleno bylo odkryté vodění i typ loutek. Práce s loutkou byla přesná. Jako každý rok vyprovokovala dětská představení diskuzi o tom, jak vůbec hodnotit dětské divadlo. Je-li nám ovšem představen pevný divadelní tvar, máme právo ho takto brát a přemýšlet

„Představení Nádherný letní den (podle Daniila Charmse) LS Na holou Hořovice vyvolalo z jedné strany spokojenost s tímto pojetím „zdivadelnění" Charmse a na druhé straně nevoli."

LS Uzel Chlumec nad Cidlinou
Popředu-pozpátku povídám pohádku
Foto: Ivo Mičkal

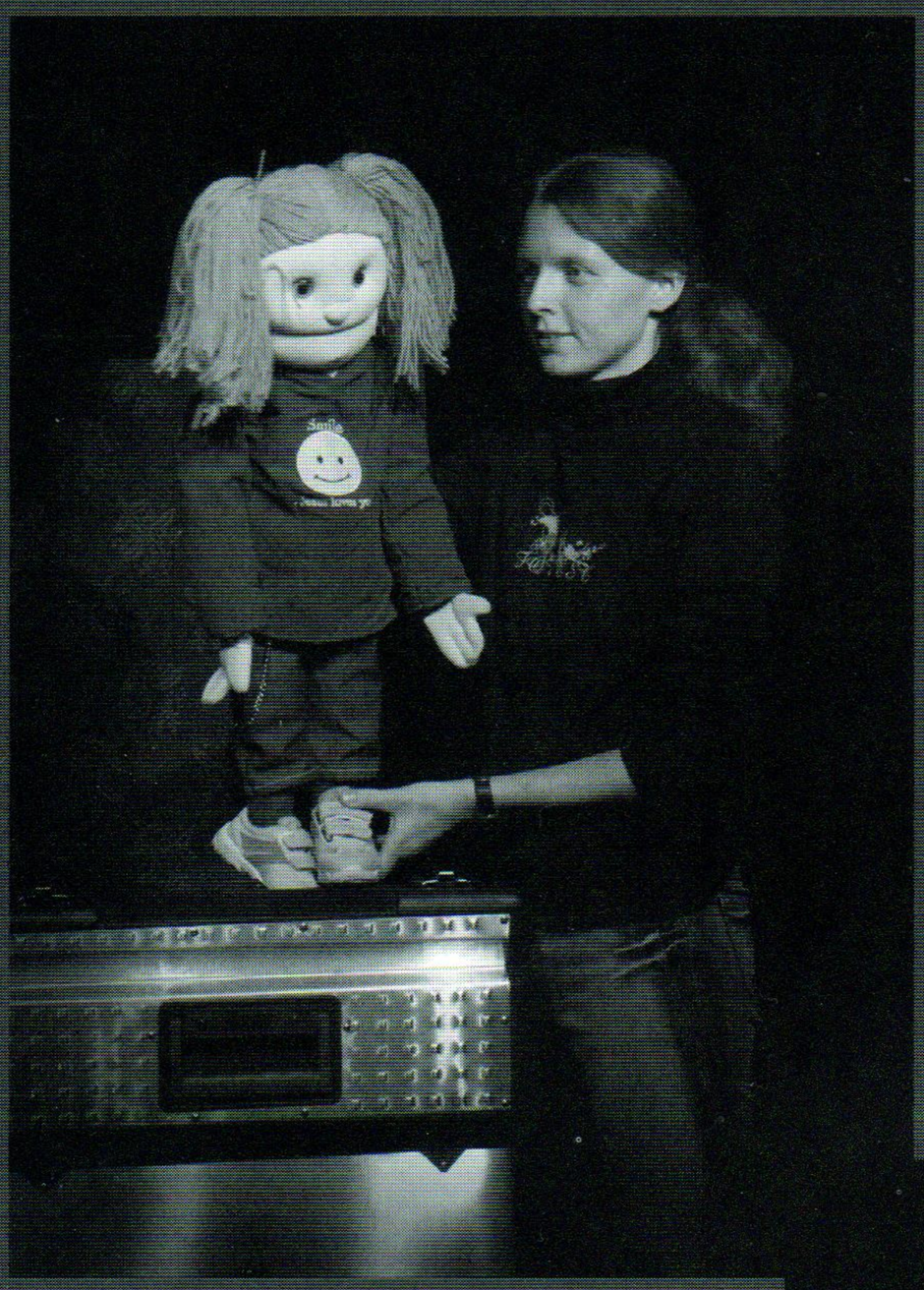
LS Opal Opava
Iva Peřinová: Bezhlavý rytíř
Foto: Milan Strotzer

LS Krab Praha / Barbara Kocábková, Jana Samková: Tučňákův výlet. Foto: Ivo Mičkal.

LS Vlastislav Hradec Králové / Jiří Polehňa: Camiada. Foto: Ivo Mičkal.

Kamila Trmačová / Slečna Annie. Foto: Ivo Mičkal.

smyslových zážitků a dojmů z představení – rajčatová šťáva, rozstřikovaná vůně, svůdná hudba, výtvarně zajímavé loutky. Škoda jen, že byly špatně nasvícené – a tak si jejich „čistou krásu" diváci mohli užít až po představení nebo v závěrečné projekční sekvenci titulků.

Středa:

Jedním z mála „sovětských" beletristů, kteří u nás vzbudili širší pozornost po listopadu 1989, je Daniil Charms. I Rusko jej dlouho znalo jen jako autora knížek pro děti, jejichž psaním se pokoušel uživit. Na texty z pozůstalosti upozornil sice už v šedesátých letech Anatolij Alexandrov, knižní výbor však v Rusku vyšel až roku 1988. Představení **Nádherný letní den** (podle ***Daniila Charmse*) LS Na holou Hořovice** vyvolalo z jedné strany spokojenost s tímto pojetím „zdivadelnění" Charmse a na druhé straně nevoli. Obecně si myslím, že tak to musí být – buď se vám to líbí, anebo ne. Nejsem zastáncem dvoj-dojmů, které v podstatě neříkají ani jedno z toho. Oproti tzv. „plutí nad vodami" si Na holou zvolili živočišně syrový klíč jevištní realizace jeho textů. Byl to jakýsi výjev z reality vesnice. Věci tím pádem nekomplikovali, ale přímo je předváděli. Oproti jiným jevištním realizacím textů Charmse, které jsem mohla doposud vidět – a které v podstatě mnoho naznačovaly, ale vlastně to nemělo hlavu ani patu – mi tenhle klíč přišel dobrý. (A to nejsem zastáncem doslovnosti na divadle). V Nádherném letním dni byl pro mě prostě „elementární grunt", a to například z hlediska herecké složky – herci hrají, na co stačí, jejich herectví má energii, dokážou na jevišti prostě jen „být". Nemůžu si pomoct, ale tenhle Charms byl pro mě příjemným osvěžením. A záměr-

o něm v těchto mezích. Nesmíme ovšem zapomenout, že současně jde i o výchovu dětí k divadlu a divadlem.

Mám ráda logiku snu. Nedá se říct, že by nápady ke mně přicházely ve snu. Ale další představení ***Anny Duchaňové*** **La Kantýna** (**LS Vyrob si své letadýlko Praha**) se neslo v atmosféře této logiky. Malé loutky na malé scéně a něžně tesklivá hudba. Herečka a zpěvačka Anna Duchaňová na jevišti někde mezi snem a skutečností. Při diskuzi diváky napadal třeba Márquez. Klíč k představení však pro některé diváky zůstal nenalezen, jiní si ho zas našli v podobě

LS Skřípek Plzeň / Ivana Faitlová na námět Františka Kasky: Hotel Beránek. Foto: M. Strotzer.

ně používám označení „tenhle Charms", protože existuje nespočetně mnoho názorů a „vizí", jak Charmse inscenovat a vůbec jak jeho texty vnímat. Stejně jako existuje nespočet názorů na to, jak vůbec divadlo „dělat". Mé „psaní" může vyhovovat tvému „čtení". Jedná se vždy o osobní výpověď inscenátora nebo té či oné skupiny lidí. Sama si vzpomínám na diskuzi po jednom ze svých představení. Jeden názor říkal, že v tom není nic z toho, „co chtěl autor říct". Nic z jeho „poetiky". Druhý zas „tohle je přesně ono, to je jeho styl, přesně jste vystihla autora". Ještěže „dál psát nebudu, není už o čem, navíc mi došel v kalamáři inkoust" (slovy Daniila Charmse).

LS Uzel Chlumec nad Cidlinou přivezl inscenaci **Popředu-pozpátku povídám pohádku** (na motivy lidových textů). Podle zpráv z krajské přehlídky působila inscenace v Hradci Králové jako kompaktní tvar, který dokázala skupina dospívajících dívek podat s energií a nadhledem. O důvodu, proč se to v Chrudimi tak nezdařilo, se můžeme jen dohadovat. Pohádkové pásmo působilo spíše jako nesourodý celek. Používání různých herecký stylů a nesourodých prostředků zas vyznělo inscenačně nadějně, ale chybělo tomu režijně-dramaturgické uchopení v rámci celku. Samotným situacím pak chyběla dramatická stavba a pointy.

LS Moje pětka Jaroměř s moralitou o ustaraném boháči a bezstarostném chudákovi s názvem **Chudý a veselý** předvedl dokonalou hru s loutkou a dětské herectví s dávkou humoru a nadsázky. Podle L. Richtera se těžiště zápletky přeneslo ke vztahu otce a dcery jen skrze peníze a téma předlohy se minulo s tématem, jež sděluje děj inscenace.

A konečně **Tučňákův výlet** ***Barbary Kocábkové*** a ***Jany Samkové*** – **LS Krab Praha** potvrdil dobrý standard řemesla. Spekulovalo se ovšem kolem obsahu. Detailní práce s loutkami tučňáků byla nejpropracovanější v celé inscenaci, stejně dobře na tom (bohužel) nebyla pohybová složka. Zaváněla jakousi hereckou machou. Příběh o tučňákovi, který se ztratil a hledá cestu zpět na jižní pól, je protkán řadou odboček. Pro děti kolem tří až čtyř let, které nevnímají souvislý děj, je navlékání odboček na hlavní linii příběhu asi jediná možná cesta, konstatoval L. Richter.

Čtvrtek:

Plzeňský Střípek je souborem, jenž buduje inscenace s velkou pečlivostí. Ty stojí na důsledné realizaci dramatické situace, na fabuli a konečně i na ději. Využívají zejména iluzivní jevištní realizace, kdy realita vytvořená na jevišti vzbuzuje dojem reality životní – přitom všichni víme, že je to fikce. Přesto však cosi chybělo, a to žánrová ujasněnost. Začíná se fraškou, potom se nakousne thriller, pak jsou tu zase prvky černé komedie. A tak se inscenace třikrát rozjíždí. Vědomí žánru by inscenaci dozajista posunulo dál, takto o představení **Hotel beránek aneb Pozor za dveřmi je vlk** (***Ivana Faitlová*** podle ***Františka Kasky***) **LS Střípek Plzeň** uvažoval prof. J. Císař.

„Camiho text má ovšem v sobě velký humor, v představení ale humor chybí. Prof. J. Císař konstatuje, že by mělo být inscenování Camiho nějakým ediktem zakázáno."

LS Střípek Plzeň / Ivana Faitlová na námět Františka Kasky: Hotel Beránek. Foto: M. Strotzer

LS Opal Opava
Iva Peřinová: Bezhlavý rytíř
Foto: Milan Strotzer

LS Opal Opava
Iva Peřinová: Bezhlavý rytíř
Foto: Milan Strotzer

klíčové celostátní přehlídky

Kamila Trmačová z **Hradce Králové** a její **Slečna Annie** překvapila svou břichomluveckou etudou jedné herečky a jedné loutky – manekýna. Vztah herec – loutka byl docela dobře rozehrán, ale chybělo mu sdělení, natož situace ať už dramatická nebo jevištní. Tak se naše pozornost soustředila na artistickou formu tohoto výstupu.

Camiada (*Jiří Polehňa*) – **LS Vlastislav Hradec Králové.** Dvě mladé herečky hrají tři Camiho hříčky. Polehňovy loutky jako magnet – svou expresivitou a naivností zároveň, doslova vytesané ze špalíku – přitáhly část publika. Camiho text má ovšem v sobě velký humor, v představení ale humor chybí. Prof. J. Císař konstatuje, že by mělo být inscenování Camiho nějakým ediktem zakázáno. Na diskuzi se hodně hovořilo o tom, že představení nemělo celkový rytmus, a tak maňasové nemohli fungovat. Stačilo by dodat představení tempo, vystřihnout hluchá místa a možná by vše začalo šlapat. Nakročeno k tomu je.

Kamenný host *A.S. Puškina* v podání **Závěsného divadla Jičín** bylo drama velkých vášní, ale bohužel bez vášně. Jisté rezervy představení byly v hereckém projevu – zejména se jednalo o hlasový projev některých herců. Namísto vyhraněných typů vidíme ovšem neurčité charaktery.

Pátek:

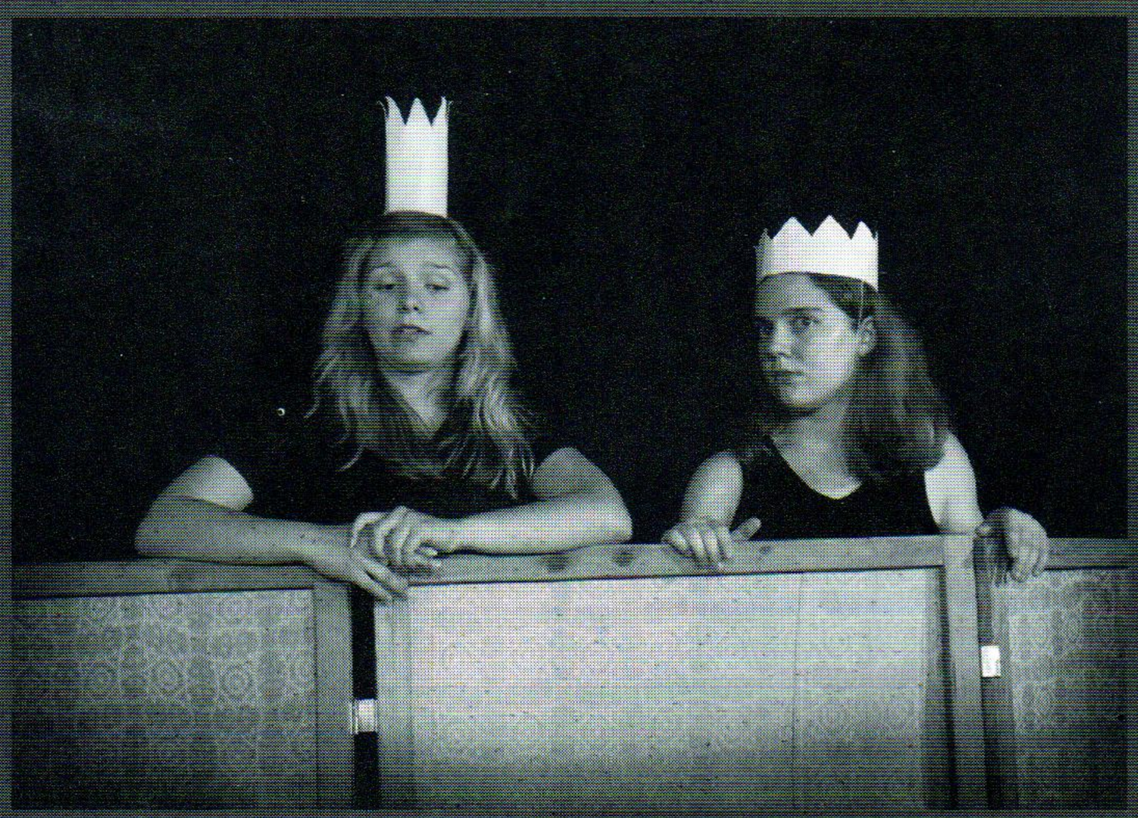
LS Topirambury Praha – ***Zdeněk Šmíd:* Na počátku věků**. Soubor tvoří žáci ZTJŠ z Prahy 5 (pedagogické vedení Radka Svobodová), které divadlo evidentně baví, hrají představení pro školy, pořádají mikulášská odpoledne a divadelní minifestivaly. Větší dramaturgicko-režijní provázanost a kompozice všeho „dění" na jevišti by této divadelní skice velice prospěla.

Opavští amatérští loutkáři **LS Opal Opava,** kteří nejsou na Loutkářské Chrudimi žádnými nováčky, si vybrali text ***Ivy Peřinové* Bezhlavý rytíř.** Loutkovodiči souboru jsou po hlasové stránce dobře vybaveni, ale kvůli množství přeřeknutí a nenávaznosti jednotlivých dialogů (způsobené zřejmě zapomenutím té či oné repliky) se jejich hlasový potenciál nemohl plně rozeznít. Zručnost ve vodění marionet je zřejmá, ale deklamačně sdělovanému textu by dozajista prospělo více nápadů a směřování spíše k loutkové metafoře. Inscenaci by dozajista také pozvedl situační humor a mimoslovní jednání postav.

Podle předlohy ***Marie Voříškové*** Makaphovy dary vznikla pod taktovkou **J. Holasové** a **LS Spolu, ale každý sám Jaroměř** další inscenace s názvem **O muži, který počítal šišky.** Je to po hudební a výtvarné stránce velice zdařilý divadelní opus. Příběh se odehrává na paravánu a je hrán dvouručními maňásky černochů. Některé situace jsou loutkářsky dobře vyvedené,

LS Opal Opava / Iva Peřinová: Bezhlavý rytíř. Foto: Milan Strotzer.

LS Topirambury Praha / Zdeněk Šmíd: Na počátku věků. Foto: Ivo Mičkal.

Loutkářská Chrudim hostila soutěž SAL Individuální výstupy s loutkou. Na snímku I. Mičkala hraje Jitka Jirsová z LS Jiskra Praha Hrubínovy pohádky.

jsou zde trefně udělané gagy. Bohužel, přímo nesouvisejí s hlavní linkou základního příběhu. A tak jsou zde nedořešeny některé problémy dramaturgického charakteru. Přesto má inscenace šarm a vtip.

VI. kapitola – Z – jako závěr (nebo také z – jako zdroje)

Tahle 57. Loutkářská Chrudim měla svého jasného favorita. A tak HUGO – Teatra Hugo už míří na Jiráskův Hronov. A možná tam dorazí i některá ze tří inscenací, které dostaly doporučení: Nádherný letní den – LS Na holou Hořovice, Hotel beránek aneb Pozor za dveřmi je vlk – LS Střípek Plzeň a Mariage aneb Dobře prodaná nevěsta – LS Tichý jelen Roztoky.

Dozajista jsem v těchto kapitolách o loutkorybaření nepostihla vše, přesto jsem se snažila (s použitím některých slov a myšlenek svých kolegů porotců – prof. J. Císaře, J. Huláka, V. Šrámka a I. Marečkové) co nejvíce zrekapitulovat divadelní dění v Chrudimi. Použila jsem taktéž postřehy diskutujících diváků, spolurecenzentů z Valderonu (jako např. L. Richtera), aby byl tenhle „pokus o vhled" co nejširší. Taktéž jsem nahlédla do časopisu Loutkář (číslo 3/2008) a z dalších zdrojů jsem použila chytrý časopis ŽIVEL (díl o komiksu, léto 2002). V neposlední řadě jsem použila a nechala se inspirovat vědomím a kreativitou D. Lynche, který tak pěkně mluví o rybaření. A loutková Dorota Maslowská mi byla společnicí v horkých dnech – dávala pár „gramů" smíchu – když vedro takřka dusilo.

Závěsné divadlo Jičín / A.S. Puškin: Kamenný host. Foto: Ivo Mičkal.

LS Spolu, ale každý sám ZUŠ Jaroměř / J. Holasová podle M. Voříškové: O muži, který počítal šišky. Foto: M. Strotzer.

Když dokončíte projekt, na jedné straně se dostaví dobrý pocit a určité uvolnění, na druhé straně ve vás vzniká určité vakuum. To, čemu jste po nějaký čas věnovali veškerou pozornost, je najednou pryč. Je to jako rybaření. Včera jste chytili parádní kus a dnes sedíte na stejném místě a doufáte, že se vám povede podobný úlovek. Zůstaneme-li u analogie s rybařením, často se stává, že třebaže se obrníte trpělivostí, ryba zkrátka nepřijde. Lovíte ve špatných vodách. Takže prostě smotejte udici a přesuňte se někam jinam… (Pokračování z úvodu, Velká ryba Davida Lynche)

Výsledková listina 57. Loutkářské Chrudimi 2008

Odborná porota Loutkářské Chrudimi 2008 udělila tyto ceny:
Souboru **Teatro Hugo** za inscenaci **HUGO;**
Janu Mockovi za autorský přínos v inscenaci **HUGO;**
Pavlovi Martincovi za herectví v inscenaci **HUGO;**
Matějovi Kubinovi a Jarce Holasové za výtvarně-inscenační koncepci inscenace **Osudové kolo;**
Souboru **Spojáček** za stylovou jednotu inscenačních prostředků v pohádce **Tři zlaté vlasy děda Vševěda;**
Janě Dvořáčkové za pedagogické vedení dětí souboru Blechy v inscenaci **Potkal šnek šneka;**
Souboru **Moje pětka** za herectví s loutkou v inscenaci **Chudý a veselý;**
Souboru **Na holou** za inscenaci **Nádherný letní den aneb Kdo jsme, kam jdeme, a kolik na to máme času;**
Kateřině „Kachně" Kratochvílové za hudební plán inscenace **Nádherný letní den aneb Kdo jsme, kam jdeme, a kolik na to máme času;**
Ludvíku „Říhovi" Řeřichovi za výpravu k inscenaci **Nádherný letní den aneb Kdo jsme, kam jdeme, a kolik na to máme času;**
Souboru **Tichý Jelen** za herectví v inscenaci **Mariage aneb Dobře prodaná nevěsta;**
Jarce Holasové za tvořivou pedagogickou práci v inscenacích ZUŠ Jaroměř;
Souboru **Spolu, ale každý sám** za výtvarně hudební zpracování inscenace **O muži, který počítal šišky;**
Souboru **Střípek** za tvořivé rozvíjení loutkářských inscenačních tradic na autorském textu inscenace **Hotel Beránek aneb Pozor za dveřmi je vlk.**

Odborná porota Loutkářské Chrudimi 2008 doporučila do programu Jiráskova Hronova 2008:
Soubor Na holou s inscenací Nádherný letní den aneb Kdo jsme, kam jdeme, a kolik na to máme času;
Soubor Střípek s inscenací Hotel Beránek aneb Pozor za dveřmi je vlk;
Soubor Tichý Jelen s inscenací Mariage aneb Dobře prodaná nevěsta.

Odborná porota Loutkářské Chrudimi 2008 nominovala do programu Jiráskova Hronova 2008:
Teatro Hugo s inscenací HUGO.

Deset dní po zveřejnění bylo „vyprodáno" aneb Semináře Loutkářské Chrudimi

Rozhovor se Štěpánem Filcíkem připravila ***Simona Bezoušková***

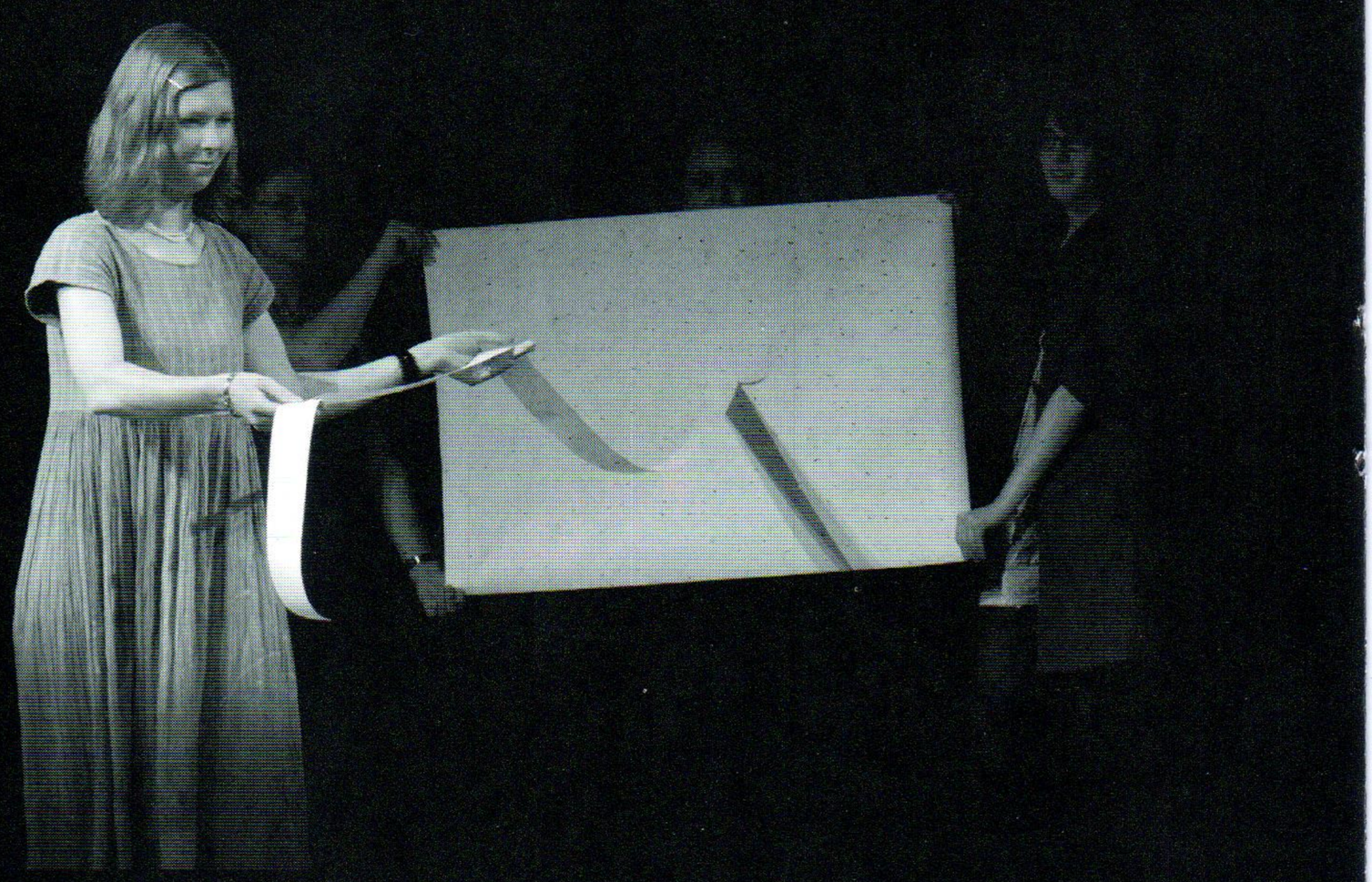
K Loutkářské Chrudimi samozřejmě neoddělitelně patří i její vzdělávací část. A kdo jiný by o ní mohl poskytnout ucelenější a komplexnější informace než odborný pracovník NIPOS-ARTAMA, Štěpán Filcík, který má Loutkářskou Chrudim na starosti.

Můžeš prosím stručně popsat, kolik seminářů bylo na letošní LCH, jakého druhu byly a kolik se jich zúčastnilo lidí?

Tak jako v posledních letech, bylo v rámci Loutkářské Chrudimi třináct seminářů. To je počet, který Chrudim „unese". Zájem by totiž byl asi větší – myslím, že bychom každoročně mohli naplnit seminářů patnáct i víc. Problém je v tom, že již druhým rokem je možné se do seminářů přihlašovat elektronicky – takže když je plno, zájemci zavřou elektronický formulář a my už nezjistíme kolik by jich ještě mohlo být.

Kapacita seminářů se ale odvíjí od kapacity hracích prostorů. Loutkové divadlo je často divadlo malé, až miniaturní. Většina inscenací se musí hrát v menších prostorech s kapacitou okolo sta diváků. Takže když chceme, aby seminaristé mohli vidět alespoň přehlídkový program, což je svým způsobem i součást vzdělávání, a když víme, že lze hrát maximálně třikrát denně (v mnoha případech i to je na hranici psychických i fyzických sil – mimo jiné i proto, že přehlídka se koná začátkem prázdnin, v době největších veder), vychází nám, že můžeme seminaristy obsadit tak jedno a půl představení, protože něco musí zůstat pro veřejnost, jejíž zájem rok od roku stoupá, dále pro hosty a hrající soubory. I tak jsou některá představení už týden

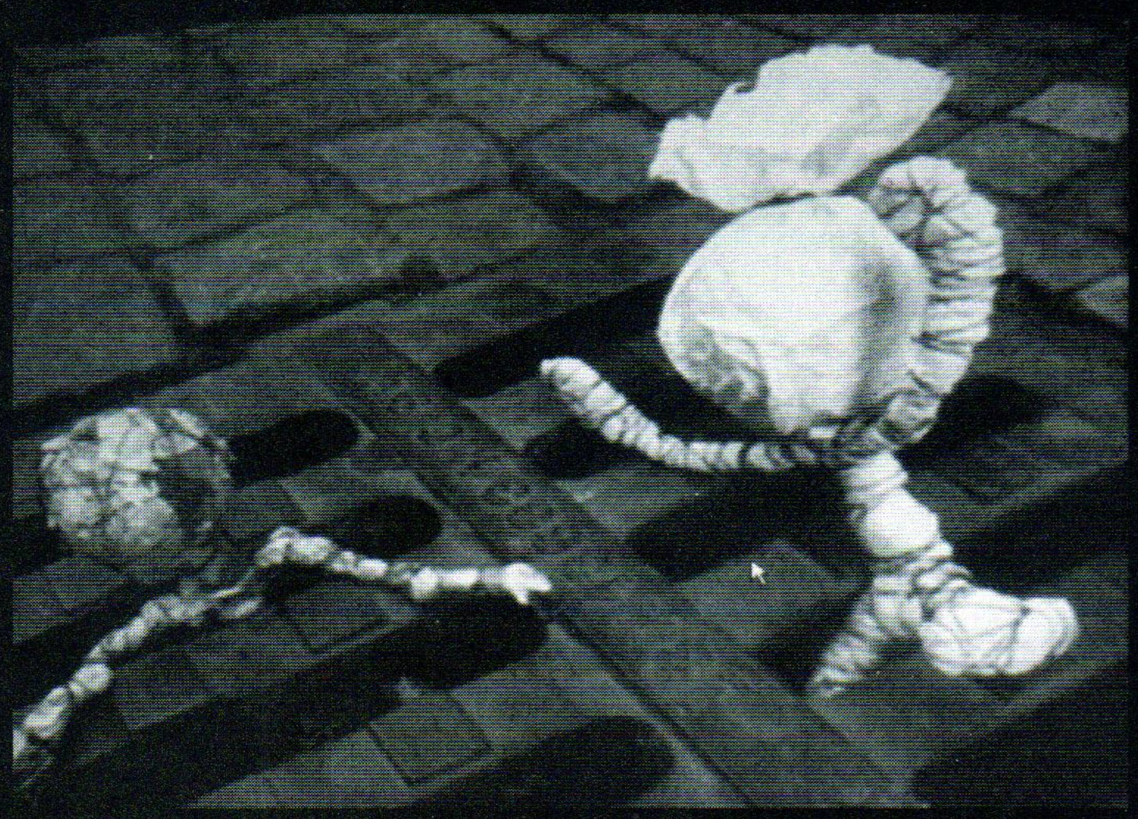
„...třináct seminářů. To je počet, který Chrudim „unese". Zájem by totiž byl asi větší... /.../ Kapacita seminářů se ale odvíjí od kapacity hracích prostorů."

Předváděčka výsledků práce semináře D – Divadlo na papíře, vedeného Hanou Voříškovou. Foto: Ivo Mičkal.

Pohled do semináře T – Tělo a pohyb, vedeného mimem Josefem Tichým. Foto: Ivo Mičkal.

Z výsledků práce semináře O – Očima loutek aneb Seriál na pokračování ze života loutek, vedeného Janou Mandlovou a Jindrou Homolovou. Foto: Ivo Mičkal.

před přehlídkou beznadějně vyprodaná.

Takže 166 seminaristů si letos mohlo vybrat z této nabídky:

A – Autorsko-dramatizátorský seminář Luďka Richtera

D – Divadlo na papíře s lektorkou Hanou Voříškovou

F – Foto-komix vedli Jiří Jelínek, Dorota Tichá a Zuzana Vítková

H – Hlas nahlas učila Jana Altmannová

J – Javajku snadno a rychle vyráběla a do hry s ní zasvěcovala Lea Hniličková

K – Klub pro děti otevřely Hana Zimmermannová a Jana Horáková

L – Loutku a její hlas zkoumala Hana Dotřelová

M – Maňásek, lektorka Martina Hartmannová

O – Očima loutek (Seminář pro -náctileté) vedla Jana Mandlová a Jindra Homolová

P – Probouzení spící energie (výroba dřevěných loutek), o to se pokoušel František Watzl

S – Slova – a co je za nimi? probádávala Blanka Josephová-Luňáková a Máša Černíková

T – Tělo a pohyb procvičoval mim Josef Tichý

Z – Zvířátka – proč jsou jaká jsou (seminář pro rodiče s dětmi) vedli Tomáš Doležal a Eva Mohaplová

Které semináře patří mezi nejoblíbenější a jsou nejdříve zaplněny?

Na tuhle otázku není snadná odpověď. Mám úplnou a přesnou statistiku, jak a v jakém pořadí se jednotliví zájemci přihlašovali, ale to nic neznamená. Zajedno je tam celá řada případů, kdy jeden člověk (například vedoucí souboru nebo pedagog ZUŠ) přihlásil hromadně více zájemců, a pak je potřeba zohlednit znalost (či spíše neznalost) on-line komunikace a dostupnost informací o vyhlášených seminářích. Ti, kteří se už některého z našich seminářů v minulosti zúčastnili a mají e-mailovou adresu, dostali informace o pár dní dříve. V dalších případech se ne-

Z předváděčky semináře J – Javajka snadno a rychle vedeného Leou Hniličkovou. Foto: Ivo Mičkal.

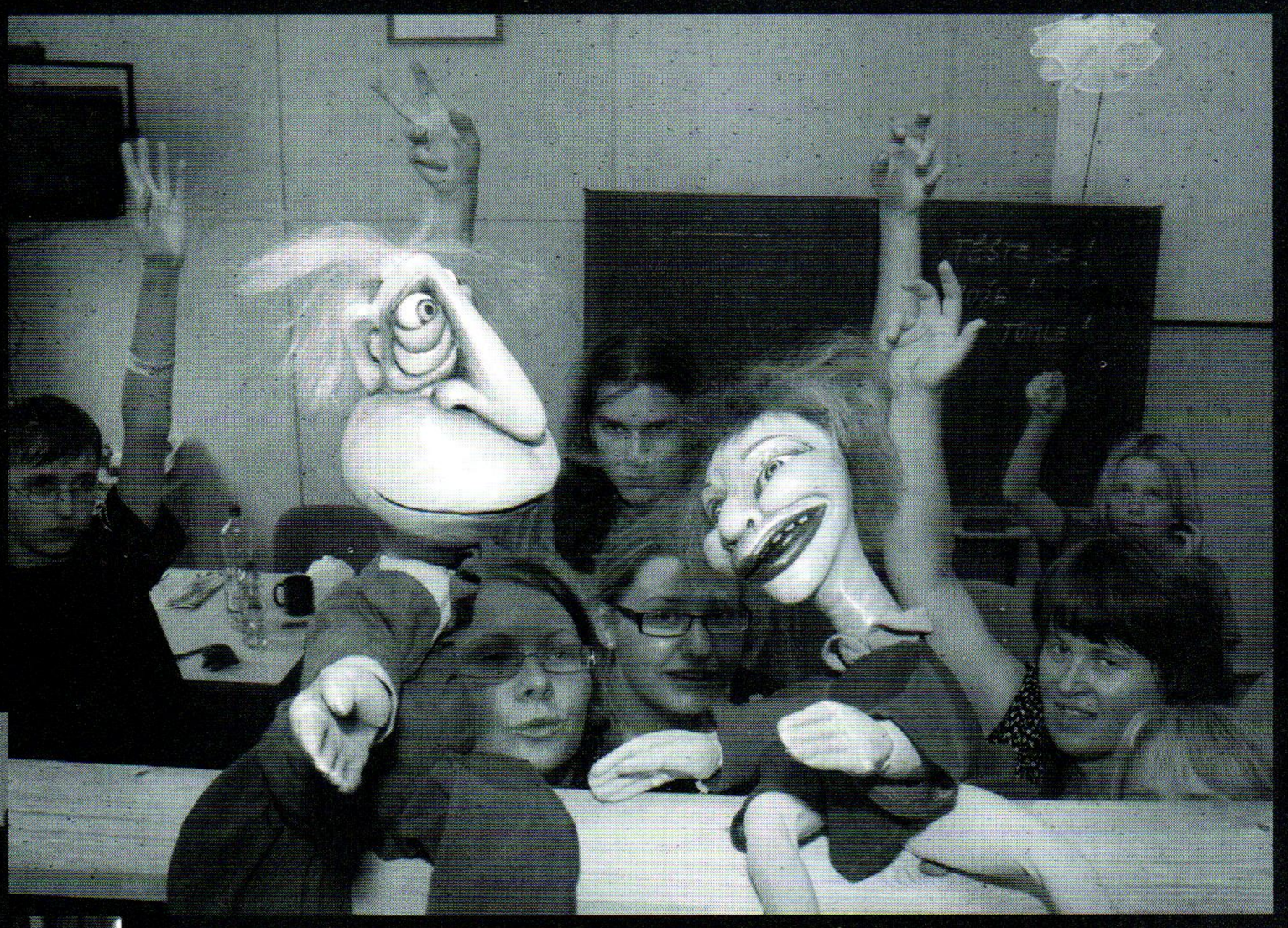
rozhovorpro as

klīcovē celostātní přehlídky

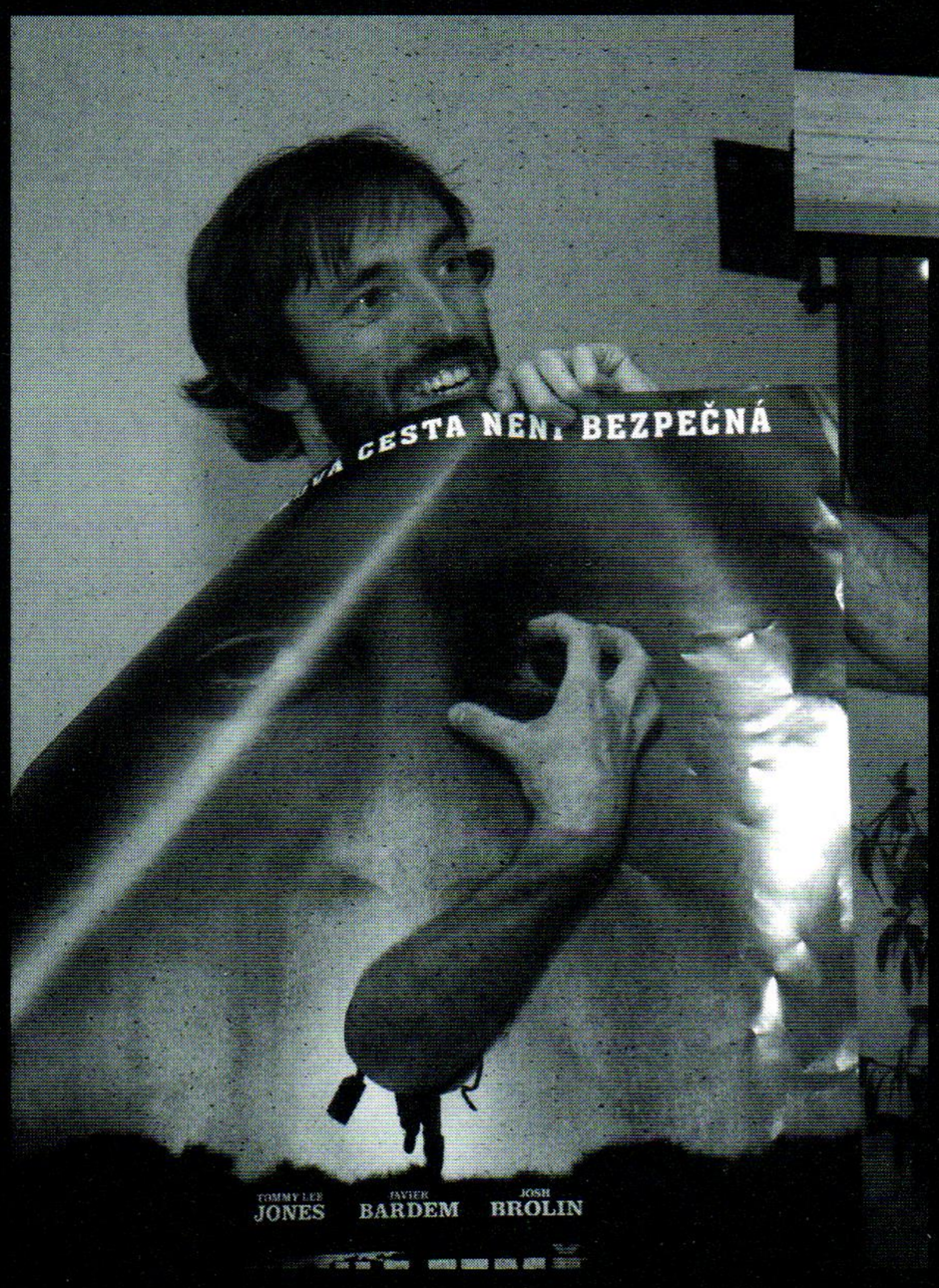
podařilo někomu přihlásit a musel to udělat později, či pomocí telefonu. Ale i když to vezmu odzadu (týden po vyhlášení seminářů nebyly ještě zcela zaplněny semináře Javajka, Klub pro děti a Autorsko-dramatizátorský seminář), stejně se nedá říct, že by o ně byl menší zájem, nebo že by nebyly nakonec dobře přijaty. Řeknu to jinak – deset dní po zveřejnění bylo v podstatě „vyprodáno".

Podle jakého klíče semináře vybíráš a připravuješ?

Dělím si pracovně semináře do tří skupin - odborné, inspirativní a speciální. Odborné jsou ty, které míří přímo ke znalostem a dovednostem loutkového divadla, inspirativní nejsou o nic méně odborné, ale měly by být inspirací a rozšířeným pohledem na divadlo nebo na jednotlivé divadelní prvky (letos to byly například Slova a co je za nimi? Foto-komix nebo pantomima a pohybové divadlo Tělo a pohyb) a speciální jsou semináře pro děti, mládež nebo pro rodiče s dětmi. Jejich smysl je dvojí. Zaprvé pomáhají rodičům dětí a mládeže zúčastnit se přehlídky (mohou jet společně s dětmi a být v semináři) a zadruhé to pěstuje novou generaci. Existuje už dnes celá řada lidí, kteří přijížděli jako děti, pak jako mládež a dnes se účastní „dospěláckých" seminářů nebo jako členové hrajících souborů.

Nahlédnutí do semináře M – Maňásek vedeného Martinou Hartmannovou. Foto: Ivo Mičkal.

Pohled do semináře F – Foto-komix vedeného Jiřím Jelínkem, Dorotou Tichou a Zuzanou Vítkovou. Foto: Ivo Mičkal.

Výběr seminářů je celoroční úkol. Někdy si už připadám jako „postižený" – všude, kde se něco divadelně zajímavého děje, byť jen okrajově, všude hledám možnost spolupráce. Takhle jsem se například potkal s Milošem Vacíkem, vedoucím Tam-Tam orchestra, a už tři roky se domlouváme, že by mohl udělat bubenickou dílnu. No zatím se nepovedlo. Někdy mě k nabídce vyprovokují sami účastníci. Například seminář pro rodiče s dětmi je na pořadu Chrudimi, jen když o něj víc lidí projeví zájem. Musím se ptát, hledat a zkoušet. Několik let například hledám lektora, který by učil vyrábět jednoduché hudební a zvukové nástroje – letos se podařilo někoho takového sehnat přes jednoho seminaristu. Takže příští rok uvidíme.

Co podle tebe letos patřilo k tomu nejzajímavějšímu? Co si seminaristé nejvíce pochvalovali?

Tenhle rozhovor děláme příliš brzy po závěru Loutkářské Chrudimi a nemám ještě k dispozici žádnou kvalifikovanou zpětnou vazbu, kterou se každoročně snažím dělat. Takže mohu říct jen tolik, že každý seminář byl někým pochválen a zatím se ke mně nedostala žádná negativní reakce.

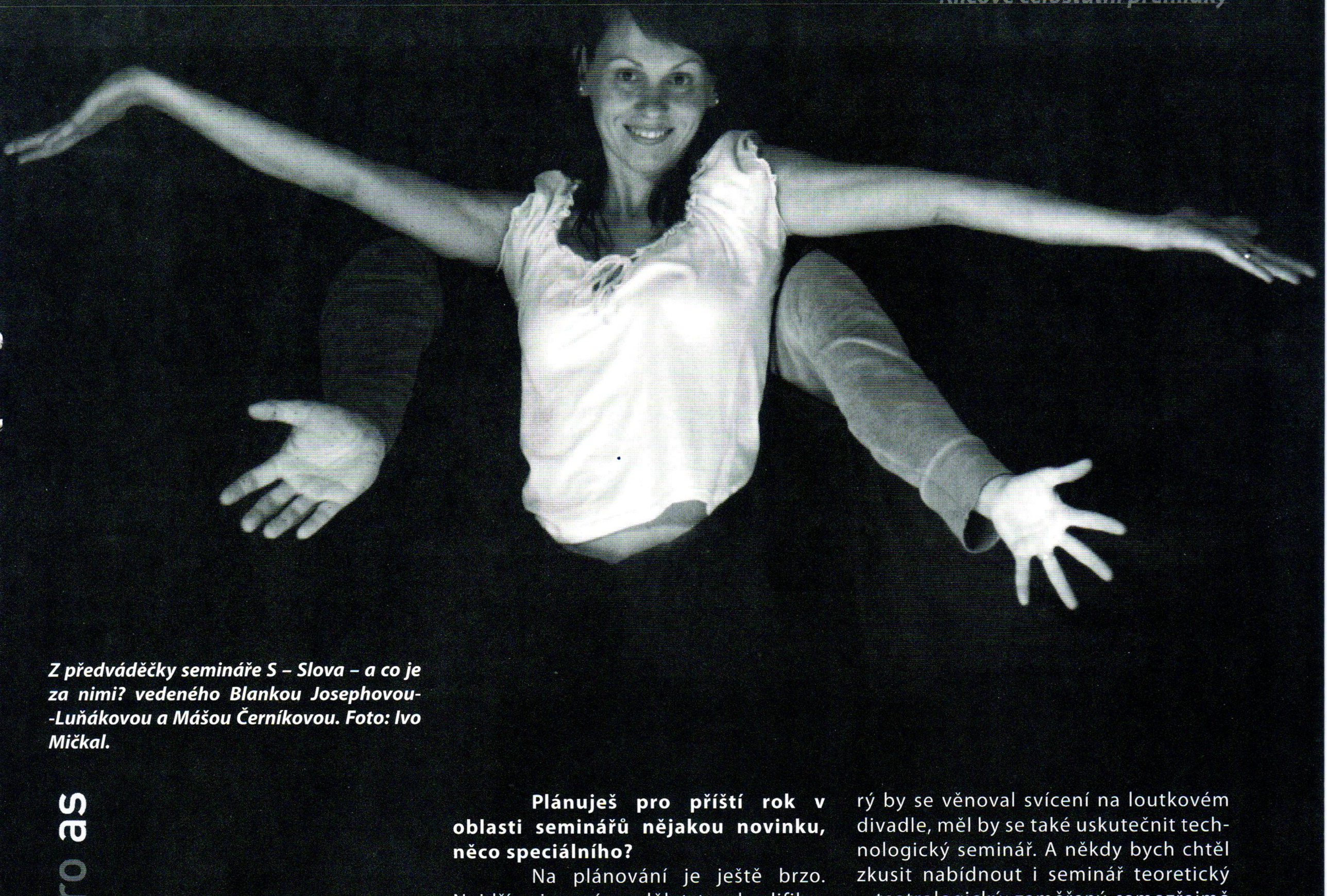
Takže otázka, zda se některý z letošních seminářů nevyvedl, je asi také zbytečná...

O žádném zjevném problému nevím. Ale málem jeden byl. To když mi tři dny před zahájením oznámil Karel Vostárek, že nemůže vést dílnu Probouzení spící energie. Navrhl ovšem náhradu a ukázalo se, že velmi kvalitní – seminaristé byli spokojeni.

K tomu, co se nepovedlo, by se ovšem dal přiřadit i fakt, že letos nebyl vůbec žádný hudební seminář a ani seminář inscenační (režijní). Nesehnal jsem lektory. Na druhou stranu bych pak ale musel vynechat jiné semináře, což by myslím byla škoda.

Jak dopadly závěrečné ukázky z práce v seminářích?

Velmi dobře. Ze třinácti seminářů jsme viděli ukázku práce jedenácti. Chyběl jen Autorsko-dramatizátorský a Klub pro děti. Ve všech případech bylo vidět dobrou práci a kvalitativní pokrok.

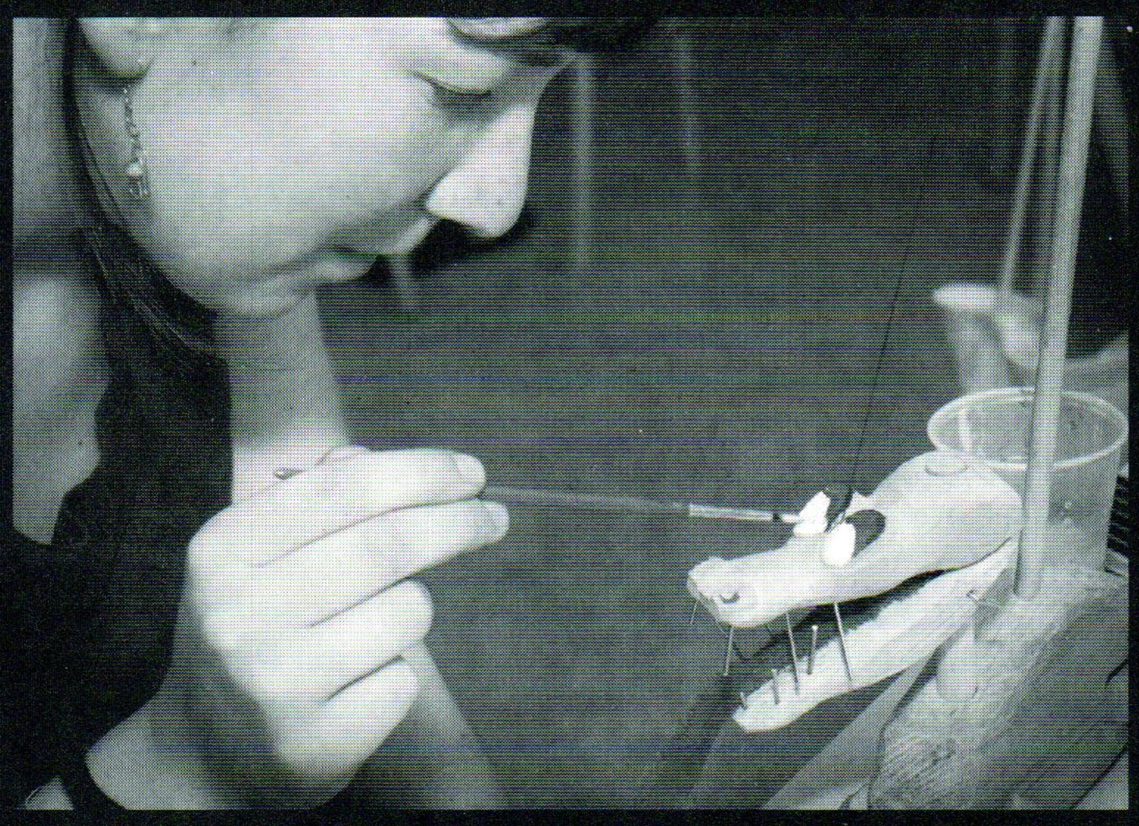

Z předváděčky semináře S – Slova – a co je za nimi? vedeného Blankou Josephovou-Luňákovou a Mášou Černíkovou. Foto: Ivo Mičkal.

rozhovorpro as

Plánuješ pro příští rok v oblasti seminářů nějakou novinku, něco speciálního?

Na plánování je ještě brzo. Nejdřív si musím udělat ten kvalifikovaný rozbor, jehož součástí je i zjištění, co lidem chybělo nebo dlouhodobě chybí. Nicméně – v každém případě by měl být příští rok nějaký hudební seminář, pak možná již výše zmíněná výroba zvukadel. Rád bych pokračoval v nějakém pohybu (ať už tanečním nebo v nějaké formě pohybového divadla). Dlouhodobě usiluji o seminář, který by se věnoval svícení na loutkovém divadle, měl by se také uskutečnit technologický seminář. A někdy bych chtěl zkusit nabídnout i seminář teoretický – teatrologický, zaměřený samozřejmě na loutkové divadlo, o který byl před časem zájem. Hlavní nabídku bude ale samozřejmě tvořit loutkoherectví, práce s hlasem, scénografie nebo výtvarný seminář a nebude samozřejmě chybět nějaká podoba dramaturgické dílny, případně inscenační praxe. Budou-li lektoři…

Seminář P – Probouzení spící energie, vedený Františkem Watzlem, byl zaměřen na praktickou stránku výroby loutek a seznamování se s technologií marionet. Foto: Ivo Mičkal.

Seminář Z – Zvířátka – proč jsou jaká jsou, byl věnován rodičům s dětmi. Vedli jej Tomáš Doležal s Evou Mohaplovou. Foto: Ivo Mičkal.

Krajské přehlídky činoherního divadla pro děti s postupem na POPELKU Rakovník 2008

Z podkladů krajských odborných porot připravila ***Simona Bezoušková***

Letos se konalo patnáct krajských přehlídek amatérského činoherního divadla pro děti s postupem na POPELKU Rakovník 2008. Sedm z nich jsou přehlídky samostatné a osm je jich spojeno s jinými druhy krajských postupových přehlídek. Letošní celková účast však byla nižší než v letech minulých, což se samozřejmě také odrazilo na počtu nominací, ty byly pouze čtyři, a doporučení, kterých bylo sedm. Další tři doporučení pak přišla z krajských přehlídek, které nejsou přímo postupové na POPELKU Rakovník.

PRAHA – POPAD
Porota: J. Kodeš, M. Pokorný, O. Smrček, Fr. Zborník
1. doporučení: DS Kocábka Chocerady – Ďulík a Kokoláč

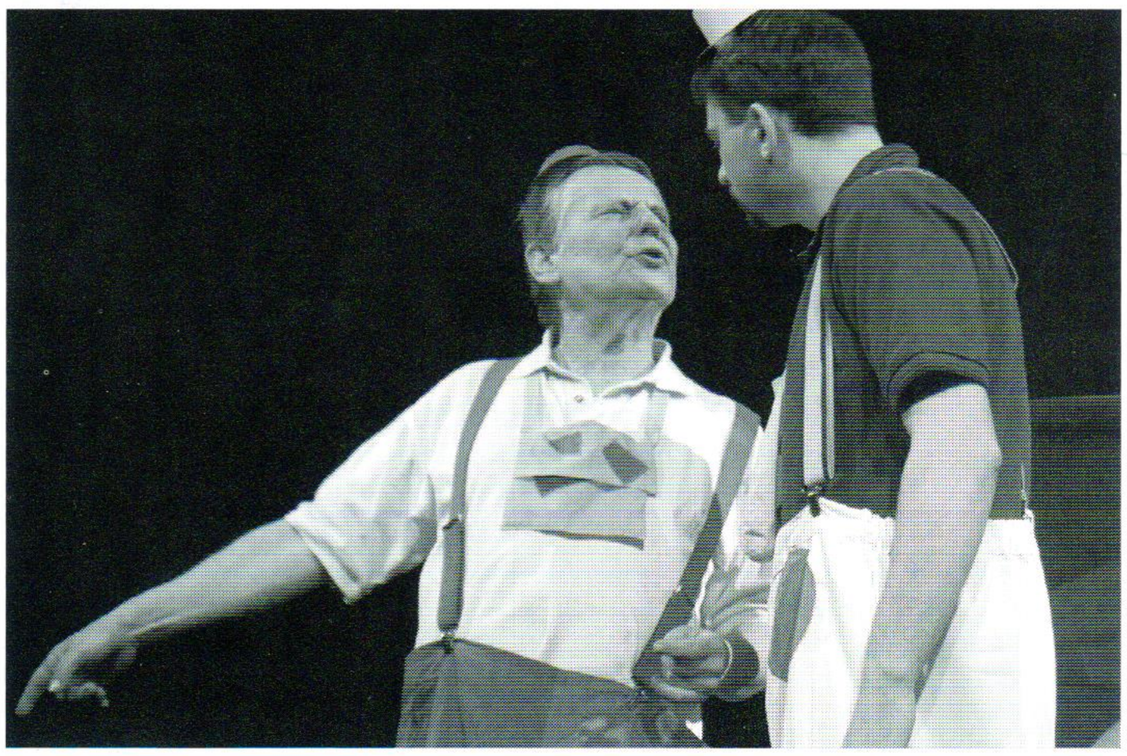
Klaunérie ***Jiřího Cinkeise*** **Ďulík a Kokoláč** nese všechny charakteristické znaky svého autora, a to v rovině autorské i herecké. Spolu s Martinem Kůrkou tvoří dvojici klaunů, kteří se stále hledají, stále se rozcházejí a stále se potřebují. Přestože se J. Cinkeis v rozhovoru po představení usilovně bránil jakémukoli vědomému tematickému zaměření své hříčky, expozice i některé opakující se motivy ve hře zřetelně napovídají tématu vzájemné pospolitosti, kamarádství, ne-osamění. Prostředky, jimiž oba klauni na scéně jednají, jsou jednoduché: v maskách klaunů si hrají se slovy, obracejí je naruby, stejně jako se nechávají zmást jejich původními významy. Slovo je silnou stránkou vystoupení, ale i některé situační gagy jsou funkční a oslovují publikum. Nepočetné dětské diváctvo Popadu sice nemohlo být nahrazeno vstřícnými dospělými, ale i tak bylo zřejmé, že komunikace nastolená většinou inteligentním humorem (často na principu dada) funguje. Klauni se tu ani nepodbízejí, ani neztrácejí kontakt s diváky. Až se Jiří Cinkeis nechá přesvědčit, že ani „myšlenka" inscenace není proti jeho přesvědčení, mohla by vzniknout klaunérie nejen zábavná.

PRAHA– KARLÍNSKÁ TŘÍSKA
Porota: M. Schejbal, K. Fixová, M. Vokoun
1. doporučení: De Facto Mimo Jihlava – Zelené prasátko

Přirozená hravost, inteligentní humor a jednotný herecký styl založený na nadsázce, odstupu a komentáři patří k největším přednostem souboru **De Facto Mimo Jihlava**. To se opět prokázalo v jejich nejnovější inscenaci **Zelené prasátko**, která vznikla na základě literární předlohy ***Bély Horgase*** O zeleném prasátku, v dramatizaci, úpravě a režii ***Martina Koláře***. Již v podtitulu Pravdivá pohádka ze života v přírodě aneb Na barvě nezáleží je obsažena jistá ironie a hyperbola, která se promítá do všech inscenačních složek, herectví jednotlivých protagonistů nevyjímaje. Hraní si a „pohrávání si" s příběhem o zvířátkách v lese (vedle zeleného prasátka se zde objevuje i modrý kňour a tučňák!) a dvou loupežnících Šándora a Ištvána se stává, jak jsme ostatně už u toho souboru zvyklí, hlavním smyslem veškerého jevištního konání. A konání je to velmi zdařilé, včetně nenásilného a kultivovaného zapojení dětí do hry. I když původní základní příběh Zeleného prasátka nemá takové kvality jako jejich legendární Mrkvajzníci, můžeme směle říci, že soubor De Facto Mimo Jihlava opět dokázal, že patří k nejlepším na poli českého amatérské divadla hrajícího pro dětského diváka.

Další soutěžní inscenace: **DS Rachtámiblatník Praha** (ZUŠ Taussigova) se bohužel nemohl z důvodu onemocnění v souboru zúčastnit přehlídky s původně ohlášenou Popelkou a dovezl náhradní pohádku **Bětuška a Kleofášek** autorky ***Jindřišky Netrestové***. Nástrahy problematické předlohy (neujasněnost charakteru jednotlivých postav, nahodilost a neuvěřitelnost některých motivací, mnohomluvnost atd.) se nepodařilo (a asi ani nemohlo) překonat režii (Antonis Arabadzis) ani celkem nadaným hercům.

„...soubor De Facto Mimo Jihlava opět dokázal, že patří k nejlepším na poli českého amatérské divadla hrajícího pro dětského diváka."

DS Kocábka Chocerady / Jiří Cinkeis: Ďulík a Kokoláč. 1. doporučení z pražské přehlídky POPAD. Foto: Jaroslav Kodeš.

DS De Facto Mimo Jihlava / Martin Kolář podle předlohy Bély Horgase: Zelené prasátko. 1. doporučení z pražské přehlídky Karlínská tříska. Foto: Dvavtom.cz.

ČESKÝ KRUMLOV
Porota: E. Horáková, J. Hruška, F. Řihout
Bez návrhu

Program přehlídky otevřela inscenace souboru **Ty-já-tr – CO?! Praha** se svým provedením „muzikálu" tria ***Dubský, Neckář, Krečmar*** **Kocour v botách.** Ambiciózní inscenace zakopávala o svou

„Tábor nastoupil na úspěšnou divadelní cestu, která začala loňským Nepilem, a ani letos nezklamal."

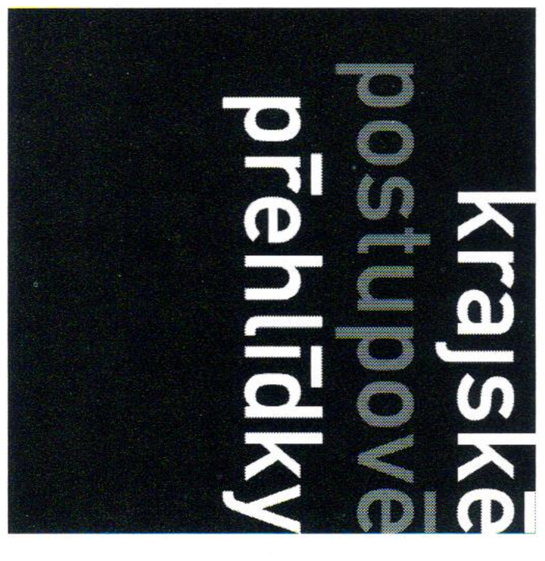
předlohu, v níž absentovala jakákoliv dramatická výstavba a dramatický konflikt, který bývá pátеří tohoto hudebně-dramatického žánru. Navíc se soubor nevyvaroval onoho dobového koloritu díla (myši na hrad, sametovost atd.) a škrty se jej nezbavil. Inscenátoři tak nesli na svých bedrech o jednu zbytečnou a nefunkční vrstvu více. Navíc jim kladou překážky i písně, které jednoznačně neposouvají děj a ve výsledku zatěžují temporytmus inscenace. Hravost souboru, touha po situaci a herecká, pěvecká či pohybová vyspělost souboru se prostě na předloze této kvality projevit naplno nemohou.

Další inscenací, která otevírala další den přehlídky v neděli dopoledne, byla pohádka ***Zdeňka Kozáka*** **O ševci Ondrovi a komtesce Julince Divadelního souboru Tábor, o. s.** Tento text jsme mohli vidět v úpravě a režii Václava Nováka. Novák se jako autor úpravy osvědčil a jako režisér nepropadl. Původní text zkrátil, zpřehlednil a úspěšně dovedl k odůvodněnému dobrému konci, jak tomu už v pohádkách bývá. Píši o tom proto, že u tohoto druhu textů, když už si jej inscenátoři vyberou, tomu tak rozhodně vždy nebývá a osobně považuji tuto úpravu kvalitativně za nadprůměrnou. Soubor zvládl tuto inscenaci i herecky vyrovnanými výkony. Přesto tu jaksi trčí jeden, který nemohu nezmínit, a sice Venduly Novákové v postavě komtesky Julinky. Je herecky poučený, propracovaný, s jasným dramatickým obloukem. Je převážně technický (v tom nejlepším slova smyslu) s malými příznaky herecké „machy", kterých je třeba se do budoucna vyvarovat, neboť v těch se často utápí herecký talent. Přes všechna pozitiva inscenace si soubor volbou textu určil hranice, které na jeho půdorysu překročit nejdou. Tábor však nastoupil na úspěšnou divadelní cestu, která začala loňským Nepilem, a ani letos nezklamal.

Posledním představením byla inscenace **Divadélka Múzika Sezimovo Ústí** s hrou ***Miloše Smetany*** **Strašidla z Černého lesa.** Tento mladý soubor pracující pod vedením Miloše Smetany je nám sympatický, avšak pohybuje se spirálovitým způsobem v bludném kruhu. Víme, čím to je! Vědí to herci a ví to i Miloš Smetana! Je pouze na nich, jak si s tím poradí.

RADNICE – RADNICKÝ DRÁČEK
Porota: M. Caltová, J. Kodeš, M. Stránský
Nominace: Na poslední chvíli ZUŠ Ostrov – Ostrovské pověsti
1. doporučení: DS M+M Hranice u Aše – To už stačí, Kleofáši
2. doporučení: Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary – Gek a Čuk

Nejvíce zdařilým představením se stala inscenace souboru **Na poslední chvíli ZUŠ z Ostrova**. Scénář pro jevištní převedení torza tří starých ostrovských pověstí vznikl kolektivně v dílně souboru. Režii skvěle odvedla vedoucí souboru Lucie Veličková. Parta mladých lidí využívá prostředků vyprávěného, antiiluzivního divadla. Pracuje s jevištní zkratkou a metaforou, a s laskavým humorem v kolektivních kreacích demonstruje v nadsázce pověsti o Kamenném kříži v Ostrově, O zlém skřítku, a o Ostrovské Černé madoně. Námitka by mohla znít, že soubor používá běžných „zuškovských" postupů, v tomto případě je to však výkon poučený, invenční a záměrně vybudovaný, navíc předvedený s potřebnou hereckou jistotou a suverenitou.

„S napětím jsme očekávali, co mohlo oslovit Studio Divadla Dagmar na dobou poznamenané sovětské próze po děti A. Gajdara Čuk a Gek. Ukázalo se, že soubor se touto prózou nechal inspirovat opravdu jen vzdáleně."

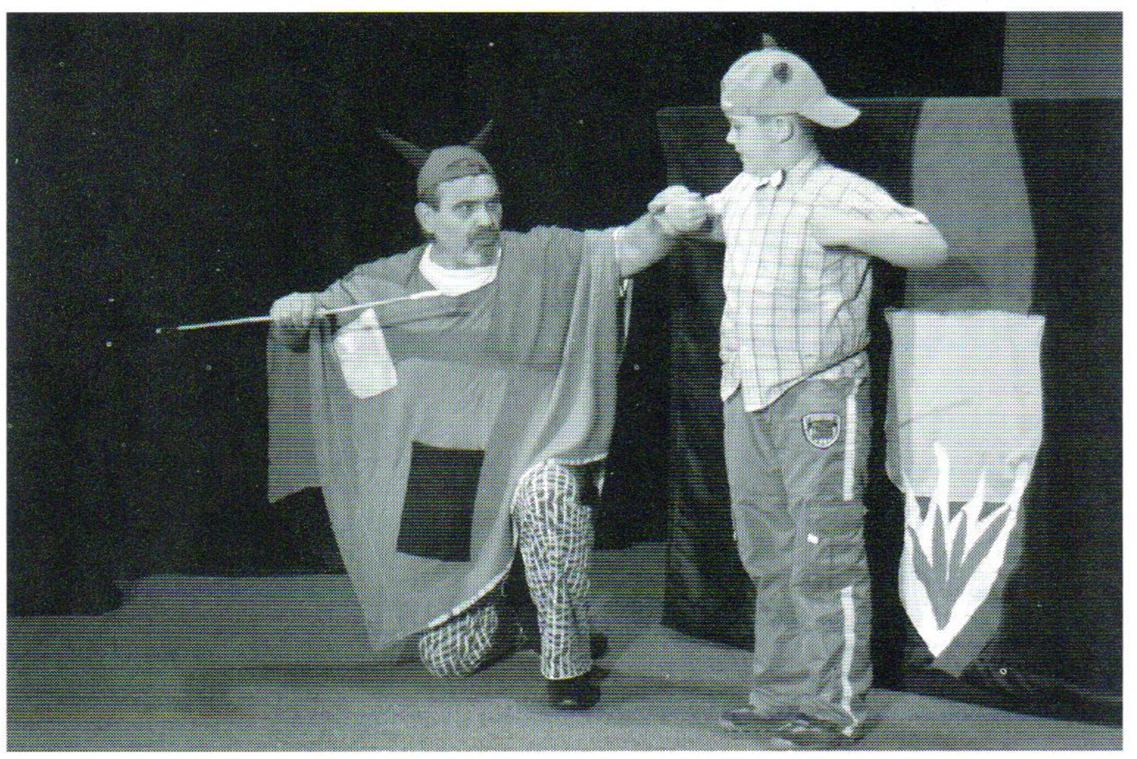
Druhému v pomyslném pořadí se nejvíce zadařilo **DS M+M z Hranice u Aše.** ***Vratislav Mikan st.*** napsal pro dva herce pohádku z čertovské školy **To už stačí, Kleofáši.** Sám ji zrežíroval a sympaticky hraje i čerta Kleofáše. Neméně dobře mu sekunduje i Michal Nechutný v několika dalších postavách. Jedná se také o vyprávěné divadlo, kdy se spolupracuje s dětským divákem (v Radnicích to vyšlo bez problémů), a které využívá i loutkářských postupů. Příběh začíná v čertovské škole, kde se vyučuje čertovským dovednostem, a těm, kteří by se náhodou nechtěli učit, se vypráví – zahraje odstrašující hrůzostrašná historka o tom, jak se čert Kleofáš polidštil. Škoda jen, že ono polidštění zatím souboru vychází jako náhoda a ne jako nutný a logický proces.

S napětím jsme očekávali, co mohlo oslovit **Studio Divadla Dagmar** na dobou poznamenané sovětské próze po děti ***A. Gajdara*** **Čuk a Geg**. Ukázalo se, že soubor se touto prózou nechal inspirovat opravdu jen vzdáleně. Dva mladí herci – M. Hniličková a F. Hnilička rozehrávají vlastní miniaturní příběh dvou malých kluků – různé variace na téma „jsem sám doma a nemohu se dočkat až budu moci jet za tatínkem". Inscenace je plná báječných nápadů a hereckých dovedností. Oba aktéři nás přesvědčí o svých jevištních schopnostech, talentu a fantazii. Méně už o dětské osamělosti a touze být se svými rodiči. Jako by to vše, co vidíme, bylo paradoxně tomu dětskému světu osamění moc vzdálené.

Další soutěžní inscenace: **DS Propadlo Plzeň** – ***Dagmar Marovičová*** na motivy ***Jaroslava Schiebla***: **O čertu a loupežnících – z pověstí plzeňských, Divadelní studio D3 Karlovy Vary – *Jan Drda:* Hrátky s čertem.**

DS Na poslední chvíli ZUŠ Ostrov / Kolektiv souboru: Ostrovské pověsti. Nominace z přehlídky Radnický dráček. Foto: Jaroslav Kodeš.

DS M+M Hranice u Aše / Vratislav Mikan st.: To už stačí, Kleofáši. 1. doporučení z přehlídky Radnický dráček. Foto: Jaroslav Kodeš.

„Aktivizace dětí výzvami k pomoci či dokonce přímým vtahováním do rolí na jevišti vždy rozvolňuje a narušuje stavbu inscenace od temporytmu přes jednotlivé významy až po celý příběh a jeho smysl."

NOVÝ BOR – DOSPĚLÍ DĚTEM
Porota: E. Kodešová, D. Nová, M. Vik
Bez návrhu

Přehlídky se zúčastnily místo původních pěti soutěžních inscenací pouze tři. Nejprve účast odvolala 1. neratovická divadelní společnost z důvodu odjezdu představitele jedné z hlavních rolí do zahraničí. Druhý soubor DS Havlíček ze Zákup odřekl pouze jeden den před zahájením přehlídky pro vážné onemocnění herečky v hlavní roli. Na přehlídce kromě hostujících souborů zahráli **novoborští NOPOĎ** pohádku ***J. Koloděje* Ježibaby z Babína,** dále **Takydivadlo při DDM Březiny** inscenaci ***J. Vladislava* Pohádka z Kufru.** Nedělní ráno patřilo **Divadelnímu klubu mladých při Obchodní akademii Česká Lípa** s pohádkou ***Zdenky Horynové* Moudrá ševcová.** Žádná ze soutěžních inscenací ale nedosáhla takové kvality, aby mohla být doporučena na národní přehlídku.

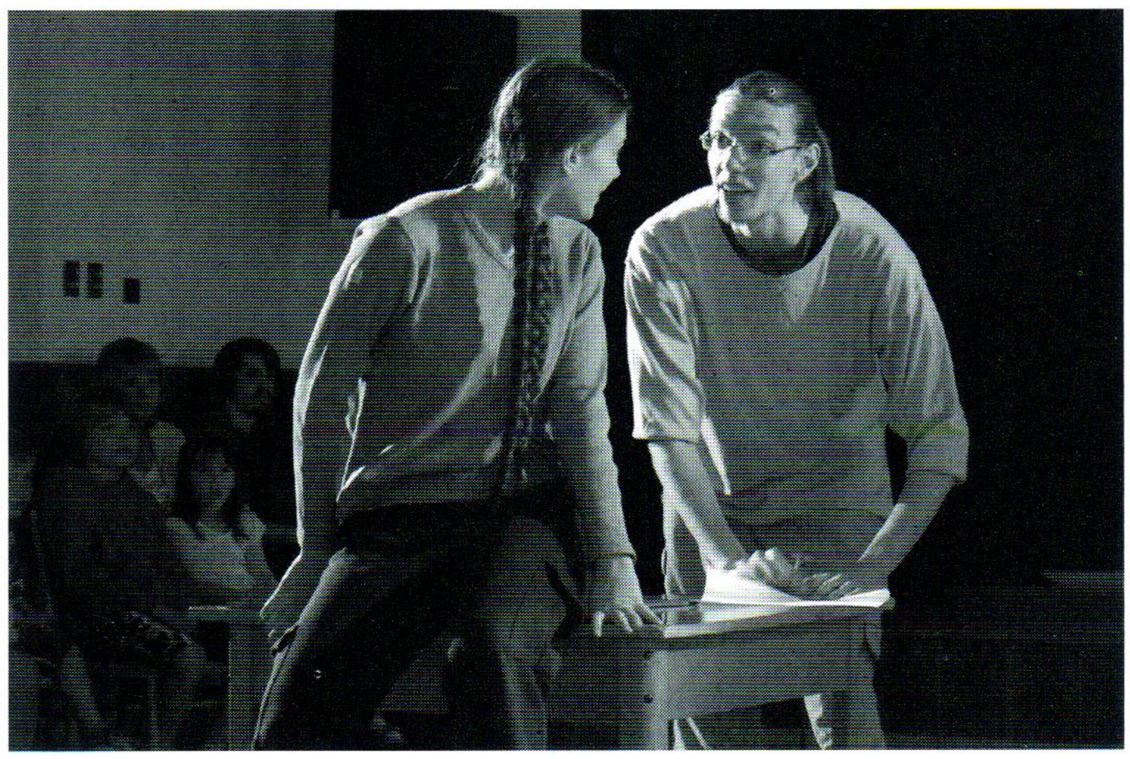
DS Propadlo Plzeň / Dagmar Marovičová na motivy Jaroslava Schiebla: O čertu a loupežnících – z pověstí plzeňských. Hrálo se na Radnickém dráčku. Foto: Jaroslav Kodeš.

TANVALD – O ZLATÝ ČLUNEK MĚSTA TANVALDU
Porota: M. Kotisová, Jiřina Mayová, Štefan Pustai
Bez návrhu

Již XX. ročníku krajské postupové přehlídky Dospělí dětem v Tanvaldu se letos účastnilo pět souborů, ale jen tři byly přijaty jako soutěžní, neboť zbylé dva nesplňovaly propozice. Přehlídku zahájil soutěžním představením **DS J.K. Tyl Lomnice nad Popelkou** s pohádkou ***Jaroslava Koloděje* Ježibaby z Babína.** Scéna a rekvizity byly velmi dobře připravené k rozehrání pohádkového příběhu. Ten ale zůstal poněkud pod pokličkou, neboť sám text Jaroslava Koloděje je příliš zahlcen všelijakými motivy, které nepřinášejí žádné významy, nic neřeší a posléze se vytrácejí. **Pták Ohnivák a liška Ryška *K.J. Erbena*** patří bezesporu ke skvostům české literatury. Text poskytuje nosný příběh i téma. **Divadelní soubor Tyl Slaná u Semil** však tyto možnosti moc nevyužil. Inscenátoři nevytvořili dostatek prostoru pro dramatičnost situací, chyběly vztahy, kouzlo, tajemství, napětí i láska. Všechno jen jaksi poklidně plynulo a přesto, že protagonisté velmi dobře mluvili, stávalo se slovo jen nezaujatou deklamací. Třetím soutěžním představením byly opět **Ježibaby z Babína *Jaroslava Koloděje,*** tentokrát v podání **Divadelního souboru J.K. Tyl Josefův Důl.** Opět jsme byli svědky poněkud nevzrušivého představení, přestože inscenace se nadpřirozenými bytostmi jen hemžila. Jako by všechno bylo jenom jako, nikomu o nic až tak nešlo, jen splnit požadavek textové předlohy bez vlastního zaujetí. Snad za to mohou ježibaby, že se na letošním soutěžním Tanvaldu moc neurodilo. Nevadí, příští rok bude určitě lépe.

ČERVENÝ KOSTELEC
Porota: prof. J. Císař, prof. Fr. Laurin, J. Vosecký
1. doporučení: Divadelní spolek Jana Nepomuka Štěpánka Chrudim – The Canterville story

Chrudimská inscenace se opřela o základní kostru ***Wildeova*** textu a upravila si jej – citlivě, vkusně, nenásilně – pro potřeby souboru a s použitím současných prvků – slovních i nonverbálních – také jako text současný; rovněž vkusně a nenásilně. Rozvíjí tak v komediální úsměvné rovině jednoduchou příhodu téměř anekdotického rázu, která se občas vyznačuje lehkou, ale přitom znatelnou současnou vtipnou narážkou, aby neméně tak zůstávala díky wildeovskému půdorysu i u předvedení konfrontace mezi dvěma životními styly: staré

Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary / Magdalena a František Hniličkovi na motivy A. Gajdara: Geg a Čuk. 2. doporučení z přehlídky Radnický dráček. Foto: Jaroslav Kodeš.

dobré Anglie a razantní Ameriky. Je to živé temperamentní divadlo, které nepředstírá nic, na co nemá, ale i ve své jednoduchosti je divadelně poutavé.

MILETÍN – MILETÍNSKÉ DIVADELNÍ JARO
Porota: prof. Fr. Laurin, A. Exnarová, J. Vosecký
Bez návrhu

Přehlídku zahájil domácí **DS Erben Miletín** s pohádkou ***Jaroslava Koloděje* Jak čert vyletěl z kůže** v režii Vladimíra Kněžourka. Pohádka začíná nápadem, kdy se král s generálem rozhodnou vyhlásit válku lepšímu království. Pak se ale pohádky pomotaly, objevila se řada motivů a dějová linie skončila jinde, než začala (řadou sňatků). Přesto je třeba konstatovat, že je pohádka inscenovaná vkusně, v hezkých kostýmech a odpovídající scéně a diváky potěší některé zajímavé herecké výkony.
Divadelní soubor Dolany přivezl do Miletína pohádku ***Zdeňka Kozáka* Čáry báby Cotkytle** v režii Lukáše Ludvíka. Soubor nás pokaždé potěší krásnými starými kulisami, i tentokrát jsme měli na co se dívat. Ale pokud jde o samotnou inscenaci, nezdařilo se souboru

„Snad za to mohou ježibaby, že se na letošním soutěžním Tanvaldu moc neurodilo."

tak docela vystihnout nadsázku, kterou tato předloha vyžaduje – rozhodně to není pohádka pro malé děti, ale dílko trochu „šmrncnuté" Cimrmanem. A tak, i když se herci snažili držet figury, vše se odehrávalo víceméně realisticky.

HAVLÍČKŮV BROD – DOSPĚLÍ PRO RADOST DĚTEM
Porota: L. Richter, D. Weissová, J. Melena
Nominace: Šumavský ochotnický spolek – Dlouhý, Široký a Bystrozraký

Na scénu, kde stojí jen štafle, napochodují s písní tři herci v kostýmech Dlouhého, Širokého a Bystrozrakého. Zjistí, že na pohádku je jich málo, a domluví tedy s dětmi dvě věci: že všechno bude „jako", a že jim děti budou pomáhat. Pravidlo určující, kdy se použije prvé a kdy druhé, úplně zřejmé není a působí poněkud nahodile. A základnímu principu vytváření divadla „jako" – na místě, improvizovaně – protiřečí propracované instrumentální doprovody písniček z playbacku; zvlášť když je na jevišti používána skutečná kytara. Aktivizace dětí výzvami k pomoci či dokonce přímým vtahováním do rolí na jeviště vždy rozvolňuje a narušuje stavbu inscenace od temporytmu přes jednotlivé významy až po celý příběh a jeho smysl. Inscenace kolísá mezi hraním a hraním si, předváděním a „dováděním". Odborná porota váhala mezi pojmy inscenace a představení, neboť rovina připraveného je vstupem nevypočitatelné dětské účasti a improvizace z toho vyplývající nutně oslabena ve prospěch momentálního, takže se dá očekávat, že jakékoli příští představení bude dost odlišné. V přehlídkovém představení měli inscenátoři v osobě chlapečka-prince obrovské štěstí: byl aktivní, ale spolupracoval ve smyslu situací, byl samostatný, ale ochotný respektovat pokyny tu a tam šeptem udělené. A právě spolupráce s dětmi je v této inscenaci tím nejcennějším. Prachatičtí dokážou s vkusem, vtipem a vnímavostí s dětmi komunikovat a vytvářet představení opravdu s dětmi a pro děti, aniž bychom měli trapný pocit zneužití či laciného ozvláštnění, dokážou brát do hry i vlastní vklady dětí a reagovat na ně. Připočítáme-li i uměřené herectví, inscenační nápaditost a funkční scénografii, šlo nepochybně o nejlepší z osmi soutěžních inscenací krajské přehlídky.

Další soutěžní inscenace: **Doktorská pohádka** (***K. Čapek***) **DS J. Honzla Humpolec**, **Ženich pro čertici** (***H. Lisická*** a ***J.M. Bourek***) **DS J.N. Štěpánka Chrudim**, **Kocour v botách** (***J. Teper***) **DS Jiří Poděbrady**, **Treperendy** (***C. Goldoni***) **DS Tyl Čelákovice**, **Jak čert vyletěl z kůže** (***J. Koloděj***) **DS Erben Miletín**

TŘEŠŤ
– Třešťské divadelní jaro
Porota: Vl. Zajíc, M. Kotisová, J. Brůček

„Čtyři pohádky pro věkově nejmladší diváckou adresu /.../ připravili Libičtí s chutí, nadhledem a láskou. /.../ Vojan /.../ vyměnil výrazové prostředky činohry za prostředky divadla loutkového a nutno podotknout, že je celkem zvládá."

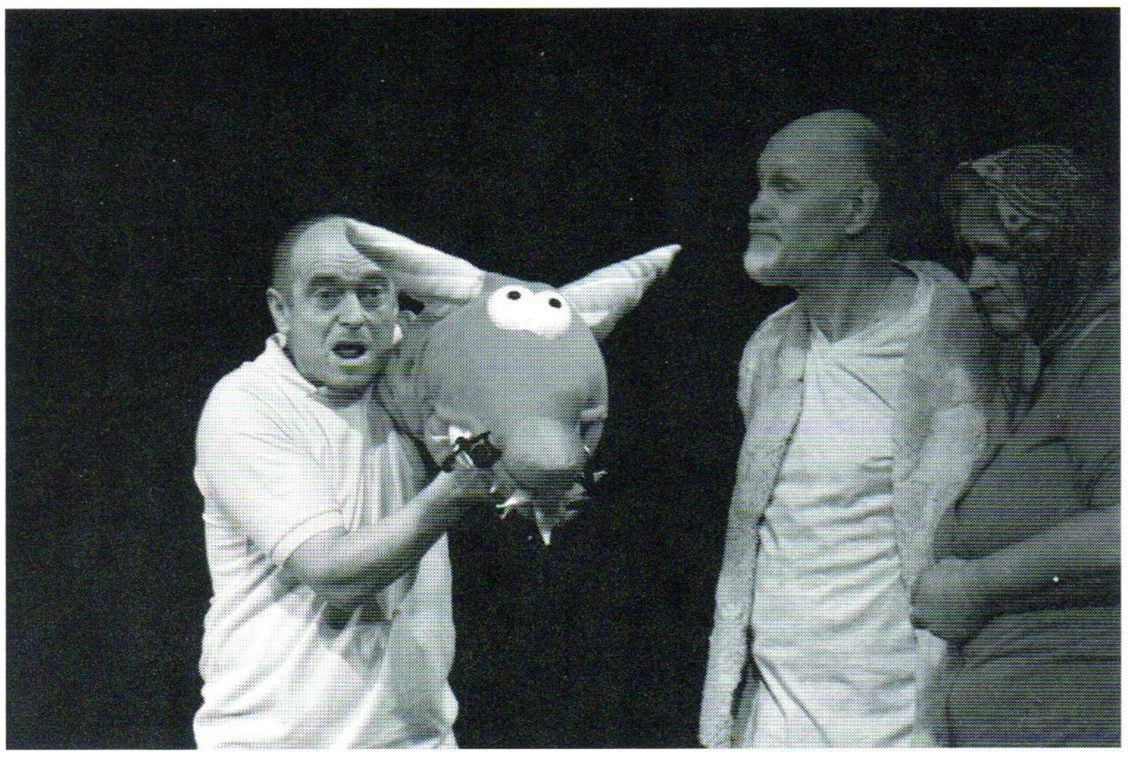
Nominace: DS Vojan Libice nad Cidlinou – Měla babka čtyři jabka

Čtyři pohádky pro věkově nejmladší diváckou adresu z pera ***Vlastimila Pešky*** – **O koblížkovi, O dědečkovi a kožíšku, O zlé koze a O veliké řepě** – připravili Libičtí s chutí, nadhledem a láskou. Laskavost z této inscenace vyzařuje i tehdy, kdy hrdinou je záporák či záporačka, kteří jsou po zásluze potrestáni. Vojan při realizaci této inscenace učinil nový krok: vyměnil výrazové prostředky činohry za prostředky divadla loutkového a nutno podotknout, že je celkem zvládá. Zvolil látkové manekýny velikosti člověka, které si herci navlékají na boty a rukama animují hlavu a tělo. Čtyři pohádky jsou vyprávěny ve třech komunikačních rovinách. Otevření a mezihry na babky a dědky včetně písní jsou činoherní – zde zatím pokulhává temporytmus. Při vyprávění samotných pohádek režisér Vondruška kombinuje ztotožnění herce s postavou přes loutku. Vyznění doplňuje zcizujícími prvky. V realizaci jde o drobná vystupování z loutkové postavy a přestupování do dramatické osoby z ranku činoherního divadla – takže využívá předností obou principů zobrazování. Jistě, ne vždy a každému se daří tento divadelní postup přesně naplňovat, ale významově je smysl celku přesný. Nutno říci, že takto provedené pohádky jsou nejmladšími diváky bez problémů přijímány – dokonce s potlesky na otevřené scéně.

Další soutěžní inscenace: **DS Domino DDM Pelhřimov – Sněhurka, nesmrtelná legenda pokračuje, Divadelní studio „V" Brno – *J. Čapek, J. Čadová:* Pradědeček a loupežníci** a **DS NaKop Tyjátr Jihlava – *Antoine de Saint-Exupéry:* Malý princ**

DS NaKop Tyjátr Jihlava / Antoine de Saint-Exupéry: Malý princ. Hrálo se na Třešťském divadelním jaru. Foto: archiv přehlídky.

DS Vojan Libice nad Cidlinou / Vlastimil Peška: Měla babka čtyři jabka. Nominace z Třešťského divadelního jara. Foro: archiv přehlídky.

„...i pro poetiku demonstrace platí to samé, co pro jiné styly, a sice to: že na divadle jsou nejdůležitější vztahy mezi postavami, neboť z nich vyrůstají situace a ze situací téma, vnitřní smysl příběhu/pohádky."

ŽĎÁR NAD SÁZAVOU – POHÁDKOVÝ MLEJNEK
Porota: R. Felzmann, J. Chalupová, R. Köttnerová, V. Müller
Nominace: Divadelní studio Dialog II Brno – Kocour v botách aneb Crazy výlet do barokní opery

Divadelní studio Dialog II z Brna, pedagogicky i umělecky vedené Miluší Kudličkovou, vyšlo z kvalit textu (dramatizace ***Pavla Cmírala,*** hudba ***Karel Cón***), který lehce redukuje některé motivy z původní ***Perraultovy*** předlohy a dává jim básnivou odlehčenost. Tu pak umocňuje přepůvabná hudba, jež připomíná melodicky prostou lidovou píseň, avšak zdobenou rafinovaným ornamentem. Proto tvůrci zvolili podtitul Crazy výlet do barokní opery. Celé představení přehledně vypráví příběh kocourovy pomoci chudému chasníkovi, avšak motiv kocourova rozhodnutí pomáhat není rozveden. Hraje se v neutrální scéně, kde posunem paravánů, praktikáblu a příležitostným použitím látkové drapérie jsou odlišována jednotlivá místa děje, což především v závěrečných sekvencích je až nadbytečně ilustrativní. Zde je zádrhel, na němž se nemohla porota shodnout: k většině přestaveb je použita zcela odlišná, drsně diskotéková hudba, doprovázená razantním pohybem dvou téměř rokokově kostýmovaných baletek. Nejednoznačně vyznívá kontrast dvou základních hudebních rovin, snad to má vytvářet onen crazy dojem, avšak bez přímého vztahu k ději či myšlenkovému záměru. Všechny postavy se pohybují ve stylizovaných gestických schématech připomínajících barokní malby či sochy. Dojem archaičnosti i jisté strnulosti zdůrazňuje použití masek u všech postav krom chasníka Kuby a princezny, tato dvojice má pouze nabílené obličeje. Může tak být naznačeno téma odlišnosti těchto dvou mladých a nezkažených lidí proti zkostnatělému světu majetných a mocných. Režijní záměr zařadit mileneckou dvojici Kuby a princezny do strnulé a konvenční sestavy královského dvora však nevyznívá dostatečně výrazně, což také způsobují temporytmické prodlevy v závěrečné části pohádky a především dvojí konec (nejprve vyznání lásky, svatba a pak teprve uzavření příběhu s kocourem). Vzhledem k tomu, že jsme viděli představení s kvalitními hereckými výkony, dobrou pěveckou průpravou i s důsledným aranžmá, lze předpokládat ještě přesnější režijní dotažení celé inscenace, která zaujala dětského diváka nejen výtvarnou a choreografickou pestrostí, ale také lehkým nadhledem při vyprávění celého příběhu.

Další soutěžní inscenace: **Divadelní studio „V" Brno** – ***Jana Glazarová:*** **O Budulínkovi**, **DS DK Žďár nad Sázavou** – ***B. Němcová:*** **Princ a Večernice**, **DS Tak jo Brno** – ***Jana Blažková:*** **Dárek z pekla**, **DS Jiří Poděbrady** – ***Jiří Teper:*** **Kocour v botách**, **DS NaKop Tyjátr Jihlava** – ***Antoine de Saint-Exupéry:*** **Malý princ**, **Absolutní divadlo Brno** – ***Miloš Břunda:*** **Putování pohádkovým lesem aneb Perníková chaloupka**, **Prkno Veverská Bítýška** – ***Iva Peřinová:*** **O Kulišákovi**, **Umělecké centrum dětí a mládeže Havlíčkův Brod** – ***Kolektiv souboru:*** **Perníková chaloupka**, **Divadlo Dráček Brno** – ***Vl. Novák, S. Oubram:*** **Pohádka o Janíčkovi a Cecilce**

NĚMČICE NAD HANOU – HANÁCKÝ DIVADELNÍ MÁJ
Porota: J. Kodeš, Vl. Zajíc, L. Vrchovský
1. doporučení: Divotadlo Otaslavice – Modré z nebe aneb Nelehký úděl pošťáka
2. doporučení: Klyh při TJ Sokol Lysice – Princezna Pampeliška

DS Klyh TJ Sokol Lysice / Jaroslav Kvapil: Princezna Pampeliška. 2. doporučení z Hanáckého divadelního máje v Němčicích nad Hanou. Foto: Jaroslav Kodeš.

Divotadlo Otaslavice / Kateřina Palátová: Modré z nebe aneb Nelehký úděl pošťáka. 1. doporučení z Hanáckého divadelního máje v Němčicích nad Hanou. Foto: Jaroslav Kodeš.

Hanáckého divadelního máje se soutěžně zúčastnilo celkem třináct inscenací. Sedm jich bylo adresováno dětem a šest dospělým.V linii pohádek, které soutěžily o postup na národní přehlídku Popelka Rakovník, jsme sice opět zaznamenali texty podprůměrné, nicméně čtyři soubory byly při svém dramaturgickém konání opatrnější a hlavně poučenější. Odbornou porotu potěšilo, že se objevila i málo hraná pohádka ***Jaroslava Kvapila*** **Princezna Pampeliška**. Inscenace jako celek je spíše kultivovaně vyprávěnou než divadelními prostředky zobrazenou pohádkou. Díky kvalitě textu a osobnímu přístupu každého účinkujícího, z nichž všichni hrají to, čemu opravdu věří, však dokáže zaujmout publikum různých věkových kategorií. Vydá-li se soubor **Klyh** cestou, na které bude každý na jevišti více hledat smysl svého konání ve vlastním nitru, dosáhne tato inscenace v účinku na diváka ještě většího úspěchu. Svoje kvality prokázalo i autorské dílo ***Kateřiny Palátové*** **Modré z nebe aneb Nelehký úděl pošťáka** v podání souboru z Otaslavic. Dobrá a smysluplná pohádková předloha z dílny souboru. Pro jevištní ztvárnění zvolili Otaslavičtí princip

„Podrobněji o všech inscenacích němčické přehlídky se dočtete na www.amaterskasce-na.cz – viz článek Vladimíra Zajíce Hanácký divadelní máj 2008."

demonstrovaného vyprávění. Nicméně i pro poetiku demonstrace platí to samé, co pro jiné styly, a sice to: že na divadle jsou nejdůležitější vztahy mezi postavami, neboť z nich vyrůstají situace a ze situací téma, vnitřní smysl příběhu/pohádky. Vztahy a komponování situací se zatím objevují pouze v náznaku, jako tušené možnosti. **Divadlu Hanácké obce Prostějov** se bohužel nepodařilo jít nad předlohu a přehledněji interpretovat příběh ***J. Lady*** a ***A. Koenigsmarka*** **Byl jednou jeden drak.** Na druhou stranu připravil neurážející, poctivě nazkoušené představení, vyznačující se jistou mírou poučenosti (kostým, scéna, písně), představení, které je hrané s chutí a které místy přineslo příjemný a člověčinou vonící herecký výkon – princezna Anka, hraběnka Babáčková. **Divadlo Zd. Štěpánka Napajedla** si vybralo text ***J. Horáka*** a ***M. Medkové*** **Zvířátka a loupežnice**. Dobrá volba textu, skoro již zapomenutého, a jeho vhodná úprava pro potřeby souboru, to je pozitivum. Problematické zůstalo, jak byl text inscenován. Zvolený princip, který charakterizuje postavy zvířátek (v kostýmu i v herecké projevu), je vnějškově účelový a odkazuje k divadlu hranému dětmi někdy z první poloviny dvacátého století.

„Ukázalo se, že amatérské divadlo hrané dospělými pro děti v Moravskoslezském kraji stále stůně na nedostatek dobrých dramaturgů. Herecké talenty se najdou v každém soutěžícím souboru, ale lidé schopní posoudit kvalitu textu a jeho adekvátní zpracování zde chybějí ze všeho nejvíce."

nátorů především nekvalitní textová předloha. Příběh se jevil jako slepenec útržků ze všech možných českých pohádek. Neskýtal v podstatě žádný dramatický děj, o všem se jen mluvilo a děj samotný jako by probíhal někde za jevištěm. Ani zarámování pohádky do jarmareční kramářské písně inscenaci nepomohlo, a bylo spíš na obtíž.

V druhém případě můžeme naopak mluvit o velmi silném literárním základu. **Malá scéna Zlín** oživila na jevišti důvěrně známé postavičky **Josefa Čapka**. Inscenace **Pejsek a kočička trochu jinak** ovšem nevyužila potencionálu ani samotné předlohy, ani zvolené cesty divadla na divadle. Hravost a nápaditost, která by se dala očekávat, se omezila na poloiluzivní používání několika málo rekvizit a hlavní (v podstatě jediný) scénografický prvek – dvojpatrová dětská postel – také nebyl využit nikterak zajímavě či neokoukaně. Největším zklamáním bylo charakterové uchopení hlavních postav Pejska a Kočičky. Těžko říci, jestli je na vině režijní záměr či herci sami unešeni jevištní akcí postupně posunuli postavičky někam jinam, ale obě zvířátka vyznívají ve zlínské inscenaci vyloženě nesympaticky. Zlá, do sebe zahleděná, až narcistická Kočička využívá hloupého (chce se mi použít blbého), ale dobrosrdečného Pejska, aniž by si toho všiml. Nikdo nechce souboru upírat právo na interpretaci, ale u souboru takových hereckých kvalit je tohle snad trošku škoda.

Malá scéna Zlín / Kolektiv souboru podle Josefa Čapka: Pejsek a kočička trochu jinak. Hrálo se na přehlídce Valašské křoví ve Slavičíně. Foto: Alexandr Szöllös.

Divadlo Hanácké obce Prostějov / Josef Lada, Alex Koenigsmark: Byl jednou jeden drak. Hrálo se na Hanáckém divadelním máji v Němčicích nad Hanou. Foto: Jaroslav Kodeš.

Další soutěžní inscenace: **Divadlo A. Vorla Křenovice** – ***Zdeněk Kozák:*** **Čáry báby Cotkytle aneb Tři zlaté zuby děda Vševěda**, **Divadlo Dostavník Přerov** – ***Jaroslav Koloděj:*** **Jak se peklo zadlužilo a co z toho všechno bylo...** a **Divadelní a loutkový soubor Sokol Kroměříž** – ***František Hrubín:*** **Kráska a zvíře**

Podrobněji o všech inscenacích němčické přehlídky se dočtete na www.amaterskascena.cz – viz článek Vladimíra Zajíce Hanácký divadelní máj 2008.

SLAVIČÍN – VALAŠSKÉ KŘOVÍ
Porota: M. Schejbal, M. Vokoun, M. Ondra
Bez návrhu

O postup na Národní přehlídku divadla pro děti POPELKA Rakovník usilovaly na Valašském křoví dvě inscenace. Rozpačité přijetí **Společenského klubu Lidečko** a jejich **Pohádky z Honzovy Lhoty** (**Milada a Jaroslav Bařinovi)** způsobila kromě malé zkušenosti dětských herců i dospělých inscenátorů především nekvalitní textová předloha. Příběh se jevil jako slepenec útržků ze všech možných českých pohádek. Neskýtal v podstatě žádný dramatický děj, o všem se jen mluvilo a děj samotný jako by probíhal někde za jevištěm. Ani zarámování pohádky do jarmareční kramářské písně inscenaci nepomohlo, a bylo spíš na obtíž.

KAROLINKA
Porota: prof. J. Císař, Vl. Fekar, J. Štěpánek
Bez návrhu
Přehlídky se nezúčastnil žádný soubor, který by usiloval o postup na POPELKU Rakovník.

OSTRAVA – DOSPĚLÍ DĚTEM
Porota: L. Lázňovská, L. Vrchovský, D. Zakopal
Bez návrhu

O postup na národní přehlídku se ucházelo pět inscenací. Pohádku **Pejsek a Kočička** podle předlohy ***Josefa Čapka*** v úpravě a režii ***Petra Spurného*** uvedla **Divadelní společnost Jitřenka Ostrava-Poruba**, hru **Komu straší ve věži**, kterou pro **Šermířskou a divadelní společnost Divadlo bez střechy Ostrava** napsal a sám také režíroval ***František Janeček***, **DS Magnet Bruntál** přivezla autorskou pohádku **Jak Zuzanka malovala** v podání autorky ***Dany Šenkyříkové***, která soutěžila i s **Pohádkou o velké řepě**. Pětici uzavřelo **Lidové divadlo Krnov** se hrou **Patálie s hloupým vlkem** v režii Tomáše Marka.

Ukázalo se, že amatérské divadlo hrané dospělými pro děti v Moravskoslezském kraji stále stůně na nedostatek dobrých dramaturgů. Herecké talenty se najdou v každém soutěžícím souboru, ale lidé schopní posoudit kvalitu textu a jeho adekvátní zpracování zde chybějí ze všeho nejvíce. Potěšujícím faktem je, že po několikaleté systematické činnosti lektorského sboru všem zainteresovaným dochází důležitost žánru a odpovědnost všech, kteří dětem pomáhají orientovat se ve světě a nalézat cestu k tvůrčí hře, kráse a magii divadla. Lze jen doufat, že další, o něco více potěšující výsledky amatérských divadelníků v jedné z nejdůležitějších činností na jevištích, hraní pro děti, se v Moravskoslezském kraji brzy dostaví.

LOUNY – LOUNSKÉ DIVADLENÍ
Porota: M. Strotzer, P. Michálek, L. Valeš, V. Valešová, M. Nečesaná, M. Zikmundová
1. doporučení: DS Scéna Libochovice – Hrátky s čertem

Divadelní soubor Scéna Libochovice vystoupil se svým nastudováním hry ***Jana Drdy*** **Hrátky s čertem**. Režisér Jaroslav Kodeš provedl dramaturgickou úpravu textu. Poměrně košatou textovou předlohu zkrátil, aniž by však jinak do ní zasahoval či jí vtiskl nějaký aktualizující významový přesah. To nečinil ani při budování inscenace, a tak její vyznění zůstává spíše v obecné nezpřítomňující rovině a míří především k dětskému publiku. Na představení byla oceněníhodná poučená režijní, či lépe režijně-pedagogická práce (čestné uznání za režii) a nad jiné v přehlídkovém kontextu práce scénografická (cena za nejlepší scénografii Jiřímu Chadrubovi, Jaroslavu Kodešovi a Olze Psotové). Početný vícegenerační soubor má dobré typové obsazení, a toho také plně využívá. Přes výrazný posun v herecké práci mnoha jeho členů, za nímž stojí režijně-pedagogické vedení, nelze pominout jisté rezervy. Ty jsou především v důslednějším jednání některých herců v daných situacích. Namnoze se hrál výsledek a ne proces, což se odráželo negativně v temporytmu inscenace. Představení vévodil Jiří Dědourek, který vytvořil svébytnou postavu Martina Kabáta. Velice zdařile se vypořádal s postavou Otce Školastyka Zdeněk Zvěřina. Kořením představení byly kreace Sylvie Konšelové coby režisérem připsané Čertovy kuchařky.

DS Tyl Rakovník / Jan Švácha: O Tlusté Matyldě aneb Slepičí intermezzo. Doporučení z přehlídky Wintrův Rakovník. Foto: Jan Švácha.

DS Scéna Libochovice / Jan Drda: Hrátky s čertem. Doporučení z Lounského divadlení. Foto: Milan Strotzer.

RAKOVNÍK – WINTRŮV RAKOVNÍK
Porota: M. Schejbal, K. Fixová, M. Strotzer, J. Šotkovský
1. doporučení: DS Tyl Rakovník – O tlusté Matyldě aneb Slepiččí intermezzo

Text pohádky ***Jana Šváchy*** **O tlusté Matyldě aneb Slepičí intermezzo** byl již právem oceněn jako nesporná hodnota českého amatérského divadla pro děti. Objevný příběh, neotřelé postavy spolu s nečekaným rozuzlením, to jsou jen některé z deviz tohoto textu. Inscenace **rakovnického Divadelního spolku Tyl** (režie rovněž Jan Švácha) však zatím zůstává kvalitativně za svou předlohou. Nedůsledné režijní akcenty klíčových dějových faktů, mnohdy nemotivované jednání postav a neúměrně pomalé tempo jsou hlavními problémy inscenace jinak v zásadě sympatického hereckého kolektivu. Jsme však přesvědčeni, že zmíněné nedostatky jsou v řadě případů poměrně snadno odstranitelné, a to včetně sjednocení hereckého stylu.

HODONÍN – MUMRAJ
Porota: Z. Čecháček, P. Pinkasová, J. Cindlerová, M. Maryška, V. Michal
1. doporučení: DS O.S. Thalia Vyškov – Kuře Čtvrtka

Na motivy poměrně kruté španělské pohádky o nelehkém životním trmácení nemilovaných a vysmívaných outsiderů vytvořily režisérky ***Olga Pitelová*** a ***Ivana Šmelová*** s výhradně ženským ansámblem nedlouhé, spádné nastudování nazvané **Kuře Čtvrtka**. Dramaturgicky neotřelý námět sledoval osud zahořklého, těžce handicapovaného, částečně vlastní vinou zahubeného a upečeného opeřence, který však díky laskavému větru smírně končí na kostelní věži jako korouhvička.

Žlutice ve znamení líbivosti

Poznámky na okraj oblastní přehlídky venkovských divadelních souborů, která se konala ve dnech 6.–8. června 2008 v žlutickém domě kultury

Marie Caltová

Přehlídky se zúčastnilo pět divadelních souborů s šesti inscenacemi. Jeviště opanovala komedie. Venkovské soubory znají svého diváka a počítají s tím, že se chce bavit a smát. Ve své dramaturgické volbě mu proto vycházejí vstříc. Často ale podceňují skutečnost, že zrežírovat komedii tak, aby byla opravdu vtipná, vyžaduje matematickou přesnost, smysl pro žánr a invenci. A tady zůstávají inscenátoři často v půli cesty ke stanovenému cíli.

Divadelní soubor J.K. Tyla z Mýta si vybral známou komedii **Lysistrata** v neznámém zpracování (***Dostál a kolektiv***). Kompaktní hra, které dal Aristofanes před 2429 lety silný satirický náboj a myšlenkovou průraznost, se rozpadla do komunálního vtipkování a zanedbatelného postřehu, že když děti nemají dozor, dělají děti. Ani zapálený kolektiv pod vedením mladé režisérky Petry Jandové nedokázal slabiny textu překlenout. A tak si cenu za herecký výkon odnesla pouze Lenka Bartošová, která se vkusem a temperamentem ztvárnila postavu Sexany; Petr Aubrecht získal čestné uznání za postavu Papula.

recenze

Divadelní soubor Osada z Horní Břízy vsadil na jistotu, když zvolil moudrou komedii ***Johna Patricka* Pohleď a budeš udiven**. Filozofie spisovatele Alcotta, že se máme držet své cesty i za cenu podvodu, vezme za své, teprve když pozná cenu pravdy a upřímné lásky. Režisér Pavel Palán vsadil na hereckou zkušenost souboru (Anna Chmelíková získala cenu za hlavní ženskou roli Daisy, Eva Zajícová čestné uznání za menší roli Honey), ale podcenil temporytmus jak v celku, tak v detailu. Bystrost myšlení, která je přímo závislá na svižném tempu, se bohužel prosadila až v poslední čtvrtině inscenace.

Hana Žáková, přední herečka **horšovskotýnského souboru**, ověnčená mnoha cenami, se v inscenaci komedie ***Maurice Hennequina* Lhářka** představila jako režisérka. Příběh o roztomilé, nezodpovědné ženušce, která z lásky zalže a vtáhne tak lidi kolem sebe do balábile absurdních situací, vychází díky výrazné textové úpravě režisérky (čestné uznání za dramaturgickou úpravu). Problém je, že představitelé hlavních rolí působí usedleji, než jak by mělo vypadat autorem předpokládané impulzivní, temperamentní mládí. Cenu za herecký výkon si proto odnesl pouze Jan Večeřa za menší roli číšníka Henryho a čestné uznání Miluše Baxová za okrajovou roli slečny Peticktonové.

Divadelní soubor M+M Hranice se uvedl hned dvěma inscenacemi: **Postelí pro anděla** a pohádkou **To už stačí, Kleofáši**. Postel pro anděla nastudoval v koprodukci s **Podividlem ažažAš**. Duší souboru je Vratislav Mikan st., který je nepsaným dramaturgem a psaným režisérem a protagonistou obou inscenací (cena za režii a cena za

„Hana Žáková, přední herečka horšovskotýnského souboru, ověnčená mnoha cenami, se v inscenaci komedie Maurice Hennequina Lhářka představila jako režisérka."

„Jaromír Břehový /.../ napsal hořkou komedii, která s vtipem zobrazuje interní poměry jedné učňovské školy, narušené příchodem kariéristické zástupkyně ředitele."

postavu Myslivečka v Posteli pro anděla). Při výběru nebo psaní textu staví na hereckém partnerství s Michalem Nechutným (cena za postavu anděla Zvoníčka v Posteli pro anděla a cena za animaci Lucifera v To už stačí, Kleofáši), který je svojí křehkostí a něhou protipólem Mikanova robustního projevu. Mikan razantně zkrátil a zbavil primitivních vulgarit ***Kolodějův text*** Postel pro anděla, aniž by tím oslabil autorovu konfrontaci lidského a andělského světa. Hravou moralitu To už stačí, Kleofáši, o vlastnostech, které jsou zkázou pekla, napsal ***Vratislav Mikan*** sám. Jako režisér vytvořil živá, dynamická představení s řadou pozoruhodných nápadů (animace Lucifera rukou). I když staví především na partnerství s Michalem Nechutným, dokáže i ostatní herce (Postel pro anděla) dovést k čitelným a výrazným výkonům. K pozitivům V. Mikana patří i schopnost zazpívat a zahrát na kytaru. Je nutné pouze hlídat občasnou vnější expresivnost jeho hereckého projevu (To už stačí, Kleofáši).

Na národní přehlídku Krakonošův divadelní podzim 2008 ve Vysokém nad Jizerou byla doporučena inscenace Postel pro anděla DS M+M Hranice. Nominována byla tamtéž **Sborovna**, inscenace **Divadelního souboru Žlutičan ze Žlutic** (hlavní cena). Jde o první uvedení komedie ***Jaromíra Břehového*** (cena za autorský přínos), kterou napsal

DS M+M Hranice u Aše a Podividlo ažažAš / Jaroslav Koloděj: Postel pro anděla. Foto: archiv přehlídky.

hercům svého souboru přímo na tělo. Je dlouholetým režisérem žlutického souboru a proto ví, z čeho může u jednotlivých herců vycházet i co od nich může očekávat. Napsal hořkou komedii, která s vtipem zobrazuje interní poměry jedné učňovské školy, narušené příchodem kariéristické zástupkyně ředitele. V postižení základních negativních jevů současnosti, jako je např. preference zisku nad kvalitou, bezostyšnost, která válcuje slušnost, se dotkl problémů, se kterými se setkáváme v běžném životě všichni. Herci žlutického souboru využili nabízenou příležitost zahrát si inteligentně napsané postavy a vytvořili je s vnitřním nasazením a smyslem pro styl. Cenu za herecký výkon získala Ivana Bradáčová (postava Ivy) a Jiřina Kopplerová (postava Rity); čestné uznání a cenu diváků získal Ivan Michalík (postava Iva). V režijní práci je ještě možné zkonkrétnit důsledky proměny atmosféry, dotáhnout do výraznější dramatické tečky příběh kariéristky Hanych a pohlídat srozumitelnost jevištní řeči.

Žlutické divadelní léto se vydařilo – bylo z čeho vybírat na národní přehlídku, atmosféra báječná, sál skvěle vyzdoben, jídlo v kulturním domě nebezpečně dobré. A navzdory počasí, které přálo spíše koupání, diváci přišli do divadla.

Šrámkova Sobotka po dvaapadesáté

Alena Nováková

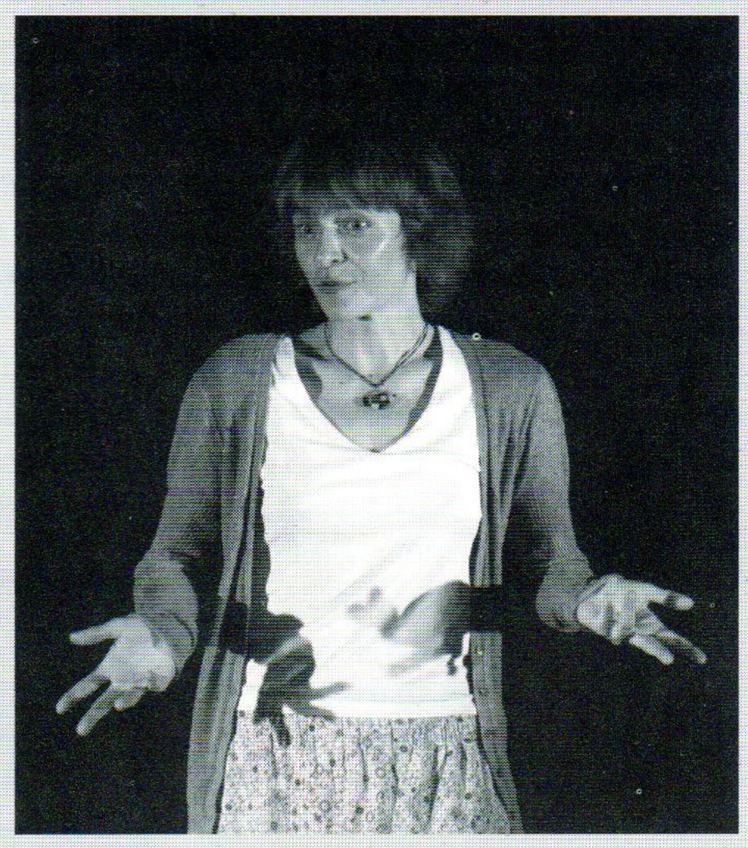
Letošní dvaapadesátý ročník Šrámkovy Sobotky s tématem dětské literatury a dětského čtenářství vůbec skončil před několika dny. Jen stručně pro nezasvěcené – Šrámkova Sobotka je festival českého jazyka, řeči a literatury a mimo jiné kulturní aktivity je asi nejdůležitější náplní jejího programu činnost dílenská. V posledních letech probíhá na Sobotce hned několik dílen, z čehož dvě se věnují uměleckému přednesu. Za prvé je to dílna studentská. Je organizována formou sezení a konzultací studentů s lektory. Letošní lektorský tým, byť v zmenšeném počtu tří (Yvona Vašíčková, Aleš Vrzák a Libor Vacek), dokázal studenty připravit na závěrečný večer jak tematicky, tak technicky. V jeho průběhu se ukázalo mimo jiné i to, co z dětské literatury nejvíce oceňují současní studenti. Vybírali si texty hravé (básně Šrutovy, Skoumalovy), ale především autory absurdní (zejména Charmse nebo Wernische). Renesance absurdní a nonsensové poetiky je vůbec zajímavým trendem, který můžeme na Šrámkově Sobotce pozorovat v posledních pěti letech. Tento trend jako by souvisel s paralelním odklonem od přírodní, reflexivní a jiné „vážné" lyriky. Vysvětlení je nabíledni, epické hříčky jsou zkrátka posluchačsky i interpretačně vděčnější. Otázkou je, zda jich letos nebylo trochu příliš. Každopádně ty, které zazněly na letošním ročníku Šrámkovy Sobotky, byly nápaditě interpretovány a nelze říci, že by se recitátoři spolehli pouze na silný text.

Jako přímému účastníkovi druhé dílny přednesu, dílny učitelské, se mi bude těžko objektivně hodnotit, ale pokusím se alespoň shrnout, v čem vidím její silné stránky. Je to zejména osobnost režisérky Hany Kofránkové, která má vynikající „nos" jak na text, tak na povahy svých svěřenců. Letos se v učitelské dílně myslím mimořádně podařilo navázat také na téma Šrámkovy Sobotky. Skupina učitelů všech věkových kategorií recitovala úryvky ze slabikářů. Samotné tyto texty (konkrétně slabikáře z let 1912, 1932 a 1952) jsou roztomilým i absurdním svědectvím o době jejich vzniku, což ještě lépe vyznělo v koláži, která vznikla právě v učitelské dílně. Atmosféra dílenských příprav má navíc cosi neopakovatelného, totiž to, že přítomní pedagogové rádi přistupují na pricip hravosti a sebeironie.

Nicméně nahlédnutí do slabikářů let minulých bylo také velmi poučné. Zjistili jsme například, že v roce 1912 naši praprarodičové vzdávali úctu císaři pánu, dělili se o koláče s chudobnými chlapci, hráli si s kůzlaty a prožívali rok v souvislosti se zemědělskými pracemi. Důležitý byl také křesťanský rozměr, součástí slabikáře byly katolické i evangelické modlitby. Slabikář Poupata z roku 1932 byl roztomile „obžerný". Texty vodily své čtenáře ze zabijačky na návštěvy a pochvalovaly si dostatek masitých i moučných pokrmů. Jiná sorta textů byla zaměřena vlastenecky: oslavovala se zde republika a prezident Masaryk, připomínala se země, a to nejen v souvislosti se zemědělskými pracemi, ale především jako domov. Koláž pak završil slabikář z roku 1952, nad očekávání prorežimní a tendenční. Z dnešního pohledu působí směšně, ale zároveň mrazivě, jak násilně byla ideologie vtlačena i do cvičných textů pro první čtenáře. Například texty o nemoci zdůrazňují, že lék vydaný lékárnou je zadarmo, pomoc mamince v domácnosti je přirovnávána k pětiletce a největší dobrodružství může malý chlapec zažít nikoliv na rybách nebo v lese, ale pouze a jen v prvomájovém průvodu. Zemědělských prací se děti naopak již neúčastní, pouze z povzdálí pozorují, jak to za ně dělají stroje. Inu, technika a pokrok.

Čítanková koláž byla pro všechny účastníky také dobrou sebereflexí. Vždyť na něčem podobném, byť v různých modifikacích, jsme vyrůstali my všichni a chtě nechtě máme kdesi v podvědomí uloženy ony Emy mající mísu a táty pracující u stroje. Nebylo by jistě od věci se vrátit právě k tomu našemu slabikáři a znovu si ho prolistovat. Třeba v něm také najdeme pobavení, ale možná i sami sebe ve věku šesti let.

Zkrátka, na Šrámkově Sobotce se letos myslím velmi dobře podařilo zvolit rámcující téma – literatura pro děti a mládež. Všichni, ať už studenti či učitelé, toto téma mohli přijmout za vlastní a díky tomu působily výsledky obou dílen v souvislostech. Nezbývá než doufat, že i v příštím roce nabídne festival podobně inspirativní pole pro interprety. Přijměte tedy tento článek jako pozvánku a přijeďte se na začátku prázdnin 2009 do Sobotky podívat.

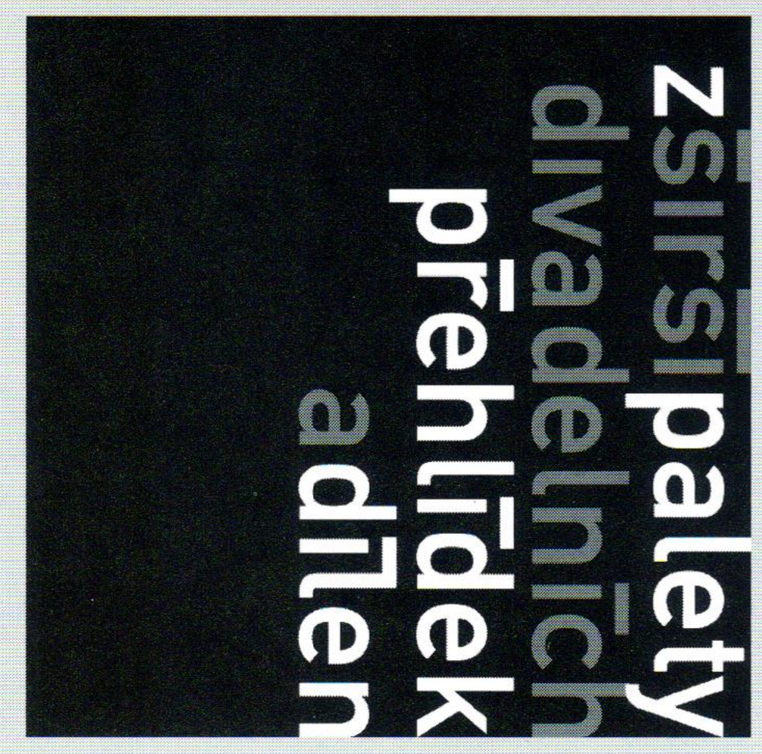
Klára Čížková na večeru dílen 52. Šrámkovy Sobotky. Foto: Jan Smolka.

„Skupina učitelů všech věkových kategorií recitovala úryvky ze slabikářů. Samotné tyto texty (konkrétně slabikáře z let 1912, 1932 a 1952) jsou roztomilým i absurdním svědectvím o době jejich vzniku, což ještě lépe vyznělo v koláži, která vznikla právě v učitelské dílně."

Závěrečný večer dílen 52. Šrámkovy Sobotky Foto: Jan Smolka

Brnkání na cestách
15. ročník nesoutěžní přehlídky a dílny dětských divadelních souborů

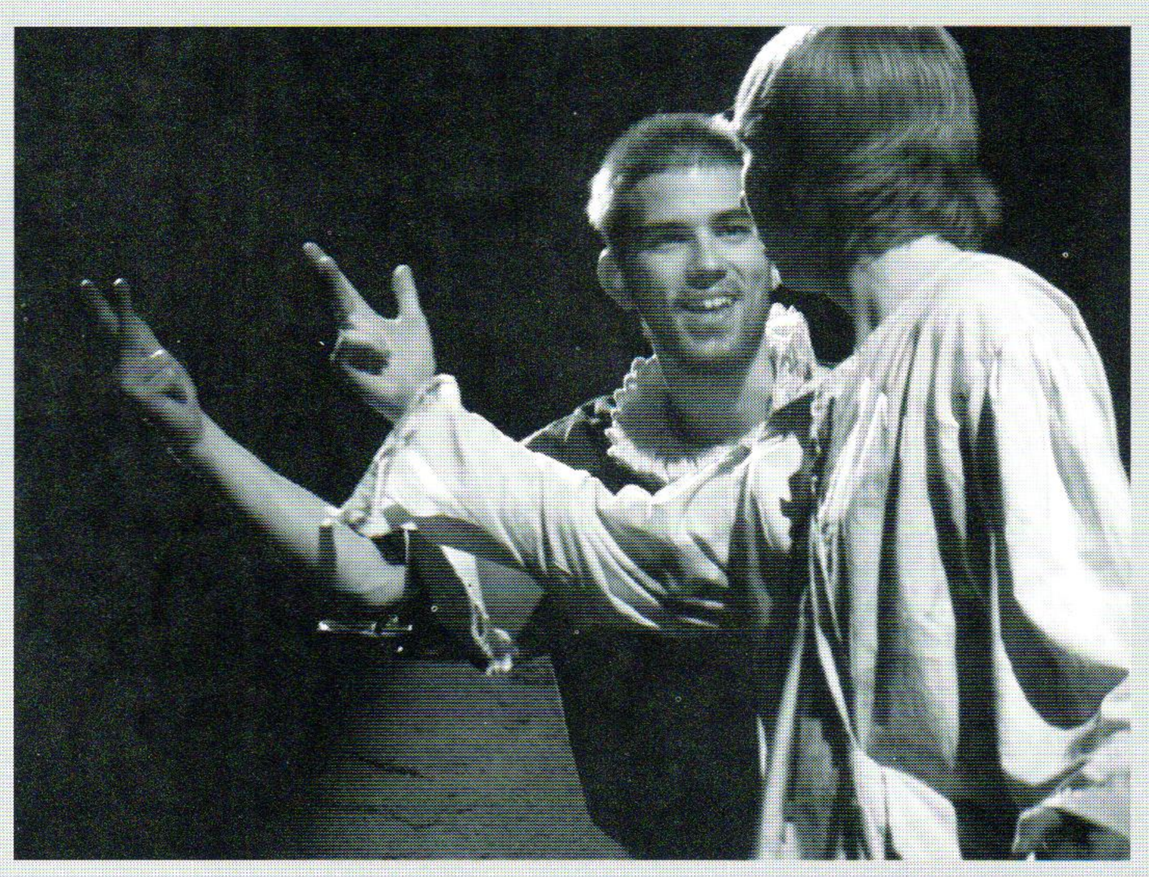
Petra Rychecká

Ve dnech 5.–8. června se v brněnských Lužánkách – Středisku volného času – pod patronací domácího Dětského divadelního souboru Brnkadla odehrálo už patnácté Brnkání – přehlídka dětských divadelních souborů, která původně vznikla jako jarní protiváha podzimního Setkání v Ostravě.

Její podoba se v minulosti ustálila na osvědčené kombinaci divadelních dílen pro děti, představení souborů a diskuzních klubů o nich, doplněné o společné večerní programy, ohňostroje nad Špilberkem a další neformální aktivity. V loňském roce jsme ale chtěli jít na to jinak a přizvali jsme ke spolupráci Cirkus Legrando a profesionální Divadlo Husa na provázku, které se staly našimi partnery. Protože možnost zahrát si na prknech profesionálního divadla se osvědčila, proběhla na nich i část letošního Brnkání na cestách. Rozhodli jsme se ale vycestovat ještě dále – za hranice města Brna, a to do obce Dolní Kounice, kde stojí hrad a zámek v jednom. Ten se stal v tomto roce třetím partnerem, a tak se mohlo uskutečnit Brnkání ve zcela novém formátu.

Ve čtvrtek vše začalo v Divadle Husa na provázku úvodním happeningem s názvem Brnkání na cestách. Alžbětinská scéna pak patřila souboru **ZŠ Rousínov** a jejich zpracování pohádky ***M. Macourka*** **Barborka a cucavé bonbony**. Velice poučný příběh o tom, jak se zuby při konzumaci cucavých bonbonů nudí, začnou proto hrát na schovávanou a postupně jeden po druhém vypadávají, je s energií a nadhledem, za použití jednoduchých jevištních metafor, odehrán skupinou zhruba jedenáctiletých dětí. Představení **Guvernantka** podle povídky ***A.P. Čechova*** v podání tří členek **ostravského Dividla** mířilo k jinému publiku. Pracovalo také s náznakem psychologického herectví, což bylo dáno i věkem hrajících dívek – okolo sedmnácti až dvaceti let. Pro starší diváky bylo i **Procitnutí jara *F. Wedekinda*** v dramatizaci (*H. Šmahelová* a *B. Voráčová*) a předvedení oddílu **Přepravka domácích Brnkadel**. Toto představení jsme viděli ve sklepní scéně CED, která umocnila jeho magickou atmosféru, pracující s jemnými náznaky, psychologií postav, metaforami a citlivým herectvím odkrývajícím otázky tabu dospívání a života a smrti. Představení bylo jedním z vrcholů divadelní části přehlídky. Poslední inscenaci tohoto dne přinesl domácí profesionální soubor **DHNP**. Bylo jí **Shakespyré – commedia plná omylů**, která byla skvělou tečkou divadelního podvečera.

„Divadelní část letošního Brnkání na cestách tak byla především ve znamení hledání. Hledání cesty od realismu k metafoře, od psychologického „neherectví“ k poctivosti přirozeného jevištního bytí, hledání cesty, jak jasně sdělit to, co chci.“

Dividlo Ostrava / Don Quijote de La Mancha. Foto: archiv přehlídky.

Také v pátek se hrálo divadlo, a to v SVČ Lužánky, kam se Brnkání přesunulo. Den začal hororovou autorskou povídkou **souboru ZŠ TGM z Moravských Budějovic** s názvem **Tři přání**. Základem je motiv nešťastné smrti syna a neuváženého přání splněného kouzelným předmětem. Tento soubor se pravidelně pokouší o velké formáty a realistické herectví v podání –náctiletých, a ne vždy se jim podaří udržet základní dramaturgickou linii příběhu. Tentokrát se jednalo o zdařilejší pokus, byť se stále vnucovala otázka věrohodnosti hereckých projevů takto starých dětí. O realistické ztvárnění života se ostatně pokusila také **Přípravka Střední z Brnkadel** v autorské inscenaci **Mazlík**, vzniklé na základě improvizací dětí. Základní příběh, byť jeho překvapivá pointa ukázala, že se jedná o anekdotu, byl ale zdlouhavý a málo zajímavý. Podobně, byť už přece jen se snahou o metaforu, dopadla **Přípravka Velká** téhož souboru s opět autorskou inscenací s názvem **Pravda vyplave na povrch…**. Jejich příběh o dívce, která je obětí šikany a domácího násilí, nenabízí dětem možnost nadhledu a metaforického vyjádření. Jakýmsi mezistupněm mezi těmito realistickými výjevy a divadelní metaforou bylo představení **slovenského souboru DDS Kamarát z Martina** s názvem **Robin Hood**. Předlohou byl televizní seriál a scénář vznikl na základě úprav jedné ze starších členek souboru, která pak hrála i titulní roli. Už v seriálové předloze se objevují prvky parodie a situačního humoru, které dramatizátorka dovedla ještě dál. Představení se tak pohybuje na hranici kýče a laciné zábavy, přestože z něj čiší to, že se jím herci baví. Divadelní prostředky jsou přitom poměrně vkusné a jednoduché a poukazují ke hře a hravosti. Přesto už jsme od Martinských viděli mnohem zajímavější kusy…

Jinými příklady byly inscenace, které pracovaly buď s kvalitními předlohami, nebo stavěly na divadelním jazyce. K nim patřila především čapkovská **Princezna solimánská** souboru **Ty-já-tr z Prahy**. Skupina nejmladších účastníků Brnkání předvedla s obrovskou energií svou hru na princeznu, sultána a lékaře z Čech. Naopak nejstarší účastníci z **DDS Dividlo Ostrava** představili svou dramatizaci několika povídek ***K. Houby*** pod názvem **Cizinka**. Tyto absurdní texty stále provokují už několikátou generaci teenagerů. Dividlo

se pokusilo o jejich propojení a některé z obrazů měly opravdu sílu. Problémem zůstává jak konec poslední povídky Zahrada, tak celého kusu. Zajímavým pokusem o dramatizaci dlouhé ságy byla inscenace domácích **Golemů z DDS Brnkadla** s názvem **Řada nešťastných příhod**. Je na ní velice cenný a sympatický pokus o jevištní metafory a divadelní obrazy nepotřebující slovní vysvětlení. Problémem je dramatizace sama – její linka, jasnost závěru a stavba celého příběhu vzniklého z celé řady drobných epizod. Každopádně má ale oddíl nakročeno ke vzniku zajímavé inscenace.

Divadelní část letošního Brnkání na cestách tak byla především ve znamení hledání. Hledání cesty od realismu k metafoře, od psychologického „neherectví" k poctivosti přirozeného jevištního bytí, hledání cesty, jak jasně sdělit to, co chci. Zároveň se oproti jiným ročníkům více otevřel prostor starším dětem nad patnáct let, což přineslo své klady i problémy.

Na novou cestu se Brnkání vydalo v sobotu ráno. Všechny soubory se přestěhovaly na Hrad a zámek Dolní Kounice, který jim nabídl prostory pro divadelní dílny i večerní představení **DDS Dividlo** s názvem **Don Quichote de La Mancha**. Celý, značně vybydlený prostor i zásluhou lektorů, kterými byli Saša Rychecký, Monika Svobodová, Jirka Hauser, Eva Šrotová, Alena Opluštilová a Jirka Nováček, ožil dětskými hlasy, zpěvem, hudbou, potleskem a energií, a tak jsme v neděli dopoledne mohli provádět návštěvníky po hradě a zahrát jim sedm pověstí z hradu a okolí v prostorech renesančních sálů a komnat. Dílny nabídly dětem možnost spolupráce napříč soubory, poznání nových lektorů a způsobů práce i setkání s historií a současností místa s velmi působivou atmosférou.

Brnkání na cestách se vydařilo. A to nejen zásluhou organizátorů – vedoucích a dětí z DDS Brnkadla, ale i majitelů Hradu a zámku Dolní Kounice a Divadlu Husa na provázku. Bylo jiné, bylo nové a bylo příjemné. Doufejme, že spolupráce těchto subjektů a dětských divadelních souborů bude pokračovat i nadále a že se zase za rok všichni sejdeme!

Seznamte se, prosím, toto je Údivadlo Kopřivnice…

Rozhovor s Danem Brchelem, zástupcem ředitele DDM Kopřivnice připravila ***Pavlína Schejbalová***

S pohledem na stránky kopřivnického domu dětí a mládeže člověk žasne nad šíří jeho záběru. Dá se říci, jaké místo v nabídce DDM zabírá divadlo?

Jmenujeme se Údivadlo. Pod touto hlavičkou ve dvanácti souborech pracuje v současné době dvaaosmdesát členů. Jsou to děti od sedmi let až po vysokoškoláky. Jednotlivé soubory jsou tvořeny členy přibližně stejné věkové skupiny nebo podle aktuálního tématu či tvorby. Účastníme se přehlídek jak dětského, tak i studentského divadla směřujícího k Náchodské prima sezóně, či přehlídek směřujících na Šrámkův Písek.

Jaké divadelní akce pořádáte?

Divadelní společnost Údivadlo pořádá hned několik akcí: každým rokem, vždy první víkend v červnu, u nás propuká čtyřdenní přehlídka dětského a studentského divadla pod názvem **Kopřivnická bedna**, je to přehlídka nepostupová, s diskuzními kluby a doprovodným programem. Hraje se v sále a sálku Údivadla a na jevišti na zahradě. Každoročně také, vždy poslední víkend před Vánocemi, u nás kyne přehlídka studentského a jinak mladého divadla pod názvem **Vánočka.** Opět je to přehlídka nepostupová s diskuzními kluby a doprovodným programem. Dále se zde v nepravidelných intervalech odehrávají pořady pod názvem **Divadlení s Údivadlem**. Jde o akci, na které se objevují premiéry jednotlivých souborů anebo se jedná o sérii představení jednoho souboru Údivadla. Je to vždy příjemná podvečerní a večerní událost. A nakonec je třeba zmínit **Divadelní variace**, které pořádáme ve spolupráci s Kulturním domem Kopřivnice. Jedná se o divadelní improvizace na téma, které napíší přítomní diváci.

DS Septima Cé Přerov / Kolektiv souboru: … tak se z lesa ozývá. Foto: archiv přehlídky.

Asi aktuálně poslední divadelní akcí je letošní Kopřivnická bedna. Jaké jsou propozice této přehlídky, kdo se jí může zúčastnit?

Posláním přehlídky je předvést si navzájem své dosavadní divadelní zkušenosti a dovednosti, vzájemně se inspirovat a obohatit. Přehlídka není omezena konkrétním divadelním druhem. Probíhají diskuzní kluby, podle zájmu jsou k dispozici dílny či společný program. Během přehlídky probíhá hlasování o diváckou cenu. Na závěr nechybí strašidelný happening. No, prostě se strašíme…

Soubory mají k dispozici jeviště o rozměrech sedm krát tři metry, jde tedy spíše o představení malých jevištních forem. Dále je tu možnost hrát na venkovním pódiu, které máme na zahradě. Účinkující soubory neplatí žádný účastnický poplatek, vstup na všechny divadelní představení přehlídky je zdarma. Zájemci se mohou hlásit přímo u mě v našem DDM. Letošní ročník proběhl od čtvrtka 29. 5. do soboty 31. 5.

A jak se vydařil?

Bylo odehráno dvacet čtyři představení. Z toho deset skupinami z Údivadla. Například dramatizace 2000 mil pod mořem, volné zpracování místní pověsti do tajemného příběhu Marina, Příběh o Modrém drahokamu a Zelené Gizele Martina Koláře nebo Projekt Kohen propojující pohybové divadlo a audiovizuální tvorbu.

Na naší přehlídce udělujeme diváckou cenu. Návštěvníci vždy po představení mohou hlasovat tak, že vloží kuličku do otvorů v hlasovacím zařízení. Pod otvory jsou nápisy: nic moc, dobré, dost dobré, výborné a nepochopil jsem. Diváckou cenu získává ten soubor, který má na konci přehlídky nejvíce procentuálně přepočtených kuliček vhozených do otvoru výborné. Letos to byl soubor Septima Cé z Přerova s inscenací …tak se z lesa ozývá. Ovšem je to názor diváků, a ten se samozřejmě nemusí shodovat s pohledem divadelníků řemesla znalých…

Proč není přehlídka soutěžní?

Mám rád uvolněnou atmosféru a pohodu. Na soutěžních přehlídkách sem tam vylezou ze svých nor a děr emoce, soutěživost, závist, nevraživost, rivalita.... a to i přesto, že se pořadatelé snaží udělat vše pro to, aby nic takového nepřišlo.

Když se hraje Duhové divadlo

Jitka Čápová

Jaké to je, když se sejde 186 herců ve věku 10–18 let v Písku? Jaké to je, když pubertální mládež hraje 2200 let starou hru, jejímž autorem je sám Plautus ? A jak to všechno vypadá z hlediště? Kdo z vás má rád divadlo, může tohle všechno zažít na Duhovém divadle. Již tři roky po sobě probíhá začátkem června v Písku tato celostátní dětská divadelní přehlídka představení waldorfských škol a regionálních dětských souborů. Pořádá ji Sdružení rodičů a přátel Svobodné waldorfské školy v Písku.

v republice a zrovna divadlo je naší srdeční záležitostí, takže jsme se chopili iniciativy.

A jaké bylo letošní Duhové divadlo? K vidění bylo 18 představení na třech scénách, další dvě představení zhlédly děti z waldorfské MŠ Sluníčko a senioři v domovech důchodců.

Letošní programová nabídka se od loňské dost lišila. Snad jen hostitelská Svobodná škola zůstala ve svých třech představeních věrná klasickým divadelním hrám. Zbytek republiky (9 souborů) sáhl většinou k autorským hrám, často se sami herci podíleli na scénáři. A jelikož jedním z hlavních cílů přehlídky je sám proces tvorby inscenace, dá se říct, že děti se zapojily více než loni.

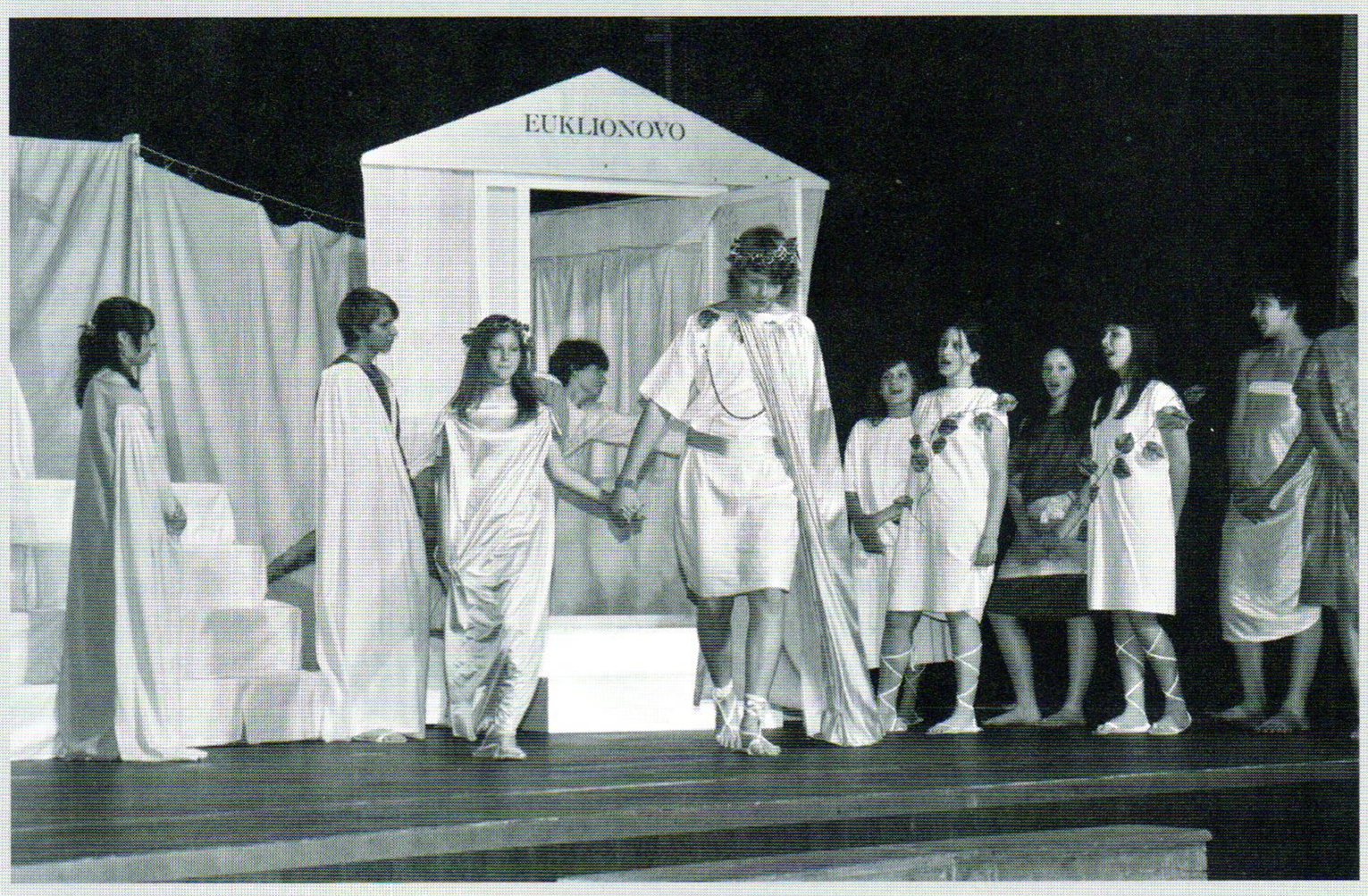
Konkrétně k vidění byla tato představení waldorfských škol: ZŠ Příbram 3. tř. – Hra o Josefovi, starozákonní příběh o životě Josefa; ZŠ Semily 8. tř. – Thanks god it's Friday (Díky Bohu, že je pátek) – příběhy vyprávěné americkými černochy na počátku 20. století; ZŠ Brno 9. tř. – O princeznách trochu jinak – loutkohra, ve které se setká řada princezen, kterým by se to jinak nepodařilo; ZŠ Ostrava 7. tř. – Hra na obchod – veselohra; ZŠ Svobodná Písek 7. tř. – Parsifal – rytířský příběh; ZŠ Svobodná Písek 8. tř. – Komedie o hrnci – sloužila Molièrovi jako základ pro Lakomce; ZŠ Svobodná Písek 9. tř. – Dalskabáty hříšná ves – loutkohra, variace na loňské téma; SŠ Ostrava – Akvárium – v akváriu nežijí jen sladkovodní ryby, ale i filmové hvězdy.

„Myšlenka na pořádání akce se zrodila při setkávání pedagogů waldorfských škol... /.../ Již v první třídě žáci nacvičují krátké scénky a vyvrcholením dramatické práce je nastudování rozsáhlého představení v osmé třídě."

Představily se i dvě inscenace regionálních dětských souborů: DDM Písek – W.S.W. – jaké jsou ženy v dílech W. Shakespeara; DS při SUD Č. Budějovice – Tramvaj – etudy z obyčejného dne v obyčejné tramvaji.

Letošní novinkou bylo vystoupení profesionálního hosta – mima Michala Hechta. Jeho pantomimické etudy nenechaly žádnou bránici v klidu. Všichni se pak těšili na pantomimické workshopy, které s ním druhý den probíhaly. Daly účastníkům velkou inspiraci a chuť do další dramatické práce.

Za organizátory věřím, že příští, 4. ročník nenechá milovníky divadla v klidu a přijdou v hojném počtu. Myslím, že takový pěkně zvládnutý čtrnáctiletý Parsifal není často k vidění.

ZŠ Svobodná Písek (8. třída waldorfská) / Plautus: Komedie o hrnci. Foto: Jitka Čápová.

Myšlenka na pořádání akce se zrodila při setkávání pedagogů waldorfských škol na vzdělávacích seminářích. Dramatická výchova má totiž v této pedagogice své nezastupitelné místo. Je používána jako přitažlivá a funkční metoda v nejrůznějších předmětech, např. včetně fyziky a biologie. Ale to byste museli vidět na vlastní oči a ještě lépe zažít na vlastní kůži. Již v první třídě žáci nacvičují krátké scénky a vyvrcholením dramatické práce je nastudování rozsáhlého představení v osmé třídě. Zde se přistupuje zejména ke klasickým hrám. V Písku to byly za poslední roky tituly jako Strakonický dudák, Sen noci svatojánské či Dalskabáty hříšná ves. Takové představení trvá pak hodinu a Dalskabáty dokonce dvě hodiny deset minut. Sami uznáte, že bylo jen otázkou času, kdy dozraje myšlenka a potřeba předvést výsledky svého úsilí nejen rodičům v rodném městě, ale i kolegům z jiných waldorfských škol v republice a zároveň zhlédnout dílo kolegů z jiného kraje. A tak se zrodilo Duhové divadlo. Písecká waldorfská škola je nejstarší školou tohoto typu

ZŠ Brno (9. třída waldorfská) / Kolektiv souboru: O princeznách trochu jinak. Foto: Jitka Čápová.

E. Albakyan Th., Jerevan, Arménie
W. Saroyan, A. Albakyan:
Smím prosit?
Foto: Tomáš Hrdlička.

Zpráva z babylonské věže aneb Apostrof 08

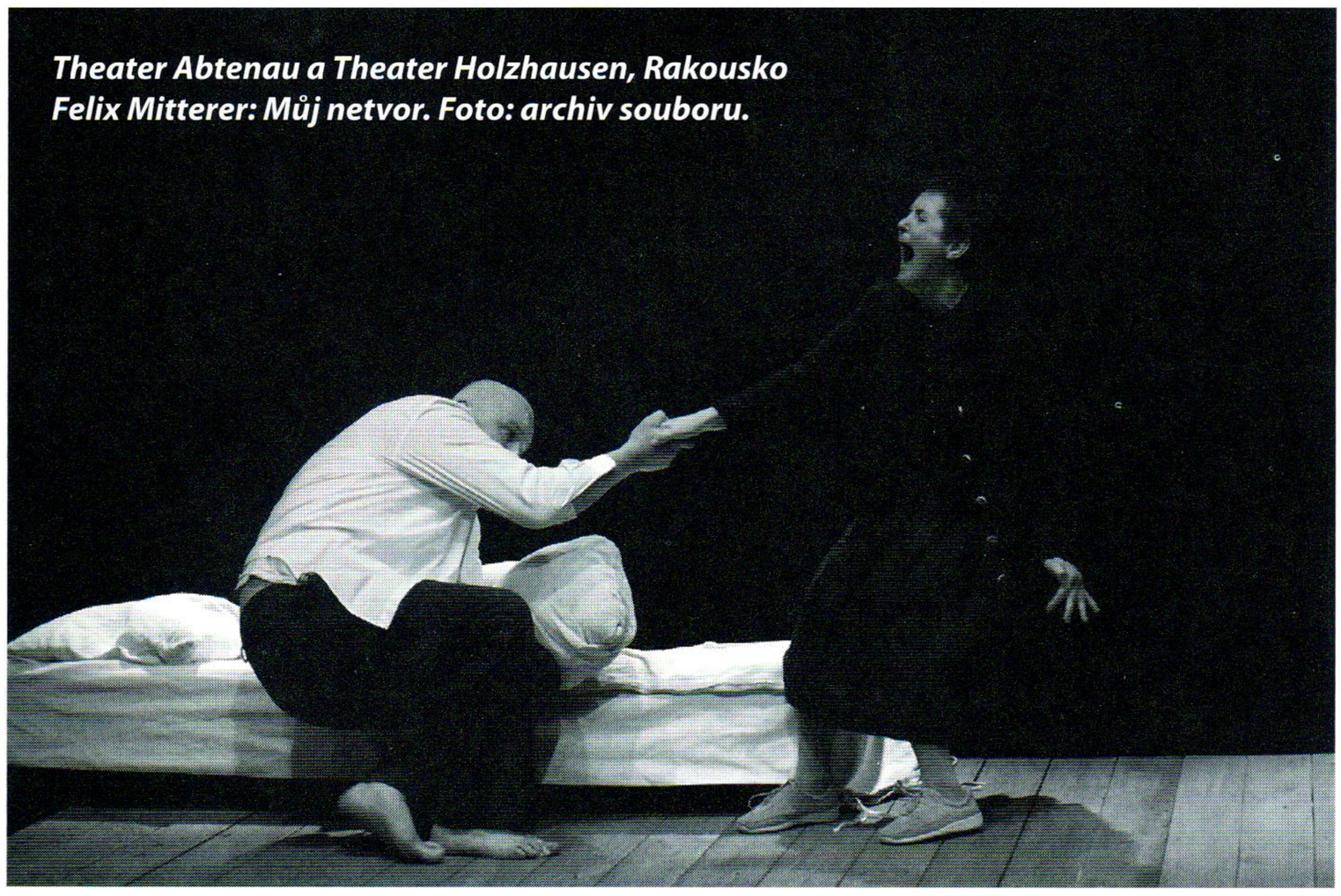
Vladimír Hulec

Mezinárodní pražský festival nezávislých a amatérských divadel Apostrof se letos konal již podesáté. Jelikož je v dost vypjatém termínu – ve stejnou dobu se konává královéhradecký festival regionů a jeho Open air program, začínává Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary, končí školní rok a začínají prázdniny – nikdy jsem na tomto festivalu nebyl. A myslím, že nejsem jediný, kdo by si ho jinak nenechal ujít. Apostrof je snadno přehlédnutelný a léta přehlíženým festivalem. Přitom – soudě podle letošního programu a z rozhovorů s pamětníky – je to velká škoda. Pro obě strany – pro festival i pro nás, divadelníky a případné diváky.

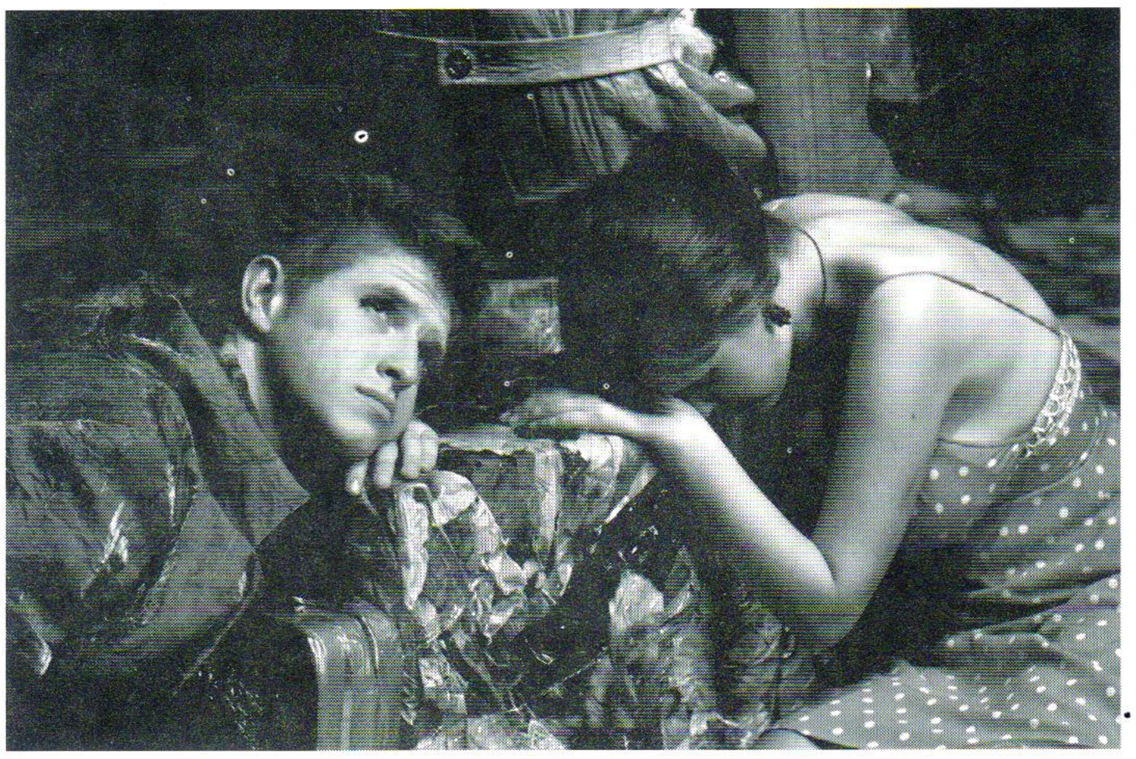
Apostrof 08 se konal pět dnů, od pátku 27. června do úterý 1. července. Hrálo se v Divadle v Celetné a Disku (obvyklé Divadlo Na zábradlí bylo letos nedostupné) a denně se odehrála dvě (první a poslední den) nebo tři představení. Festivalu se účastnily soubory z ČR (americko-české duo Komlosi-Čechová s inscenací Láska je Love, Love je Láska), Slovenska, Rakouska, Maďarska, Arménie, Itálie, Estonska, Mexika, Jižní Koreje a Ruska. Už to samo o sobě je pozoruhodné. Kdo z nás kdy viděl divadlo z Arménie, Jižní Koreje nebo Mexika? A nejen viděl, ale mohl se s tvůrci potkávat a diskutovat. Podmínkou (či alespoň představou) pořadatelů totiž je, aby soubory v Praze a na festivalu zůstaly po celou dobu jeho konání. Samy si platí cestu a vystupují zadarmo. Organizátoři hradí pobyt, malé diety a pochopitelně vstup na všechny festivalové akce. Během pěti dnů tak vzniká v Praze jakási malá komunita světových divadelníků, která vytváří velmi příjemnou globální atmosféru. Chodí na většinu představení, jsou divácky přívětiví, velmi tolerantní a hlavně vnímaví. A tak nikdo na festivalu zcela nepropadne a divadelně nejpozoruhodnější inscenace jsou ceněny a vyhrávají „diváckou cenu". Po představení totiž diváci mohou hlasovat, jak moc se jim líbilo. Soubor s vítězným představením je pak automaticky pozván na příští ročník festivalu.

Loni to bylo **maďarské DS Kompánia** s vlastní úpravou Shakespearova Romea a Julie do pohybově rituálního divadla. Letos přivezlo formálně obdobnou úpravu jiné ***Shakespearovy*** tragédie nazvanou ***Úpravy k Othellovi***. Divadelně poučená práce přeměňuje Shakespeara v pohybové divadlo. Herci jsou vynikající tanečníci, používají soudobou živou i nahranou akustickou world music, důležité je svícení a rituální atmosféra. Letošní víceméně meditativní představení, pozoruhodné mj. tím, že na jevišti byli živou součástí i živí kapři v akváriu, patřilo opět k vrcholům festivalu. Nakonec skončili v divácké anketě druzí.

Vítězství si odnesl soubor **Art-3 Theatre** z hlavního města **Cheucheon jihokorejské provincie Gangwon**. Patří mezi nejúspěšnější jihokorejská malá divadla, často hostuje ve světě, dokonce i u nás již několikrát vystoupilo (v roce 2005 v CED s inscenací The Dark a v 2006 v brněnském G-Studiu s lonescovými Židlemi a se souborem Koule dokonce uvedl premiéru hry Luďka Kašparovského Variety). Na Apostrof přivezl pozoruhodnou adaptaci ***Genetových* Služek** do moderního pohybového divadla, ovšem plně vycházejícího

Theater Abtenau a Theater Holzhausen, Rakousko
Felix Mitterer: Můj netvor. Foto: archiv souboru.

Teatr Vstreča Kemerovo, Rusko / I. Vyrypajev: Město, kde žiji. Foto: Tomáš Hrdlička.

Art-3 Theatre Cheucheon, Jižní Korea / Jean Genet: Služky. Foto: Tomáš Hrdlička.

z asijských tradic. Dvě herečky ztvárnily služky Claire a Solange jako zrcadlový obraz jednoho člověka, který bojuje sám se sebou. Pohybově vynalézavé představení se spoustou odstínů, od erotických přes humorné po existenciální, by jistě potěšilo Petra Lébla. Bylo obdobně jako kdysi jeho Služky naprosto „ulítlé" a bořící tradice vnímání a výkladu tohoto textu.

I o většině dalších inscenací by se dalo psát v superlativech. O umělecky vytříbeném vkusu festivalové dramaturgie snad svědčí i to, že dvě festivalové inscenace – zcela nezávisle na hostování v Praze – byly pozvány na letošní Jiráskův Hronov: ***Brechtova* Malomeštiakova svadba** v režii Jozefa Krasuly a interpretaci spojených **prievidzkých** souborů **Divadlo „A"** a **Divadlo Shanti** a **rakouské** „spojenectví" **Theater Abtenau / Theater Holzhausen** s inscenací ***Mittererova*** dramatu **Moje monstrum** (též Mein Ungeheuer – Můj netvor, pozn. red.). Jsem zvědav, jak dopadnou tam. V Praze byla Krasulova expresivně groteskní Svatba bouřlivě aplaudovaná, zatímco duu rakouských herců Veronice Pernthanerové a Matthisaovi Hochradlovi se nepodařilo překonat jazykovou bariéru a jejich vystoupení působilo jako těžce proniknutelná, do sebe uzavřená produkce dvou starších amatérských herců, kteří si chtěli „pořádně" zahrát. (Možná by stálo za to, kdyby se oba festivaly v takových případech spojily a společně vyprodukovaly české titulky.)

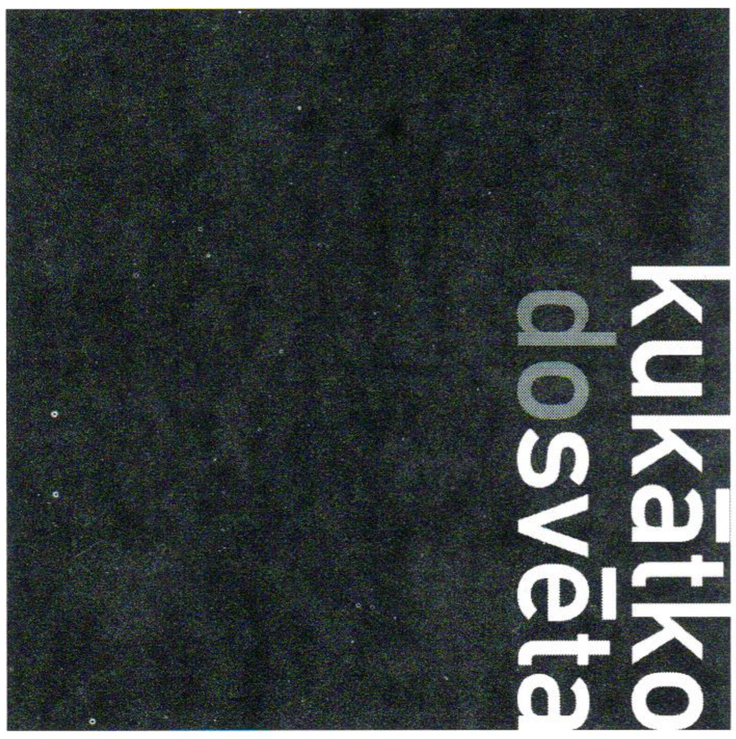
Za zvláštní pozornost jistě ještě stojí divadlo pro nevidomé – **Teatro Carpa Ancira** ze **středomexického** města Puebla s inscenací **Dům touhy**. Soubor tento inscenační projekt poprvé uvedl v roce 1999, tehdy skutečně jako experimentální divadelní představení pro omezený počet (maximálně šedesát) slepých návštěvníků. Obraz nahrazuje intenzivním zvukem, popisem situací, prostorovým rozvrstvením po celém sále, občasným dotekem herce a výraznými pachy (opilec skutečně páchne, až se otřesete) a dokonce chuťovými prvky (každý dostane během představení pop-corn). Pro obrovský zájem hrají dnes tuto inscenaci z cirkusového (!) prostředí i pro vidomé, ovšem dají jim ještě před vchodem do sálu neprůhledné černé škrabošky tak, aby byli rovnocenní slepým. Nevím, jak působí představení v zemi původu nebo v jazykově srozumitelných krajinách (uvedli ji prý již více než tisíckrát – ve všech 24 mexických státech, ve Washingtonu, Izraeli, Kolumbii, Kubě, Tchaj-wanu, Chile), ale při velmi krkolomném překladu do angličtiny se jen málokdo (pokud vůbec) mohl v ději orientovat. A ostatní složky a jejich využití tak výrazné, aby tento handicap překonaly, nebyly.

A jak jsem se na festival dostal já? Hlavní dramaturg Akram Staněk mě vyzval, abych po každém představení vedl zhruba desetiminutovou debatu mezi diváky a souborem. Vznikala tak pozoruhodná vícejazyková (simultánně se tlumočilo do a z angličtiny) myšlenková setkání, jež – k mému překvapení – v sobě nesla mnoho informativního a podnětného (diskuze byly konkrétní a přitom velmi korektní, diváci vnímaví, režiséři a herci otevření), co by se v později zvolených setkáních vytrácelo.

Festival skutečně působil velmi dobře. Po organizační i umělecké stránce. Ukázalo se, že amatérská obuv, již má zatím vetknutou v podtitulu, je mu už trochu malá. Svou dramaturgií a divadelním cílením vstoupil na půdu otevřených festivalů, kde se nehledí na statut, ale na otevřenost a kvalitu. Vedle již zmiňovaných inscenací patřilo k uměleckým vrcholům festivalu hlavně **estonské** výtvarně výrazné (až v jakémsi „čistém" kódu asijského výtvarného kódu, s využitím multimediálních možností zvuku a obrazu), herecky silné zpracování depresivního textu ***Sarah Kane* Psychóza ve 4:48** studentského divadla **Tartu,** a také hostování **trnavského** divadla **Disk** s ***Uhlárovou*** autorskou postmoderní, velmi jízlivou a ironickou, kaleidoskopicky podanou vizí současnosti **Plazenie**. Návrat Blaho Uhlára na pole amatérského divadla, toť událost sama o sobě. Se svými „bývalými" Trnavskými (začínal zde v roce 1987) si rozuměl náramně. Obě inscenace bych doporučil všem festivalům u nás – třeba právě Hronovu.

Amatérství se na Apostrofu vrací k původnímu významu toho slova – „milenectví". Kdokoli se aktivně účastní tohoto festivalu, miluje divadlo.

„Pohybově vynalézavé představení se spoustou odstínů, od erotických přes humorné po existenciální by jistě potěšilo Petra Lébla. Bylo obdobně jako kdysi jeho Služky naprosto „ulítlé" a bořící tradice vnímání a výkladu tohoto textu."

„...divadlo pro nevidomé – Teatro Carpa Ancira ze středomexického města Puebla /.../ inscenační projekt poprvé uvedl v roce 1999, tehdy skutečně jako experimentální divadelní představení pro omezený počet (maximálně šedesát) slepých návštěvníků."

U nás jsme už odvykli…

Jan Hnilička

Ve dnech 19.–22. června se v německém Rudolstadtu konal 1st International Theatre Festival for Children and Young People. Studio Divadla Dagmar Karlovy Vary na něj přivezlo inscenaci Kdyby bylo nebe… Ve festivaly nabitém červnu jsme bohužel v Rudolstadtu strávili jen dva dny a neviděli jsme zdaleka všechna představení. I tak to ale stálo za to.

Rudolstadt, krásné malé městečko založené už roku 776, je na první pohled kulturní ráj. Kromě historických objektů (za zmínku stojí především zámek Heidecksburg) pořádá mnoho tanečních, divadelních a folklorních festivalů, koncertů atd. Festival organizuje, zaštiťuje a z hlavní části financuje BDAT (Svaz německých amatérských divadel) spolu s Thüringer Amateur Theaterverband a městem Rudolstadt. Hlavní předností festivalu byla, jak jinak, naprosto dokonalá organizace. Jak v komunikaci se soubory v přípravách, tak na místě. U nás jsme už téměř odvykli, že technické požadavky jsou se samozřejmostí do puntíků splněny, problémy vyřešeny, ještě než nastanou. Časový harmonogram je vyvážený a dodržovaný a každý, od uklízeček po ředitele, pro vás udělá maximum, a vše pochopitelně s úsměvem. I zázemí bylo kvalitní a hlavně odpovídající. Hlediště zaplněné, ale (až na jednu výjimku) ne přecpané. Stejně tak kapacity pro ubytování a stravování (oboje na dobré úrovni) byly adekvátní. Asi jediný festival u nás, který by se mohl srovnávat s durynským festivalem (kvalitou organizace i formou), je Apostrof.

„Z přijetí našeho představení Kdyby bylo nebe… jsme měli lehké obavy, jelikož představení stojí do značné míry na textu… /…/ Byli jsme však mile překvapeni, jak soustředěně publikum s inscenací šlo…“

Každé představení (celkem jich bylo osm) uváděla, a celým festivalem provázela, dvojice klaunů. Nutno dodat, že velmi vkusně i vtipně. Jsou to dva herci ze souboru **Die Schotte**, který jsme viděli jako první s improvizačním představením **Teatra Pak**. Improvizace a skeče, diváky zadávané okolnosti, režisérka jako moderátorka (a především motor celého představení) – principy improvizační ligy s jediným zásadním rozdílem: nešlo o soutěž. Čtveřice velmi řemeslně zdatných mladých performerů spolu nesoutěžila ani nezápasila, což bylo jednoznačně ku prospěchu celé věci. Jediným cílem bylo bavit sebe i diváky. I přes neporozumění textu se bylo stále na co dívat. Bylo vždy zcela jasné, nejen o jakou se jedná situaci, ale také že všichni čtyři jsou naladěni na stejnou vlnu a perfektně si na jevišti rozumějí. Nebylo možné neobdivovat jejich pohybovou flexibilitu, práci s hlasem, schopnost imaginace či precizní budování situací a point. Skvělá kultivovaná zábava.

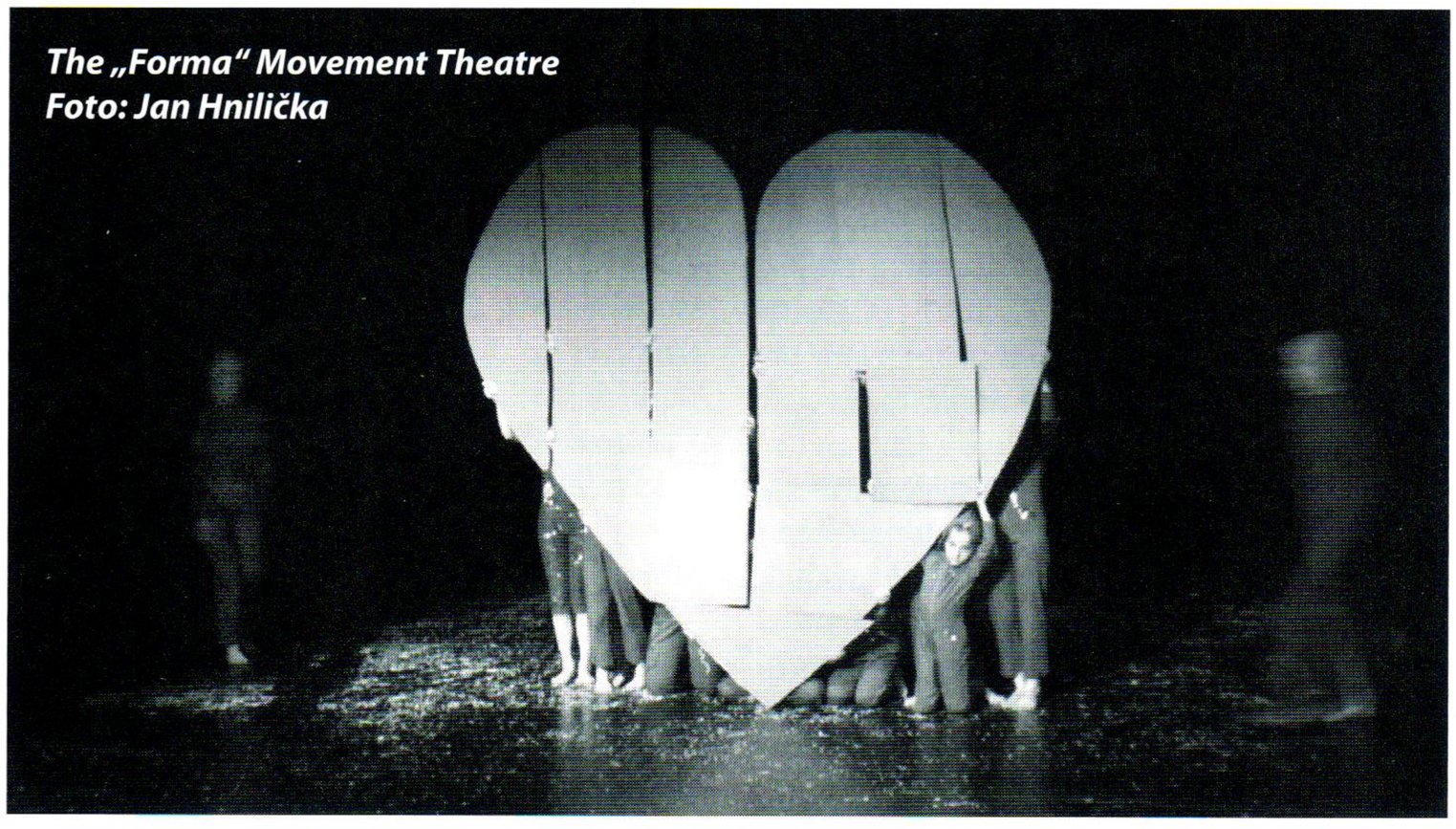
Inscenace **Wunsch-Starr-Krampf (TheaterJugendClub Rudolstadt)** se hrála jako jediná v prostoru přilehlé komorní scény nazývané maskérna. Je o něco málo menší než hronovská Slavie a má o něco více světel než sál Josefa Čapka. Představení postavené hlavně na slově bylo pro německy nehovořícího diváka hůře stravitelné, nicméně svým jednoduchým principem ne nesrozumitelné. Skupina mladých lidí (rozdělená na „silné“ a „slabé“) si navzájem vypráví, ukazuje, hraje své příběhy, znovu je prožívá. Témata se v krátkých situacích odvíjejí v podstatě chronologicky. Od problémů se sebevědomím, obezitou a začleněním se mezi ostatní, až po těhotenství a partnerské neshody. Bohužel herectví více než stylizované se chvílemi mísilo s lehce křečovitou expresí. Obě tyto polohy měly daleko nejen k sobě navzájem, ale i k přirozenosti a uvěřitelnosti vůbec. To, že se nacházíme v blázinci, bylo jasné už téměř na začátku, takže závěrečný příchod zřízenců se svěracími kazajkami postrádal překvapení i náboj. Jedním z mála zajímavých prvků, prolínajícím se celou hrou, byl proces iniciace jedné z novicek mezi „ty, jež mají navrch“, oblečených do latexových kabátků. Rozumět textu, byl by snad dojem lepší.

Z přijetí našeho představení **Kdyby bylo nebe**… jsme měli lehké obavy, jelikož představení stojí do značné míry na textu, v dějové struktuře se leckdy i český divák ztratí a téma holokaustu je stále dost citlivé. Byli jsme však mile překvapeni, jak soustředěně publikum s inscenací šlo a snažilo se jí porozumět, přijmout ji. I divácká kultura je v Německu na trošku jiné úrovni, a to se hlediště zaplnilo z poloviny veřejností a z druhé ostatními účastníky.

Festival měl také doprovodný program: na páteční odpoledne připadla přednáška, či spíš diskuze na téma Dětské a mladé divadlo – mezi hrou a uměním, sobotní odpoledne patřilo dětem. V parku před divadlem proběhly ukázky řemesel, které si nejen děti mohly i samy vyzkoušet. Hry samozřejmě nechyběly. Po obě dopoledne byl pořádán workshop, jenž vedli divadelní pedagogové Julia Kristine Vohl a Nils Hanraets v dalším z divadelních prostor, v menším, ale variabilním sále. Každý soubor měl k dispozici čtyři volná místa. Práce byla zaměřená na komunikaci a vnímaní sebe sama i partnerů. Díky hravému a vřelému přístupu se smazaly všechny věkové rozdíly a děti i dospělí se spolu i navzájem skvěle bavili. Každý večer byla k dispozici soukromá divadelní diskotéka, což byl pro mnohé, nejen dětské, účastníky velkolepý zážitek.

Na nedělní dopoledne zbyl **Příběh o modrých baloncích a červeném hadu** polského **The „Forma“ Movement Theatre**. Skotačení malých dětiček s balonky na hlavě bylo sice milé, ale zcela bez řádu nebo pohybové jednoty. Obrazy s barevně prosvícenými šálami a balonky letícími k provazišti jsou sice krásné, ale nestačily. Na závěr: z kartonů složené velké srdce už jen dokonalo dílo patosu. V tanečních oborech většiny našich ZUŠ se dělají věci nejen hezčí, ale hlavně pohybově i scénicky hodnotnější. Určitě by však bylo dobré zmínit arménské představení **Oféliino stínové divadlo**, které jsme bohužel neviděli. Nicméně podle názorů všech se stalo nejlepším představením za celé čtyři dny vůbec.

Díky tomu, že celý festival se natáčel, byl na závěr, kromě obvyklého děkování a předávání účastnických listů, připraven filmový průřez celým jeho průběhem s ukázkami z představení i ostatního dění. Odvážně zvolenému podnázvu Fantastic – Fantastisch celý festival dostál. Těším se, až takovéto akce budou běžné i u nás. Snad se brzy dočkáme.

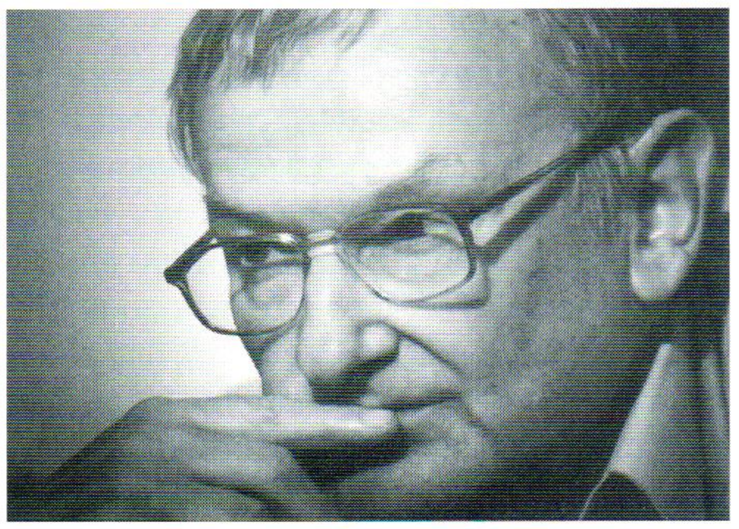

The „Forma“ Movement Theatre
Foto: Jan Hnilička

postgraduální sloupky

Paměť divadla IX

Jan Císař

Okresní a krajská kulturní střediska byla výsledkem normalizačního procesu, neboť byla zřízena proto, aby udržovala a upevňovala pevný dohled a direktivní řízení nad celou amatérskou oblastí – neboli, jak se tehdy říkalo, nad kulturně výchovnou činností. Ohlížím-li se však dnes nazpět za těmi sedmdesátými a osmdesátými lety, mám dojem, že se to tak docela nepovedlo. Naopak, mnohé z toho, co tehdy zakládalo slávu amatérského divadla, bylo v řadě směrů a v mnoha oblastech spojeno nějak s činností těchto zařízení pověřených „metodickou péčí" o tuto oblast. Nechci nic idealizovat. Zajisté, že tato „metodická zařízení" dostala do vínku důraznou a pevnou ideologickou a politickou směrnici, jíž se měla řídit a v jejím duchu prosazovat a usměrňovat činnost divadelních amatérských souborů. Ale praxe se v poměrně velkém množství případů od této směrnice lišila. Pokud jsem mohl s amatéry dělně a věcně pracovat na poli divadelním, bylo to převážně díky metodikům, kteří svou funkcí a jejím zaměřením – řekněme jejím rozsahem a předmětem zájmu, tj. divadlem – měli konkrétně tuto směrnici naplňovat.

Zase nechci nic přeceňovat ani podceňovat, ale výhodou paměti je to, že si nečiní nárok na to být historií. A tak si dovolím prohlásit, že podoba i kvalita amatérské činnosti byly do jisté míry – a někdy to byla hodně velká míra – závislé na tom, jaký byl na daném území metodik. Neboť mnozí z nich byli duší i tělem oddáni divadlu a metodickou péči chápali skutečně v jejím nejvlastnějším smyslu: jako starost o kultivaci a rozvoj amatérského divadla bez ohledu na jakékoliv ideologické a politické směrnice. Tím neříkám, že se občas nepotkali s nároky a požadavky, jež přinášely tlak v tomto směru. Ale většinou se v tom ti dobří a pro divadlo a divadlem žijící metodikové naučili chodit a chytře, rafinovaně, promyšleně tento tlak eliminovali. Jistě – někdy přišel tvrdý zásah, jenž si bezohledně vynucoval své. Ale byl drtivou většinou iniciován a také uskutečňován po linii státní, respektive jako důsledek usnesení orgánů KSČ a metodik nebyl k celé věci ani připuštěn nebo jen zcela okrajově.

Poznal jsem v tom dvacetiletí od počátku sedmdesátých let množství metodiků a ještě více metodiček, neboť to bývalo povolání do značné míry ženské. Zase nechci nic zveličovat ani umenšovat, činit z metodiků ovečky nebo beránky. Mnozí – či mnohé – se nijak neprojevili a do ničeho nezasahovali; nechávali všemu volný průběh a v nejlepším případě obstarávali jisté organizační úkony. Někdy měli to štěstí, že se v jejich amatérském aktivu našel člověk či lidé, kteří byli ochotni věnovat svůj čas i energii zasvěceně a oddaně „metodické péči" o amatérské divadelníky. V takovém případě záleželo jenom na tom, zda metodik pochopil, jaké má štěstí a ničemu nebránil; naopak – snažil se zabezpečit všemožnou podporu pro toto chvályhodné a pozitivní konání. Byli ovšem i metodici, kteří brzo poznali, že jejich funkce jim přece jen zaručuje jistou moc a začali ji uplatňovat. Některá má setkání s nimi byla zcela normální, řekl bych zcela kolegiální až přátelská, zvali mne, abych pro ně konal nějakou „osvětovou" činnost a zjišťoval jsem, že své věci rozumějí, že mají rozhled i dobré odborné zázemí. Ale pak se najednou jejich vůle a chtění rozběhly jinak, jinam v touze prosadit se, ukázat sebe sama, své postavení. A nastaly spory, hádky, umíněnost a někdy nastoupila i špatná, zlá rozhodnutí, jen aby takový metodik potvrdil, že má pravdu i sílu ji prosazovat. Což píšu především proto, abych potvrdil, že jakkoliv byli metodici v tom celém administrativním mechanismu malým a subalterním kolečkem, v mnoha směrech mohli dost, ne-li hodně a skutečně – byli-li dost zarytí, tvrdohlaví a neústupní – se jim mohlo zdařit ovlivnit, když nenarazili na odpor, velmi silně podobu amatérského divadla ve svěřeném jim územním celku. Znal jsem několik metodiků, kteří po léta působili jako amatéři v souborech, pro jejichž činnost měli někteří moji profesionální kolegové označení „prťáctví" a nikdo jim nikdy nevymluvil, že podporovat výlučně a přímo nadšeně tuto amatérskou polohu není zrovna nejšťastnější. Za léta svého fungování jako porotce jsem jednou jedinkrát ztratil sebeovládání, když jsem se setkal v soutěži se souborem, jenž nejenom udělal špatné představení, ale pod vlivem takového metodika byl dokonce přesvědčen, že je skvělý – už také prostě proto, že vůbec hraje – a dával nám to také jako porotě manifestačně najevo. Dodnes se prý v místě působení souboru tvrdí, že tehdy porota, jíž jsem předsedal, byla vůči souboru tak krutá, že od té doby nehraje a rozpadl se. Myslím si, že kdyby jednou jedinkrát, než byl poslán do krajské soutěže s tím přemrštěným sebevědomím, slyšel od svého metodika, že nedělají až tak úplně skvostné divadlo, mohlo to naše první a poslední setkání dopadnout přece jen poněkud jinak.

Ostatně – byl jsem mnohokrát vděčný metodikům, když nás jako porotu seznamovali s údaji o souboru, který se účastnil soutěže, a také dokázali souborům, které poprvé postoupily na vyšší stupeň soutěží říci před hodnocením, že nároky na ně kladené budou jiné, vyšší a že nejde o to je popravit a odstřelit, ale o to analyzovat a posoudit jejich činnost v jiném kontextu. Vzpomněl jsem si na toto počínání dobrých metodiků na letošní Loutkářské Chrudimi, kde před hodnocením každý soubor představovali tak říkajíc jeho „znalci". Mělo to řadu výhod, ale jednu nevýhodu: ten „znalec" nemohl a ani nechtěl učinit to, co dokázal dobrý metodik rozumějící divadlu i svým „pappenheimským", to jest amatérům svého území, s nimiž se delší dobu stýkal a jejichž práci znal zvenku i zevnitř: mohl je už předem taktně, ale jasně upozornit, kde je bota nejvíc tlačí.

„...podoba i kvalita amatérské činnosti byly do jisté míry – a někdy to byla hodně velká míra – závislé na tom, jaký byl na daném území metodik."

A tím jsem se dostal k těm metodikům, kteří svou činností jednak ovlivnili amatérské divadelnictví na území, jež jim bylo svěřeno, ale zároveň díky tomu jejich působení nějak zasáhlo i celorepublikovou (myslím tím českou, protože jsme tehdy byli federací) úroveň. Středočeský kraj byl v tomto směru vskutku velmocí. Nejenom Femadem, jenž se v jistém čase stal prvotřídní přehlídkou nejvyšší kvality. Vyrůstala tu i vyrostla celá skupina lidí i souborů, která si osvojovala jisté postupy a přístupy, kritéria a principy upoutávající svou osobitostí. Byla to jistě nemalá zásluha Jarmily Černíkové-Drobné, která ač „nemetodik" a ještě normalizačním režimem proskribovaná, dokázala i díky středočeským metodikům, kteří ji uměli dát pro její činnost prostor, vytvořit v jistém směru skutečnou „metodickou" školu. Dodnes, slyším-li mluvit o divadle některé lidi, jež vyšli z této „metodické" líhně i výhně, si vždycky vzpomenu na Jarmilu a na její vystupování před amatéry a uprostřed amatérů.

Za sebe děkuji v tomto smyslu bývalému Východočeskému kraji, v němž metodická péče měla pevnou, jasnou, srozumitelnou koncepci a jak ve všech amatérských školeních, tak soutěžích se opírala o ty tendence a trendy, jež vycházely z proměňující se podoby amatérského divadla. Projevilo se to především na východočeské Inspiraci, která jako nesoutěžní přehlídka byla vrcholovou metodickou záležitostí – jakousi dílnou otevírající sondy a průhledy do nejrůznějších souvislostí. Byl to skutečná „žatva", neboť shromažďovala a uváděla všechny druhy divadla, ale navíc: dávala i možnost inscenacím nehotovým, leč přinášejícím cosi jiného, nového, vskutku inspirativního, činila to vše předmětem uvažování, jež bylo vskutku výrazem „metodické péče" o rozvoj amatérského divadla v kraji.

Nemohu uzavřít tuto Paměť divadla, aniž bych nevzpomněl jednoho metodika, jehož postava nabyla dimenzí velice zvláštních až bizarních a byla přitom v mnoha ohledech přímo symptomem metodické aktivity své doby, která se pohybovala od poloh pozitivních po projevy svým způsobem nepřijatelné. Tento „ústřední metodik" – myslím, že takový titul vlastně vůbec neexistoval, ale on jej odvozoval od toho, že byl metodikem pro divadlo na tehdejším Ústavu pro kulturně výchovnou činnost, jenž měl celorepublikový rozsah – měl řadu nepřátel nebo přinejmenším lidí, kteří s ním nechtěli mít nic společného. Naprosto to chápu, neboť prováděl pravidelně jakési zákulisní reje, jimiž chtěl dosáhnout výsledků poměrně pochybných – tu přivést nějaký soubor k tomu, aby nastudoval nějakou hru k nějakému tehdejšímu slavnému výročí, tu nás budil mezi třetí a čtvrtou hodinou ranní v dřevíčkém kampu, aby nám oznámil, že se musíme jako porota Jiráskova Hronova okamžitě za kuropění sejít a revokovat ceny, které jsme udělili, protože se vrátil Vojtěch Trapl z ÚV KSČ a sdělil, že nemůžeme ocenit jednu inscenaci, neboť ji režíroval profesionál, jenž je politicky nepřijatelný. Takových jeho vystoupení a činů jsem zažil řadu. Pozoruhodné na tom bylo jedno: nikdy se mu vlastně nepodařilo něco prosadit, naopak leckdy sám sebe uvedl do trapné a komické situace. Přes všechno jeho úsilí se amatérské divadlo metodicky rozvíjelo jinak. Zůstávalo i přes metodickou péči „autoregulačním, samosprávným" systémem; dobří metodici to věděli či tušili a odtud rozvíjeli svou „metodickou péči", jež měla smysl a skutečný význam.

dramaturgickýpozorník

RADY NERADY pro divadelně nezasvěcené (-náctileté)

Zde je osmý titul, který by mohl zaujmout žadatele tohoto typu: *„Založili jsme divadelní soubor. Jsme většinou z jedné třídy a je nám kolem sedmnácti. Vedoucím je jeden bezvadný učitel, ale nikdy divadlo nedělal, stejně jako nikdo z nás. Poraďte nám, co máme hrát. Nejlépe nějakou komedii s písničkami pro 8 až 12 osob. Když bude potřeba, dovedeme sehnat i další lidi."*

Pohádky pro zlobivé…

Alena Zemančíková

V úvodu svého zvláštního divadelního scénáře dramatik, režisér a herec Arnošt Goldflam píše: *Milý čtenáři, do rukou se ti dostává pro tuto chvíli úplné sebrání mých Pohádek pro zlobivé… Dva výběry z nich mohli vidět nejprve diváci Klicperova divadla v Hradci Králové a pak plzeňského Divadla Alfa. S výjimkou pohádky O ztraceném děťátku, která doslova cituje Büchnerova Vojcka, jsou ostatní mými variacemi látek nejrůznější provenience (českými počínaje, eskymáckými konče). Přeji příjemné počtení. A. G.*

Goldflamův sběr drastických pohádek vytváří obraz tajemných sil, krutého boje o život v přírodě, soubor magických praktik, strašidelných situací a hrůzyplných událostí. Příběhy jsou celkem nesourodé, váže je k sobě prapodivná logika hrůzostrašnosti. Co mají společného, je špatný konec, který dopadá na hlupáky, chamtivce, zlobivce a všechny nešťastníky. Kvalita tohoto výběru spočívá pro divadlo v důrazu na silnou vyprávěcí tradici příběhů, společnou všem kulturám na celém světě, není to tedy literatura, jak jsme zvyklí u romantických zpracování (u nás Erben, Říha, Němcová, v Německu zejména Grimmové), nejsou ušlechtile převyprávěny pro děti, jak jsme zvyklí u vynikajících souborů současných verzí pohádek z celého světa. Umožňují tak bujné rozehrání a vlastní interpretaci – jistě i ušlechtilejší, než to na první pohled vypadá. Poskytují souboru šanci zamyslet se nad syrovým textem, opravdu nad tématem, nad tím, co to je ve skutečnosti ta „zlobivost" a co je skutečné zlo. Uvádějí do děje démonické síly, které nejsou z tohoto světa, ale nepopiratelně s námi na tomto světě jsou a projevují se pitvorně, groteskně, přicházejí bez varování a svévolně.

Autorské řazení příběhů je toto:

– O ztraceném děťátku – zmíněná Büchnerova pohádka z Vojcka.
– Muší domeček – tu známe jako Pohádku o budce.
– Pavouk – příšerný příběh o tyranovi hmyzího lidu, vyprávěný ovšem bez soucitu.
– Pláč nad utopenou myškou – absurdní pohádka a pohybová hra.

Následují tři horory:

– Věrný přítel – romantický horor o návštěvě mrtvého na svatbě.
– Kletba – příběh o mrtvém vojáku, kterého nechce přijmout země kvůli matčině kletbě.
– O mrtvé mamince – balada podobná Erbenově Vrbě, kde mrtvá matka chodí v noci kojit své dítě.

Další příběh je moralita:

– Mrtvé tělo o chytrém hlupákovi, který připraví bratry o dědictví, o něž bratři chtěli připravit jeho.

Poté následují:

– Bezhlavej stařec – tajemný příběh o pomstě mrtvého, kterému nedali almužnu.
– Lesní žínka – veršovaná balada (zřejmě irského původu) o dřevorubci a lesní ďábelské bytosti.
– Tři stařeny – variace na archetyp přemílání staré báby na mladou dívku (zde jde o hoblování).

– Honzík Nebojsa – příběh známe od Jana Wericha, ale zde se nakonec hrdina k smrti lekne vlastního stínu.
– Pizda na větvičce seděla – variace na archetyp jezinky, která se jako ubohá bytost v nouzi vetře do domu a všechno opanuje. Pro amatérské divadelníky ji nedoporučuji, je přece jenom poněkud sprostá (ale našla by se i jiná „jezinková").
– Tvrdohlavá žena – drastická zkratka příběhu o ženské lakotě a vyděračské zavilosti.
– Scény z rodinného života – jsou o zlobivých dětech a Krvavém kolenu.
– Píseň o koze lhářce – ukazuje nebezpečí nadržování a bezdůvodné důvěřivosti ke zlovolné osobě.

Arnošt Goldflam uvádí v personáři tyto postavy: Babka, Vypravěč a Vypravěčka, Herci v rolích zvířátek – celkem devíti v pohádce Muší domeček (víc jich nikde nebude), předmětů, postav.

K předvedení některých hrůzostrašných divů je nutno použít loutek a loutkářských triků, nijak ale těžkých. Počet postav je celkem libovolně zmožitelný nebo redukovatelný, což je další výhoda pro amatérské divadlo.

Arnošt Goldflam neřeší jako autor rámec inscenace ani prostředí, kde se vyprávění odehrává. Viděla jsem ji v Divadle Alfa v Plzni v režii Petra Vodičky, kde se vše odehrávalo na návsi jedné zpustlé, zanedbané vesnice, s odpornou autobusovou zastávkou, kandelábrem, obecním rozhlasem a lavičkou před brankou do hřbitova, kde sedávají dvě ženy s kropicí konvičkou. Zlobivé dítě představoval urostlý mladý herec – chlapeček projíždějící se na dětském kole po jevišti a bezohledně a nesnesitelně obtěžující dospělé svými manévry, při nichž do nich vráží, oni upouštějí své tašky a co si tak nesou. Všechny ty příběhy jsou vyprávěny jakoby výchovně pro tohle nezvedené dítko. Vesničané ale současně jako praví kocourkovští hlupáci nacvičují ochotnické divadlo (Pláč nad utopenou myškou) a ženy u hřbitova si vyprávějí příběhy o mrtvých. Celková situace na návsi je čekání na autobus, který však nejede a – jak se dozvíme z hlášení obecního rozhlasu – ani nepřijede.

Plzeňská inscenace vynikala bizarními hereckými typy, které působily v jednu chvíli naturalisticky, aby v okamžiku pohybovou nebo loutkářskou kreací stvořily poetický obraz nevysvětlitelna a hrůzy.

Texty mohou však mít rámec i jiný – a jednotlivé příběhy mohou být jinak seřazeny. Dovedu si představit například neustále přicházející nové a nové hosty do místnosti, kterou nakonec s pohádkou Muší domeček rozvalí, topení v kamnech, sušení bot a čepic, zlobit se dá nejen s kolem na návsi, ale i s hlučící hračkou, autíčkem, pistolkou, místo loutek je možno použít běžného domácího náčiní, místo kostýmu přikrývek a domácího oblečení – a tak dál. V Goldflamově scénáři jsou ovšem děti zlobivé, ale dospělí rozhodně nejsou sama ctnost, jsou krutí, mnohdy pomstychtiví, libují si v cizím neštěstí, jsou morbidní, svatouškovští. To všechno zakládá materiál pro moderní divadlo, opřené o nejstarší tradici.

Čeho je třeba se uvarovat:

Při dramaturgicko-režijní přípravě pořádně promyslet, co který skeč sděluje, „o čem" vlastně je. Vyplatí se hledat významové paralely v pohádkách a příbězích literárně zušlechtěných, u Erbena a Grimmů jich najdeme celou řadu, a ve vydáních lidových balad také. Bylo by ale škoda se nechat strhnout k vlastnímu zušlechťování Goldflamova textu, k jeho kvalitám patří i to, že poukazuje na skutečnost, že drastičnost a akčnost ad absurdum je vlastností lidových příběhů od pradávna – a tím zase druhým směrem poukazuje na to, že dnešní příběhy ad absurdum akční nejsou o nic víc než dávná lidová vyprávění. Dokonce v této souvislosti může herce inspirovat arsenál militantních hraček, k vidění v každém supermarketu.

Dva příběhy jsou veršované, mohly by být zpívané, ale není to podmínkou. Je možné udělat ze hry muzikál s písničkami, i když je třeba dát pozor na to, aby se celá věc nezmenšila na pouhé jevištní řádění. Strašidelná atmosféra má mít humor, ale také opravdovost, měl by z ní táhnout dávný van nevysvětlitelna.

Inscenace, jakkoli je možno jí dát rámec i klasického „vyprávění v kruhu", by neměla být statická. Herecká akce, nespoutaná reálnou uvěřitelností, se může rozvinout do bujných hlasových i pohybových, silně výrazových kreací, celý jevištní ansámbl může sekundovat, podávat rekvizity, bát se, horlivě se zapojovat – a samozřejmě zlobit. V tom se meze fantazie nekladou a je krásným úkolem režiséra i herců jít „proti proudu" textu. Jestliže byly strašidelné příběhy vyprávěny proti zlobení dětí, pak je v inscenaci třeba vymyslet příslušné zlobení, na něž budou příběhy reagovat.

Scénář Arnošta Goldflama je podkladem pro otevřenou kolektivní tvorbu a fantazii ve všech složkách, od herecké až po výtvarnou a hudební.

Hra vyšla tiskem v časopise Svět a divadlo v č. 1/2008.

Hry významných dramatiků
Friedrich Dürrenmatt
Fyzikové

Připravila ***Pavlína Schejbalová***

Fyzikové
Komedie o dvou dějstvích

Překlad: Z německého originálu Die Physiker vydaného ve Friedrich Dürrenmatt Werkausgabe in dreissig Bänden, Diogenes Verlag, Curych přeložil **Jiří Stach**.

Osoby: 11 mužů (Vrchní ošetřovatel; Dva ošetřovatelé; Pacient Herbert Jiří Beutler, zvaný Newton; Pacient Arnošt Jindřich Ernesti, zvaný Einstein; Pacient Jan Vilém Möbius; Misionář Oskar Rose; Kriminální inspektor Richard Voss; Dva policisté; Soudní lékař) **+ 4 ženy** (Psychiatrička slečna doktorka Matylda von Zahnová; Vrchní sestra Marta Bollová; Ošetřovatelka Monika Stettlerová; Paní misionářová Lina Rosová) + **3 chlapci** (synové Liny Rosové).

Místo a doba děje: Salon v pohodlné a trochu zchátralé vile soukromého sanatoria. Druhá polovina 20. století.

Hru Fyzikové napsal Dürrenmatt roku 1961. Premiéra se konala v curyšském Schauspielhaus 20. února 1962.

Dnes si dovolím nejprve citovat pana profesora Císaře, resp. jeho knihu **Světoví dramatici** (Vydal Knižní klub 1997): *„Dürrenmatt považoval komedii za jediný žánr, jenž může v čase nukleárních zbraní zobrazit svět a vyjevit jeho tragičnost. Na základě tohoto přesvědčení psal problémové hry – například jeho hra Frank Pátý (o které jsme psali minule – pozn. red.) je protějškem Brechtovy Žebrácké opery. S Brechtem polemizoval právě pokud jde o možnost změnit svět, dosáhnout něčeho jednáním. Nejzřetelnější je tato polemika ve hře Fyzikové, která otevřela tentýž problém jako Brechtův Život Galileiho:* ***odpovědnost vědců za jejich objevy****. Tentokrát je to vynález zbraně strašné síly, která může zničit celý svět. Geniální fyzik, jenž tento vynález učinil, předstírá šílenství a dá se zavřít do psychiatrické léčebny. Rozvědky různých zemí za ním posílají jeho kolegy fyziky, aby se jeho vynálezu zmocnili. Nakonec se tito vědci dohodnou, že všichni už zůstanou v onom léčebném zařízení jako pacienti, neboť to považují za jedinou možnost, jak zabránit, aby se kdokoliv zmocnil děsivé zbraně. Je to však zcela zbytečná a absurdní oběť – majitelka sanatoria paní von Zahn má už dávno v rukou všechny náčrty a výpočty vynálezce a hodlá celému světu diktovat své podmínky."* Tento citát tedy vystihuje téma hry, které je dějem postupně odhalováno. Vystihuje také vlastně prehistorii děje a jeho „výsledek", východisko do budoucnosti. Dějem hry je pak všechno, co se mezi těmito dvěma „mantinely" odehraje, abychom nakonec zjistili, že nic z toho, co se tu stalo, nebyla náhoda.

1. dějství

Na začátku hry jsme v salonu sanatoria, kam vedou dveře z pokojů tří pacientů-fyziků. Jsou tu ubytováni pohromadě, tak jak je to v tomto sanatoriu zvykem, pacienti stejných profesí či oborů. Nyní je však v salonu kriminální inspektor Voss s dalšími kriminalisty a vyšetřují vraždu, která se právě před chvílí stala. Jeden z pacientů (Ernesti, kterému říkají Einstein, za něhož se údajně považuje) uškrtil svou ošetřovatelku šňůrou od lampy. Je to během dvou měsíců druhá vražda na stejném místě. Před časem tu pacient, kterému zase říkají Newton, zaškrtil také svou ošetřovatelku. Inspektor konstatuje, že blázni mají sílu a měli by je mít na starosti spíš ošetřovatelé, muži. Vrchní sestra odmítá oba fyziky nazývat vrahy – jsou to pachatelé. Pachatel Einstein se ve svém pokoji uklidňuje hrou na housle, přičemž ho primářka doprovází na klavír. Inspektor tedy musí (nerad) s výslechem počkat, až se Einstein uklidní. Mezitím pohovoří s příchozím pacientem Beutlerem, který se považuje za Newtona. Ten, když se dozví, co se stalo, poklízí pokoj a dává přitom inspektorovi najevo, že přísný režim, který nastoluje vrchní sestra, pacienti nedodržují. Např. vytahuje ze skrýše alkohol a také dovoluje inspektorovi kouřit. A prozradí mu, že svou ošetřovatelku před časem zaškrtil, protože ho milovala a on ji. (***Newton:*** *To dilema se dalo vyřešit jen šňůrou od záclony.*) A také že ve skutečnosti není Newton, ale Einstein. Nesmí to ale prozradit, aby nezklamal spolupacienta Ernestiho, který se za Einsteina považuje. V tuto chvíli nemůže inspektor (ani čtenář či divák hry) pochybovat, že Beutler-Newton je skutečně blázen.

Mezitím Ernesti-Einstein dohrál na housle a inspektor může mluvit s primářkou, která je uklidňováním vraha naprosto vyčerpaná. Musí si nalít alkohol z tajné skrýše a dokonce si zapálit. (***Slečna doktorka:*** *…Já si musím dát taky cigaretu, ať si vrchní sestra říká co chce. Zapalte mi!*) Inspektor na ni naléhá s tím, že je nutné zvýšit bezpečnostní opatření v sanatoriu, ona mu oponuje, ústav přece není vězení. Vnukne inspektorovi myšlenku, že oba pacienti, kteří vraždili, měli v minulosti co do činění s radioaktivitou a že by to mohlo souviset s negativními změnami na jejich mozcích. Fyzikové jsou ubytováni zcela mimo ostatní pacienty v ústavu, který primářka, jediná dědička bohaté rodiny, zřídila a zabývá se jenom jím. Z řeči doktorky se dále dozvídáme, že oba pacienti-vrazi jsou v ústavu teprve poslední dva roky, zatímco ten třetí – Jan Vilém Möbius, je tam už patnáct let. Na závěr rozhovoru primářka překvapivě souhlasí s tím, že pro dozor nad fyziky přijme raději ošetřovatele.

Do sanatoria přijíždí bývalá manželka J.V. Möbia, která je nyní vdaná za misionáře. Přišla, aby se spolu se třemi syny rozloučila s bývalým manželem a otcem svých dětí, protože nyní s novou rodinou odjíždí na misii na Mariánské ostrovy. Pravděpodobně je to naposled, co se všichni společně uvidí. Dozvídáme se, že Möbius se zbláznil právě v době, kdy se celé rodině začalo konečně dařit, kdy byl úspěšným vědcem. Najedou se mu začal zjevovat král Šalamoun a „řídit jeho život". Möbius odešel do sanatoria a žena se s ním rozvedla. Problém je v tom, že Möbiova bývalá manželka už teď nemůže hradit jeho léčení a myslí si, že on proto bude muset do státního sanatoria. Primářka ji uklidňuje – o Möbia se postará. (Na konci hry si uvědomíme, že i tohle je indicie k tomu, co se tu ve skutečnosti děje…) Samotné setkání Möbia se ženou a dětmi je zpočátku klidné, trochu rozpačité potom, co se otec rozčílí, když se dozví, že jeden ze synů chce být fyzikem. Synové chtějí tatínkovi zahrát a zazpívat; dojemná chvíle, která se ale úplně zkazí, když nový manžel paní Möbiové zmíní Šalamouna. Möbia se zmocní amok a rodinu zle vyžene ze sanatoria poté, co odrecituje svérázně pojatý žalm krále Šalamouna. Rozběsní se a rodina strachy uteče. Ukáže se, že to udělal schválně, nebyl to záchvat. Jediná sestra Monika, jeho ošetřovatelka, to poznala.

Möbius: *Byl jsem asi trochu prudký?*
Sestra Monika: *Dost.*
Möbius: *Musel jsem říct pravdu.*
Sestra Monika: *Zřejmě.*
Möbius: *Rozčílil jsem se.*
Sestra Monika: *Přetvařoval jste se.*

dramaturgickýpozorník

Möbius: *Vy jste mě prohlédla?*
Sestra Monika: *Ošetřuju vás už dva roky.*
Möbius: *Dobrá. Přiznávám se. Hrál jsem si na blázna. /…/ Abych se rozloučil se svou ženou a svými syny. Rozloučil navždy.*
Sestra Monika: *Tímhle strašným způsobem.*
Möbius: *Tímhle humánním způsobem. Když už je člověk v blázinci, vymaže minulost nejsnáz bláznivým chováním. Teď na mě může rodina s klidným svědomím zapomenout. Můj výstup jim vzal chuť ještě někdy za mnou přijít. /…/ Král Šalamoun mi vyjevil, co je třeba vyjevit, systém všech možných vynálezů je uzavřený, poslední stránky jsou nadiktované a moje žena si našla nového manžela /…/ teď je všechno v pořádku.*

Sestra Monika mu pak oznamuje, že bude přeložena a k fyzikům přijdou ošetřovatelé. Ale zároveň Möbiovi také svěří, že ho miluje. Nevěří, že je blázen. Všechno promyslela, chce s ním odejít, dostala dokonce povolení od primářky, aby se s Möbiem vzali… On jí také vyznává lásku, ale zároveň ji varuje… Ale ona je tím plánem úplně posedlá (kromě svatby domluvila Möbiovi zaměstnání atd.), takže on nemůže jednat jinak – se slzami v očích Moniku uškrtí záclonou.

2. dějství – o dvě hodiny později

Opět je v salonu policie, opět vyšetřuje vraždu. Vše je ale jasné, inspektor ani nechce vidět Möbia-vraha. V oddělení fyziků už pracují ošetřovatelé, jsou to přeborníci ve střední a těžké váze. Vběhne Möbius a pláče nad sestrou Monikou. Primářka mu vyčítá vraždu a on se odvolává na příkaz krále Šalamouna. Výsledek je téměř stejný jako minule. Vraha nelze zatknout, všichni odcházejí, pacienti-fyzikové zůstávají sami s opulentní večeří, ovšem pod dohledem ošetřovatelů. A přece jen, něco se změnilo: Newton si potřebuje promluvit s Möbiem. Přiznává mu, že není blázen a je v sanatoriu proto, aby byl Möbiovi nablízku, je vlastně špionem:

Newton: *Hrál jsem si na blázna.*
Möbius: *Abyste mě – špehoval?*
Newton: *Abych přišel na důvod vaší pomatenosti. V táboře naší tajné služby mě naučili takhle dobře německy. Byla to strašná dřina.*
Möbius: *A protože vám na to ubohá sestra Dorotea přišla, tak jste ji…*
Newton: *Ano. Je mi to hrozně líto. /…/ Bylo ohroženo moje poslání, nejtajnější akce naší tajné služby. Musel jsem ji zabít, abych se vyhnul podezření. Sestra Dorotea mě už nepovažovala za blázna, primářka se domnívala, že jsem jen lehce nemocný, musel jsem své šílenství definitivně potvrdit vraždou. /…/*
Möbius: *Máte za úkol mě unést?*
Newton: *Jestliže se potvrdí podezření naší tajné služby. /…/ Považují vás totiž za nejgeniálnějšího fyzika současnosti. /…/ Já vás považuji za největšího fyzika všech dob. /…/ Četl jsem náhodou vaši dizertaci o základech nové fyziky. Nejdřív jsem to pojednání považoval za hračičku. Ale pak mi spadly šupiny z očí. Četl jsem nejgeniálnější dílo moderní fyziky. Začal jsem pátrat po autorovi a nemohl jsem se hnout z místa. Informoval jsem o tom tajnou službu a ta se hnula z místa.*

A do dialogu vstupuje ještě příchozí Eisler-Einsten:

Einstein: *Já totiž taky nejsem blázen. Dovolíte, abych se vám představil? Jsem taky fyzik. Pracovník tajné služby. Jenže té druhé. Jmenuju se Josef Eisler.*
Möbius: *Objevitel Eislerova efektu?*
Einstein: *Právě ten.*
Newton: *Nezvěstný od roku devatenáct set padesát?*

Jak Newton, tak Einstein tedy věděli, že Möbius není blázen, ale o sobě navzájem to nevěděli! Jsou špiony dvou tajných služeb, z nichž každá chce Möbiovy vynálezy získat pro sebe a ovládnout tak svět. Svoje ošetřovatelky oba „museli" zabít, protože ony pojaly podezření… (Ostatně, Möbius také.) Oba špioni vědí, že se Möbius v sanatoriu vlastně jen schovává, a chtějí ho přimět, aby odjel do je-

jich země. Teď, když už Möbius nemá před „kolegy" žádné tajemství, má najednou zase chuť k jídlu. Po večeři ošetřovatelé za pomoci mříží apod. zvýší bezpečnostní podmínky v sanatoriu. Fyzikové pochopí, že se z blázince mohou dostat jen tehdy, budou-li jednat společně. Ale Möbius se odtud dostat nechce. Bojí se, že by jeho vynálezy byly zneužity. Kvůli tomu se tady nechal zavřít, nechal plavat svou kariéru, opustil rodinu a teď by to všechno mělo být marné?

***Möbius**: Naše myšlenky mají své důsledky. Bylo mou povinností prostudovat, jaké důsledky by měla moje teorie pole a nauka o gravitaci. Výsledek je zničující. Kdyby mé objevy padly do lidských rukou, uvolnily by se nové, nepředstavitelné zdroje energie a vznikla by technika, jakou si nikdo nedovede představit ani v nejbujnější fantazii.*

Newton a Einstein na něj ale naléhají, aby utekl s nimi a pracoval pro ně, protože těžko může zabránit tomu, aby se jeho objevy dostaly jednou na světlo. Jenže Möbius jim oznamuje, že všechny své rukopisy právě před chvílí spálil, aby měl jistotu. Myslí si, že tady v sanatoriu je už jediné místo, kde může být svobodný. Všude jinde by musel být tak dobře ukrytý, že by byl vlastně ve vězení. Navíc jsou teď všichni tři vrazi. Nevidí jiné řešení než zůstat v sanatoriu. Přesto se snaží hledat jiné východisko. Nakonec uznají, že neexistuje.

***Möbius:** Děkuji vám. Za tu nepatrnou šanci, kterou svět teď přece jen má, že z toho vyvázne bez pohromy. (Zvedne sklenku.) Na naše ošetřovatelky.*

Ještě není konec. S tím – ohromujícím – přichází až primářka, která je, jak se ukazuje, největší blázen ze všech. Proběhlý rozhovor tří „fyziků" odposlouchávala a už dávno měla podezření. To jí se prý zjevoval král Šalamoun, protože Möbius ho zradil. Primářce prý přikázal, aby Möbia svrhla a vládla místo něj. A tak má primářka fotokopie všech Möbiových spisů a nejen to:

***Slečna doktorka:** Jednala jsem obezřetně. Využila jsem nejdřív jen některých vynálezů, abych získala nezbytný kapitál. Pak jsem založila obrovské podniky, kupovala jsem jednu továrnu za druhou a vybudovala mocný trust. Využiju systému všech možných vynálezů, pánové.*

***Möbius:** Slečno doktorko Matyldo von Zahnová, jste nemocná. Král Šalamoun neexistuje, nikdy se mi nezjevil.*

***Slečna doktorka:** Lžete!*

***Möbius:** Vymyslel jsem si ho, abych utajil své objevy. /…/ Celá ta léta jste mě vykořisťovala. Nestydatě. Brala jste peníze dokonce i od mé chudé ženy!*

/…/

***Slečna doktorka:** Musela jsem vás zneškodnit. Tím, že se dopustíte vraždy. Nasadila jsem na vás ošetřovatelky. Věděla jsem předem, jak se zachováte. /…/ Tenhle dům je pokladnicí mého trustu. Jsou v něm tři fyzikové, kteří jediní mimo mne znají pravdu. Nehlídají vás ošetřovatelé: Silvers je velitel mé tovární policie. Utekli jste do svého vlastního vězení. Král Šalamoun myslel skrze vás, jednal skrze vás a teď vás zničí. Skrze mne.*

Svět padnul do rukou šílené psychiatričky. Třem pacientům-fyzikům nezbývá než se vrátit do svých pokojů. Jeden se vydává za Newtona, druhý za Einsteina, třetí za krále Šalamouna…

Dürrenmatt sepsal k Fyzikům své poznámky do jedenadvaceti bodů. Vybírám alespoň několik z nich: Příběh je domyšlen do konce, nastane-li jeho nejhorší možný obrat; Nositeli dramatického děje jsou lidé; Čím plánovitěji si počínají lidé, tím účinněji je náhoda zasáhne; Plánovitě jednající lidé chtějí dosáhnout určitého cíle. Náhoda je zasáhne nejhůře tehdy, jestliže díky ní dosáhnou pravého opaku svého cíle: toho, čeho se obávali, čemu se snažili vyhnout (např. Oidipus). Takový příběh je sice groteskní, ale nikoli absurdní (protismyslný). Je paradoxní; Drama o fyzicích musí být paradoxní. Jeho cílem nemůže být obsah fyziky, nýbrž jen její důsledky.

Text hry vyšel knižně, vydal jej Divadelní ústav Praha v roce 2006 v souborném vydání her F. Dürrenmatta nazvaném Hry. Lze jej objednat či zakoupit na adrese: Divadelní ústav, knihkupectví Prospero, Celetná 17, 110 00 Praha 1, tel./fax. 224 809 156, e-mail: **prospero@divadlo.cz**, **http://www.divadlo.cz/prospero**. Cena 340,- Kč.

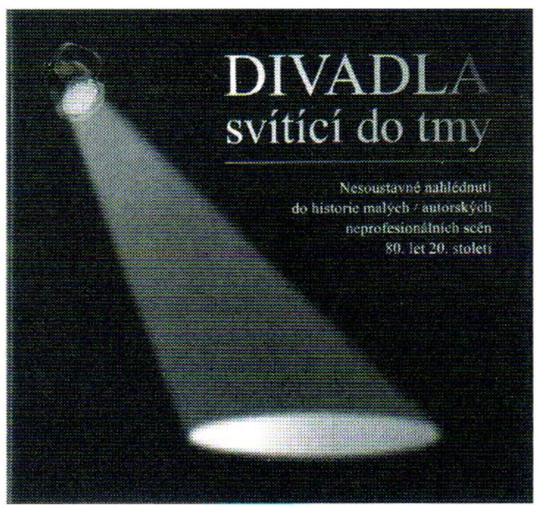
divadelniliteratura

Amatérská Thálie na sklonku totality

Vít Závodský

Mezi významné ediční počiny NIPOS náleží (vedle čtyřsvazkového komplexu zachycujícího dějiny našeho amatérského divadelnictví) postupně vydávaná volná trilogie, mapující tři jeho „předlistopadové" dekády. Po publikaci Pódia z krabičky (2005) a Divadla svítící do tmy (2006) vyšlo nyní závěrečné, rozsahem největší (286 s.) „nesoustavné nahlédnutí do historie malých autorských neprofesionálních scén 80. let 20. století", nazvané Divadla svítící do tmy II (2007). V jednotném formátu a úhledné grafické úpravě (s paginací pouze lichých stran) je s autorským a lektorským okruhem opět redakčně připravili zkušení pracovníci ARTAMY Lenka Lázňovská, Vítězslava Šrámková, František Zborník a Jana Štefánková. (Škoda, že náklad z původních 1000 exemplářů klesl na 400.)

K syntetičtějšímu pohledu na období 60.–80. let chybějí nejen dílčí studie, ale namnoze i

příslušné materiálové podklady – ať už vinou archivářské laxnosti řady mladých souborů nebo neomluvitelné likvidace fondů při zániku někdejších kulturně vzdělávacích institucí. Úvodní slova všech tří knih tedy opakovaně zdůrazňují, že editorům nešlo o „akademickou odbornost" ani vyčerpávající úplnost a že se s rizikem zřetelné obsahové i rozměrové nesouměrnosti rozhodli tolerovat dosti odlišný, mnohdy subjektivní přístup jednotlivých přispěvatelů. V obtížně uchopitelných letech totalitního soumraku a nazrávajícího společenského zvratu se při prosazování principu autorství výrazně proměňoval divadelní jazyk. Po úvodním souhrnném pohledu strukturovali redaktoři složitou problematiku podle významu podchycených souborů do tří oddílů, nazvaných Medailony, Portréty a Heslář. Do nich přitom včlenili ony kolektivy, jejichž činnost ve vymezené dekádě kulminovala; tu a tam je sledovali i poté, ojediněle (jako Luděk Richter svitavské C) až do současnosti.

Funkci orientačního svorníku spolehlivě plní obzíravá studie Jana Vedrala (zároveň autora jednoho z medailonů) Česká divadelní per-post-moderna, pojatá nejen v teatrologickém, ale též v širším obecně historickém a sociologickém pohledu. Danou etapu naší amatérské Thálie charakterizuje jako hnutí plnící zejména sociálně integrující úlohu vůči oficiálním tlakům tohoto „času nehybnosti". Uvažuje o vztahu nastupujícího divadelního mládí k násilně „odstavené" generaci 60. let a v kostce shrnuje konkrétní projevy a destruktivní dopady dlouhotrvající „normalizace". Zdůrazňuje její zhoubný vliv např. na umělecké školství a správně vyzdvihuje dnes už zapomínaný nebo bagatelizovaný přínos mnohých městských, okresních a krajských kulturních středisek, která formou rozličných přehlídek, dílen, kurzů, školení a dalších metodických aktivit často pomáhala tuto mezeru vyplňovat a v rozporu se svými ideologickými úkoly korodující systém de facto narušovala. Ke konstituování tohoto proudu „studiového", „autorského" nebo „alternativního" divadla přispívaly ovšem i další faktory: umělecky spřízněné soubory tehdy již zprofesionalizované (Divadlo na provázku, Ha-Divadlo, Divadlo na okraji), hostování zahraničních experimentálních těles a naopak občasné příležitosti vyjíždět na festivaly do ciziny, možnosti svobodnějšího šíření informací prostřednictvím moderních médií atd. Rovněž J. Vedral ovšem předkládaný svazek považuje za „pokus o prvotní orientaci v této oblasti" a snahu „dílčím způsobem přispět ke shromáždění materiálů pro příštího historika", takže pod

tímto zorným úhlem k němu přistupujeme i zde.

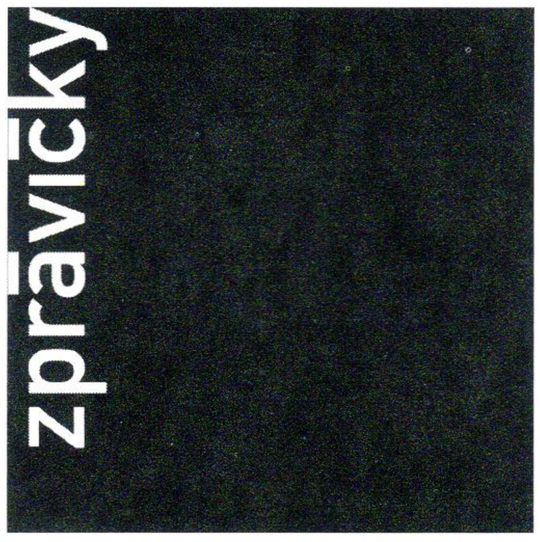
Těžiště publikace tvoří devět různě dlouhých medailonů z pera desítky autorů, zachycujících působení profilových, zčásti loutkářských souborů dané dekády, které se většinou představily i na Jiráskových Hronovech, resp. na Loutkářské Chrudimi. Při respektování základního faktografického účelu se jejich pojetí navzájem liší – zpravidla podle toho, zda je psal divadelní vědec (a nadto i pamětník doby), publicista, vlastní jevištní praxí obohacený teoretik nebo přímo protagonista analyzovaného ansámblu, který pak po příkladu Caesarových Zápisků je nucen o své práci referovat ve třetí osobě. Medailonky tedy vykazují rozličnou hutnost a stylový rozptyl od odborné akribie s přesným terminologickým vymezením nebo přesahy k obecnějšímu zamyšlení přes solidní chronologickou rekapitulaci všech hlavních souborových aktivit (včetně účasti na přehlídkách a zahraničních zájezdech) po příspěvky preferující paměťově ošidné osobní vzpomínky či emocionální vyznání, dodatečné „zpovídání" a interviewování tehdejších tvůrců a fejetonistické nebo beletrizující ladění. Vedralem zmíněný budoucí teatrolog tedy bezpochyby ocení především ty partie, jež mají např. samostatné repertoárové soupisy nikoli jen letmé a neúplné (natož aby – jako v oddíle Portréty u Pražské pětky, Jak se vám jelo nebo Ochotnického kroužku – chyběly zcela), nýbrž co nejpodrobnější (srov. C Svitavy, ale i Paraple, Šupina Vodňany nebo Bílé divadlo Ostrava) a doufejme i dostatečně verifikované. Stejně tak si zaslouží pochvalu zařazený poznámkový aparát včetně (v zásadě ovšem samozřejmé) přesné identifikace citovaných porotcovských nebo publikovaných hodnocení, typograficky vhodně odlišené začlenění ukázek nastudovaných předloh a pochopitelně též fotografií z klíčových inscenací, faksimilií, programových tisků, dopisů, novinových recenzí, ba i notových zápisů. S dosti rozdílnou zodpovědností a pečlivostí přistupovali jednotliví autoři ke shromažďování příslušné bibliografie, kterou oceníme kupř. v případě Orfea, svitavského „Céčka", pražské Vizity (kde nechybějí ani personální hesla protagonistů) nebo následně u Dividýlka Slaný a Divadla AHA! Lysá nad Labem. Otázkou k obecnějšímu zamyšlení, která se zřejmě týká i neustále doplňované centrální databáze NIPOS, zůstává nicméně sám okruh podchycených článků: nejen v recenzované knize, ale i v předchozích klíčových syntetizujících dílech se totiž až na nemnohé výjimky většinou vychází z přehlídkových bulletinů nebo celostátního tisku, zatímco velká část publicistických ohlasů (často docela obšírných a vývojovou kontinuitu vnímajících) předlistopadových amatérských aktivit vycházela hlavně v krajských mutacích tehdy hojnějších deníků a v ostatních regionálních periodikách. Pokud je průběžně a datovaně neuschovával a poté dalším zainteresovaným zavčas neposkytl samotný soubor, zůstává pohled na danou oblast nutně neúplný, přičemž neúprosný čas bohužel rychle pracuje proti nám.

Úvodní a zároveň nejdelší (37 s.) medailon má pražské divadlo Orfeus; ve dvou podkapitolách, daných jeho odstěhováním z Malé Strany, se mu věnují nejprve Erwin Kukuczka a poté Ondřej Vaculík, do jejichž volného vyprávění vstupuje coby guru „poznámkami principála" Radim Vašinka, některá tvrzení dokonce opravující. „Fenomén, který přináší radost a inspiraci" důkladně a se schopností resumování svých soudů, charakterizuje u loutkářského souboru C ze Svitav Luděk Richter. Z jeho vzpomínek a citovaných scénářů vychází i Eva Machková při obšírnějším sledování jiné loutkoherecké skupiny Paraple Praha. Modelové znaky celé etapy nachází v práci pražské Lampy, uvádějící v Baráčnické rychtě zejména moderní polskou dramatiku, Vladimír Just. Specifické rysy působení v polsko-českém prostředí Těšínska sleduje v případě Teatrzyku ZG PZKO a Teatru imeni majora Szmauza Ladislav Vrchovský. Osobité směřování Zborníkovy Šupiny Vodňany pojímá coby „cestu k otevřenosti divadla" Jan Císař, Klapkovy originální adaptace klasických látek v Divadelním klubu Jirásek Česká Lípa opět s podporou četných vzpomínkových pasáží zaznamenává Jan Vedral. Jakožto „zkoumání lidského údělu" označuje svá expresivní, často též plenérová vystoupení v Bílém divadle Ostrava jeho spiritus agens Jan Číhal. Se sympatickou faktografickou věcností nahlíží „ztrácení tvaru a formy" u improvizující pražské Vizity Jakub Škorpil.

Činoherní, loutkářské i jiné multižánrové aktivity dalších deseti souborů či tvůrčích uskupení prostřednictvím sedmi autorů již stručněji zviditelňuje kratší oddíl Portréty. Dovídáme se tu o Dividýlku Slaný, Divadle AHA! Lysá nad Labem a černošickém Anfasu (vše od Milana Strotzera), o loutkářských partách Čmukaři Modřišice/Turnov a Tatrmanech Sudoměřice/Bechyně (obojí Luděk Richter), o souborech hlavního města Anebdivadlo (Kateřina Fixová), Pražská pětka alias Sklep – Vpřed – Křeč – Mimosa – Kolotoč (Věra Ptáčková), mající též vlastní pasáže v Hesláři, i o přínosu Petra Lébla ve studiu Jak se vám jelo/Jelo (Vlasta Smoláková). Nezapomnělo se ani na dva experimentální kolektivy brněnské – Nepojízdnou housenku (její člen Aleš Bergman) a proslulý Ochotnický kroužek (Margita Havlíčková).

Závěrečnou, třetí část Heslář tvoří pestrá mozaika asi 120 „minimedailonků" velmi disparátního rozsahu a rozdílné faktografické obsažnosti – od Esence Praha s dokonce 35 bibliografickými položkami po ani ne dvouřádkové připomenutí pouhé existence jistého souboru s jen jedinou premiérou. Editorům patří dík, že se (s pochopitelným rizikem neúplnosti) alespoň takto pokusili zaregistrovat projevy autorského divadla z celé České republiky. Stejně tak kvitujeme pečlivou korekturu, které uniklo chybiček jen nemnoho (s. 15, 226, 233, letopočet 1883 na s. 224).

Přípravě a vydávání ojedinělé trilogie, bezprostředně následující po velkých historických projektech NIPOS a rekognoskující vývoj malých autorských amatérských scén 60.–80. let minulého století, stavělo se do cesty velké množství překážek. Že se je houževnatě podařilo překonat a zde komentovaným čerstvým svazkem Divadla svítící do tmy II dovést do zdárného konce, zaslouží si (přes dílčí připomínky) ze strany teatrologů, ochotníků i celé naší kulturní veřejnosti velké uznání.

BRNO (370 tis. obyv.): Internetový divadelní magazín RozRazil on-line (www.vetrnemlyny.cz/rozrazil/online) obnovil svoji činnost. Nabízí divadlům zaslání odkazu na vyšlý článek týkající se jejich inscenací a jejich mediální podpory. Kulturní magazín RozRazil on-line se od svého vzniku v roce 2006 věnuje aktuálním recenzím, reportážím a přináší reflexe divadelních festivalů. Vedle tematických okruhů *Brno – Praha – Festivaly* přináší také reflexe regionálních divadel. Své zaměření rozšiřuje i na loutkové divadlo či projekty Nové sítě. V podobě kritických analýz textů věnuje pozornost také současné české dramatice a zveřejňuje medailonky a rozhovory s autory. RozRazil on-line pravidelně spolupracuje s festivalem ostravských činoher Ost-ra-var nebo mezinárodním festivalem divadelních škol Setkání/Encounter. Svým zaměřením měl RozRazil on-line vždy blízko ke studentům divadelní vědy a snažil se vymezit jako „názorově svěží časopis". Většinu redaktorů nyní tvoří studenti kabinetu divadelních studií při Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Vydavatelem RozRazilu on-line i jeho tištěné verze je Divadlo Husa na provázku (www.provazek.cz), Centrum experimentálního divadla (http://ced-brno.cz) a nakladatelství Větrné mlýny (www.vetrnemlyny.cz).

ČESKÉ BUDĚJOVICE (95 tis. obyv.): Na konci května ve dnech 22.–25. 5. 2008 proběhl v historickém centru Českých Budějovic třetí ročník mezinárodního divadelního festivalu Na prahu. Podstatná část programu byla věnována dětem. Organizátoři z loutkohry Jihočeského divadla nezapomněli ani na dospělé. Mezi nejvýznamnější hosty festivalu patřilo slovenské Teatro Tatro (Stvoření světa) a skupina Pa-li-Tchi, prezentující severoindické, původně bojové umění Banethi, propojené s ohněm, tancem a živou hudbou. Hitem festivalu byla inscenace Mistr a žák, autorský projekt režijního tandemu SKUTR. (SB)

DAČICE (8 tis. obyv., okres Jindřichův Hradec): Ve dnech 4.–20. července 2008 se na nádvoří zámku v Dačicích uskutečnil jedenáctý ročník festivalu amatérských divadel a hudebních kapel Za dačickou kostku cukru. Festival uspořádalo MěKS Dačice, městská knihovna, DS Tyl, Státní zámek Dačice, město Dačice. Koncerty a divadelní představení se konaly na nádvoří zámku. V divadelní části programu se objevil DS Zmatkaři Dobronín (Květ kaktusu), DS SUchdolské Divadlo (Pamfilo a spol.), DS Bezchibi Brtnice (Polib tetičku) a Malé vinohradské divadlo (Masopustní šelmovský kousek). (SB)

HRADEC KRÁLOVÉ (100 tis. obyv.): Od 21. června do 30. června probíhal už tradičně festival Divadlo evropských regionů. Desetidenní přehlídku navštívilo téměř 70 tisíc diváků, kteří v uvolněné, skoro již prázdninové atmosféře zhlédli bohaté programové žánrové menu od loutek, opery, tance, divadelní klasiky až po divoce experimentující inscenace. Za všechny zážitky je nutno zmínit jeden. Komorní opeře Aleše Březiny a Jiřího Nekvasila Zítra se bude… s brilantní Soňou Červenou připravili diváci ovace vstoje. (převzato z MF Dnes, Kateřina Kočičková)

HRADEC KRÁLOVÉ (96 tis. obyv.): Při 14. ročníku mezinárodního festivalu Divadlo evropských regionů bylo v rámci Open Air Programu odehráno téměř sto divadelních a hudebních vystoupení amatérských i profesionálních souborů a skupin. Z inscenací pro děti to byly např. Tajemství pohádkových knížek (soubor Dva), Kašpárek chodí pěšky trutnovských Čmukařů nebo pohádka Jak šel Honza do světa libereckého Divadla na cestě. Pro dospělé hrály např. Divadlo Dagmar Karlovy Vary, pražská Vosto5, Jesličky Hradec Králové, Divadlo Husa na provázku, Divadlo A. Jiráska Úpice a další soubory. K vidění bylo i představení Kapustnica (Zelňačka) slovenského ansámblu Commedia Poprad. Bohatost programu je důkazem toho, že se pořadatelé nebojí dát prostor amatérům, což je výzva pro příští rok! Více na stránkách Klicperova divadla Hradec Králové. (PM)

LIBICE NAD CIDLINOU (1 300 obyv., okres Nymburk): Divadelní spolek Vojan uvítal 21. června 2008 na svém mateřském jevišti v KD v Libici nad Cidlinou DRH – společnost divadelníků z Čech, Moravy a Slezska s novou inscenací na motivy Snu noci svatojánské W. Shakespeara nazvanou Noc v čase slunovratu. Uskupení DRH

vzniklo spontánně po absolvování semináře Dramaturgie-režie-herectví vedeného Vladimírem Zajícem a Majkou Kotisovou v Klubu (nejen) mladých divadelníků 74. Jiráskova Hronova v roce 2004. Rok nato mohli návštěvníci Jiráskova Hronova zhlédnout jeho první inscenaci, jíž byla Gogolova Ženitba. Jak se ukázalo, nezůstalo pouze u prvního počinu z nadšení divadlem, ale DRH konstituovaný jako občanské sdružení pracuje dál. (MS)

LIBOCHOVICE (3600 obyvatel, okres Litoměřice): Ve čtvrtek 29. května večer byl slavnostně zahájen 51. ročník Libochovického divadelního léta. V krásném prostředí Saturnova sálu jej odstartoval pěvecký sbor Melodie z Libochovic a jeho host, pěvecký sbor Zastaveníčko z Litvínova. Až do konce června mohli milovníci ochotnického divadla zhlédnout v KD U Tří lip tato představení: Amant (Pavel Němec) DS Banda Benešov; Nájemníci Pana Swana (Michael Cooney) DS TMA divadlo Terezín, Švanda – Pohádkový příběh Divadla Mazec; Kabaret Ať žijí nebožtíci v podání DS Domu kultury Krupka; Šmajchle aneb O to přece vůbec nejde Divadla Kocábka Chocerady; Poprask na laguně (Carlo Goldoni) sehrála Novoborská Divadelní společnost NOPOĎ; Tanec na konci léta (Brian Friel) Divadla Na Vísce Hořovice; Tři kouzelné věci DS Malis Libochovice; Opičí tlapa Divadla Kámen Praha; Kufržiček, aneb za vším hledej prachy Ochotnického Spolku Praotce Čecha v Roudnici nad Labem; My dva (Michael Frayn) Divadelního spolku Scéna Libochovice; Divadelní komedie (Bengt Ahlfors) DS Svatopluk Benešov; Poslední léto (John Murrell) Divadelního souboru Právě začínáme Horní Počernice; Taneční hodiny pro pokročilé (Bohumil Hrabal, Václav Nývlt) Rádobydivadla Klapý. Na slavnostním zakončení LDL 27. června převzal domácí soubor doporučení k postupu na Národní přehlídku činoherního divadla pro děti Popelka Rakovník. Dále bylo předáno několik cen jednotlivcům. Více na www.scena.zde.cz. (PM)

MACHOV (1100 obyv., okres Náchod): Občanské sdružení Přátelé „Černých šviháků" Kostelec nad Orlicí za podpory obce Machov a MK ČR pořádá ve dnech 8.–9. srpna 2008 v Obecním domě v Machově, v hostinci U Lidmanů a také v sousední Machovské Lhotě 4. Lojzíkův Machov, salon připuštěných, nepřipuštěných, rozpuštěných a vypuštěných. Záštitu nad tímto nezávislým satelitem Jiráskova Hronova převzali paní Milena Řehůřková a organizátoři produkcí nazvaných Činoherní klub uvádí. K vystoupení na 4. Lojzíkově Machově byly pozvány divadelní soubory Triarius Česká Třebová s inscenací Kupé story na motivy povídky Rado Olose, a s představením Artaud Môm, inspirovaným texty Antonina Artauda, Divadlo Exil Pardubice s hrou Václava Havla Audience, Turnovské divadelní studio s Šaškovskou pohádkou, inscenací Třech sester a do třetice s hrou Marcello a Giacommo, Jarka Holasová z Jaroměře s představeními pro děti O slepičce a kohoutkovi a Hrnečku vař! Nebudou chybět ani Černí šviháci z Kostelce nad Orlicí, kteří se zúčastní veřejnou zkouškou inscenace Svět podle Kloboučka, čerpající z textů rázovitého kosteleckého dramatika Josefa Kloboučka. Chystá se noční happening, volná úprava Jiráskovy Kolébky a také taneční rej za doprovodu hudebních skupin Interstate 60 a Tak jako slova z České Třebové. (MS)

MLADÁ BOLESLAV (44 tis. obyv.): Divadélko na dlani v Mladé Boleslavi-Debři pořádá osmý ročník letní plenérové divadelní scény Léto na dlani. Na venkovní scéně v areálu Divadélka návštěvníci uviděli a ještě uvidí vždy od 21 hodin divadelní představení – především komedie, které patří k létu a prázdninovým dnům. (MP)

NOVÝ BOR (12 200 obyv., okres Česká Lípa): Ve dnech 12.–14. června 2008 uspořádala Jana Lovecká pod záštitou města Nový Bor již třetí ročník festivalu pouličního divadla Divadlo za sklem. Ten se kromě náměstí Míru konal i na náměstí U Sorrenta, v Městském parku, Parkhotelu nebo na zahradě DDM Smetánka. Během tří dnů se na festivalu představili: Nopoď Nový Bor (Agentura drahoušek, Ježibaby z Babína), Divadlo Studna České Budějovice (Kozlí muž, Pyšná princezna, Ptáci), Kvelb České Budějovice (Kašpar Rek), Neomluvené divadlo Praha (Revizor), Happy end Praha (Alchymista), DS Havlíček Zákupy (Lucerna aneb Zelený Rudolf), PIK-ART Úštěk (Muzeum voskových figurín), Matějka a spol. Dubí (Elsinor). Závěr pak patřil Jaroslavu Duškovi a jeho Čtyřem dohodám. (SB)

PLZEŇ (164 tis. obyvatel, okres Plzeň-město): Oblastní přehlídka jednoaktových her Plzeňská aktovka, která se konala každý druhý rok, změnila svůj harmonogram. Západočeská oblast SČDO a Plzeňská neprofesionální scéna zkusily tuto oborovou přehlídku pořádat každoročně v divadle Dialog v Plzni. Letos se přihlásilo pět jednoaktových her, což není příliš velká úroda, ale vzhledem ke specifickému žánru této přehlídky to lze považovat za určitý úspěch. Přehlídka byla zahájena ve středu 11. června, kdy se představil plzeňský soubor Čtyři rohy. První aktovka „pan R" byla ryze autorskou prací souboru, druhá inscenace „Surreality show" pak autorským zpracováním na motivy hry J.P. Sartra S vyloučením veřejnosti. V sobotu 14. 6. pokračovala druhá část přehlídky. Studio Divadla Dagmar a Pedagogické školy Karlovy Vary předvedlo autorskou inscenaci Alexandra Mikoláše Tiebreak. Další autorskou jednoaktovku od Lindy Zikmundové „BAF!" přivezl divadelní soubor Žumpa z Nučic u Prahy. Poslední představení patřilo M+M Hranice ve spolupráci s Podividlem ažažAš, kteří si vybrali hru Jaroslava Koloděje Postel pro anděla. Porota zde ocenila nejen herecké výkony hlavních protagonistů, ale tuto inscenaci doporučila i na národní přehlídku jednoaktových her do Holic. Dá se říci, že letošní rok byl ve znamení autorských počinů a bude-li to pokračovat ve stejné kvalitě, pak se můžeme v příštím roce opět těšit na zajímavé inscenace. (Hana Šiková)

PODĚBRADY (13 tis. obyv., okres Nymburk): Divadelní spolek Jiří uspořádal ve dnech 6. června až 20. července 2008 přehlídku zábavného amatérského divadla – Letní divadelní slavnosti Poděbrady 2008. Vedle menšinových hudebních produkcí se zúčastnily soubory místní a z blízkého okolí – DS Jiří Poděbrady s inscenacemi Ezop, Hrátky s čertem a s Ježibabami z Babína, soubor z Horních Počernic uvedl hru Poslední léto a DS Hálek Nymburk přivezl Ženicha pro čertici. Z Moravy zavítal DS Wokno Broumov s Revizorem. Zahraniční hosté ze Slovenska z Malacek zahráli dvě inscenace: S tvojou dcerou nikdy a Všetko o ženách. Divadlo na kolene Častá se s českými diváky podělilo o zážitek z představení Z dreva vyrezané. (MP)

PRAHA 1: Muzeum českého amatérského divadla, o. s., v Miletíně ve spolupráci s Národním informačním a poradenským střediskem pro kulturu a Divadelní fakultou AMU v Praze připravilo na dny 3.–26. července 2008 v prostorách klubu DAMU v Karlově ulici v Praze výstavu Malované opony. Výstavu při její vernisáži uvedl ředitel Sbírky moderního a současného umění Národní galerie doc. Tomáš Vlček. (MS)

RAKOVNÍK (16 470 obyv.): Divadelní spolek Odevšad připravil na dny 6.–8. 6. 2008 seminář pantomimy. Součástí byla představení DS Odevšad REK + LAMA a... a také vystoupení lektora semináře Michala Hechta. Semináře byly situovány do sálu fy Harmonie a tělocvičny 2. ZŠ v Rakovníku. (MS)

RATAJE NAD SÁZAVOU (600 obyv., okres Kutná Hora): Na dny 11.–12. července 2008 připravili v Ratajích nad Sázavou již 7. ročník stoprocentně závislého festivalu nezávislé tvorby s názvem Pirknštejnský ptáček. Na nádvoří ratajského zámku a v předzámčí se uskutečnila téměř desítka divadelních představení pro děti i dospělé, doplněná hudebními vystoupeními a koncerty. Nechybělo ani něco čar a kouzel magistra Kellyho. (MS)

VEVERSKÁ BÍTÝŠKA (2800 obyv., okres Brno-venkov): Veverská Bítýška hostila XI. ročník Setkání amatérských divadel s názvem Na prknech ve dnech 20.–22. června 2008 v místním kulturním domě. Festival začal představením Divadla na počátku Brno Faust, Divadelním spolkem Kroměříž s inscenací Vše o ženách a Ořechovským divadlem s hrou Po všech hovno, po včelách med. V sobotu malí diváci zhlédli pohádky a v neděli např. westernovou variaci Maryši Divadla Naboso z Boskovic a také závěrečnou žonglovací show. O hlavních cenách rozhodli diváci a v procentech vyjádřili svou absolutní spokojenost. 100 % ohodnotili Maryšu a Divadlo bez střechy Vyškov s inscenací Patříš mi! Aneb Fernando Krapp mi napsal dopis. (MP)

kalendář

srpen – říjen 2008

15. 8.	Uzávěrka přihlášek národní přehlídky jednoaktových her Kaškova Zbraslav
15.–24. 8.	**Šumperk – Setkání mladých amatérských divadelníků**, tematické semináře a dílny
17.–24. 8.	**Klášterec nad Ohří – Tanec na konci světa**, 2. festival scénického tance s mezinárodní účastí
18.–23. 8.	**Letovice – Festival 3 + 1**, IX. ročník přehlídky nestátních neziskových organizací s dílnami bubeníků, výtvarníků a loutkového divadla (Loutkářská školička)
21.–24. 8.	**Kuks – Theatrum Kuks**, festival barokního divadla, opery a hudby
24.–28. 8.	**Budišov u Třebíče – Aleje, VII.**, mezinárodní žonglérská a divadelní dílna
28.–31. 8.	**Dačice – VIII. Dačické barokní dny,** přehlídka barokního divadla a hudby
6.–7. a 13.–14. 9.	**Jaroměř – Jaroměřské divadlení,** 6. nesoutěžní přehlídka ochotnických divadel
9.–14. 9.	**Jičín – Jičín město pohádky**, nesoutěžní kulturní festival pro dětské publikum
11.–14. 9.	**Poděbrady – 37. ročník FEMAD –** Salon odmítnutých 2008 a vyhlášení výsledků soutěže Ochotnický plakát
18.–24. 9.	**Jičín – Dramatická výchova ve škole**, 14. celostátní dílna dramatické výchovy
26.–28. 9.	**Sokolov – 6. Sokolovská čurda**, nesoutěžní přehlídka amatérského divadla
26.–29. 9.	**Bechyně – Faustování**, nesoutěžní přehlídka a dílna loutkového divadla
27. 9. –22. 11.	**Třebechovice pod Orebem – Symposion 2008**, 37. ročník přehlídky amatérských divadelních souborů
27.–30. 9. 4.–5. 10. a 6. 12.	**Libice nad Cidlinou – Divadelní babí léto**, nesoutěžní přehlídka divadla pro děti i dospělé
27. 9. –14. 12.	**Miletín – XIII. Erbenův Miletín**, přehlídka amatérských divadelních souborů http://dserben.miletin.cz
29. 9. –30. 11.	**Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Králíky, Dolní Dobrouč aj. – Mezinárodní festival české a slovenské dramatické tvorby**
10.–19. 10.	**Sokolov – Kurz praktické režie NIPOS-ARTAMA**, 1. soustředění dlouhodobého vzdělávacího projektu
11.–18. 10.	**Vysoké nad Jizerou – Krakonošův divadelní podzim, 39. národní přehlídka venkovských divadelních souborů**
11.–18. 10.	**Vysoké nad Jizerou –** Tematický seminář SČDO při Krakonošově divadelním podzimu

amatērskā scēna

